

www.elgoscar.eu

ELGOSCAR

Környezettechnológiai Zrt.

Központ: 1095 Budapest, Soroksári út 164.   Vizsgáló laboratórium: 8184 Fűzfőgyártelep, Pf. 28.
Tel.: +361 363 72 31   Tel.: +3688 586 150
Email: iroda@elgoscar.eu   Email: labor@elgoscar.eu

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Környezetvédelmi Programja 2024-2029

Helyzetelemzés

Cím	Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc – Pestszentimre Környezetvédelmi Program
Verzió	végleges
Érintett földrajzi terület:	Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc – Pestszentimre közigazgatási területe

Tervező	 <p>ELGOSCAR Környezettechnológiai Zrt.</p> <p>Központ: 1095 Budapest, Soroksári út 164. Vizsgáló laboratórium: 8184 Fűzfőgyártelep, Pf. 28. Tel: +361 363 72 31 Tel: +3688 586 150 Email: iroda@elgoscar.eu Email: labor@elgoscar.eu</p> <p>www.elgoscar.eu</p>
Közreműködőt	 <p>LANDSCOPE Környezetvédelmi, Tanácsadó és Kereskedelmi Kft.</p>
Vezérigazgató	Tóth Gergely
Témavezető	Szőke Norbert
Szerzők, szakértők	Mészáros Szilvia, Pataki Dávid, Pánczél Balázs, Szőke Norbert, Vidéki Bianka

---

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	12
1.1 A kerület jellemzése	14
1.2 Demográfiai jellemzés	14
1.2.1 Demográfia	14
2. Az érintett terület bemutatása	15
2.1. Természetföldrajzi jellemzés	15
3. Környezeti állapot bemutatása	18
3.1. Környezeti elemek állapota	18
3.1.1. Levegő	18
3.1.1.1 Kerületi légszennyezőanyag kibocsátások	20
3.1.1.2 Üvegház-gázkibocsátások	23
3.1.1.3 Szaganyagok kibocsátása	25
3.1.1.5 Pollenhelyzet, allergének	26
3.1.1.6 Légszennyezettség alakulása a kerületben	27
3.1.2. Talaj, földtani adottságok	34
3.1.2.1 Talajtípusok	34
3.1.2.2 Talajvastagság	35
3.1.2.3 Talajok vízgazdálkodása	35
3.1.2.4 Talajtípusok jellemzése	36
3.1.2.4.1 Városi talajok	36
3.1.2.4.2 Humuszos homokos talajok	37
3.1.2.4.4 Barnaföldek (Ramman-féle barna erdőtalajok)	37
3.1.2.5 Talajok állapota XVIII. kerület területén	38
3.1.2.6 Arany-féle talajkötöttség (KA)	38
3.1.2.7 Talajok kémhatása	38
3.1.2.8. Az összes só %	39
3.1.2.9 A szénsavas mésztartalom (CaCO ₃ %)	39
3.1.2.10 Humusztartalom (humusz %)	39
3.1.2.11 Talajdegradáció, szennyezett területek, roncsolt területek	40
3.1.2.12 Szennyezett terület	40
3.1.2.13 Roncsolt területek	42
3.1.2.14 Bányászati tevékenységek	42
3.1.3. Földtani közeg	42
3.1.4. Felszín alatti vizek	43
3.1.5 Felszíni vizek	50
3.1.5.1 Jelentősebb felszíni folyó- és állóvizek	50
3.2. Települési környezet állapota	53
3.2.1. Közműellátottság	53
3.2.1.1 Ivóvíz szolgáltatás	53
3.2.1.2 Szennyvíz elvezetés és tisztítás	56

3.2.2. Belterületi csapadékvíz elvezetés, ár- és belvízvédelem	57
3.2.2.1 Csapadékvíz elvezetés	57
3.2.2.2 Ár- és belvízvédelem	59
3.2.3. Energiagazdálkodás	59
3.2.3.1 Elektromos energiaellátás	59
3.2.3.2 Közvilágítás	60
3.2.3.3 Gázellátás	61
3.2.3.4 Távhő szolgáltatás	61
3.2.3.5 Egyedi – nem vezetékes – hőenergia ellátás	63
3.2.3.6 Megújuló energia hasznosítás	63
3.2.3.7 Épületállomány energetikai jellemzése	64
3.2.4 Közlekedés	68
3.2.4.1 Közúti közlekedés	68
3.2.4.2 Közösségi közlekedés	72
3.2.4.3 Vasúti közlekedés	74
3.2.4.4 Nem motorizált közlekedési módok	75
3.2.5. Zöldfelület-gazdálkodás, erdőgazdálkodás	77
3.2.5.1. Zöldfelületi rendszer, zöldfelületi elemek	77
Közkertek, közparkok	85
Fásított közterek	86
Lakótelepek zöldfelületei	86
Játszóterek	86
Útmenti zöldsávok, fasorok, értékes fák	89
Jelentősebb intézménykertek, zöldfelületi intézmények	89
Lakókertek	91
Védelmi célú zöldsávok (erdősávok, egyéb fásítások)	91
Erdőterületek	92
3.2.5.2. A zöldfelületi rendszer állapotát befolyásoló tényezők	94
3.2.5.3. Zöldfelületek fenntartása	103
A Fővárosi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületek	103
A Kerületi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületek	107
3.2.5.4. Zöldfelületi fejlesztések	109
3.2.6. Települési- és épített környezet állapota	110
3.2.6.1. Területhasználatok	110
3.2.6.2. Épített örökség, védettségek	118
3.2.6.3. Településkarakter, településkép	119
3.3 Természet-és tájvédelem	121
3.4. Hulladékgazdálkodás, köztisztaság	127
3.4.1 A hulladékgyűjtés	127
3.4.2 Kevert települési szilárd hulladékok (TSZH)	128
3.4.3 Szelektív hulladékgyűjtés, elkülönített hulladékgyűjtés (csomagolási hulladékok, zöldhulladék, veszélyes hulladék)	128

3.4.4 Lom hulladék	132
3.4.5 Állati eredetű hulladékok	132
3.4.6 Hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása	132
3.4.7 Hulladék ártalmatlanító és hasznosító létesítmények	133
3.5. Zaj-és rezgésterhelés	134
3.5.1 Közlekedési eredetű zajok	134
3.5.2 Üzemi zajforrások	143
3.5.3 Egyéb zajforrások	147
3.6. Környezetbiztonság	149
3.6.1 Alaphelyzet	149
3.6.2 Földtani veszélyforrások	149
3.6.3 Földrengés	150
3.6.4 Biológiai veszélyek	152
3.6.5 Nukleáris veszélyforrások	152
3.6.6 Árvíz, belvíz	152
3.6.7 Ipari veszélyforrás, veszélyes anyagok, védelmi terv	152
3.7. A klímaváltozás hatásai	153
3.7.1 A RegCM-modell adaptálása és Magyarországra vonatkozó előrejelzései	154
3.7.2 Aszály	157
3.7.3 Csapadék	158
3.7.4 Klímatisz vízmérleg	159
3.7.5 Hőhullámok	161
4. Környezeti SWOT analízis	168

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A Nemzeti Környezetvédelmi Program átfogó céljai	13
2. ábra: 15	
3. ábra: Légszennyezőanyagot kibocsátó, bejelentésre kötelezett kibocsátók a kerületben, 2020	21
4. ábra: A bejelentett CO ₂ -kibocsátás alakulása a kerületben az elmúlt években, kg	25
5. ábra: A fontosabb légyszárú növények pollenkoncentrációjának és a penészgombák spórakoncentrációjának alakulása a budapesti monitorállomáson, 2022-ben	28
6. ábra: A nitrogén-oxidok és a nitrogén-dioxid éves átlagkoncentrációinak alakulása a kerületben, µg/m ³	29
7. ábra: A szálló porok éves átlagkoncentrációinak alakulása a kerületben, µg/m ³	32
8. ábra: A 3,4-benz(a)pirén éves átlagkoncentrációjának alakulása, µg/m ³	33
9. ábra: A kén-dioxid éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m ³	34
10. ábra: A szén-monoxid éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m ³	34
11. ábra: Az ózon éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m ³	35
12. ábra: A benzol éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m ³	36
13. ábra: Genetikai talajtípusok és talajvíz mélysége a XVIII. kerület területén	37
14. ábra: Talajok vízgazdálkodási tulajdonságai a XVIII. kerület területén	38
15. ábra: A szénsavas mésztartalom határértékei	41
16. ábra: Felszíni alatti víztestek a XVIII. kerületben és környezetében	46
17. ábra: Talajvíz mélysége a felszín alatt	53
18. ábra: Felszíni vizek a XVIII. kerületben	56
19. ábra: A kerület ivóvízrendszerének fő hálózati elemei	57
20. ábra: Szolgáltató ivóvíz minősége a XVIII. kerületben (2023. november)	58
21. ábra: Szolgáltató ivóvízre vonatkozó határértékek	59
22. ábra: Szennyvíz- és csapadékvíz elvezető hálózatok	60
23. ábra: Szennyvíz- és csapadékvíz elvezető hálózatok	61
24. ábra: A szolgáltató villamos energia mennyisége, 1000 kWh	63
25. ábra: A szolgáltató vezetékes gáz mennyisége, 1000 m ³	64
26. ábra: Lakosság részére szolgáltató távhő mennyisége, GJ	65
27. ábra: Még hőszigetetlen, korszerűsítés alatt álló és utólagosan hőszigetelt lakóépületek a kerületben	69
28. ábra: A napenergia hasznosításának példái a kerületben	71
29. ábra: A kerület fő közlekedési kapcsolatai	71
30. ábra: A XVIII. kerület úthálózata	72

---

31. ábra: a repülőtéri gyorsforgalmi út felújításának terve	74
32. ábra: A kerületet érintő vasútvonalak	77
33. ábra: A 142-es számú vasútvonal budapesti szakaszának fejlesztése	78
34. ábra: Kerékpárutak és kerékpársávok a kerületben	80
35. ábra: A zöldinfrastruktúra funkciói	81
36. ábra: A fővárosi zöldinfrastruktúra típusai	82
37. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitása (2020)	83
38. ábra: NDVI értékek változása a kerületben (2018-2023)	84
39. ábra: Zöldfelület-intenzitás csökkenések okai: beépítettség növekedése (2018-2022)	86
40. ábra: Fővárosi Településszerkezeti terv Zöldfelület, Táj-és természetvédelem (4. tervlap) - kivágat a XVIII. kerületre	87
41. ábra: A Kossuth Lajos tér 2015-ben került megújításra a Budapest Főváros Önkormányzata által kiírt TÉR_KÖZ városrehabilitációs pályázat keretében	89
42. ábra: A kerület üzemtervezett erdőterületei	95
43. ábra: A kerület erdőterületein található közjóléti létesítmények	96
44. ábra: A kerületet érintő tervezett zöldinfrastruktúra fejlesztési elemek	97
45. ábra: A kerületet érintő tervezett, 2030-ig megvalósítandó zöldinfrastruktúra fejlesztési elemek	98
46. ábra: Kerületi védelemben részesülő zöldfelületi elemek	100
47. ábra: Településképi szempontból meghatározó zöldfelületi elemek a kerületben	101
48. ábra: XVIII. kerületi zöldfelületek a Fatár szerint	104
49. ábra Kiemelt fasori fák taxon megoszlása a XVIII. kerületben	106
50. ábra: Fasori fák taxon megoszlása a XVIII. kerületben	106
51. ábra: FŐKERT által fenntartott fák egészségi állapota a XVIII. kerületben	107
52. ábra: A kerület felszínborításának megoszlása	109
53. ábra: A kerület felszínborítása a Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép szerint	110
54. ábra: A kerület felszínborítása a Corine Land Cover 2018 adatbázis szerint	111
55. ábra Fővárosi Településszerkezeti terv, Területfelhasználás (1. tervlap) - kivágat a XVIII. kerületre Forrás: https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx	115
56. ábra: A kerület műemlékei és régészeti lelőhelyei	117
57. ábra A főváros átfogó karakterterületei – kivágat a XVIII. kerületre	118
58. ábra: Eltérő karakterű területek lehatárolása	119
59. ábra: A XVIII. kerületet körülvevő országos jelentőségű védett természeti területek	120
60. ábra: A XVIII. kerületet körülvevő Natura 2000 területek	121

61. ábra: A XVIII. kerület elhelyezkedése az Országos Ökológiai Hálózat rendszerében	123
62. ábra: A XVIII. kerületet érinti a tájképvédelmi övezet területe	124
63. ábra: A XVIII. kerületben található szelektív hulladékgyűjtő szigetek és létesítmények	127
64. ábra: A XVIII. kerület zöldhulladék gyűjtési körzetei	128
65. ábra: A kerület közúti forgalom által okozott zajterhelése egész nap (Lden)	133
66. ábra: A kerület közúti forgalom által okozott zajterhelése éjjel (Léjjel)	133
67. ábra: A 100. számú vasútvonal által okozott zajterhelés a kerületben egész nap (Lden)	135
68. ábra: A 100. számú vasútvonal által okozott zajterhelés a kerületben éjjel (Léjjel)	135
69. ábra: BLFNR nappali zajterhelése, 2022	138
70. ábra: BLFNR éjszakai zajterhelése, 2022	139
71. ábra: A Budapest, illetve Üllő irányába fel- és leszálló repülőgépek pályája	141
72. ábra: A BLFNR forgalmi adatai	142
73. ábra: A Kispesti Erőmű által okozott zajterhelés egész nap (Lden)	143
74. ábra: A Kispesti Erőmű által okozott zajterhelés éjjel (Léjjel)	143
75. ábra: Konfliktustérkép egész nap	144
76. ábra: Konfliktustérkép éjjel	145
77. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe	149
78. ábra: A Kárpát-medence földrengéseinek katasztere	150
79. ábra: A várható évszakos átlaghőmérséklet-változás (°C) a 2021-2050 időszakban	155
80. ábra: A módosított Pálfai-féle aszályindex értékei az 1961-1990 közötti időszakban	156
81. ábra: Az átlagos évi csapadékösszeg 1971-2000 közötti időszakban (mm)	157
82. ábra: A csapadék mennyiségének (mm/év) változása országosan a 2021-2050 közötti időszakban	158
83. ábra: Klimatikus vízmérleg értékei az 1971-2000 közötti időszakban (mm)	159
84. ábra: Hőhullámok hatásaival szembeni komplex sérülékenység a járásonként illetve kerületenként	160
85. ábra: Hőhullámos napok gyakoriságának változása 2021-2050 (%/év)	161
86. ábra: Többlethalálozás változás 2021-2050 (%)	162

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: A XVIII. kerület népességének korcsoport és nemek szerinti megoszlása	15
2. táblázat: A Pesti hordalékkúp-síkság kistáj legfontosabb földrajzi jellemzői	18
3. táblázat: Egészségügyi határértékek, $\mu\text{g}/\text{m}^3$	19
4. táblázat: A szomszédos kerületek és települések főbb kibocsátásai, 2020	22

---

5. táblázat: A kerület meghatározó CO ₂ -kibocsátói, 2020	24
6. táblázat: A kerület végső energiafogyasztásából számított CO ₂ -kibocsátás, 2016. évre vonatkozóan	26
7. táblázat: NO ₂ határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben	30
8. táblázat: PM ₁₀ határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben	31
9. táblázat: Ózon határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben	35
10. táblázat: A kerékpáros hálózat meglévő elemei	80
11. táblázat: Önkormányzati forrásból megvalósult közösségi kert a kerületben	103
12. táblázat: A FŐKERT által fenntartott faállomány a XI. kerületben (2021-2022)	105
13. táblázat: A kerületben tervezett / folyamatban lévő kiemelt beruházások	114
14. táblázat: A kerületben található műemlékek alapadatai	116
15. táblázat: A vasúti közlekedésből eredő konfliktussal érintettek a kerületben	136
16. táblázat: A konfliktussal érintett lakóépületek	145
17. táblázat: Földrendések a XVIII. kerület tágabb térségében	151

FELHASZNÁLT IRODALOM

- V. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2021-2026
- Országos Területrendezési Terv
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
- Hoyk Edit: A magyarországi klímamodellek; Klímaváltozás, Társadalom, Gazdaság; Publikon Kiadó Pécs, 2005.
- Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv; Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Stefanovits Pál - Filep György- Füleky György: Talajtan; Mezőgazda Kiadó 1999.
- Magyarország kistájainak katasztere
- Juhász József: Hidrogeológia, Akadémiai Kiadó, 2002.
- Borsy Zoltán: Általános Természetföldrajz, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.
- Péczely György: Éghajlat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1979.

---

1. BEVEZETÉS

Az 1995. évi LIII. Környezetvédelmi Törvény 46. § (1) bekezdése a települési önkormányzatok számára előírja az önálló települési környezetvédelmi program elkészítését a környezet védelme érdekében, a 48/E. §-ban foglaltak szerint.

A települési – vagy jelen esetben kerületi - környezetvédelmi programnak kettős szerepet kell betöltenie, egyfelől olyan tevékenységeket kell előírnia, amelyek megvalósításával aktívan hozzájárul az országos és a regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák megoldásához, másfelől hatékony eszköz kell, hogy legyen az adott település (önkormányzat, lakosság, gazdálkodók) által legfontosabbnak tekintett helyi problémák kezelésére.

Az önkormányzat az a jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező szervezet, amely leginkább ismeri a település adottságait, problémáit és ennek alapján képes pontosan és konkrétan meghatározni a szükséges beavatkozások fontossági sorrendjét, a pénzügyi, szervezeti, műszaki és jogi eszközök áttekintésével pedig megállapíthatja a megoldási lehetőségeket.

Vannak persze olyan környezeti problémák is, amelyek jellegükből adódóan csak a helyinél magasabb szintek bevonásával, összehangolásával kezelhetők eredményesen (pl. vízbázisok védelme, klímaváltozás, biológiai sokféleség megőrzése, vízgyűjtő gazdálkodás). Ezek esetében az önkormányzat feladata az együttműködés generálása, az önmagára vonatkozó feladatok tekintetében pedig helyi stratégiák kidolgozása.

A program megalkotását követően, az önkormányzatoknak gondoskodniuk kell a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kell kísérnie a programban foglalt feladatok végrehajtását.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzata a korábbi években is rendelkezett kerületi környezetvédelmi programmal, melyet több alkalommal aktualizált, megújított. Jelen dokumentáció célja egy új program megalkotása a 2024-2029. közötti periódusra, szem előtt tartva a fenntartható fejlődés alapelveit, a természeti értékek és erőforrások védelmét, az élehető települési környezet biztosítását.

A környezetvédelmi program feladata

- körvonalazza a hosszú távon követendő környezetfejlesztési elveket és a környezetvédelmi stratégia elemeit
- meghatározza a környezeti/környezetminőségi célállapot jellemzőit
- megadja a célállapot eléréséhez szükséges beavatkozások, kezdeményezések körét, és azok hatásait az épített és a természeti környezet minőségére, állapotára

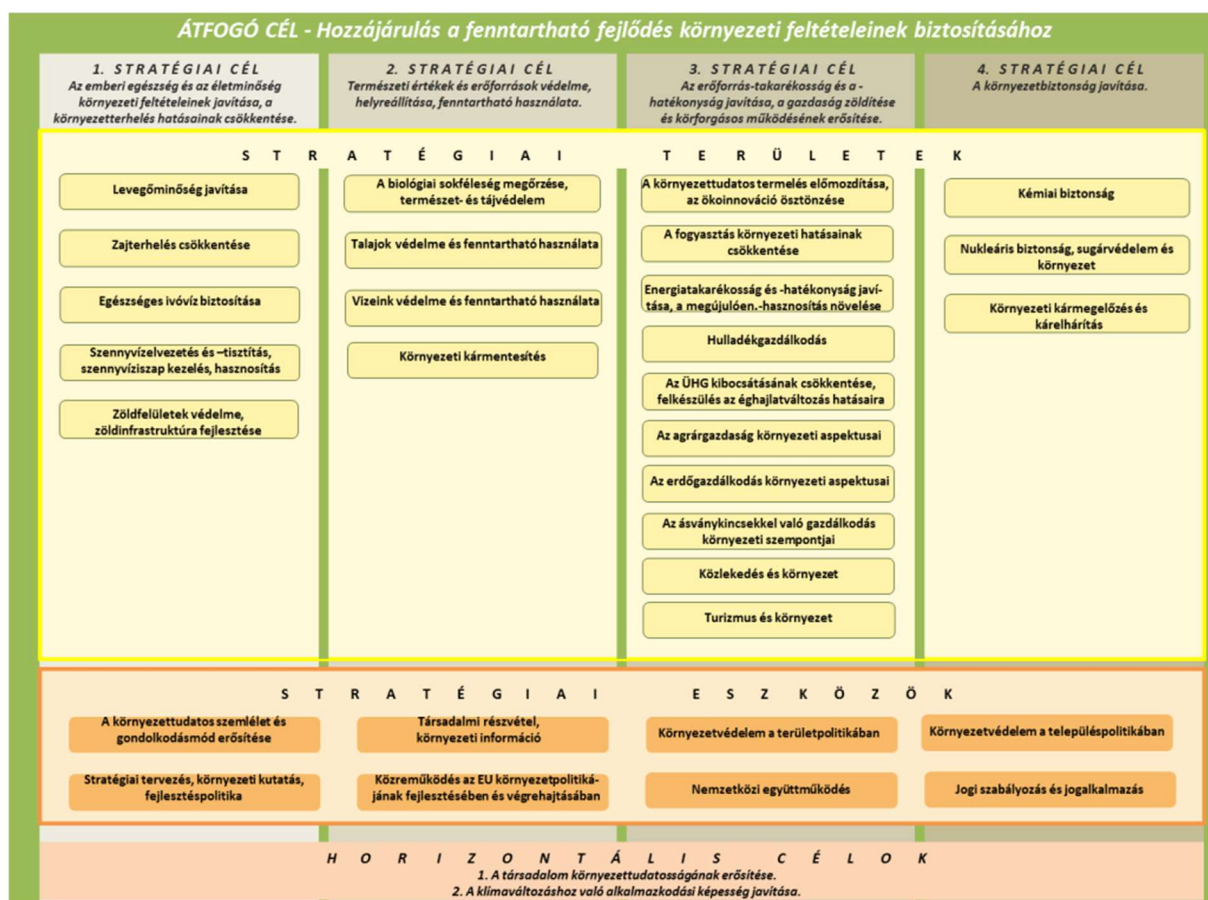
A program összhangja más programokkal, tervekkel

Az 1995. évi LIII. Törvény meghatározza, hogy a környezetvédelmi tervezés alapja a Nemzeti Környezetvédelmi Program. Ez adja meg az ország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét. A jelenlegi V. Nemzeti Környezetvédelmi Program a 2021-2026-as időszakra szól és átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához.

Az NKP V. stratégiai céljai:

- Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése Magyarország területén
- Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése

A Program stratégiai céljainak elérését az egyes stratégiai területeken meghatározott célok és intézkedések, illetve az átfogó intézkedési területeken megfogalmazott cselekvési irányok biztosítják. A Program irányultsága ezért kettős, egyrészt a problémák gyökerének bemutatásával ösztönzi a hajtóerők pozitív irányú megváltoztatását, másrészt biztosítja a környezetügy terén ehhez szükséges intézkedések megtételét.

1. ábra: A Nemzeti Környezetvédelmi Program átfogó céljai

Forrás: NKP V.

Az ország hosszútávú jövőjével kapcsolatos célok csak egy egységes koncepció, egymást kiegészítő és erősítő intézkedések révén érhetők el, ezért fontos, hogy a különböző szintű tervek, programok harmóniában legyenek egymással.

Ennek szellemében jelen program készítésekor a Nemzeti Környezetvédelmi Program mellett az alábbi dokumentumokat is felhasználtuk, azok előírásait maximálisan figyelembe vettük, az illeszkedés és az összhang megteremtését szem előtt tartva:

- Országos Területrendezési Terv

-
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
  - A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
  - Duna részvízgyűjtő Vízyűjtő-gazdálkodási Terv
  - Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2.

1.1 A kerület jellemzése

A XVIII. kerület mind területe (negyedik), mind népességszáma (ötödik) alapján a legnagyobb fővárosi kerületek közé tartozik. Budapest külső kerülete, Pestszentlőrinc és Pestszentimre egyesítésével kapcsolták 1950-ben a fővároshoz. A kerület teljes területe 38,9 km², ami magába foglal öt nagy lakótelepet, nagy kiterjedésű családi házas övezeteket, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér jelentős részét, erdőterületeket és gazdasági, iparterületeket. A kerület területén 83,37%-a belterület, 16,63% külterület.

A kerület 23 önálló elnevezést viselő városrészből áll, amelyek mind környezeti, társadalmi, és gazdasági szempontból eltérő tulajdonságokkal rendelkeznek. A városrészek többsége alacsony szintszámú, laza családi házas beépítésű terület (Almáskert, Bélatelep, Belsőmajor, Bókaytelep, Erdőskert, Erzsébettelep, Ganzkertváros, Ganztelep, Gloriett-telep, Kossuth Ferenctelep, Liptáktelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Rendessytelep, Szemeretelep, Szent Imrekertváros, Új pétertelep), de emellett több intenzív beépítésű hagyományos lakótelep (Havannalakótelep, Lakatos-lakótelep, Szent Lőrinc-lakótelep) és az utóbbi években épülő lakóparkos (Ganzkertváros új építésű része, Krepuska Géza-telep (korábban Alacska úti lakótelep)) városrész is található. A nem lakó funkciójú területek tekintetében kiemelendő a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (Ferihegy), de emellett néhány ipari terület (Erzsébettelep gyorsforgalmi út menti része, Gloriett telep nyugati része, Halmierdő, Lakatostelep gyorsforgalmi út menti része, Liptáktelep vasút menti része, Miklóstelep, Rendessytelep vasút menti része, Szemeretelep gyorsforgalmi út melletti része) adja a városrészek karakterét.

1.2 Demográfiai jellemzés

1.2.1 Demográfia

A kerület lakossága a 2022. népszámlálás adatok szerint 99 400 fő, amelyből 79% Pestszentlőrincen és 21% Pestszentimrén él. A kerület népességszáma a rendszerváltás óta mérsékelt ingadozásokkal, nő, illetve 2020. után kismértékű csökkenéssel jellemezhető időszak is megfigyelhető volt. A 2011-es népszámlálás óta a kerület lakónépessége 1,5%-kal nőtt. A népességváltozást két ellentétes irányú trend határozza meg: a pozitív vándorlási mérleg lakosságnövelő hatását a természetes fogyás csökkenteti.

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján, a kerületi lakosság korosztály és nemek szerinti megoszlása az alábbi:

Korcsoport, részletes: 15 évesnél fiatalabb	
Férfi	7 228
Nő	6 569
Korcsoport, részletes: 15–29 éves	
Férfi	7 604
Nő	7 172
Korcsoport, részletes: 30–49 éves	
Férfi	15 062
Nő	15 304
Korcsoport, részletes: 50–84 éves	
Férfi	16 599
Nő	21 930
Korcsoport, részletes: 85– éves	
Férfi	556
Nő	1 376

1. táblázat: A XVIII. kerület népességének korcsoport és nemek szerinti megoszlása

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás adatai

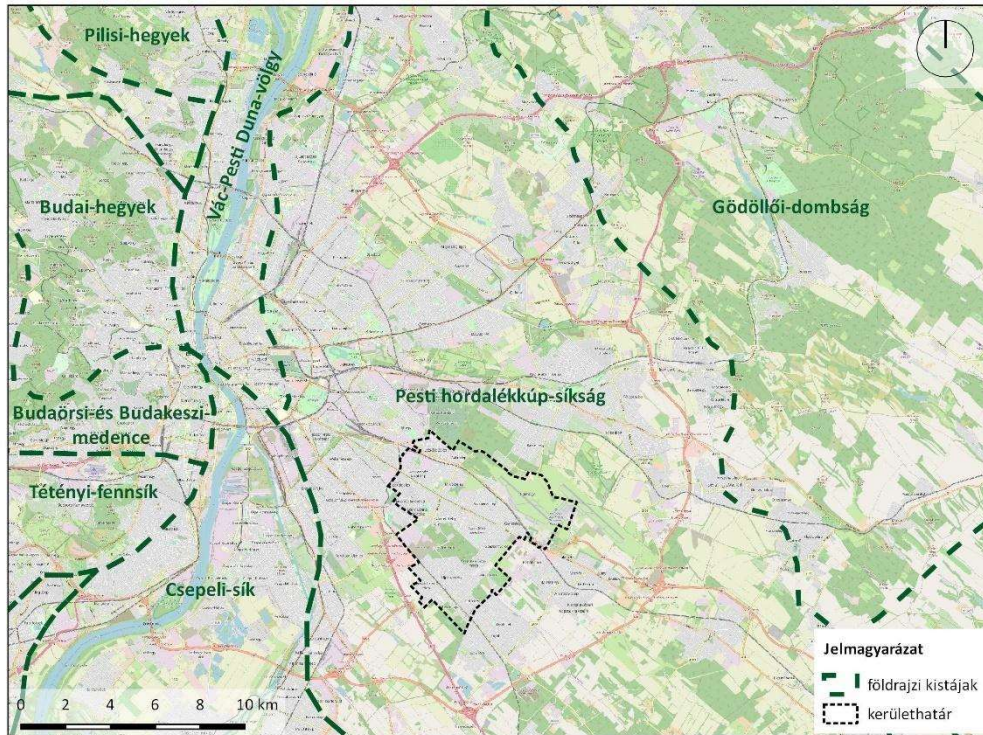
2. AZ ÉRINTETT TERÜLET BEMUTATÁSA

2.1. Természetföldrajzi jellemzés

A XVIII. kerület a Pesti-sík (korábbi nevén Pesti hordalékkúp-síkság) földrajzi kistájon helyezkedik el (lásd: 2. ábra). A kistáj fontosabb táji jellemzőit a 2. táblázat mutatja be Csorba Péter (2021): Magyarország kistájai 1 c. munka alapján. A XVIII. kerület helyszínén egykor homoki tölgyesek, homokpuszták húzódtak (Zólyomi 19892), melyeket a Duna-mentét kísérő ártéri ligetek és mocsarak szegélyeztek. Azóta Budapest részeként jelentősen átalakult a felszínborítás: főként beépített területek, telepített erdőterületek és a Ferihegyi repülőtér domináns területhasználatok (részletesen lásd: 3.2.6.1. fejezet).

¹ <http://real.mtak.hu/121126/1/Csorba%20P.%20Magyar%20kistajai%20MTA.pdf>

² <https://novenyzetiterkep.hu/node/684>

2. ábra: A XVIII. kerület elhelyezkedése a földrajzi kistájak között

Forrás: <https://novenyzetiterkep.hu/node/407> felhasználásával saját szerkesztés

Jellemző megnevezése	Pesti-sík (Pesti hordalékkúp-síkság) kistáj
Nagytáj	Duna-Tisza medence
Nagytáj részlet	Alföld
Középtáj	Duna menti síkvidék
Kistájcsoport	Vác-Pesti síkság
Topográfiai helyzet	
Domborzat	Vác -Budai Duna-völgyből DK-felé kilépő hordalékkúp felszínen kialakult hullámos, délebbre enyhén hullámos ármentes sík
Földrajzi tájtypus	hullámos ill. enyhén hullámos ármentes sík
Emberi hatáserősség	
Antropogén hatáserősség	metahemerőb (teljesen átalakított) kategóriába esik
Természetközeli vegetáció	10-15%
Felszínborítás-változás (1990-2018)	mérsékelten, de tovább erősödött az antropogén hatás

Jellemző megnevezése	Pesti-sík (Pesti hordalékkúp-síkság) kistáj	
Súlyozott fragmentáció érték (utak, vasutak, települések)	7,7 km/km ² , több mint kétszerese az országos átlagnak (3,4)	
Fontosabb éghajlati tulajdonságok		
Általános jellemzés	meleg - száraz térség	
Vízrajzi jellemzők		
5 ha-nál nagyobb kiterjedésű víz és mocsaras felszínek részaránya	0,65%.	
Területhasznosítás		
Összterület	847 km ²	
Beépítettség	325,25 km ²	38,4%
Szántóföld	262,57 km ²	31%
Erdő	110,11 km ²	13%
Térség típus (OTRT szerint)	DK-felé a mező- majd erdő-gazdasági meghatározottság váltja fel	
Tájmetriai adatok		
CORINE foltok átlagos kiterjedése	1,37 km ² , ami lényegesen alacsonyabb érték, mint az ország síkvidékeire jellemző adat (2,43 km ²)	
Shannon-diverzitás (tájhasználati változatosságot jelző számérték)	magas 1,80 (az országos átlag 1,41)	
Természeti veszélyek		
Jellemzői - általában	aszály-és a szélrózsió, belvízkitettség	
Veszélyek mértéke – ált.	magas	
Aszályérzékenység (1931 és 2015 között regisztrált súlyosan/PAI>6 aszályos év)	28-33 év	
Tájhasználat várható alakulása – éghajlatvált. hatására	Közepes szintűnek becsülhető	
Természetvédelem		
Országos jelentőségű védett természeti területek	3,38 km ²	0,4%
Natura 2000 területek	0 /17,78 km ²	2,1% természetmegőrzés terület
Értéktár		
Összesített értéksűrűség	Budapesten kívül alacsony	

Jellemző megnevezése	Pesti-sík (Pesti hordalékkúp-síkság) kistáj
Egyedi tájértékek száma	-
Tájképvédelemre javasolt	Vácrátót és a Csévharaszt környéki erdőket ítélték tájképvédelemre érdeemes területnek

2. táblázat: A Pesti hordalékkúp-síkság kistáj legfontosabb földrajzi jellemzői

Forrás: Csorba Péter (2021): Magyarország kistájai alapján

3. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT BEMUTATÁSA

3.1. Környezeti elemek állapota

3.1.1. Levegő

A XVIII. kerület, a főváros részeként az 1. Budapest és környéke zónakódba, azaz a légszennyezés szempontjából legerősebben terhelt zónába tartozik³, melyen belül az egyes kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok közül elsősorban a következők esetében lehet a 3. táblázatban bemutatott előírt értékeket meghaladó koncentrációk kialakulására számítani:⁴

- az aeroszol részecskék 10 µm alatti frakciója (PM₁₀), azaz a **szálló por PM₁₀ frakciója**,
- a szálló por PM₁₀ frakciójában mért rákkeltő **benz(a)-pirén** PM₁₀ – Benz(a)-pirén (**BaP**),
- a hosszú távon szív- és érrendszeri és légzőszervi megbetegedéseket okozó, a légúti fertőzésekkel szembeni ellenállóképeségét csökkentő nitrogén-oxidok közül a határértékkel szabályozott **nitrogén-dioxid (NO₂)**,
- és a nyálkahártyát irritáló, tüdőfunkciót csökkentő, légzőszervi gyulladásokat okozó **talajközeli ózon (O₃)**.

A szén-monoxid (CO), a kén-dioxid (SO₂), a benzol (C₆H₆) és a szálló por PM₁₀ frakciójában mért nehézfémek (PM₁₀ arzén, PM₁₀ kadmium, PM₁₀ nikkel, PM₁₀ ólom) tekintetében ugyanakkor kedvezőnek tekinthető a helyzet.

³ A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet értelmében.

⁴ A légszennyezettségi határértéke(ke)t nem teljesítő levegőminőségi zónák és agglomerációk esetén levegőminőségi tervet kell készíteni, olyan intézkedéseket határozva meg, melyekkel a határértékek a lehető leghamarabb betarthatók. Az első intézkedési terv a Budapest és agglomeráció zónára 2004-ben készült el és legutóbb 2021-ben került felülvizsgálatra.

	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃ ¹	PM ₁₀	PM _{2,5}	C ₆ H ₆	BaP ⁵
órás határérték	250	100	10 000	-	-	-	-	-
megengedett túllépés-szám	24	18	-		-	-	-	-
napi határérték	125	85	5 000 ¹	120	50	-	10	0,001
megengedett túllépés-szám	3	-	-		35	-	-	-
éves határérték	50	40	3 000	-	40	20	5	0,0012
tájékoztatói küszöbérték	400 ²	350 ²	20 000 ²	180 ²	75 ⁴	-	-	-
riasztási küszöbérték	500 ² (400) ³	400 ² (350) ³	30 000 ² (20 000) ³	240 ² (180) ³	100 ⁴	-	-	-

1-Napi nyolc órás mozgó átlagkoncentrációra vonatkozóan.

2-Három egymást követő órában.

3- Vagy 72 órán túl meghaladott tájékoztatói küszöbérték.

4-Két egymást követő napon és a meteorológiai előrejelzések szerint a következő napon javulás nem várható.

5-PM₁₀ frakcióban mérve.

3. táblázat: Egészségügyi határértékek, µg/m³

Budapest levegőminőségének alakulását az időjárási tényezők és a fővároson kívüli kibocsátóforrásokból származó terhelések mellett a helyi kibocsátások, azon belül leginkább a lakossági szilárd fűtés és a közlekedés befolyásolják. A szolgáltatásokhoz kapcsolódó és az ipari kibocsátások jelentősége kisebb.

A fővárosba az uralkodó szélirány felől, észak-nyugatról beérkező szél a pesthidegkúti mérőállomás adatai alapján viszonylag jó minőségű levegőt szállít. (A nagy távolságból, az országhatáron túlról érkező szennyezések részesedése hazánk levegőminőségének alakulásában ugyan az országos átlaghoz (70-80%) képest a főváros környezetében valamivel kisebb, de még mindig 50-60%.) A szél irányát Budapest területén belül már a város domborzata, beépítettsége, az épületek struktúrája, a szélcsatornák, és az átszellőzési folyosók, valamint egyéb mellett az erdők, az évszakos meteorológiai sajátosságok (pl. hidegfront átvonulások) is befolyásolják, de a belső és külső területek

---

hőmérsékleti kontrasztja miatt létrejövő lokális nyomási gradiens okozta városi cirkuláció szintén hatással bír. Míg a főváros egészét tekintve az uralkodó szelek (46%) az északi, nyugati és északnyugati szelek, de viszonylag gyakori a szélcsend (21%) is, ugyanakkor a kerületben, az Obszervatóriumnál már többségében északias szelek fújnak (51%), részben a városi cirkuláció következményeként⁵, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren ellenben az északnyugati szélirány a leggyakoribb (másodlagos maximum: keleti), a legtrikább az északkeleti szél⁶. A legerősebb szelek jellemzően a leggyakoribb szélirányokból fújnak.

Hazánk medence jellegéből adódóan télen, illetve tavasszal és ősszel a szárazabb-hűvösebb, szélcsendes időszakokban előfordul, hogy megül a hideg levegő és a melegebb légtömegek fölé rétegződnek, ezáltal megakadályozva a levegő átkeveredést, és a légszennyező anyagok alacsonyabb légrétegekben történő feldúsulását eredményezve⁷. Ilyenkor csak a nagy sebességű széllel kísért frontok tudnak javítani a levegőminőségen.

3.1.1.1 Kerületi légszennyezőanyag kibocsátások

Ipari és szolgáltatásokhoz kötődő kibocsátások

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) legutolsó, 2020 évi adatai alapján a kerületben 44 bevállásra kötelezett légszennyező anyag kibocsátó működik⁸, zömük ugyanakkor nem ipari tevékenységéhez kapcsolódóan, hanem nagyobb mértékű fűtési-melegvíz előállítás tevékenységéből adódóan bocsát ki légszennyező anyagokat, valamint a későbbiekben tárgyalt, üvegházhatást okozó, de határértékkel nem szabályozott szén-dioxidot (pl. irodaházak, lakóparkok, oktatási és sportlétesítmények).

A levegőminőségre a neve ellenére a kerületben található Kispesti Erőmű – lásd részletesebben az Energiagazdálkodásról szóló 3.2.3 fejezetben – gyakorolja a legnagyobb hatást. A jelentősebb kibocsátók között van még a Lakatos utcai gázmotoros erőmű és a repülőtérrel üzemeltető Budapest Airport Zrt. (BA) is, illetve, ha figyelembe vesszük a külön alfejezetben részletesebben tárgyalt szén-dioxid kibocsátásokat is, akkor említeni kell a repülőtér működéséhez kötődő, a légiforgalmi irányítást biztosító HungaroControl Zrt.-t (telephely) és a Zaragoza lakókerületet is.

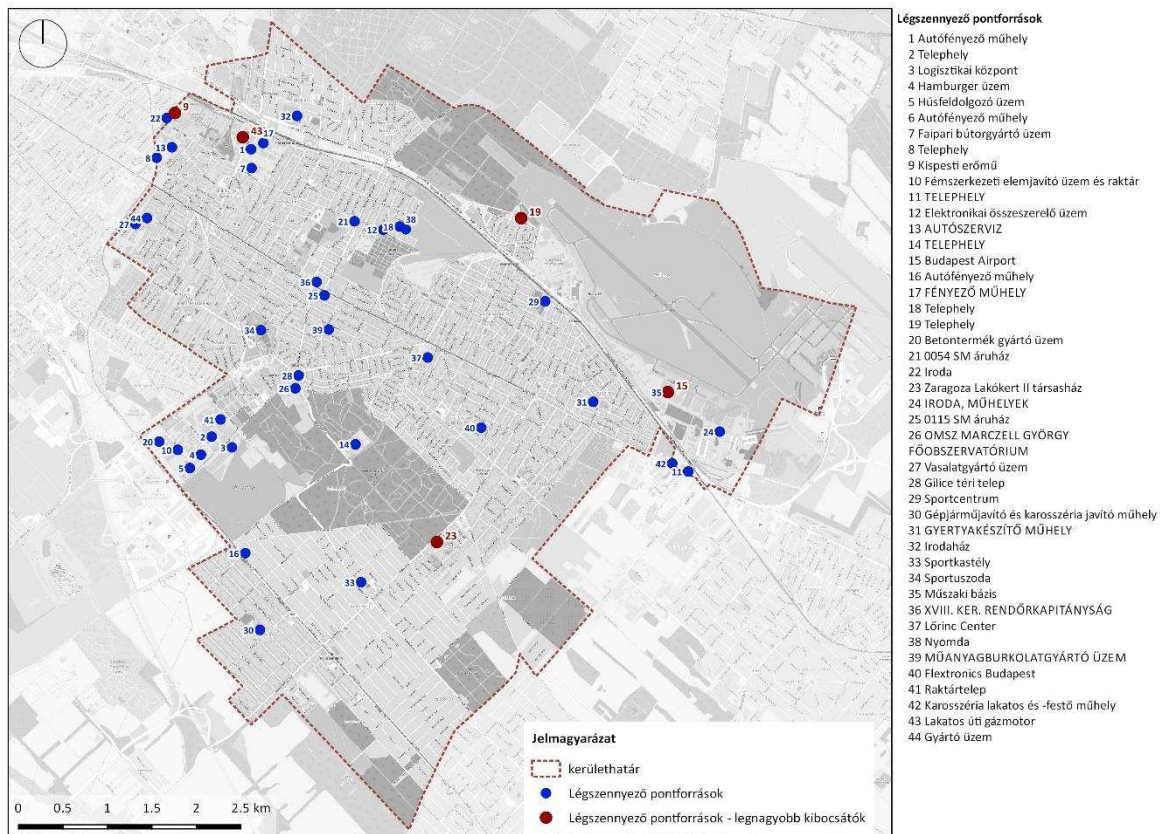
---

⁵ Molnár Gergely (2013): A városi hatások tanulmányozása budapesti felszíni meteorológiai mérések alapján. Szakdolgozat, ELTE Meteorológiai Tanszék.

⁶ Takács Péter (2010): Budapest-Ferihegy Nemzetközi repülőtér szélviszonyainak vizsgálata és szélelőrejelzési módszerek. Szakdolgozat, ELTE Meteorológiai Tanszék.

⁷ Ez az inverzió jelensége.

⁸ Jelentett be 2020-ra vonatkozóan legalább egy nyilvántartott anyag tekintetében nullánál nagyobb kibocsátást.

3. ábra: Légszennyezőanyagot kibocsátó, bejelentésre kötelezett kibocsátók a kerületben, 2020

Forrás: LAIR, saját szerkesztés

Összességében feltételezhető, hogy a Kispesti Erőmű mellett a repülőtér gyakorolja a legnagyobb hatást az ipari-szolgáltatói szektoron belül a levegőminőségre a kerületben, azáltal, hogy a légi forgalmon túl a földi kiszolgáló létesítmények és eszközök működtetéséhez, a működéshez szükséges energia előállításához, a légi járművek karbantartásához stb. (továbbá nem mellékesen a közúti/vasúti személy- és teherforgalomhoz) is kapcsolódnak légszennyező anyag kibocsátások. A repülőtér működéséből eredő kibocsátások ugyanakkor több kibocsátóhoz (céghez) kötődnek és csak részben számszerűsítettek.

Az egyes bevállásra kötelezett kibocsátók által kibocsátott légszennyezőanyagokat és azok mennyiségét tételesen az 1. mellékletben mutatjuk be, az alábbiakban csak általános és összesített megállapításokat teszünk.

A nitrogén-oxid és a szén-monoxid tekintetében a helyi kibocsátások a környező kerületek és települések viszonylatában is meghatározóak, ahogy az a 4. táblázatból is látható. Ugyanakkor a kerületben sem a szilárd anyag, sem a kén-oxidok kibocsátása nem számottevő. A szerves légszennyezők közül az ún. BTEX-vegyületek (benzol, toluol, etil-benzol, xilol) emelhetők ki, e tekintetben azonban vannak a környéken jóval nagyobb kibocsátású kerületek is.

	XVIII.	X.	XVII.	XIX.	XX.	XXIII.	Gyál	Vecsés
NO_x	149 489	101 293	60 119	9 005	6 764	29 940	5 739	2 493
Szilárd anyag	553	5 346	675	112	119	2 953	119	96
CO	154 634	40 467	56 440	10 462	3 201	26 809	4 702	278
SO_x*	0	486	2	0	1	128	1	18
Összes szénhidrogén C-ben kifejezve**	2 355	-	9 697	-	-	-	428	-
BTEX	3 933	6 267	295	844	5 350	9 646	72	250

*SO₂ specifikussal együtt.

**kivéve metán

4. táblázat: A szomszédos kerületek és települések főbb kibocsátásai, 2020

Forrás: LAIR, saját szerkesztés

Közúti közlekedés kibocsátásai

A közúti közlekedésből (az üzemanyag robbanómotorban történő égetéséből, a kopó alkatrészekből, különösen a fékbetétekből és a gumiabroncsokból, valamint a burkolatról stb.) eredő légszennyező anyag kibocsátás pontos mértéke nem határozható meg, a forgalmi adatokból lehet becsülhető. Sajnos a kerületi utak forgalmára vonatkozóan nem állnak rendelkezésre mérési eredmények. (A Magyar Közút Nonprofit Zrt. megrendelésében minden évben elkészül az országos közutak keresztmetszeti forgalmát bemutató kiadvány, ez azonban csak az állami kezelésű utakra, illetve útszakaszokra vonatkozóan tartalmaz adatot.) A közutak forgalmából származó légszennyezés önmagában néhány tíz méteren belül határérték alá hígul, ettől függetlenül azonban egy-egy terület légszennyezettségi helyzetében még lehet meghatározó elem. Kedvezőtlen időjárási helyzetben még a kisebb mértékű levegőterhelés is okozhat komoly problémákat, továbbá a környező területekről származó szennyezések tovább súlyosbíthatják a lokális immisziós helyzetet (különösen ózon és szálló por tekintetében). (A kerületi közlekedéssel részletesen a 3.2.4 fejezetben foglalkozunk.)

Lakossági kibocsátások

A lakossági eredetű légszennyezés lényegében a fűtésből eredő szennyezőanyag kibocsátásra korlátozódik, tekintettel arra, hogy a kerületben nem jellemző sem a – 2021-től országszerte tiltott – kerti zöldhulladék, sem az egyéb (települési szilárd) hulladék nyílt téri égetése. A fűtési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás azonban érzékelhető hatással lehet a helyi levegőminőség alakulására, e téren különösen a családi házak, ezek közül is a nem földgázzal, hanem egyéb – folyékony vagy

---

szilárd – fűtőanyaggal tüzelő háztartások szerepe jelentős. Az energiagazdálkodásról szóló 3.2.3 fejezet részletesen tárgyalja a területben jellemző fűtési módokat. Itt csak annyit említünk meg, hogy a 2022. évi népszámlálás alapján a lakott kerületi lakások mintegy 7%-ban fűtenek fával, vagy fával is, de – még ha kis számban is –, de szénrel, lignittel, illetve egyéb (adott esetben fűtőolajjal) történő fűtésre is van példa.

A felhasznált fűtőanyag mellett a használt kazánok, kályhák, illetve a kémények állapota és az üzemeltetés módja is befolyásolja a kibocsátásokat. Erről csak kevés információ áll rendelkezésre (bár a kéményekre éves ellenőrzési kötelezettség vonatkozik), de az országos tapasztalatok nem túl kedvezőek.

Ennél is súlyosabb problémát jelent, ha szerves oldószerekkel kezelt fa, vagy műanyag, illetve gumi hulladék égetése történik, az ilyenkor keletkező rákkeltő vegyületek levegőbe kerülése miatt.

Sajnos a gazdasági helyzet romlásával kedvezőtlen tendenciák figyelhetőek meg immár évek óta az egyedi fűtés terén úgy országosan, mint a fővárosban, különösen a kertvárosias peremkerületekben. Ezen kedvezőtlen folyamatok hatását pedig a klímaváltozással enyhülő telek, a rövidülő fűtési szezon sem tudja kiegyenlíteni.

Az egyedi fűtési módok, különösen a szilárd és folyékony tüzelőanyagok használata terén ezért rendkívül fontos az ismeretterjesztés, tájékoztatás. Korábban a Fűts okosan! komplex szemléletformáló kampány segítette eljuttatni a lakossághoz a helyes fűtési technikákkal, illetve a szilárd tüzelőanyagok használatának veszélyeivel, káros hatásaival kapcsolatos ismereteket, jelenleg a LIFE IP HUNGAIRY⁹ projektben megvalósuló szemléletformálás (környezetbarát közlekedés népszerűsítése, illetve a helyes szilárd tüzelési technikákkal, környezetbarát tüzelési módokkal kapcsolatos ismeretterjesztés) említhető. A szemléletformálás mellett a lakossági eredetű kibocsátások csökkentése érdekében a távfűtés, komposztálás támogatására, illetve a szilárd tüzelőanyag ellátás optimalizálására is indítanak pilot akciókat. A projektben társult kedvezményezettként a Fővárosi Önkormányzat (és szolgáltató vállalatai) is részt vesz, így például a LIFE IP HUNGAIRY keretében a BKM Nonprofit Zrt. a belvárosi kerületek távhőellátására fejlesztési tervet készített, valamint okos mérés és mobil applikáció fejlesztésével a tudatos fogyasztói magatartás kialakítását célzó akciót is indított. A pilot beavatkozások tapasztalatai részben a főváros többi kerületeiben is hasznosíthatóak lehetnek.

A szemléletformálás mellett a tetten érés és szankcionálás (pl. hulladékot fűtési vagy egyéb célból égetők), illetve a rászorulóknak megfelelő minőségű, fűtésre alkalmas tűzifával történő támogatása (szociális tűzifa osztás), esetleg a hőszigeteléshez, fűtéskorszerűsítéshez, kályhacseréhez történő hozzájárulás is nagy jelentőségű.

---

⁹ A 2019-2026 között a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. vezetésével megvalósuló projekt átfogó célja 8 régióban, 10 településen javítani a levegő minőségét. A projektben a szemléletformálás mellett többek között egy nagy felbontású levegőminőség-modellező eszközt is fejlesztenek, valamint létrehoznak egy levegőtisztaság-védelmi tanácsadó ökomenedzser hálózatot, és több pilot projekt is megvalósul.

Egyéb források

A burkolatlan utak jelentős porszennyezés forrásai lehetnek; nem csak a járművek verik fel a port, hanem szél esetén is kibocsátóknak tekinthetők. (A kerület burkolatlan utait érintő közelmúltbeli és tervezett fejlesztésekkel a Közlekedésről szóló 3.2.4 fejezetben foglalkozunk.) A szabad, sem burkolattal, se növényzettel nem fedett területekről száraz, szeles időben szintén jelentős mennyiségben kerülhet szilárd szennyezőanyag a levegőbe.

Az időszakonként előforduló építkezési-kivitelezési munkálatok terhelő hatása szintén nem hagyható figyelmen kívül. Az építési, ezen belül különösen a bontási munkálatok – a nehézgépjárművek, munkagépek kibocsátásai mellett - döntően portterhelést okoznak (amit csak súlyosbít a jellemzően diesel üzemű munkagépek korom kibocsátása).

3.1.1.2 Üvegház-gázkibocsátások

A szén-dioxidot leszámítva egyéb, fontosabb üvegházhatású-gáz kibocsátás a LAIR nyilvántartás szerint nincs a kerületben. A szén-dioxid üvegházhatást okozó, ugyanakkor nem légszennyező anyag (a levegőben természetesen is megtalálható), határértékkel nem szabályozott.

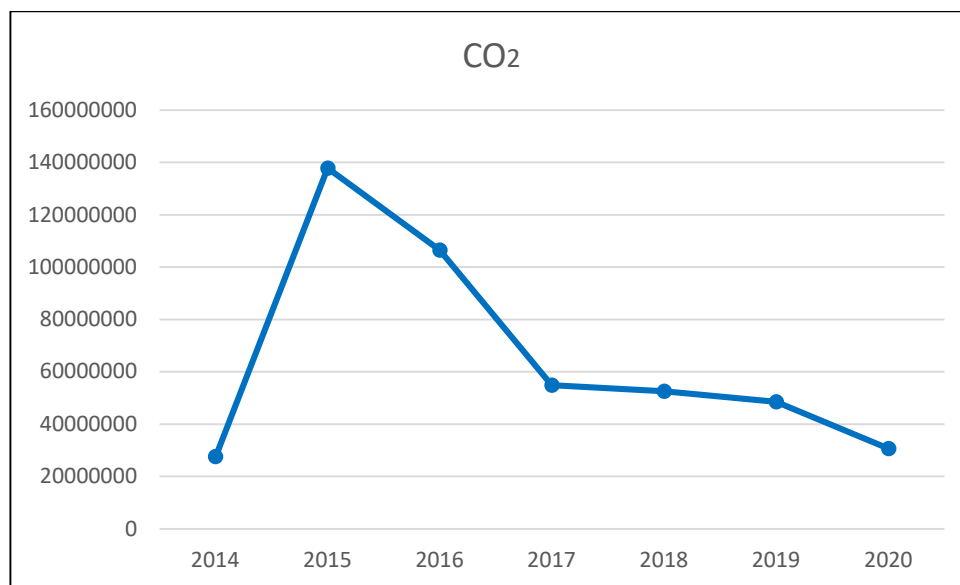
2020-ban a kerületben kibocsátott, nyilvántartott szén-dioxid mintegy 94%-áért öt kibocsátó felelt, ezeket az 5. táblázat mutatja be. A meghatározó – az összes kerületi szén-dioxid emisszió mintegy 40%-áért felelős – kibocsátó a Kispesti Erőmű. A Lakatos utcában a FŐTÁV Zrt. üzemeltet egy gázmotoros kiserőművet, kapcsolt hő- és villamosenergia termelés céljából, a Kispesti Erőműnél egy nagyságrenddel kisebb, de még mindig meghatározó szén-dioxid kibocsátással. A második legnagyobb szén-dioxid kibocsátó a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér üzemeltető cég, a Budapest Airport Zrt. (Érdemes megjegyezni, hogy a megadott CO₂ mennyiség kizárólag a vállalat működéséből eredő emissziót fedi, nem tartalmazza a repülőgépek által kibocsátott üvegházgázokat.) Emellett a szintén a repülőtér működéséhez kapcsolódó, a légitforgalmi irányításért felelős vállalat is a jelentősebb kerületi kibocsátók között van. Kerületi szinten jelentős kibocsátó még az Alacsikai úti lakótelepként is emlegetett, 340 lakásos Zaragoza lakókerület.

Kibocsátó	Kibocsátott mennyiség (kg)
Kispesti Erőmű	12 219 124
Budapest Airport Zrt.	8 277 666
Gázmotoros erőmű	4 854 399
Zaragoza Lakóker II társasház	2 070 291
HungaroControl Zrt.	1 437 916

5. táblázat: A kerület meghatározó CO₂-kibocsátói, 2020

Forrás: LAIR

A bejelentett kerületi szén-dioxid kibocsátások tekintetében összességében nagyon jelentős mértékű csökkenés figyelhető meg az elmúlt időszakban.

4. ábra: A bejelentett CO₂-kibocsátás alakulása a kerületben az elmúlt években, kg

Forrás: LAIR, saját szerkesztés

A nagy, bevallásra kötelezett kibocsátók mellett természetesen kis mértékű, de rendszeres CO₂ kibocsátó minden egyedi fűtésű/melegvíz előállítású ingatlan, illetve intézmény és a fosszilis üzemanyaggal hajtott gépjárművek miatt a közlekedés-szállítás is. További CO₂-kibocsátás kapcsolódik az ingatlanok és intézmények, a közvilágítás, az elektromos meghajtású közlekedés-szállítás villamos áram fogyasztásához is.

Ennek mértékére vonatkozóan a kerület 2018-ban elkészített Fenntartható Klíma- és Energia Akcióterve szolgáltat adatot. Ez alapján 2016-ban 435 069 t CO_{2ekv} volt a kerület szén-dioxid egyenértékben kifejezett üvegház-gáz kibocsátása, az alábbi ábrán bemutatott bontásnak megfelelően.

Ágazat	CO ₂ -kibocsátások [t] / CO ₂ -egyenértékben kifejezett kibocsátások [t]															
	Villamos energia	Fűtés/hűtés	Foszfüzelőanyagok							Megújuló energiaforrások					Összesen	
			Földgáz	Cseppfolyós gáz	Fűtőolaj	Dizel	Benzin	Lignit	Szén	Egyéb fosztilis tüzelőanyagok	Növényi olaj	Bioüzemanyag	Egyéb biomassza	Naphőenergia		Geotermikus energia
ÉPÜLETEK, BERENDEZÉSEK/LÉTESÍTMÉNYEK ÉS IPAR																
Önkormányzati épületek, berendezések/létesítmények	874	1 926	2 835	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 735
Szolgáltató (nem önkormányzati) épületek, berendezések/létesítmények	54 267	5 298	48 619	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	108 185
Lakóépületek	29 302	21 511	98 857	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29 122	0	0	178 793
Közvilágítás	1 017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 017
Részösszeg	85 459	28 736	150 412	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29 122	0	0	293 730
KÖZLEKEDÉS																
Önkormányzati flotta	0	0	0	0	0	21	29	0	0	0	0	0	1	0	0	51
Tömegközlekedés	5 908	0	0	0	0	12 199	0	0	0	0	0	3 339	0	0	0	21 446
Megáncélt és kereskedelmi szállítás	6	0	0	0	0	79 678	37 191	0	0	0	0	2 968	0	0	0	119 843
Részösszeg	5 914	0	0	0	0	91 898	37 219	0	0	0	0	6 308	0	0	0	141 339
ÖSSZESEN	91 373	28 736	150 412	0	0	91 898	37 219	0	0	0	0	6 308	29 122	0	0	435 069
Megfelelő CO ₂ -kibocsátási tényezők (t/MWh)-ban kifejezve	0,254	0,273	0,202	0,227	0,267	0,267	0,249	0,364	0,3513	0	0	0,255	0,403	0	0	

6. táblázat: A kerület végső energiafogyasztásából számított CO₂-kibocsátás, 2016. évre vonatkozóan

Forrás: Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Fenntartható Klíma- és Energia Akcióterv, 2018

A SECAP-ban bemutatott számítás alapján a kerület éves ÜHG-kibocsátása 2010-ről 2016-ra 19%-kal csökkent. Ugyanakkor a 2015-ös Párizsi Klímakonferencián tett EU-s vállalásnak megfelelően a kerület Önkormányzata 2030-ig 40%-kal kívánja csökkenteni a kerület üvegházhatású gáz kibocsátását. Ennek érdekében energiahatékonysági és megújuló energia hasznosítási, továbbá közlekedési, valamint szemléletformálási-ismeretterjesztési-tájékoztatási intézkedéseket határozott meg 2020-ig.

3.1.1.3 Szaganyagok kibocsátása

A kerületben bűzzel, kellemetlen szagokkal kapcsolatos panaszokat okozó konkrét kibocsátókról nincsen információ.

Az aromás szénhidrogének közé tartozó oldószerek jellegzetes szaga miatt a gépjárművek javítása, fényezése, illetve a műanyagtermékek előállítása és a bútorgyártás járhat bűzhatásokkal, ilyen létesítmény több is működik ugyan a kerületben, de kibocsátásaik a LAIR bevallások alapján nem jelentősek.

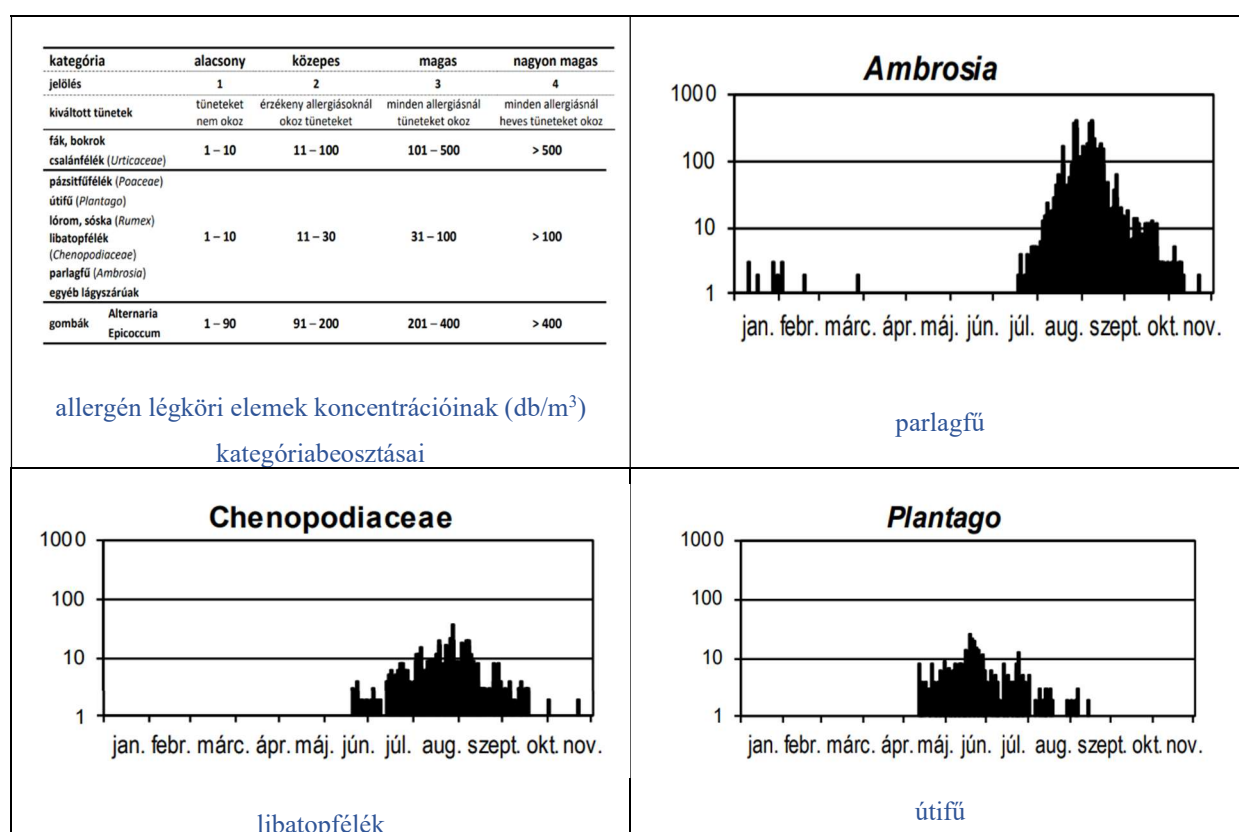
Emellett a nem megfelelő tüzelőanyagokkal történő fűtés az egészségre ártalmas vegyületek kibocsátása mellett bűszennyezéssel is járhat. Lokálisan panaszokat okozhatnak továbbá egyes vendéglátóipari, kiskereskedelmi létesítmények (vendéglő, gyorsétterem, büfé, látványpékség) is, melegkonyhai tevékenységük következtében. A hulladékgyűjtés és -szállítás, illetve a szennyvízelvezetés és -kezelés időközönként szintén lehet kellemetlen szagok forrása. Az egyéb

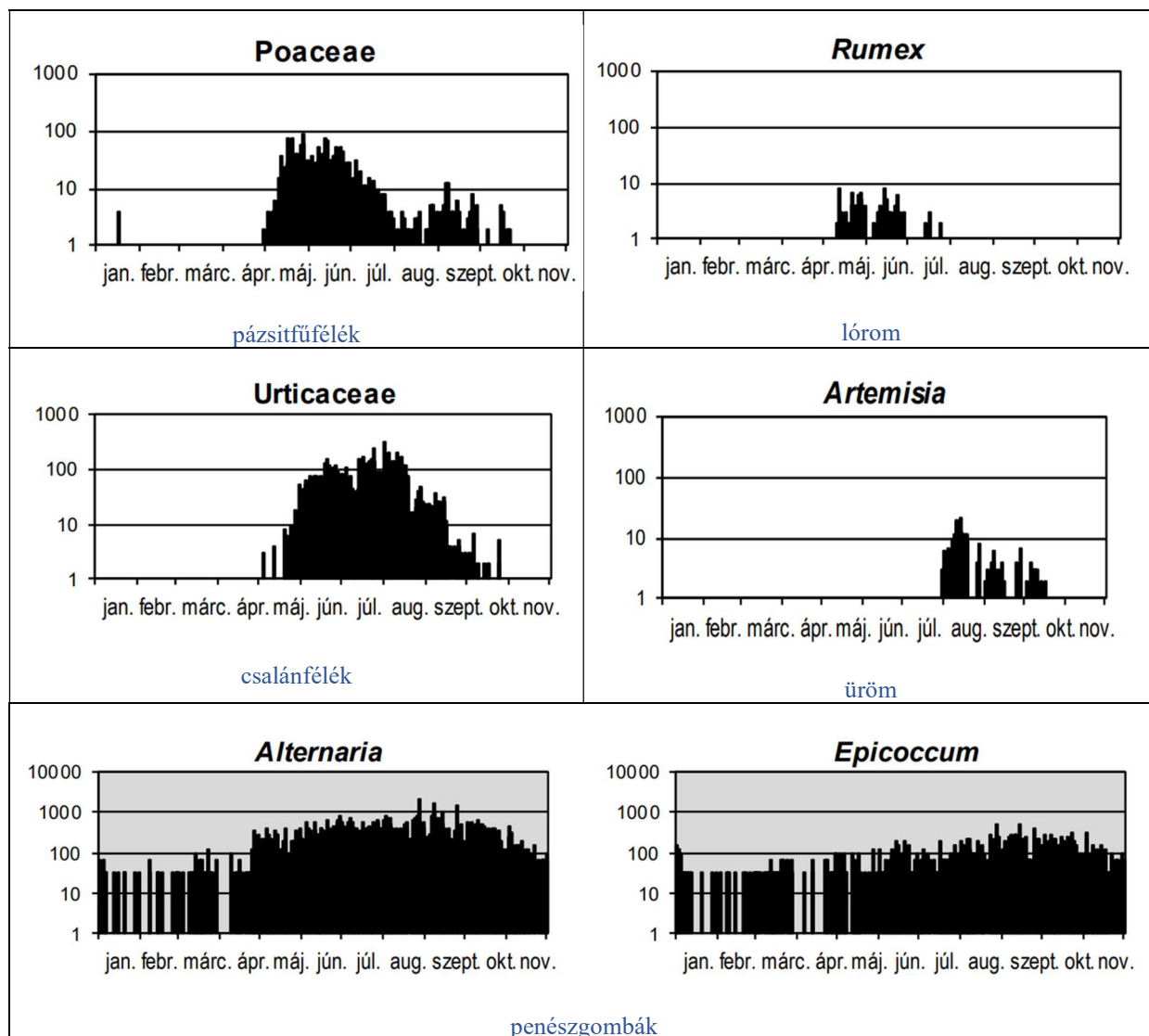
lehetséges bűzforrások között említhetők még a festőműhelyek és az élelmiszeripari kisüzemek működése, valamint az állattartás is.

3.1.1.5 Pollenhelyzet, allergének

Pollenmonitorozás hazánkban a kilencvenes éves óta történik, országsszerte 20 állomáson. Budapesten a monitoring állomás a IX. kerületi Albert Flórián úton, a monitoringhálózatot működtető Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (NNGYK) épületének tetején helyezkedik el.

A monitoringhálózatot működtető Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (NNGYK) minden évre vonatkozóan tájékoztatót (A Magyarországi Aerobiológiai Hálózat Tájékoztatója) állít össze a mérési eredményekből. A legjelentősebb – legnagyobb allergenitási fokú és legerjedtebb – allergén, a parlagfű és a többi allergén lágyszárú 2022 folyamán a 9. kerületben mért pollenkoncentrációit, valamint a parlagfű mellett a másik legnagyobb allergenitási fokú (4) penészgombák spórakoncentrációit (a kategóriabeosztással együtt) az alábbiakban mutatjuk be. Látható, hogy a vizsgált évben is a parlagfű és a penészgombák esetében volt a leggyakoribb a magas és a nagyon magas, már minden allergiásnál tüneteket, illetve heves tüneteket okozó koncentrációk kialakulása, de magas koncentrációk voltak időnként jellemzőek a pázsitfűfélékre és a csalánfűfélékre is.

5. ábra: A fontosabb lágyszárú növények pollenkoncentrációjának és a penészgombák spórakoncentrációjának alakulása a budapesti monitorállomáson, 2022-ben

Forrás: A Magyarországi Aerobiológiai Hálózat Tájékoztatója, 2022

A biológiai allergének okozta egészségi kockázat ellen elsősorban a zöldfelületek megfelelő fenntartásával (pl. vonalas infrastruktúra elemek mentén, illetve műveletlen területeken rendszeres kaszálás, allergén fajok egyedeinek cseréje, területek rendezése) lehet védekezni mind egyéni, mind önkormányzati szinten. Szükség esetén hatósági eszközök is szükségesek lehetnek (kényszerkaszálás).

3.1.1.6 Légszennyezettség alakulása a kerületben

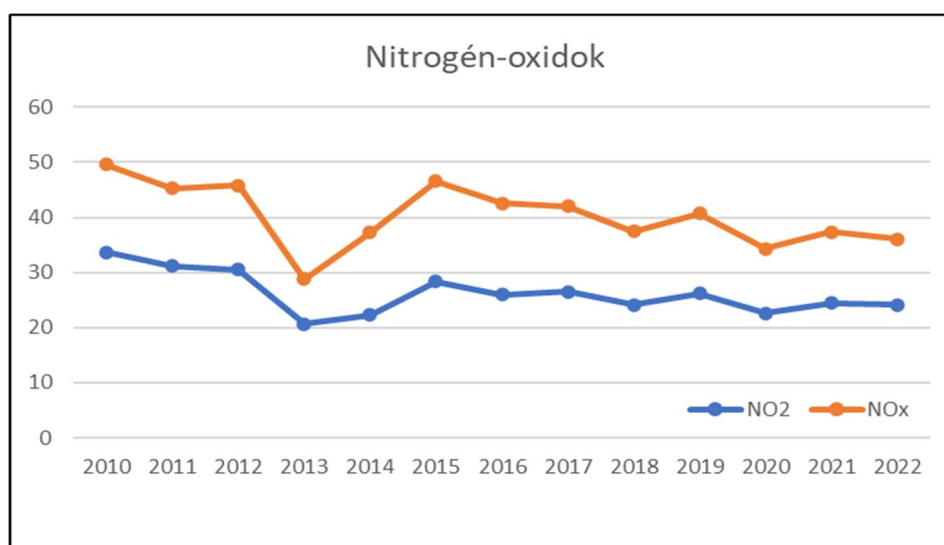
Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) részeként a fővárosban összesen 12 helyszínen, a kerületben pedig a Gilice tér 39. szám alatt található telepített, automata mérési pont. Ez a városi háttérrel mérő monitorállomás folyamatosan méri a környezeti levegő minőségét meghatározó

légszennyező komponensek – kén-dioxid, nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok, szálló por 10 µm átmérőnél kisebb, valamint 2,5 µm átmérőnél kisebb frakciói, szén-monoxid, benzol és ózon – koncentrációit. Ugyanitt kerül sor a szálló por mintavételi program részeként is évente 4x2 hetes időtartamban 24 órás mintavétellel a nehézfémek (arzén, kadmium, nikkel, ólom), illetve benz(a)pirén (BaP) szálló por (PM₁₀) mintából történő mérésére is. A Gilice téri mérőpont a nemzetközi adatszolgáltatásba is bejelentett állomás. (Az immár csak a NO₂ koncentrációk alakulásának nyomon követésére szolgáló fővárosi manuális mérőpont jelenleg nincs a kerületben kijelölve.)

Az OLM által a Gilice téren mért légszennyezőanyagok éves átlagkoncentrációinak alakulását az egyes légszennyezőanyagról szóló pontokban mutatjuk be, itt csak annyit állapítunk meg összefoglalóan, hogy **a vizsgált 13 éves időtávon a légszennyező anyagok mindegyike esetében megfigyelhető kisebb-nagyobb mértékű csökkenő tendencia**, bár az ózon esetében ez összességében inkább tekinthető stagnálásnak, a kén-dioxid tekintetében pedig az utóbbi években markánsabb növekedés látható. A vizsgált időszakban éves határérték túllépésre egyetlen légszennyező anyag esetében sem került sor, más a helyzet az óras (NO₂), nyolc órás (O₃), illetve napi (PM₁₀ és NO₂) határértékek tekintetében, mint azt lentebb majd részletesebben bemutatjuk.

Nitrogén-dioxid

A **nitrogén-dioxid** éves koncentrációja az elmúlt években folyamatosan határérték alatt maradt és csökkenő tendenciát mutat. 2011 óta napi határérték túllépés sem fordult már elő. (A nitrogén-dioxidot is magába foglaló nitrogén-oxidokra 2011 óta nincsen már határérték megállapítva, az alábbi ábrán ugyanakkor látható a két koncentráció közötti korreláció, és az NO_x esetén is csökkenő tendencia.)

6. ábra: A nitrogén-oxidok és a nitrogén-dioxid éves átlagkoncentrációinak alakulása a kerületben, µg/m³

Forrás: *legszenyezettség.met.hu* alapján saját szerkesztés

A nitrogén-oxidok fő forrása a közlekedés, de a jellemzően a téli hónapokban előforduló óras határérték túllépések, illetve a magasabb koncentrációk, jól szemléltetik a fűtésből eredő kibocsátások jelentőségét. A kerület legjelentősebb ipari nitrogén-oxid (NO₂ és NO₃) kibocsátója a Kispesti Erőmű, amely a bejelentett nitrogén-oxid kibocsátások 86%-át felel, a gázmotoros erőművel és a Budapest Airporttal együtt pedig hárman a kerületi bejelentett kibocsátások mintegy 98%-át teszik ki a 2020-as adatok alapján.

Határérték, µg/m ³	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
óras*	100	93	130	67	7	3	25	3	13	34	35	7	5	20
napi	85	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Évente 18-nál többször nem léphető túl.

7. táblázat: NO₂ határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben

Forrás: legszennyezettség.met.hu, saját szerkesztés

A nitrogén-oxidok kibocsátására tett erőfeszítéseket a jövőben a sikerek ellenére is fokozni kell, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a WHO ma már azt ajánlja, hogy az éves határérték a jelenlegi negyede (10 µg/m³) legyen. A napi határérték tekintetében a WHO 25 µg/m³-re tett javaslatot (hazánkban ennek jelenleg több mint háromszorosa van érvényben). Az óras határérték nálunk jelenleg az EU-s követelménynek mindössze a fele, és e tekintetben a WHO nem javasol szigorítást (viszont a határérték meghaladását nem engedné).

Szálló por

A kis méretű részecskék (szálló por PM₁₀ és PM_{2,5} frakciói) éves átlagkoncentrációinak tekintetében trendszerű csökkenés figyelhető meg. A szálló por koncentrációk csökkentése érdekében tett országos és nemzetközi erőfeszítéseknek köszönhetően az éves határérték túllépése országszerte egyre ritkább, a kerületben pedig egyáltalán nem fordul elő.

A napi határértékek meghaladására ugyanakkor a **szálló por** 10 µm alatti frakciója (PM₁₀) esetében minden évben több nap is sor kerül, bár az elmúlt négy évben már a jogszabályban megengedett évi 35 alkalom alatt maradt a számuk. Rendszeresen előfordul a tájékoztatási, illetve riasztási küszöbértékekhez rendelt koncentrációt meghaladó PM₁₀ koncentráció kialakulása is.

Az elmúlt két év igen kedvező adataiban minden bizonnyal a kedvező időjárás is közrejátszott; a határérték-túllépések ugyanis a szálló por vonatkozásában a fűtési kibocsátások meghatározó szerepe miatt jellemzően télen, illetve a szárazabb, hűvösebb időszakokban, hőmérsékleti inverzió és kis szélsébség esetén – amikor mint korábban említettük, a levegő nem keveredik, így a légszennyezők feldúsulnak – fordulnak elő.

<i>Határérték, µg/m³</i>		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
napi*	50	43	48	41	34	36	38	33	40	45	34	30	16	4
tájékoztatási küszöb	75	4	14	14	3	7	7	13	9	7	8	4	2	0
riasztási küszöb	100	1	4	3	1	1	1	1	5	1	0	0	0	0

*Évente 35-nél többször nem léphető túl.

8. táblázat: PM₁₀ határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben

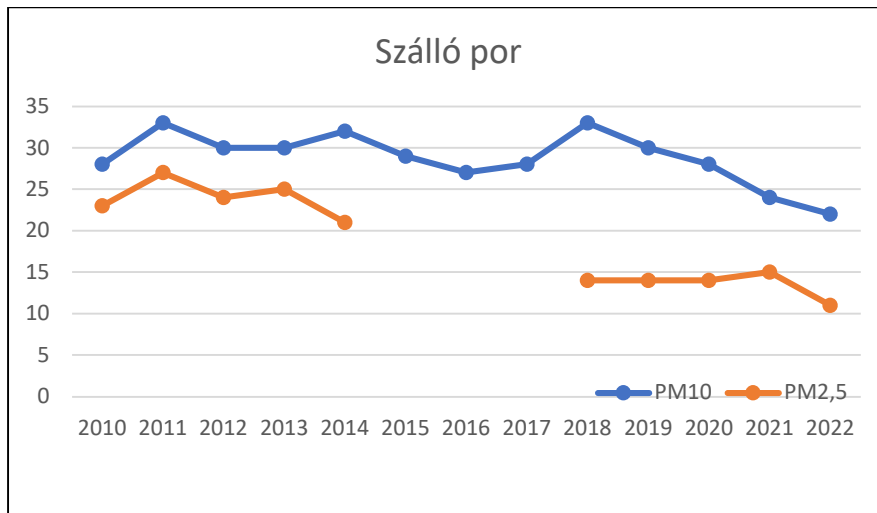
Forrás: légszennyezettség.met.hu, saját szerkesztés

A jövőben a mérséklő intézkedéseknek egyre inkább a ma már a szálló por domináns forrásának számító szilárd tüzelőanyaggal történő fűtést kell céloznia.

A szálló por mintavételi program keretében végzett kerületi PM₁₀ mérések is alátámasztják a javuló tendenciát; a 2011-ben még szennyezettnek minősülő PM₁₀ légszennyezettségi indexe a következő két évben már megfelelő volt, és 2014 óta folyamatosan jó.

A WHO 2021-ben közreadott, az EU-s és a hazai előírásoknál lényegesen szigorúbb javasolt éves határértékétől, a 15 µg/m³-től azonban egyelőre még nagyon messze van a kerületi éves átlagkoncentráció. A WHO legújabban ajánlott napi határértéke pedig nem csak alacsonyabb (45 µg/m³) a jelenleg hatályos szabályozásban előírtnál, de évi mindössze 3 alkalommal engedi meg ezen koncentráció meghaladását.

A PM_{2,5} (2,5 µm alatti frakció) kapcsán megállapítható, hogy az éves átlagkoncentráció stabilan a vonatkozó határérték (2020 óta 20 µg/m³) alatt van a kerületben, azonban a WHO 2021-es ajánlásával (éves: 5 µg/m³, 24 órás: 15 µg/m³) összevetve már lényegesen kedvezőtlenebb a kép.

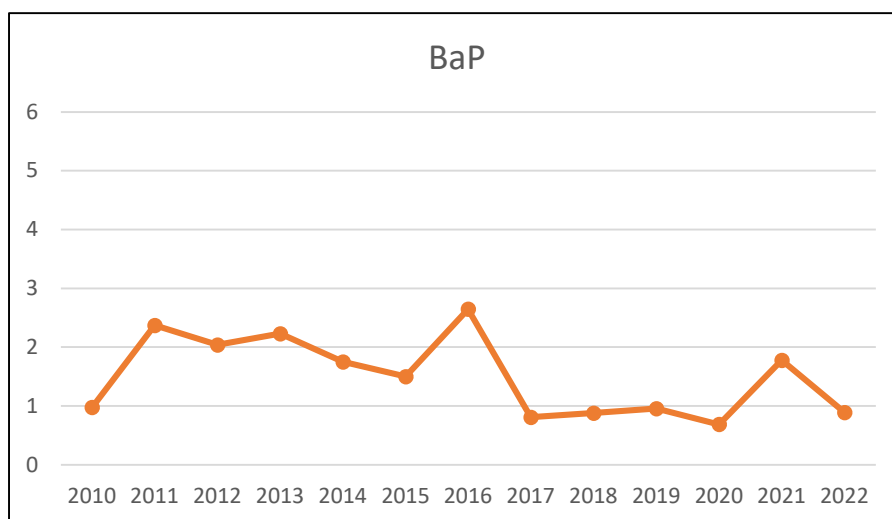

7. ábra: A szálló porok éves átlagkoncentrációinak alakulása a kerületben, µg/m³

Forrás: legszennyezettseg.met.hu alapján saját szerkesztés

BaP

A szálló por mintavételi program eredményeit vizsgálva megállapítható, hogy míg a nehézfém komponensek esetében töretlenül kiváló a levegőminőség, (a fentebb bemutatott szálló por és) a 3,4-benz(a)pirén (BaP) koncentráció tekintetében kevésbé kedvező a kép, ugyanakkor javulás tapasztalható: a BaP légszennyezettségi indexe 2010-2014 között még erősen szennyezett volt, majd 2015-ben és 2016-ban már csak szennyezett, 2017 és 2020 között jó, aztán 2021-ben újra szennyezett, de 2022-ben megint jó volt. Ugyanakkor az évi 8 hétnyi mérések eredményei alapján számított átlagkoncentrációk időnként még mindig meghaladják az éves egészségügyi határértéket (1,2 ng/m³) és az éves célértéket (1 ng/m³), a 24 órás egészségügyi határérték (szintén 1 ng/m³) meghaladása pedig minden évben számos napon át előfordul. Meg kell még azt is jegyezni, hogy Budapesten mindössze két helyen történik mérés a szálló por mintavételi program keretében, és a Gillice téri mérések eredményei rendre minden évben meghaladták – az egyébként nem túl kedvező levegőminőségű – Széna téren végzett mérések eredményeit.

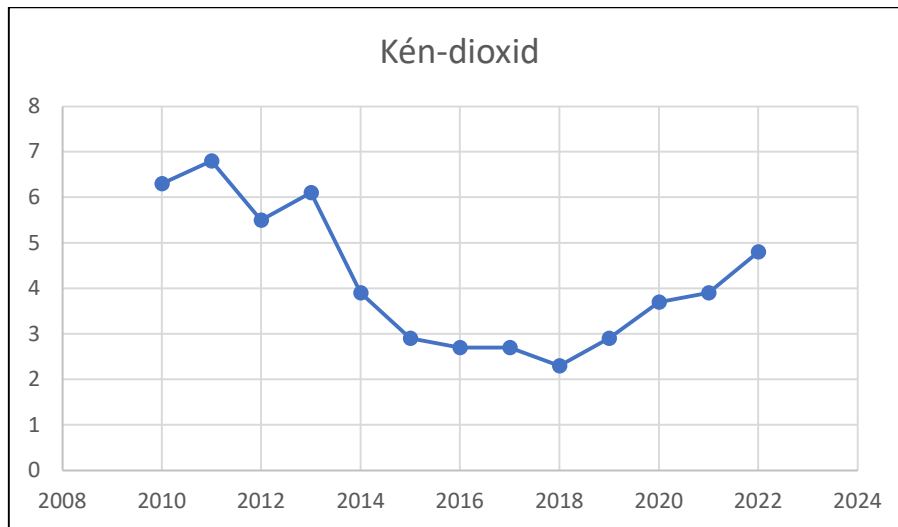

8. ábra: A 3,4-benz(a)pirén éves átlagkoncentrációjának alakulása, µg/m³

Forrás: legszennyezettseg.met.hu alapján saját szerkesztés

Kén-dioxid

Az üzem- és tüzelőanyagok minőségére vonatkozó előírások szigorodásának, valamint az ipari szektorban lezajlott változásoknak köszönhetően a **kén-dioxid** tekintetében a kerületben mért értékek jóval a vonatkozó határértékek alatt maradnak. Ugyanakkor figyelemre méltó a kén-dioxid koncentrációjának alakulásában 2018 óta tapasztalható markáns növekedés, ami feltehetőleg az újra terjedő – egyedi – szilárd anyag tüzelésnek a következménye. A magasabb SO₂ koncentráció értékek ugyanis a téli félévben jellemzőbbek, az egyedi fűtés hatását pedig az is alátámasztja, hogy a bevallásra kötelezett kerületi kibocsátók évek óta nem, vagy gyakorlatilag nem jelentenek be kén-oxid (SO₂ és SO₃) kibocsátást.

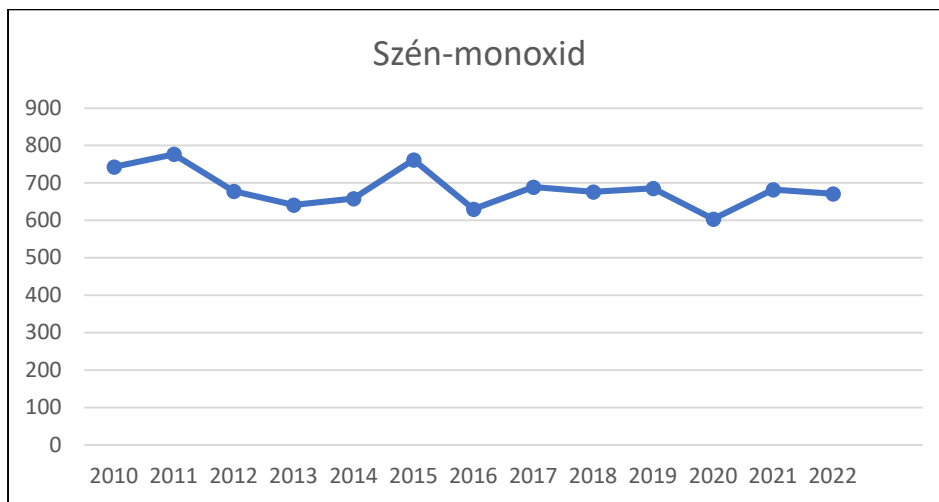

9. ábra: A kén-dioxid éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m³

Forrás: legszennyezettseg.met.hu alapján saját szerkesztés

Szén-monoxid

Az (ipari, fűtési, közlekedési) égési folyamatok tökéletesítésével párhuzamosan a **szén-monoxid** koncentráció csökkenése is megfigyelhető; határérték túllépés nem fordul elő, a mért koncentrációk rendre jóval a megengedett értékek alatt maradnak. A kerület jelentősebb LAIR-bevalló CO-kibocsátói a Kispesti Erőmű (a szén-monoxid kibocsátás ~94%-a), a gázmotoros erőmű és a Budapest Airport.

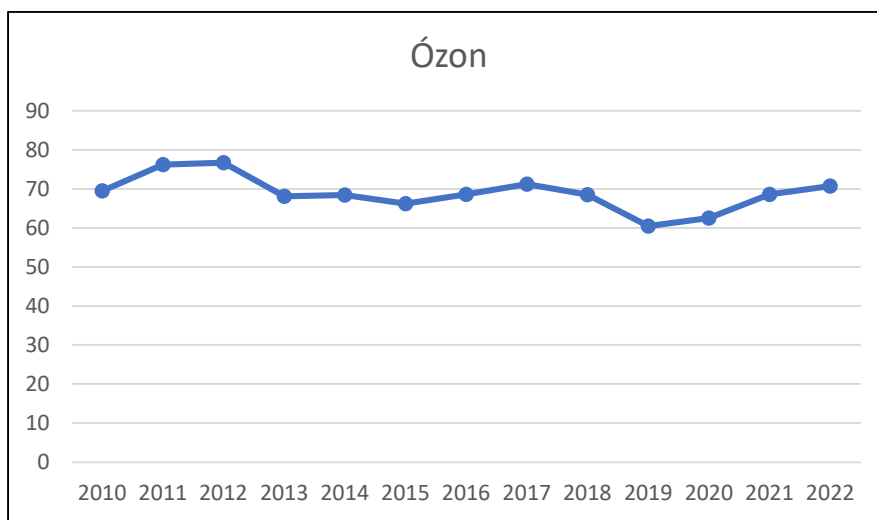

10. ábra: A szén-monoxid éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m³

Forrás: legszennyezettseg.met.hu alapján saját szerkesztés

Ózon

A napsugárzás hatására különböző prekursorokból – pl. nitrogén-oxidok, szén-monoxid, illékony szerves vegyületek (VOC) – azok képződési helyétől távolabb létrejövő **ózon** kerületi koncentrációja tekintetében leginkább a távolabbi környék VOC és NO_x kibocsátásainak hatása érvényesül. (Ez azt is jelenti, hogy kerületi szinten kevesebbet lehet ellene tenni.) Szinte minden évben jelentősebb számú – bár az utóbbi években az évi 25-öt egyre ritkábban meghaladó – napi, a nyolc órás mozgó átlagkoncentrációkra vonatkozó határérték túllépés fordul elő, és ha ritkábban is, de a tájékoztatási, illetve riasztási küszöb túllépésére is akadnak példák. A napi határérték átlépések ellenére éves viszonylatban szerencsére nem minősül kedvezőtlennek a levegőminőség e tekintetben; az éves légszennyezettségi index minden évben „jó”, ettől függetlenül az ózon jelentősebb – és a klímaváltozással várhatóan egyre növekvő – levegőminőségi problémát okoz a kerületben.

11. ábra: Az ózon éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m³

Forrás: legszenyezettség.met.hu alapján saját szerkesztés

<i>Határérték, µg/m³</i>		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
8 órás napi maximum*	120	18	28	35	30	7	36	18	29	18	5	2	15	32
tájékoztatási küszöb	180	0	0	0	0	0	10	0	1	0	0	0	0	1
riasztási küszöb	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

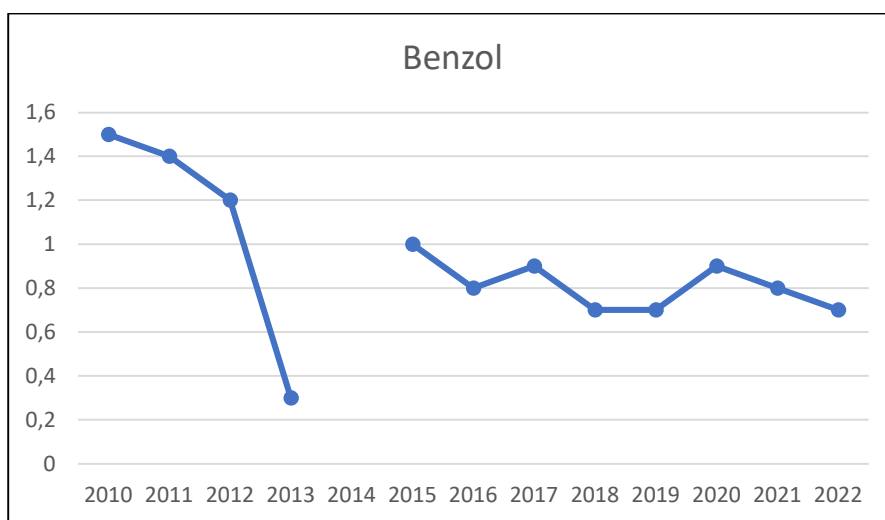
*2010-től kezdve hároméves vizsgálati időszak átlagában egy naptári évben 25 napnál többször nem léphető túl.

9. táblázat: Ózon határérték túllépések száma az elmúlt időszakban a kerületben

Forrás: legszenyezettség.met.hu alapján saját szerkesztés

Benzol

A szénhidrogén-szennyezettség jellemzésére használt, az illékony szerves vegyületek, azaz a VOC-ok közé tartozó benzol koncentrációk alakulása szempontjából a helyzet kedvezőnek tekinthető; sem az éves, sem a 24 órás határérték meghaladása nem fordul elő, és a koncentráció csökkenő trendet követ. A VOC-ok kibocsátásában napjainkra mérséklődött a közlekedés és az ipari fűtés szerepe, és egyre inkább a lakossági kibocsátásokhoz és az egyéb forrásokhoz kötődik. Utóbbi kategóriába sorolhatók a gépjárművek szervizelése, szerelése, a bútorgyártás, illetve műanyagtermékek előállítása, melyek közül a kerületben, például a Fáy utca 2. alatti ipari területen, több kibocsátó is üzemel, de a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér műszaki bázisa is a kerületi szinten számottevőbb kibocsátók között van.

12. ábra: A benzol éves átlagkoncentrációjának alakulása a kerületben, µg/m³

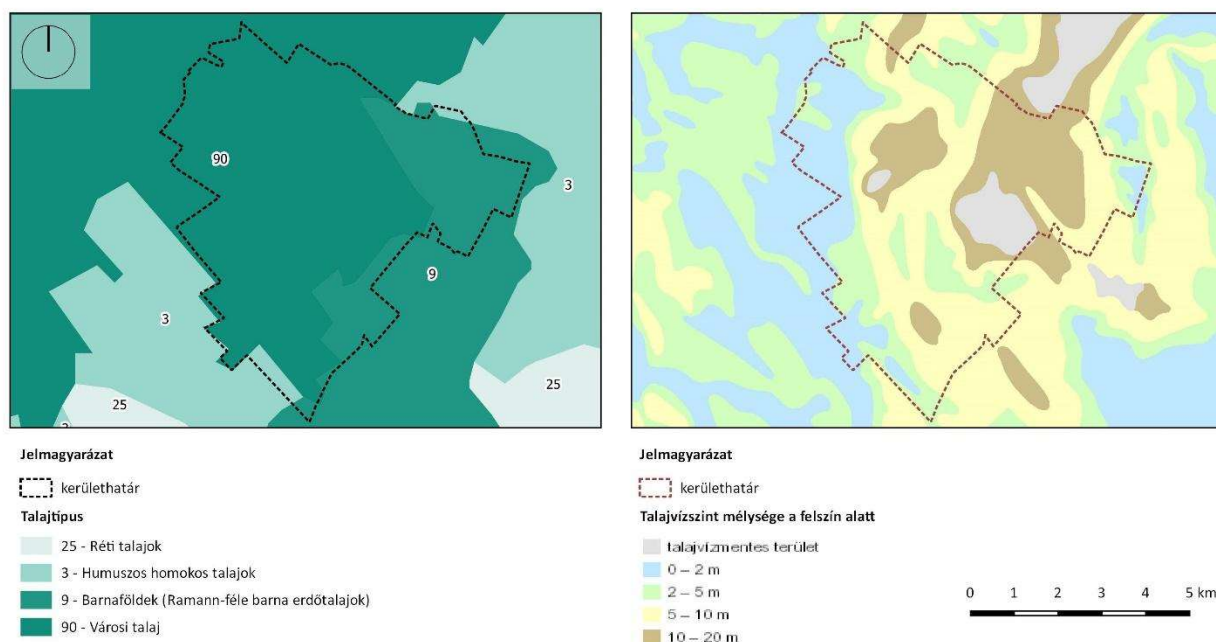
Forrás: legszennyezettség.met.hu alapján saját szerkesztés

3.1.2. Talaj, földtani adottságok

3.1.2.1 Talajtípusok

A kerület talajtípusait három tényező határozza meg. Az egykori folyóvízi és szél által történő szállítás hatására kialakult humuszos homoktalajok alakultak ki a kerület határán és Belsőmajor területén. A kerületben a humuszos homoktalajok területi hányada a legkisebb. A ramman féle barna erdőtalajok az alapkőzet és a tartós növényborításnak köszönhetően alakultak ki, a kerület jelenleg is legkevésbé beépített részein. Legnagyobb területi arányban az úgynevezett városi talajok fordulnak elő.

A genetikai talajtípusok alapján a legértékesebb talajok a település keleti határában találhatóak (ramman féle barna erdőtalajok), bár ezek talajértékszáma is csak 30-40 közötti, míg a humuszos homoktalajok talajértékszámai még ennél is alacsonyabb (20-30). A talajértékszám a legjobb minőségű talajhoz viszonyított %-os viszonyszám. A városi talajok esetében nem lehetséges talajértékszámot meghatározni.

13. ábra: Genetikai talajtípusok és talajvíz mélysége a XVIII. kerület területén

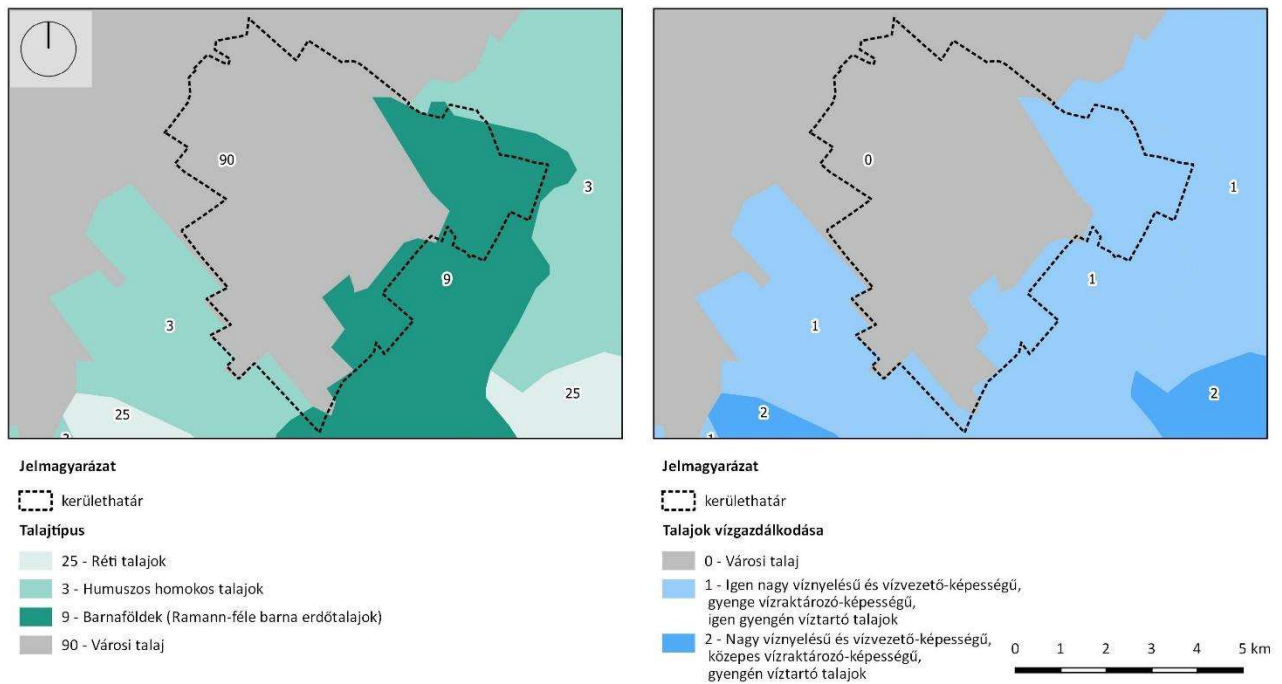
Forrás: MTA ATK TAKI adatai alapján saját szerkesztés

3.1.2.2 Talajvastagság

A termőréteg vastagsága a természetes talajokon 100 cm feletti, míg a városi talajok esetében a kevertség – és adott esetben a burkolatok - okán nem lehet termőrétegről beszélni.

3.1.2.3 Talajok vízgazdálkodása

A fent leírt tényezők és talajjellemzők következtében a XVIII. kerület talajainak vízgazdálkodási képessége nem mondható kedvezőnek. Jellemzően igen nagy víznyelésű és vízelvező képességű, gyenge vízraktározó képességű talajok uralkodnak. A városi talajok esetében a gyenge vízgazdálkodási képességek még inkább jellemzőek, mint a természetes talajoknál.

14. ábra: Talajok vízgazdálkodási tulajdonságai a XVIII. kerület területén

Forrás: MTA ATK TAKI

3.1.2.4 Talajtípusok jellemzése

3.1.2.4.1 Városi talajok

A városi talajok nagymértékben eltérő jellemzőkkel rendelkeznek, mint a természetes talajok. Ez a fő kialakító, illetve módosító tényezőjüknek, az emberi beavatkozásnak köszönhető. Az olyan városi hatások, mint a mesterséges feltöltések, planírozással járó tereprendezések, talajszintek átforgatása, talaj tömörítése, szilárd burkolatok kialakítása, vizek elvezetése, felszín alatti infrastruktúra kialakítása stb. mind azt eredményezik, hogy az eredeti természetes talajrétegek szerkezete megváltozik, kevert, bolygatotszerkezet alakul ki, esetleg a feltöltések, burkolatok meg is szüntetik a talaj legfelső rétegét. A természetes genetikájú, de beépített, felszín borítás alá került talajokra jellemző, hogy ezen beavatkozás következtében nem csak a további talajképződési folyamatok (szervesanyag utánpótlás, bioaktivitás, vízforgalom stb.) szenvednek csorbát, hanem ezen beépítések következtében a talajok általában csonkolódnak is. A beépítés jellegétől függően 1,5-2 m vastagságban a humuszos réteg, vagy a teljes A+B szint elhordásra kerül. Ezzel ezen talajok multifunkcionalitása megsemmisül.

A városi talajok biológiai aktivitására a kettősség jellemző: egyrészt a magasabb átlag hőmérséklet következtében a mikroorganizmusok tevékenysége fokozódik, másrészt azonban a kiszáradás következtében, vagy toxikus anyagokkal való szennyeződés esetén aktivitásuk csökken.

Az emberi beavatkozás és a városi környezet következtében a talajtípus bizonyos fokú degradációja, károsodása törvényszerű, amely legfontosabb kiváltó okai az alábbiak:

- Lecsökkent talajvízszint;
- A talajok eltűnése (lefedés, elszállítás, lepusztulás stb.);

- A szerves anyag lebomlási sebességének, és a növények számára felvehető tápanyagok mennyiségének megváltoztatása;
- A talaj szerkezetének átalakulása;
- A talaj vízháztartásának módosítása, szellőzésének korlátozása;
- A talaj színtezettségének zavarása;
- Vertikális és horizontális változékonyság csökkenése;
- Tömörödés, kérgesedés;
- Sófelhalmozódás, szikesedés, savanyodás;
- Toxikus elemek (szerves- és szervetlen szennyezők) felhalmozódása.

A városi talajok legnagyobb fokú degradálódása, leromlása a sűrűn beépített lakóövezetekben, az ipari területeken, illetve a jelentősebb közlekedési útvonalak környezetében jellemző. A lazább beépítettségű kertvárosias területeken egy átmeneti zóna található, ahol a városi talajok egy kevésbé bolygatott és károsodott változata alakul ki. A XVIII. kerület területének túlnyomó részén városi talajok találhatók. A talajtérképezési munkák során nem kerültek elkülönítésre a nagyobb mértékben károsodott városi talajok, hiszen a talajtan jelenlegi osztályozása nem tesz különbséget az egyes városi talajtípusok között.

3.1.2.4.2 Humuszos homokos talajok

A humuszos homoktalajok közé soroljuk azokat a talajokat, amelyekben a humuszos szint morfológiailag megfigyelhető, de a talajképző folyamatoknak egyéb jele nem mutatkozik. A humusztartalom általában 1%-nál nagyobb, a humuszréteg vastagsága pedig 40 cm-nél nem nagyobb. A humuszos homoktalajok termékenysége jobb a futóhomokénál. Nagyobb a víztartó, ugyanakkor jó a vízáteresztő képességük. Nehezebben száradnak ki, így kevésbé vannak kitéve a szél pusztító hatásának. Tápanyag szolgáltató képességük gyenge. A humuszos homoktalajok a kerület csak kis hányadán találhatók meg, jellemzően a közigazgatási határ északi és dél-nyugati peremén.

3.1.2.4.4 Barnaföldek (Ramman-féle barna erdőtalajok)

A barna erdőtalajok legfontosabb talajképző folyamatai: humuszosodás, kilúgozás, agyagosodás, agyagvándorlás (lessivage), agyagszétesés (podzolosodás), kovárványképződés, redukció (glejesedés) és savanyodás. A fő típuson belüli talajtípusokat e folyamatok társulása alapján különítjük el. A Ramman-féle barna erdőtalaj esetében a humuszosodás és a kilúgozás mellé erőteljes agyagosodás és gyenge savanyodás társul. A kilúgozási A-szint 20-30 cm vastagságú, színe barnás, szerkezete morzsás vagy szemcsés, kémhatása gyengén savanyú vagy semleges. Szénsavas vagy meszes alapkőzet esetén a felhalmozódási szint éles határral különül el a kilúgozási szinttől, ebben az esetben a talajképző kőzet felső 30-40 cm-ében a szénsavas mészkumulációja figyelhető meg. A barnaföldek vízgazdálkodása kedvező, vízáteresztő képességük közepes, víztartó képessége jó. Hasznos vizet az egész talajszelvény egyenletesen szolgáltat. Barnaföldek a kerület keleti, észak-keleti határának mentén találhatók.

3.1.2.5 Talajok állapota XVIII. kerület területén

3.1.2.6 Arany-féle talajkötöttség (KA)

A talaj fizikai féleségét tudhatjuk meg belőle, vagyis azt, hogy az adott talajt milyen méretű alkotók építik fel és milyen arányban. Azokat a talajokat, amiket nagyméretű elemi szemcsék építenek fel homok fizikai féleségűeknek, azokat, amelyeket kisméretűek, agyag talajoknak nevezzük.

Azon talajokat, melyeket közepes méretű szemcsék építenek fel, vályog talajoknak nevezzük. A fizikai talajféleség döntően meghatározza a talajok vízgazdálkodási tulajdonságait is. A homoktalajban a nagyméretű szemcsék között nagy pórusokat találunk. A pórusok mérete meghatározza, hogy mennyi vizet tud a talaj befogadni.

Azonban fontos tényező, hogy ebből mennyit tud megkötni a későbbiekre vonatkozóan, s abból mennyit tud átadni a növénynek szükség esetén. A homoktalajoknál a nagyméretű pórusok aránya nagy, azonban az itt levő vízből csak kevés tud úgy megkötni a szemcséken, hogy a gravitációnak ellenálljon. Tehát ha túl nagy egy pórus átmérője a víz egyszerűen a gravitációs erő miatt elfolyik a mélyebb talajrétegekbe és a növény számára felvehetetlen lesz.

Az agyag talajoknál - de a tömörödött talajoknál is - a probléma pont ellentétes, azaz a kisméretű pórusok túl erősen kötik meg a vizet és a gyökér nem tud akkora szívóerőt kifejteni, hogy hasznosítsa, bár a szívóerő növényfüggő is.

Az Arany-féle kötöttségi számhoz tartozó határértékeket a következők:

- Fizikai talajféleség: KA
- Durva homok: ≤ 24
- Homok: 25-30
- Homokos vályog: 31-37
- Vályog: 38-42
- Agyagos vályog: 43-50
- Agyag: 51-60
- Nehéz agyag: 61-80

A kerület taljai a homok, a homokos vályog és a vályog kötöttségi kategóriákba sorolhatók.

3.1.2.7 Talajok kémhatása

Talajok esetében pH-át csak oldatban tudunk mérni. A pH mérést 1 rész talaj és 2,5 rész desztillált vízzel, vagy pedig kálium klorid oldat hozzáadásával végzik. A vizes és a kálium kloridos kémhatás között 0,2-0,3 pH értéknyi eltérés van. Az eltérés magyarázata, hogy a kálium kloridos oldószer a talajkolloidok felületéről a szuszpenzióba több savanyúságot okozó H⁺ iont „kényszerít”, ami a mérésnél megmutatkozik. A talajok kémhatása meghatározza többek között a természetű növények körét, a tápanyagok mozgását a talajban. Általában a gyengén savanyú és semleges körülmények között a legkönnyebb a növényeknek a tápelemeket felvenni. Mind a túl alacsony, mind a túl magas kémhatásnál a tápanyagok megkötődnek és a növények számára nem felvehető állapotba kerülnek.

A talajokat kémhatását általánosan az alábbi kategóriák szerint csoportosíthatjuk:

- ≤4,5 erősen savanyú

- 4.5-5.5 savanyú
- 5.5-6.8 gyengén savanyú
- 6.8-7.2 semleges
- 7.2-8.5 gyengén lúgos
- 8.5-9 lúgos
- ≥9 erősen lúgos

A terület talajai a gyengén savanyú, a semleges és a gyengén lúgos kategóriákba sorolhatók.

3.1.2.8. Az összes só %

A talajban levő, vízben oldható sók összegét nevezzük a talaj összes só-tartalmának. Ez a mérés nem ad felvilágosítást arról, hogy valójában milyen sók vannak a talajban. Ismerete elsősorban a szikes talajokon jelentős, mert a túl sok só a gyenge termékenység egyik oka. Kis só-tartalmúnak mondjuk a talajt, ha a sók mennyisége kevesebb, mint 0,05%, gyengén szoloncsákosnak, ha 0,05–0,15% és szoloncsákosnak, ha 0,15–0,4% sót tartalmaz. 0,4% felett erősen szoloncsákos a talaj.

3.1.2.9 A szénsavas mésztartalom (CaCO₃ %)

A talaj kémhatására jelentősen hat - de nem csak és kizárólag - a talaj mésztartalma. Azoknál a talajoknál, ahol a mésztartalom a 15 %-ot meghaladja, jelentős foszfor lekötődésre számíthatunk. A mész hiánya is sok problémát okozhat pl. a paprika-, a paradicsom- és az almatermesztők körében (eltarthatósági probléma). A mész ezen felül hozzájárul a talaj szerkezetének kialakításához, hiszen a talaj morzsás szerkezetének kialakításában szerepe domináns (pl. csernozjom talajok).

Szénsavas mésztartalom %	Kategória
0	hiány
0,1-4,9	Gyengén meszes
5-10,0	Közepesen meszes
10-	Erősen meszes

15. ábra: A szénsavas mésztartalom határértékei

Forrás: MÉM-NAK

A terület talajai jellemzően a gyengén meszes kategóriába sorolhatók.

3.1.2.10 Humusztartalom (humusz %)

A humusztartalom a talajok szervesanyag-tartalmának jellemzésére szolgál. Meghatározása a szerves anyagok oxidálhatóságán (karamellizálhatóság) alapul. A hazai talajok humusztartalma leggyakrabban 0,5 - 6,0 % között alakul. A humuszellátottságot sohasem szabad azonban a talaj fizikai összetételétől, genetikai típusától függetlenül megítélni.

Egy homoktalaj esetében 2,0 % általában nagy értéknek számít, kötött réti talajon viszont ugyanez nagyon sovány talajt jelent. A humusztartalom alapján határozzuk meg a talajok hosszú távú nitrogén-szolgáltató képességét.

A talajokat a humusztartalom alapján a következőképpen minősítjük:

-
- < 2 %, kis humusztartalmú
  - 2 - 4 %, közepes humusztartalmú talajok
  - 4 %, humuszban gazdag talajok

A kerület taljai között kis humusztartalmú és humuszban gazdag típusok egyaránt találhatóak.

3.1.2.11 Talajdegradáció, szennyezett területek, roncsolt területek

A talajdegradációt (talajpusztulás, állapotromlás) természeti folyamatok és emberi hatások egyaránt kiválthatják. A XVIII. kerület területén a két tényező közel az emberi hatások jelentősen nagyobb súllyal felelősek a talajok pusztulásáért.

Szélerózió: a homokos talajok esetében merül fel a szélerózióra való érzékenység, de a potenciálisan veszélyeztetett talajok rendkívül kis területi arányban vannak jelen a kerületben.

Vízérózió: geomorfológiai értelemben tökéletesen sík alföldi terület jellemzi a kerületet, aktív vízéróziós folyamatok nem jellemzőek.

Belvíz: klasszikus belvízi események nem jellemzőek a területen, kisebb csapadékvíz elöntések fordulhatnak elő, azonban ezek a burkolt felületekhez köthetők. Tartós vízborítás a természetes talajfelszíneken nagyon kis valószínűséggel fordulhatnak elő.

Savanyodás: nem jellemző a területre.

Szikesedés: a település területe nem érintett szikesedési folyamatokkal.

Sekély termőrétegűség: jelentős probléma a kerület területén, a bolygatott szerkezetű városi talajok esetében.

Nitrát bemosódás: a mezőgazdasági területek, azon belül a szántóföldi kultúrák területén, a nitrát bemosódás veszélye nem jellemző a kerület területén.

Tömörödés: összességében érzékenyek a település taljai a tömörödéssre, köszönhetően a talajok fizikai tulajdonságainak, illetve az intenzív területhasználatnak, beépítettségnek.

3.1.2.12 Szennyezett terület

Cséry-telep

A Cséry-telep évtizedeken át a főváros kommunális és közterületi hulladéklerakójaként üzemelt.

Cséry Lajos 1872-ben egy 2600 holdas földbirtokot vásárolt, melyen tehenészeti telepet üzemeltetett és gyümölcsösöket telepített. Ezen a birtok egy részén található meg a jelenlegi Cséry-telep. Cséry Lajos az 1890-es években szerződést kötött a fővárossal az ottani hulladék feldolgozására, mely helyének a 2600 holdas terület déli része lett kijelölve. Vasútvonalon keresztül érkezett ide a fővárosi hulladék, mely feldolgozása során a szerves hulladékból adalékanyag hozzáadásával szerves trágya („Cséry-föld”) került előállításra, melyet kertészeteknek és szőlészeteknek adtak el elsősorban, illetve az Önkormányzattól kapott információk alapján a környező – jelenleg beépített - területen is hasznosításra. 1913 után a telepet a főváros vette meg, majd 1960-ig folytatta a hulladékgyűjtőként történő működtetését. A szilárd hulladék lerakásának befejezését követően, a telepre folyékony

---

hulladék rendszeres leürítése történt egészen a 2000-es évekig. A telepet 1996 után a Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. (FTSZV Kft.) üzemeltette, 1978-1996 között pedig annak jogelődje volt az üzemeltető.

A telep területének szennyezettsége évtizedek óta ismert volt, a pontosabb felülvizsgálatok és mérések a 2000-es években kezdődtek el. Folyékony hulladék legálisan 2007-ig került a telepre, majd 2013-ig illegális leürítések történtek. A több, mint 100 éves lerakási és leürítési tevékenység következtében kialakult környezetterhelés és környezetszennyezés tényleges mértékének megállapítása érdekében részletes tényfeltárás készült 2016-2017-ben. A tényfeltárás alapján előírásra került a kármentesítési beavatkozási terv elkészítése és a kármentesítési monitoring rendszer kiépítése. A beavatkozási terv 2017-ben elkészült.

A szennyeződés felszámolása érdekében elkészített vizsgálatok és tervek alapján 21,9 ha érintett terület és kb. 3 millió m³-nyi feltöltés mennyiségi érintettség került meghatározásra. A kármentesítésre kötelezett a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata.

A Cséry-teleptől délre elhelyezkedő lakóövezet talajvíz szennyezettsége is felmérésre került 2018-ban. A terület szennyezettsége a talajvíz áramlásán keresztül, illetve a területen elhelyezett „Cséry-föld” szennyezettségéből adódott, de a lakóterület korábbi csatornázatlanságából származó szennyezőanyagok is kimutatásra kerültek.

A kármentesítési beavatkozás egyelőre csak egy kisebb fővárosi ingatlanon valósult meg (Ipacsfa utca 19. hulladékgazdálkodási telephely), egy új hulladékgazdálkodási központ tervezett helyszínén. A teljes terület megtisztítása nem kezdődött meg, mert az egyetemlegesen kötelezettek (Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., Budapest Főváros Önkormányzata) között a teherviselés aránya még nem tisztázott, és a meglehetősen nagyigényű forrás (több tízmilliárd forint) még nem áll rendelkezésre.

A Cséry-telepen a következő szennyezőanyagok esetében szükséges a kármentesítés elvégzése: alifás szénhidrogének, benzol, toluol, etilbenzol, xilolok, egyéb alkilbenzolok, policiklikus aromás szénhidrogének, halogénezett alifás és aromás szénhidrogének, fémek és félfémek, szervesetlen vegyületek, ezüst, arzén.

A szennyezés nyomkövetése és folyamatos ellenőrzése érdekében a telepen és környezetében egy 22 kútból álló monitoringszisztéma került kiépítésre, amelyen keresztül negyed-, illetve félévente történnek talajvíz vizsgálatok.

Pakura tavak (Szent László utca)

A Budapest, XVIII. ker. Szent László (korábban Gyűjtő) u. 2 sz. alatti, 155964/3 helyrajzi számú ingatlanon 1955-ig kavicsbányászat folyt. A kitermelés során keletkezett gödrökből az 1950-es évek második felében mintegy 50x75 m méretű kazettákat alakítottak ki, amelyeket átmeneti pakura-tárolás céljára hasznosítottak. Összesen 9 medencében folyt pakura-tárolás, ezek közül egyet (a 9. számút) 1973-74-ben, egy újabbat, a 8. számút pedig 1990 és 1992 között betemettek oly módon, hogy a tározómedencéket egyszerűen földdel, törmelékkel feltöltötték. Részben emiatt, részben pedig azért, mert a pakura-tároló medencék alján semmiféle műszaki védelmet nem alkalmaztak, természetes védelem pedig eleve nem volt, az évtizedek során a fenti ingatlanon és a vele szomszédos területeken jelentős környezeti kár keletkezett.

A szennyezett terület tulajdonosváltásai után, a szennyezés felszámolása érdekében elvégzendő kármentesítés kötelezettje a XVIII. kerületi Önkormányzat lett. A területen a pakura maradék

---

eltávolítása, valamint a talaj, a talajvíz megtisztítása és a monitoring rendszer kiépítése 1997-ben kezdődött meg és az ezredforduló időszakában lezárult.

Kossuth tér 2. sz. alatti tüzelőolaj tartályok

Az érintett terület a Kossuth tér 2., Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium és a Pestszentlőrinc Evangélikus templom közötti udvar. A 2 db használaton kívüli háztartási tüzelőolaj tartály mérete egyenként 10 m³ volt. Az érintett területen szén-hidrogén szennyezés volt kimutatható. A szennyezés viszonylag kis területet érintett, illetve terjedésének nem volt nagy kockázata. A használaton kívüli tartályok felszámolását a XVIII. kerületi Önkormányzat elvégeztette 2017-2018-ban. A szennyeződés lehatárolása szintén megtörtént, ami megállapította, hogy a terület szomszédságában található pincefal megakadályozza a szennyeződés továbbterjedését, szomszédos ingatlanok érintettsége kizárható.

Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér

A repülőtér területén található veszélye hulladéktároló vasbeton medence (továbbiakban: kazetta) elhelyezkedésével érintett 156743 hrsz. alatti, valamint az azzal szomszédos 156742 és 156744 hrsz. alatti ingatlanokon kármentesítési tevékenység folyik a környezetvédelmi program véglegesítésének időszakában (2024. szeptember).

Továbbá a repülőtér 1. számú üzemanyagtelepének területe (156733 hrsz.) potenciálisan szennyezett terület. A tartálypar részterületen 2023-ban az Energiaügyi Minisztérium, a déli részterületen 2022-2023-ban pedig a Budapest Airport Zrt. megbízásából állapotfelmérés készült, az eredmények alapján a teljes terület vonatkozásában aktualizáló tényfeltárás végzésére lenne szükség.

ISD DUNAFERR Dunai Vasmű Zrt. telephelye (1184 Budapest, Hengersor u. 38.)

A telephelyen az ismert szennyezettség tekintetében a kármentesítés lezárult. Ugyanakkor a teljes ingatlan felmérése a beépítettség miatt nem volt kivitelezhető, ezért a korábban folytatott területhasználat miatt az ingatlanon eddig nem ismert felszín alatti szennyeződések előfordulhatnak.

3.1.2.13 Roncsolt területek

A XVIII. kerület területén aktív külszíni bányászati tevékenység nincs. A XX. század során használt kisebb-nagyobb bányagödrök többségét hulladéklerakóként hasznosították, ahol ellenőrizetlenül, megfelelő szigetelés hiányában történt a hulladékok elhelyezése. A sokszor kedvezőtlen tájképi megjelenésük (ún. „tájsebek”) mellett az ismeretlen összetételű feltöltések miatt e területek potenciálisan felszínmozgás-veszélyes és talajszennyezett területként értékelhetők. Megfelelő rekultiváció hiányában beépítésük, vagy zöldfelületi hasznosításuk nagy nehézségekbe ütközik.

A XVIII. kerületben az alábbi roncsolt területek találhatóak:

- **Ferihegyi kavicsbánya, Felsőbabád utca:** hulladékkal feltöltött (feltöltő anyag pontos összetétele nem ismert), rekultivációt igényel, kármentesítéssel, monitoringgal nem érintett
- **Haladás utcai agyagbányaüreg:** hulladékkal feltöltött (feltöltő anyag pontos összetétele nem ismert), rekultivációt igényel, kármentesítéssel, monitoringgal nem érintett
- **Bakancsos piac és környezet:** Bakancsos utca – Újlak utca – Füstifecske utca – Flamingó utca – Táncsics Mihály út által közrezárt területen korábbi vegyes, kommunális-, építési- és iparihulladék-lerakással érintett terület

---

Cséry-telep: részletes leírása a 3.1.2.12. fejezetben

3.1.2.14 Bányászati tevékenységek

A kerület területén külszíni bányatelek nem található, kizárólag szénhidrogén kutatási koncessziós terület érinti – kis mértékben. Az MBFH adatbázisának adatai alapján, a jelenleg engedéllyel rendelkező koncessziós bányaterület az alábbi:

- Dány – szénhidrogén, koncesszió

3.1.3. Földtani közeg

A kerület a Pesti-síkságon helyezkedik el, mely a Duna völgyének egy szakasza, nem önálló természeti földrajzi egység. Nagyrészt a Duna bal partján terül el, határait nehéz kijelölni. Kelet felé egyre magasabb teraszfelszínek sorakoznak, és a legmagasabb teraszszintek már inkább dombság, mint síkság jellegűek, így a Gödöllői-dombságba jelentenek átmenetet. A keleti határvonalat mégis a viszonylag legélesebb morfológiai és genetikai változást mutató Mogyoród-Kerepes-Nagytarcsa-Rákoscaba-Ecser vonalon érdemes meghúzni. Északon a Pestisíkság Dunakeszinél kiékelődik, a Fót és Dunakeszi-Alag közötti szerkezeti boltozat választja el a Sződ környéki teraszsíktól. Nyugaton a Duna jól határolja, de ide számíthatók még a Duna és a Budai-hegység közötti kisebb alluviális síkságok is. Dél felé nyitott, éles határ nélkül folytatódik a Dunavölgyi-síkságban. A földrajzi irodalom a déli határt a Dunaharaszti-Alsónémedi-Ócsa vonalon húzza meg. A Pesti-síkság a dunai Alföld legészakabbra fekvő, hordalékkúp-teraszokkal tagolt, elkeskenyedő része. Felszínét, a bizonytalan lefolyású alacsony ártéri területek kivételével, főként kavicsos, homokos képződmények borítják. A magasabb ármentes teraszfelszíneket futóhomok és löszös homok fedi. A kavicsrétegek mindenütt a felszín közelében húzódnak. Az alacsony ártéri területeket fiatal öntésképződmények borítják.

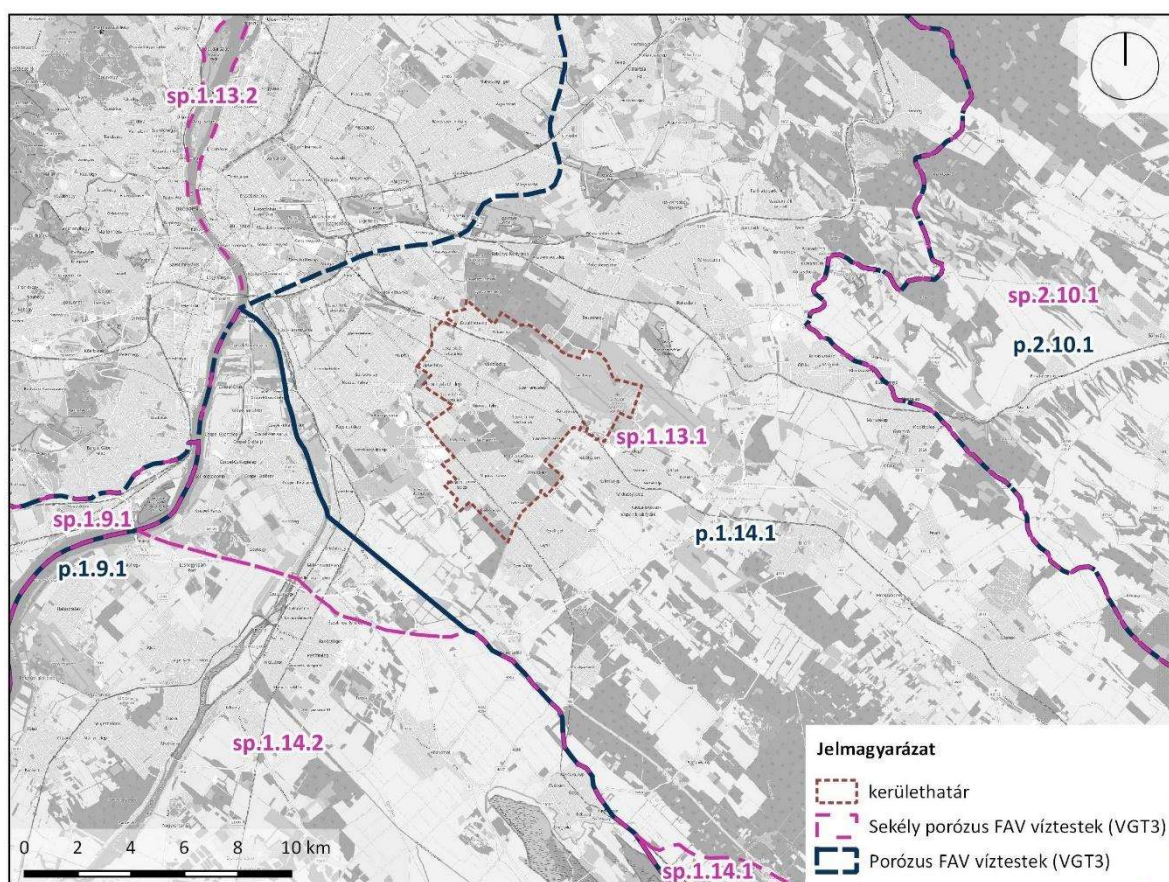
A Pesti-síkság felszíne K-NY-i irányban, a kelet felé magasodó teraszszintek által erősen tagolt, de észak-déli irányban is tagolódik a tektonikusan meghatározott folyású patak-völgyek szerint, amelyek között lévő övek dél felé egyre alacsonyabban helyezkednek el. Uralkodó üledékük a dunai homokos kavics. A XVIII. kerület alatt a dunai terasz kavicsok fekéje pannon homokos-agyagos rétegekből áll. Aránylag kevés lösz képződött a pleisztocénben, azonban K-i peremén, Gyömrő, Maglód vidékén néhol 10-15 m vastagságot is elér. A magasabb teraszokat nagy területeken futóhomok borítja különböző vastagságban. A Rákos-pataktól délre inkább csak lepelhomokként jelentkeznek. A homok és löszterületek mellett a felszín felépítésében a kavicstakarók vesznek még részt nagymértékben. Két egymástól jól elkülöníthető magasabb kavicstakarót lehet kimutatni (V. és IV. terasz). Az V. sz. terasz a Pesti-síkság legnagyobb kavicstakaróját alkotja, amely egyben a legmagasabb és legidősebb terasz is. Vastagsága 10-30 m. Rétegei nyugodt, vízszintes településűek, gyakran homok és homokos kavicsrétegekkel váltakoznak. Főleg apró és középszemű kavicsokból áll. Feküje általában pannon agyag és homok. A IV. sz. teraszra jellemző, hogy Fóttól Pestszentlőrincig 60-70 m-t süllyed a kavicstakaró felszíne. A feltárásokban rétegei 1-2 m-nél nem vastagabbak, keresztarétegzettek és szabálytalanok. Kavicsai között gyakoriak a nagy görgetegek. Rendszerint mediterrán és pannon rétegekre települ diszkordánsan. A fiatalabb, alacsonyabb teraszok felső homokos üledékét az uralkodó ÉNY-i szél megtámadta és félig kötött futóhomok területet hozott létre. A Rákos-pataktól délre a fiatalabb teraszok anyaga eljutott egészen a Rákoskeresztúr-Vecsés vonalig. A fenti homoktakaró alatt mérsékelt vastagságú folyami kavics húzódik, amely csaknem egybefüggő, általában csak a mélyebben bevágódó patak völgyek szakítják meg. A folyami kavics fekéje északról délnek

egyre fiatalabb harmadkori rétegekből áll: homok, agyag, homokos agyag. Tekintettel arra, hogy a felszín közelében homokos és kavicsos üledékek találhatóak, ezért a felszín érő szennyeződések közvetlen elszennyeződéssel veszélyeztetik a felszín alatti rétegeket és a talajvizet.

3.1.4. Felszín alatti vizek

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján a kerület felszín alatti víz szempontjából érzékeny terület. A háztartási kutak létesítését és fenntartását és megszüntetését szabályozó 1995. évi LVII. törvény alapján nem szükséges a vízkészletvédelmi szempontból kockázatmentes területeken az 50 m-nél nem mélyebb kutak bejelentése és engedélyeztetése. A kerület vízkészletvédelmi szempontból kockázatmentes terület.

A kerület szinte egésze az OTrT vízminőség-védelmi terület övezetébe került besorolásra.

16. ábra: Felszíni alatti víztestek a XVIII. kerületben és környezetében

forrás: VGT3 alapján saját szerkesztés

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv adatai alapján a kerület alatt két nagyobb felszín alatti víztest található: egy sekély porózus és egy porózus. A víztestek állapotát bemutató minősítéseket az alábbi táblázat tartalmazza.

VOR kód	Vízg kód	Alegység kód	Víztest kód	Víztest neve	Hidrodinamika i típus	Összesített mennyiségi minősítés	Összesített kémiai minősítés
AIQ536	KDV	1-9	sp. 1. 13. 1.	Duna bal parti vízgyűjtő Vác-Budapest	leáramlás	jó, de fennáll a gyenge állapot kockázata (vízmérleg)	gyenge (Cl, NO ₃ , SO ₄ , FEV)
AIQ530	ADU	1-10	p. 1. 14. 1.	Duna-Tisza-közi hátság Duna vízgyűjtő északi rész	leáramlás	jó	jó, de fennáll a gyenge állapot kockázata (NO ₃)

Ahogy a fenti táblázat mutatja, a felszín alatti víztestek többnyire jó állapotban vannak mennyiségileg míg kémiaiilag már vegyes a kép. A jó, de gyenge állapot kockázata mennyiségi minősítés oka a vízmérleg teszt, mely a víztest szintű vízigények kielégítését vizsgálja. A víztest állapota ennek alapján akkor lenne jó, ha az utánpótlódás elegendő mind a felszín alatti víztől függő ökoszisztémák, mind a társadalmi vízigények kielégítésére.

A kémiai állapotot illetően a sekély porózus víztest gyenge minősítését a diffúz szennyeződés (NO₃), és egyéb komponensek szennyezése, illetve a felszíni vizek állapotának vizsgálata eredményezte. A diffúz szennyeződés szerinti gyenge állapot azt jelenti, hogy az korlátozhatja a vízkészletek jövőbeli hasznosítását, illetve ezen kívül a szennyezés veszélyeztetheti felszíni vízfolyások ökológiai vagy kémiai állapotát is (felszíni víz teszt).

A gyenge állapot kockázata (mennyiségi) és a gyenge (kémiai) minősítésre válaszként a VGT3 a jó fenntartását, kockázat csökkentését, illetve a jó kémiai állapot elérést tűzte ki célul a **sekély porózus víztest esetében**. Ezen célok eléréséhez rendelt intézkedéseket is melyeket a következő táblázat tartalmaz. Az intézkedések a teljes víztestre vonatkoznak a vízgyűjtő területen, tehát nem minden intézkedés releváns a XVIII. kerület esetében (pl. mezőgazdasággal kapcsolatos intézkedések).

Sp. 1.13.1. sekély porózus víztest mennyiségi állapotának fenntartása érdekében végrehajtandó intézkedések.

VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
7.	A VÍZJÁRÁSI VISZONYOK JAVÍTÁSA, AZ ÖKOLÓGIAI VÍZMENNYISÉG BIZTOSÍTÁSA
7.1.	A belvízelvezető rendszer kialakításának és üzemeltetésének módosítása, beleértve zöld energia alkalmazását

VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
7.2.	Vízpótló rendszerek módosítása, beleértve zöld energia alkalmazását
7.4.	Csúcsra járatás mértékének és hatásának csökkentése
7.5.	A vízmegosztás módosítása az ökológiai vízigény biztosítása érdekében
7.6.	Ökológiai szempontok érvényesítése a fenntartható vízhasználatok megvalósításában
7.7.	Termálvizek hasznosítása, a használt termálvizek visszasajtolásának szabályozása, ösztönzése és korszerűsítése
8. A VÍZ HATÉKONY FELHASZNÁLÁSÁT ELŐSEGÍTŐ MŰSZAKI INTÉZKEDÉSEK, AZ ÖNTÖZÉS, AZ IPAR, AZ ENERGIATERMELÉS ÉS A HÁZTARTÁS TERÜLETÉN	
8.1.	Víztakarékos és zöld energia megoldások alkalmazása a növénytermesztésben (növénykultúra, öntözési technológia, energiahatékonyság)
8.2.	Alternatív vízhasználatok ösztönzése a mezőgazdaságban
8.3.	Víziközmű-rekonstrukció, a technológiai és hálózati veszteségek csökkentése, beleértve zöld energia megoldások alkalmazását
8.4.	Víz hatékony felhasználása a háztartásokban
9; 10; 12; pontok ld.: következő táblázatban	
23. A TERMÉSZETES VÍZVISSZATARTÁST ELŐSEGÍTŐ INTÉZKEDÉSEK	
23.1.	Települési csapadékvíz-gazdálkodás
23.2.	Területi vízviSSZatartás mezőgazdasági területeken a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
23.3.	VízviSSZatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.4.	VízviSSZatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás kiszélesített szakaszokon

Sp. 1.13.1. sekély porózus víztest jó kémiai állapotának elérése érdekében végrehajtandó intézkedések.

VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
1. SZENNYVÍZTISZTÍTÓ TELEPEK ÉPÍTÉSE ÉS KORSZERŰSÍTÉSE	
1.1.	Új szennyvíztisztító telep létesítése, meglévő szennyvíztisztító telepek korszerűsítése 2000 LE feletti agglomerációkban a szennyvíz irányelvnek való megfeleléssel
1.2.	Szennyvizek kezelése azonos céllal, mint 1.1, 2000 LE alatti településeken
1.3.	Szennyvíztisztítás kiegészítő intézkedései környezeti szempontból összességében kedvezőbb megoldások megvalósítása a befogadó felszín alatti vagy felszíni víztest jó állapotának veszélyeztetése nélkül

VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
1.5.	Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, egyéb külső vizek kizárása, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint védett területeken
2. MEZŐGAZDASÁGI EREDETŰ TÁPANYAGSZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE	
2.1.	Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrátérzékeny területek)
2.2.	Mezőgazdasági termelés tápanyagterhelés és veszteség csökkentésére, a tápanyag hasznosulásának növelésére vonatkozó további intézkedések
2.3.	Egyéb talajjavító és talajvédelmi beavatkozások
2.4.	Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó-erdő, szántó-vizes élőhely konverzió), valamint a meglévő gyep, erdő, vizes élőhelyek területének fenntartása
2.5.	A szennyvíziszap hasznosításának elősegítése és szabályozása
2.6.	Állattartó telepek korszerűsítése a nitrát irányelv alapján, valamint az istállótrágya felhasználásának elősegítése
2.7.	Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt
3. MEZŐGAZDASÁGI EREDETŰ PESZTICIDSZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE	
3.1.	Növényvédő szerek alkalmazásának szabályozása a peszticid irányelv alapján, a Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési terv végrehajtása
3.2.	Növényvédő szerek alkalmazása önkéntesen vállalt környezeti feltételeknek megfelelően
4. BEKÖVETKEZETT SZENNYEZÉSEK CSÖKKENTÉSE, FELSZÁMOLÁSA, BELEÉRTVE A FELHAGYOTT SZENNYEZETT TERÜLETEK KÁRMENTESÍTÉSÉT	
4.1.	Szennyezett terület kármentesítése (feltárás, megfigyelés, biztosítás, felszámolás) felhagyott és működő területeken
9. A KÖLTSÉGMEGTÉRÜLÉS ELVÉNEK ALKALMAZÁSA A MEGFIZETHETŐSÉG FIGYELEMBEVÉTELÉVEL A LAKOSSÁGI VÍZSZOLGÁLTATÁS TERÜLETÉN	
9.1.	Víziközmű-szolgáltatás díjrendszerének áttekintése
9.2.	Víziközmű-szolgáltatás – Rekonstrukciós program kidolgozása, végrehajtása és finanszírozása
9.3.	Önkormányzati csapadékvíz-gazdálkodás intézményi rendszere és a vízvisszatartás ösztönzése
9.4.	Környezetterhelési díj szabályozásának áttekintése
10. A KÖLTSÉGMEGTÉRÜLÉS ELVÉNEK ALKALMAZÁSA A MEGFIZETHETŐSÉG FIGYELEMBEVÉTELÉVEL AZ IPARI VÍZSZOLGÁLTATÁS TERÜLETÉN	
10.1.	A vízkészletjárulék-rendszer áttekintése (lásd 11.1)
10.2.	Környezetterhelési díj szabályozásának felülvizsgálata (lásd 9.4)
10.3.	A közérdeken felüli egyéb vízügyi igazgatósági tevékenységek egységes szempontok szerinti árazása
12. MEZŐGAZDASÁGI TANÁCSADÁS VÍZVÉDELMI SZEMPONTTAL KIEGÉSZÍTETT RENDSZERE	

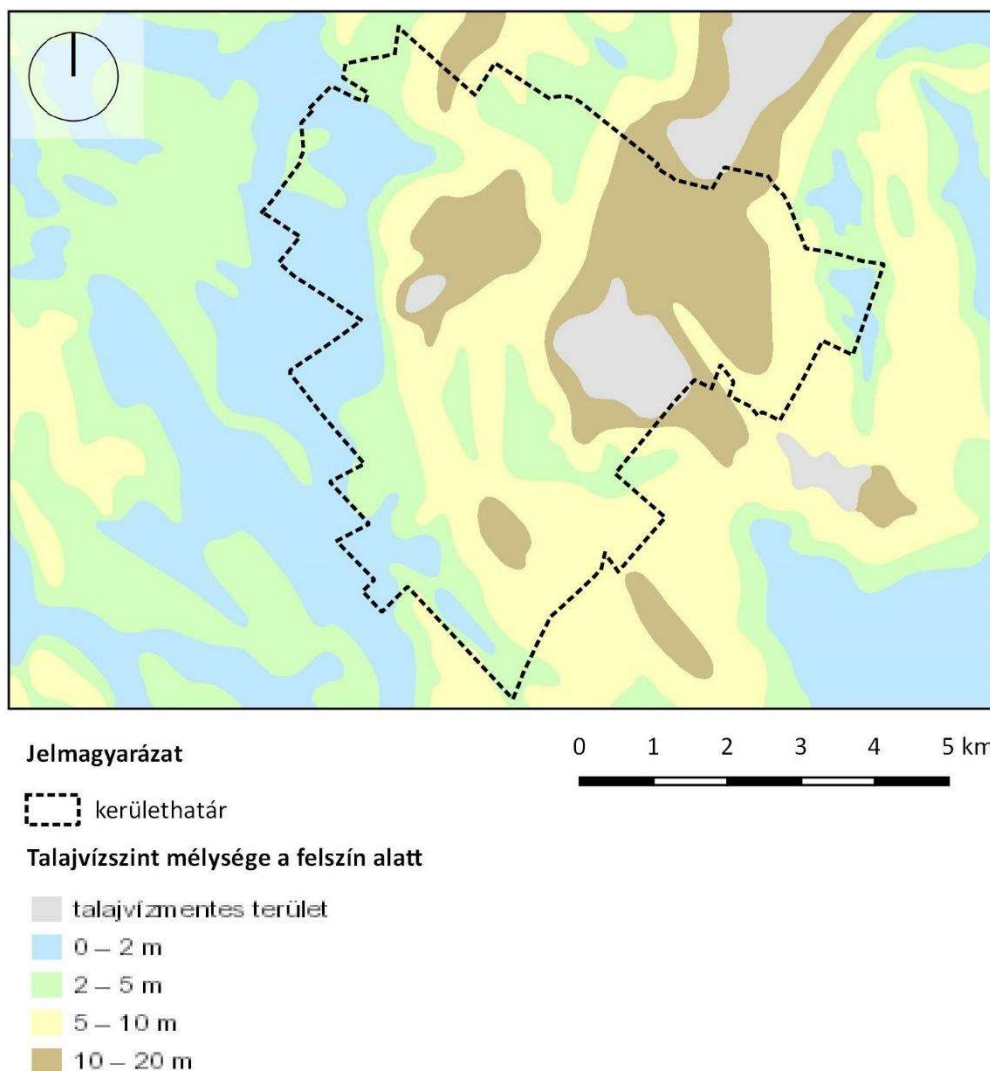
VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
12.1.	Fenntartható tápanyag-gazdálkodással és a növényvédő szerek használatával kapcsolatos tanácsadás
12.2.	Víztakarékos növénytermesztési módszerek, öntözési tanácsadás
12.3.	Területi vízviisszatartási, tájgazdálkodási tanácsadás
12.4.	Erózióvédelmi, talajvédelmi tanácsadás
17. TALAJERÓZIÓBÓL ÉS/VAGY FELSZÍNI LEFOLYÁSBÓL SZÁRMAZÓ HORDALÉK- ÉS SZENNYEZŐANYAG- TERHELÉS CSÖKKENTÉSE	
17.1.	Szennyezőanyag és hordalék-lemosódás csökkentése növénytermesztési technológiák alkalmazásával
17.2.	Talajerózió elleni védekezés növényzet telepítésével
17.4.	Vízfolyások és tavak melletti vízvédelmi sávok, pufferzónák kialakítása
17.5.	Szélérozió elleni védekezés a légköri kiülepedésből eredő terhelés csökkentése érdekében
17.6.	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata
17.7.	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken a jó erdőgazdálkodási gyakorlat részeként
19. A REKREÁCIÓ (BELEÉRTVE A HORGÁSZATOT IS) KÁROS HATÁSAINAK MEGELŐZÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA	
19.1.	Tavak létesítése és működtetése az ökológiai szempontokra is figyelemmel
20. A HALÁSZAT ÉS EGYÉB OLYAN TEVÉKENYSÉGEK KÁROS HATÁSAINAK MEGELŐZÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA, AMELYEK ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK ELTÁVOLÍTÁSÁVAL JÁRNAK	
20.3.	Halastavak létesítésének és működésének szabályozása
21. TELEPÜLÉSEKRŐL, ÉPÍTETT INFRASTRUKTÚRÁBÓL ÉS KÖZLEKEDÉSBŐL SZÁRMAZÓ SZENNYEZÉSEK MEGELŐZÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA	
21.1.	Települési hulladéklerakók megfelelő kialakítása, működtetése és ellenőrzése
21.12.	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz kezelése a befogadóba történő bevezetés előtt

A gyenge állapot kockázata minősítésre válaszként a VGT3 a jó fenntartását és a kockázat csökkentését tűzte ki célul a **porózus víztest esetében**. Ezen célok eléréséhez rendelt intézkedéseket is melyeket a következő táblázat tartalmaz. Az intézkedések a teljes víztestre vonatkoznak a vízgyűjtő területen, tehát nem minden intézkedés releváns a XVIII. kerület esetében (pl. mezőgazdasággal kapcsolatos intézkedések).

A p. 1.14.1. víztest jó kémiai állapotának fenntartása és a kockázatok csökkentése érdekében végrehajtandó intézkedések.

VGT azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
5. SZENNYVÍZTISZTÍTÓ TELEPEK ÉPÍTÉSE ÉS KORSZERŰSÍTÉSE	
1.1.	Új szennyvíztisztító telep létesítése, meglévő szennyvíztisztító telepek korszerűsítése 2000 LE feletti agglomerációkban a szennyvíz irányelvnek való megfeleléssel
1.2.	Szennyvizek kezelése azonos céllal, mint 1.1, 2000 LE alatti településeken
1.3.	Szennyvíztisztítás kiegészítő intézkedései környezeti szempontból összességében kedvezőbb megoldások megvalósítása a befogadó felszín alatti vagy felszíni víztest jó állapotának veszélyeztetése nélkül
1.5.	Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, egyéb külső vizek kizárása, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint védett területeken
2. MEZŐGAZDASÁGI EREDETŰ TÁPANYAGSZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE	
2.1.	Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrátérzékeny területek)
2.2.	Mezőgazdasági termelés tápanyagterhelés és veszteség csökkentésére, a tápanyag hasznosulásának növelésére vonatkozó további intézkedések
2.3.	Egyéb talajjavító és talajvédelmi beavatkozások
2.4.	Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó-erdő, szántó-vizes élőhely konverzió), valamint a meglévő gyep, erdő, vizes élőhelyek területének fenntartása
2.5.	A szennyvíziszap hasznosításának elősegítése és szabályozása
2.6.	Állattartó telepek korszerűsítése a nitrát irányelv alapján, valamint az istállótrágya felhasználásának elősegítése
2.7.	Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt
21. TELEPÜLÉSEKRŐL, ÉPÍTETT INFRASTRUKTÚRÁBÓL ÉS KÖZLEKEDÉSBŐL SZÁRMAZÓ SZENNYEZÉSEK MEGELŐZÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA	
21.1.	Települési hulladéklerakók megfelelő kialakítása, működtetése és ellenőrzése
21.12.	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz kezelése a befogadóba történő bevezetés előtt

Országos hálózathoz tartozó talajvízfigyelő kút a kerület területén nem található, csupán a szennyezett területek állapotát figyelemmel kísérő talajvíz monitoring kutak találhatók a területen. A talajvíz felszín alatti mélysége változatos képet mutat a területen, a 2 m közeli mélységtől egészen a 10-20 méteres mélységi értékekig minden kategória előfordul.

17. ábra: Talajvíz mélysége a felszín alatt

forrás: MBFSZ adatai alapján saját szerkesztés

3.1.5 Felszíni vizek

3.1.5.1 Jelentősebb felszíni folyó- és állóvizek

Vízfolyások

A kerület felszíni vízhálózata rendkívül szegény. Vízfolyások csak néhány száz méteres szakaszon érintik a közigazgatási területet. A 13. csatorna egy mesterséges vízfolyás, a Gyáli I. – főcsatorna egyik mellékága, melynek a felső szakaszának kb. 1 km-es hosszúságú mederszakasza található a kerületben. A Gyáli-patak VI. ág – amely szintén a Gyáli-patak vízrendszerének egyik mellékága – felső szakaszának néhány száz méteres mederszakasza található a kerület határának mentén.

33 A fenti két vízfolyás egyike sem minősül az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben (VGT) önálló víztestnek, azaz a VGT-ben nem kerültek meghatározásra olyan intézkedések, amelyek ezekre a vízfolyásokra vonatkoznának.

Állóvizek

A kerületben található állóvizekre szintén igaz, hogy egyik sem önálló állóvíz víztest, hiszen méretük miatt nem felelnek meg a víztest kritériumainak, ezért a VGT-ben ezekre sem kerültek meghatározásra olyan intézkedések, amelyek betartása külön feladatot jelentene az állóvizek fenntartói részére.

Büdi-tó (Büdös-tó vagy Erőmű-tó)

A Brenner János parkban található az Erőmű-tó, amelynek a környékeliek által használt közkezdvelt elnevezése: Büdi-tó). A Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata tulajdonában lévő ingatlanokon, természetben a Nefelejcs utca – Lakatos utca – Budapest-Cegléd vasúti fővonal – Kispesti Erőmű által határolt térrészen található tómeder helyét és annak tágabb környezetét az 1900-as évek közepéig kiterjedt mocsaras terület jellemezte. 1947-től megkezdték a tágabb térség lecsapolását, majd 1962-ben a területtől délre megépült a Lakatos úti lakótelep. Az 1970-80-as években a tómeder nyitott vízfelületű csónakázó tó volt, amelyet rekreációs céllal használtak a környékeliek. A tómedret az évek során elhanyagolták, nádaratást nem végeztek, ennek következtében a tó elmocsarasodott, megindultak benne a természetes szukcessziós folyamatok. 2012-ben a mederben sehol sem volt nyílt vízfelület. Az Önkormányzat 2012-ben elhatározta, hogy visszaállítja a terület korábbi, rekreációs célú felhasználását, ezért a régi, kiterjedt tómeder nyugati részének, az ún. Nyugati-tómedernek a rehabilitációjáról döntött. A tómeder felmérése, illetve esetleges szennyeződéseinek felmérése előzte meg a tómeder rehabilitációját. A területen szennyeződés nem volt kimutatható, ezért a tómeder kotrása, partél- és rézsű rendezése valósult meg, valamint a tó környezetének parkrendezése is megvalósult.

A rehabilitált tó vízfelülete: 2190 m², átlagos vízmélysége: 1,4-1,6 m.

2015-ben megvalósult a tó rehabilitációjának II. üteme is, amely során újabb kotrási, töltésrendezési és növényzet mentesítési munkák történtek.

A tó vízében 2015-ben nem mértek határérték feletti szennyezőanyag koncentrációt. Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság FKI-KHO: 677-7/2016. számon vízjogi üzemeltetési engedélyt adott a Brenner János-parkban található Erőmű-tóra, melyben az alábbiakat írta elő:

- a tó vízminőségének kétévente történő ellenőrzése ÁVK, fémek és félfémek, TPH paraméterekre,
- a telepített vízmérce havonta történő leolvasása,
- a vízmérce „0” pontjának kétévente történő ellenőrzése
- jelentés készítése a fenti munkálatokról kétéves gyakorisággal.

Továbbá előírta a tó keresztszelvényének, illetve a tó állapotának felvételét 5 éves gyakorisággal.

A megfelelő vízminőség fenntartásáért egy kút és egy levegőztető a felelős.

2019-ben megkezdődött a keleti tómeder rehabilitációjának előkészítése is. A fenntartási munkák során nádvágás történt 2022. január-március között. A tó felületén, illetve partján összesen ~1600 m² nádborítás volt, melyből 1400 m² nád került levágásra. A maradék 200 m² nád felületet természetvédelmi szempontokat figyelembe véve mozaikosan került meghagyásra. 2023. októberében újabb nádvágás történt a tó területén (1400 m²), illetve mederfelmérés és vízkémiai vizsgálatok is megvalósultak.

Balázs-tó (Horgásztó)

A tó Erzsébettelepen, a Vajk utcánál található, egykori anyaggyerőhelyben összegyűlt vízből alakult ki, tehát mesterséges kialakítású. A Budapest XVIII. kerületi, a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata tulajdonában lévő Balázs - tavon 2017. szeptember 3-án tömeges (50 kg-ot meghaladó) halpusztulást tapasztaltak. A tömeges halpusztulás során kirendelt Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság tudomására jutott, hogy a horgásztó nem rendelkezik vízjogi engedéllyel. A vízjogi engedélykérelem 2017. őszén elkészült és benyújtásra került.

A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Katasztrófavédelmi Hatósági Osztálya 35100-1680/2019. ált. számon vízjogi fennmaradási engedélyt adott a Balázs-tóra, melyben előírta a tó vízminőségének évente történő ellenőrzését az alábbi paraméterekre:

- ÁVK,
- peszticidek,
- TPH,
- BTEX.

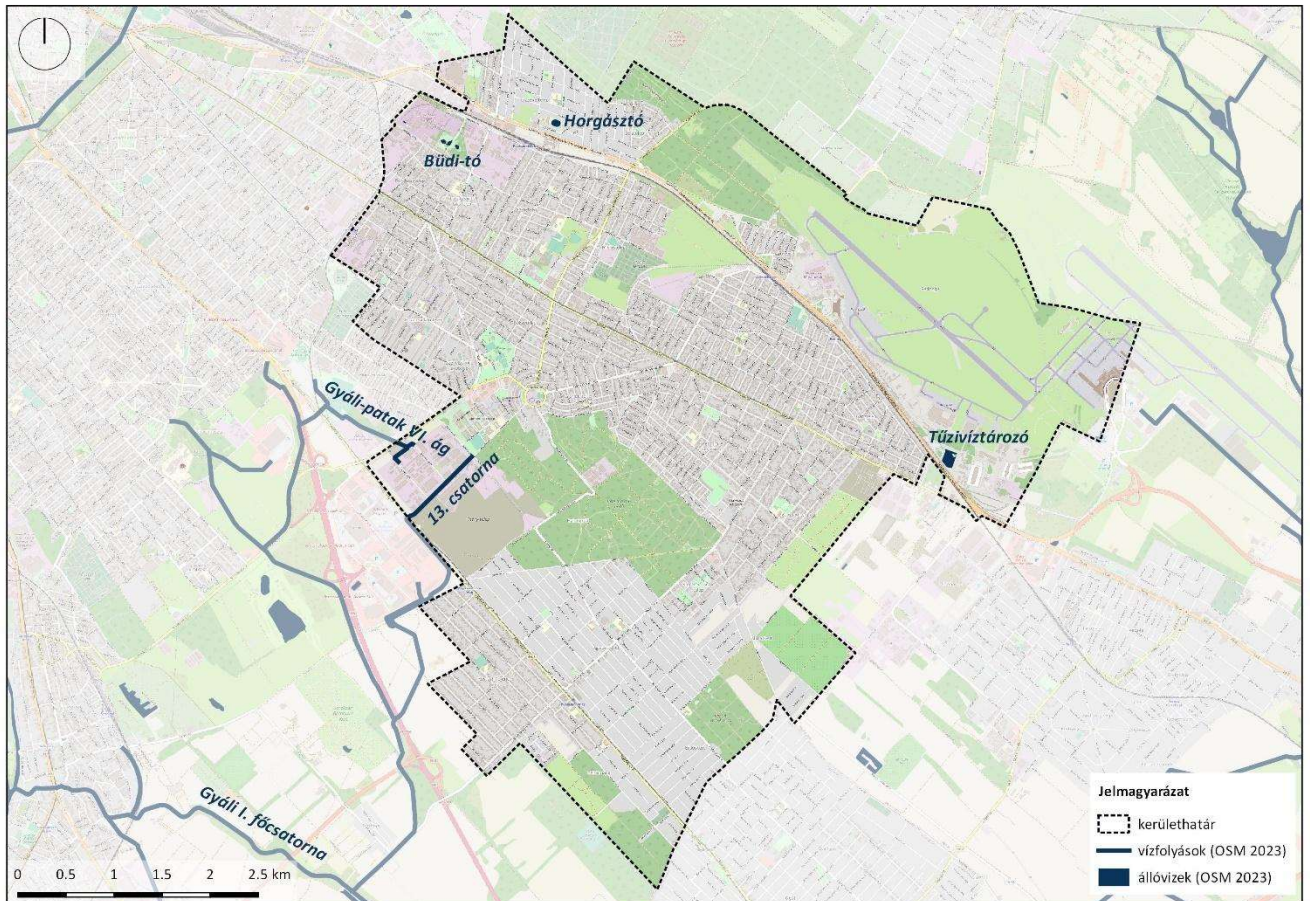
Az ellenőrző mérések a vizsgált paraméterek tekintetében nem tártak fel határérték túllépéseket.

Továbbá előírta a tó vízszintjének havonta történő ellenőrzését. A leolvasott vízszint adatokat, valamint a mintavételi eredményeket éves jelentés formájában a vízügyi hatóság részére meg kell küldeni.

A tó felülete: 5980 m²

Víztérfogata: 23360 m³

A tó vízkészletét a talajvíz beszivárgása, a tófelületre hulló csapadék, illetve a környező utcák és intézmények bevezetett csapadékvize biztosítja.

18. ábra: Felszíni vizek a XVIII. kerületben

forrás: saját szerkesztés

3.2. Települési környezet állapota

3.2.1. Közműellátottság

A XVIII. kerület közművekhez kapcsolódó infrastruktúrája fokozatosan épült ki. Ugrásszerű változást hozott a közműellátás kiépítettségében a többszintes lakóépületek megjelenése, a lakótelepi beépítések arányának növekedése. A lakótelepek létesítése során a terület teljes közműellátása is megvalósult. Mára a kerület kertvárosias negyedeiben is döntő hányadban megvalósultak a nagyobb közműfejlesztési ütemek. Már a 2011-es népszámlálás idején is csak mintegy 462 komfort nélküli lakás volt a kerület 43553 lakása között.

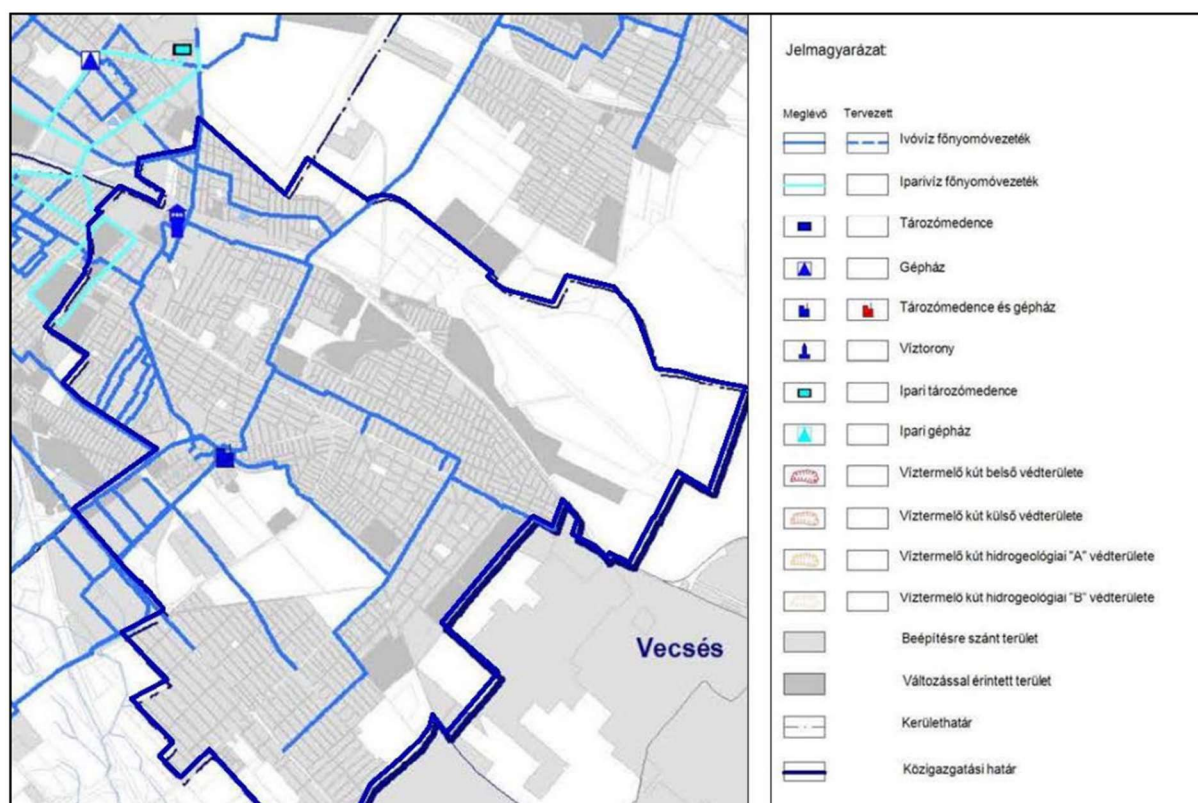
3.2.1.1 Ivóvíz szolgáltatás

A kerület önálló közcélú vízbázissal nem rendelkezik, az ivóvíz szolgáltatás a Főváros egységes vízellátási rendszerén keresztül valósul meg. A közszolgáltatás keretében a Fővárosi Vízművek Zrt. szolgáltatja az ivóvizet. A kerület területét vízbázis védelmet szolgáló hidrogeológiai védőidom sem érinti, a kerületet – és teljes Budapestet – kiszolgáló vízbázis a Duna partjain üzemelő parti szűrésű kutakra van alapozva. A XVIII. kerületbe a csepel-szigeti vízbázisról, egy nagy átmérőjű (NÁ 1000) gerincvezetéken jut el a víz az RSD alatti átvezetéssel. A nagy átmérőjű gerincvezeték egyik ága a Vecsési út mentén, a XX. kerületen keresztül éri el a XVIII. kerület területét és egészen a Gilice téri

gépházig halad. A gépházból NÁ 700-as vezetéken emelik a vizet a kerület északi részén található Lakatos úti víztoronyba, ami a pestszentlőrinci lakótelepek biztonságos ellátása érdekében történő nyomásfokozást biztosítja. Az ellátó hálózat másik nagyobb ága egy NÁ 600-as vezeték, ami a Szentlőrinci út nyomvonalán halad.

A kerület nagy kiterjedése és a lakótelepi beépítések okozta kihívások miatt a kerületi vízszétosztó hálózat különböző zónákra került felosztásra. A zónákban a megfelelő nyomásviszonyokat a víztorony, illetve a Gilice téri medence biztosítja. A nyomásviszonyok megfelelőek mind az ivó-, mind a tűzvíz ellátás szempontjából. A kerületet a 23-as Keletpest felsőzóna és a 20-as Pesti alappzóna ellátási területek érintik.

A hálózat gerincevezetékei által biztosított ivóvizet a kerület utcáiban NÁ 300-asnál nagyobb átmérőjű sentab, eternit és öntöttvas vezetékek osztják szét, melyekről NÁ 80-300 átmérőjű vezetékeken jut közvetlenül a fogyasztókhoz. Az újabb vezetékek már műanyag alapanyagúak. A hálózat kiépítettsége közel 100%-os, ugyanakkor a régi vezetékek felújítása, cseréje fontos feladat, amelyet ütemezetten szükséges végrehajtani.

19. ábra: A kerület ivóvízrendszerének fő hálózati elemei

Forrás: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve

Ivóvíz minősége

A vízfogyasztás Budapesten 2009-ben a 1985–1995 időszakhoz képest a felére esett vissza. Az elmúlt években ez a csökkenő tendencia nem állt le, csupán lelassult. A vízfogyasztás egyébként természeti erőforrás takarékosági szempontból üdvözlendő folyamatos csökkenésével az ivóvízhálózat egyre inkább túlméretezetté válik, mely elsősorban üzemeltetési, és fenntartási problémákat eredményez. A

hálózat egyes szakaszain megnövekedhet a víz tartózkodási ideje, pangóvízes szakaszok alakulhatnak ki, ami ronthatja a vízminőséget.

Budapest - XVIII. kerület		
Szabad aktív klór	0,24	mg/l
Klorid	29	mg/l
Vas	6	µg/l
Mangán	1	µg/l
Nitrát	12	mg/l
Nitrit	<0,03	mg/l
Ammónium	<0,04	mg/l
Összes keménység	156	mg/l CaO
Vezető képesség	534	µS/cm
pH	7,6	

20. ábra: Szolgáltató ivóvíz minősége a XVIII. kerületben (2023. november)

Forrás: Fővárosi Vízművek Zrt.

A szolgáltató ivóvíz valamennyi vizsgált paramétere megfelelő, határérték túllépés nincs, sőt a határértékeket megközelítő eredmények sem születtek.

Szabad aktív klór	
	–
Klorid	100 mg/l
Vas	200 µg/l
Mangán	50 µg/l
Nitrát	50 mg/l
Nitrit	0,1 mg/l
Ammónium	0,2 mg/l
Összes keménység	50-350 mg/l CaO
Vezetőképesség	2500 µS/cm
pH	6,5-8,5

21. ábra: Szolgáltatott ivóvízre vonatkozó határértékek

Forrás: Fővárosi Vízművek Zrt.

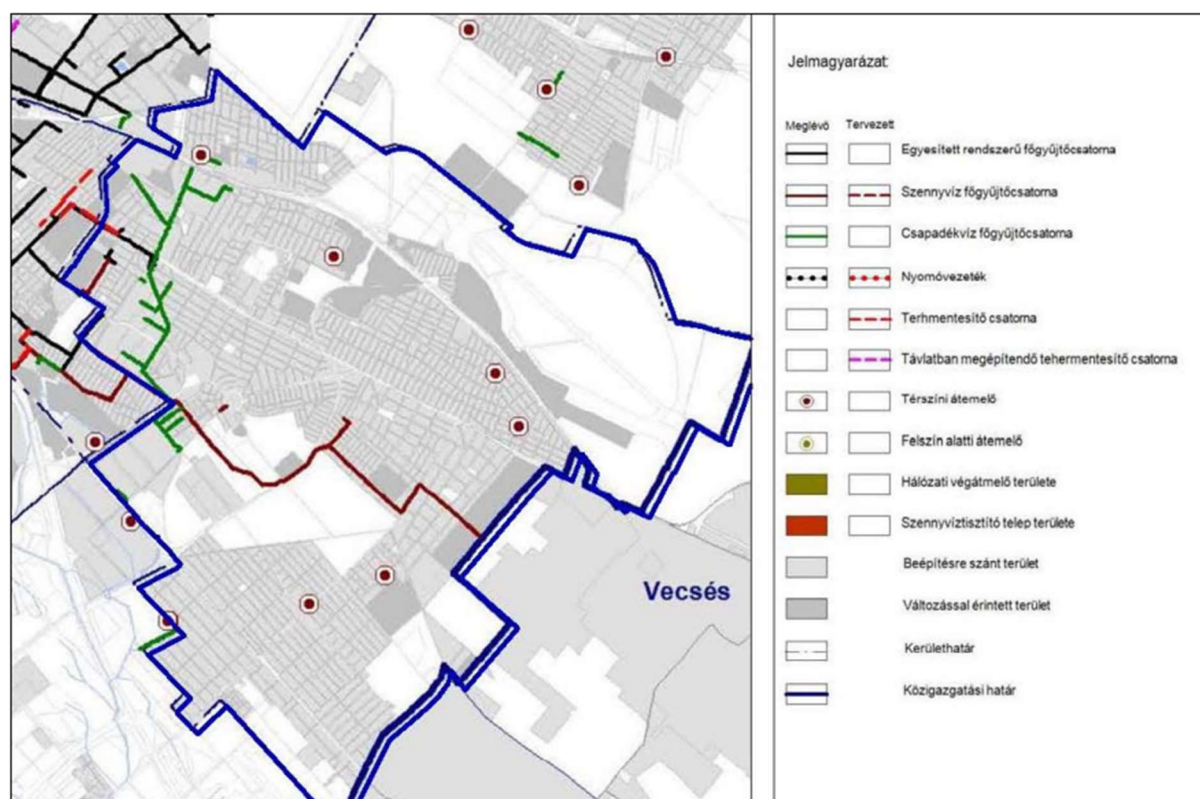
3.2.1.2 Szennyvíz elvezetés és tisztítás

Ahogy a természetes vizeket bemutató fejezetben bemutatásra került, a kerület területének szinte egésze a felszín alatti vízminőség védelmi övezet területe által érintett, illetve a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területen fekszik. Ezek a hidrogeológiai adottságok, továbbá az a tény, hogy a kerület területe egy leáramlási zónában fekszik (az esetleges szennyezések könnyen mozognak a felszín alatti vizek felé), különösen indokoltá teszik, hogy a keletkező szennyvizek megfelelő módon kerüljenek gyűjtésre és elvezetésre.

A kerület csatornázottsági aránya mára már megközelíti a 98%-ot, ami nagyban köszönhető a 2014-2015-ben megvalósított „BKISZ” programnak, ami során 90 km új csatornaszakasz valósult meg.

A teljes Főváros területé, így a XVIII. kerületben is a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el a szennyvízelvezetéssel kapcsolatos feladatokat. Mivel a csatornahálózat a város fejlődésének különböző szakaszaiban épült ki, nem egységes műszaki megoldások valósultak meg. A kezdeti csatornázási fejlesztések időszakában még egyesített rendszerű, gravitációs hálózatot építettek ki, amiben a keletkező szennyvizek és az elvezetendő csapadékvizek ugyanabba a csatornába kerültek. Néhány évtizede már elválasztott rendszerű (szennyvíz, illetve csapadékvíz egymástól elválasztva kerül elvezetésre). A kerületen belül a Liptáktelep és Rendessytelep esetében egyesített rendszer épült ki, a kerület nagyobb hányadában már elválasztott rendszer valósult meg (térképi ábrázolást ld.: 3.2.2.1. Csapadékvíz elvezetés fejezetben).

Az elválasztott rendszerű hálózattal összegyűjtött szennyvizet a Főváros egységes rendszere szállítja el a szennyvíztisztítóba. A hálózat alapvetően gravitációs módon szállítja a szennyvizet, néhány ponton van szükség átemelők és rövid nyomott szakaszok üzemeltetésére. A kerület területén belül 5 db felszíni átemelő található, további 2 db a kerület határán került telepítésre, felszín alatti átemelő nincs a területen. A kerület nagy részének szennyvizét a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep fogadja, ahonnan kezelés után a tisztított szennyvíz a Ráckevei-Soroksári Duna-ágba kerül. Bélatelep keletkező szennyvizét a Budapest Központi Szennyvíztisztító telepre (Csepel) vezetik, ahonnan a tisztított szennyvíz a Duna főágába kerül bevezetésre.

22. ábra: Szennyvíz- és csapadékvíz elvezető hálózatok

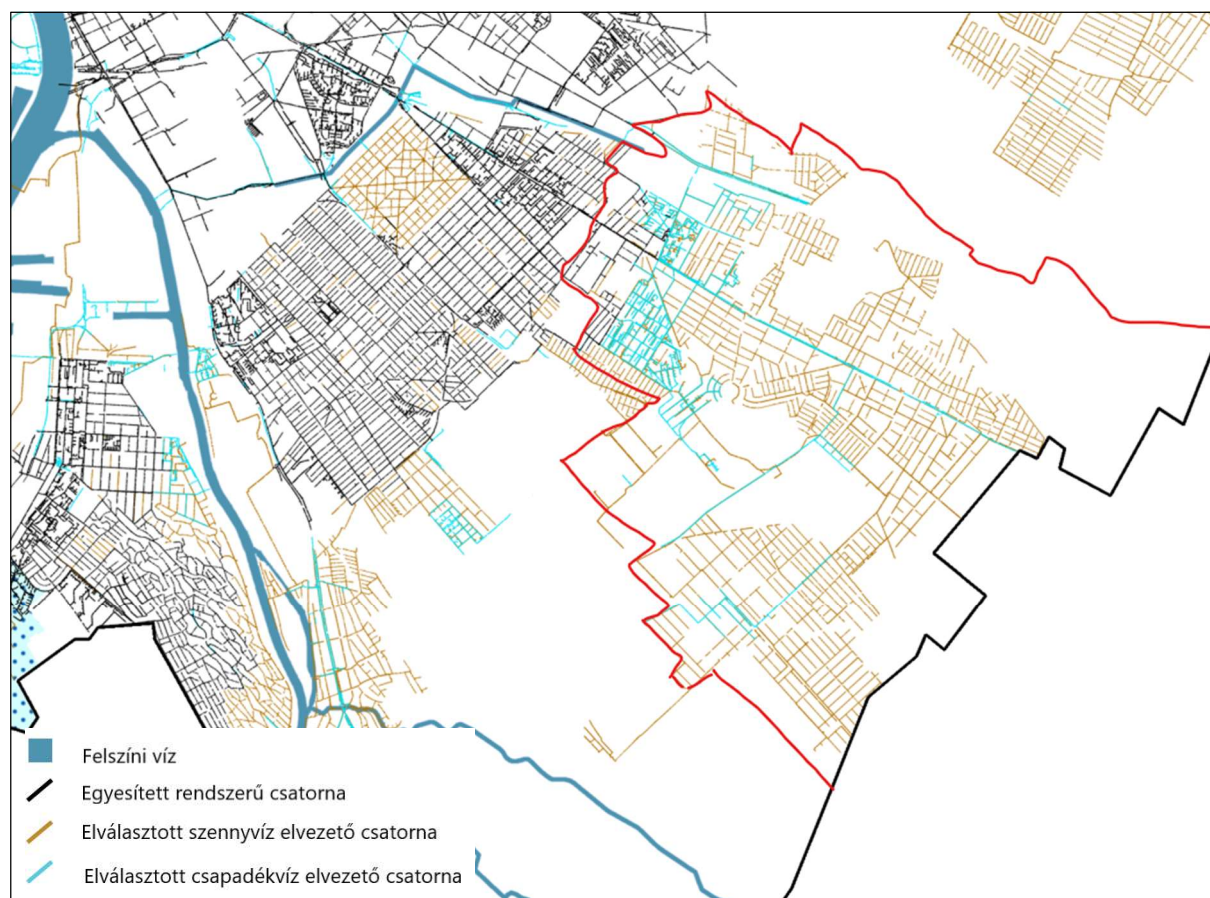
Forrás: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve

3.2.2. Belterületi csapadékvíz elvezetés, ár- és belvízvédelem

3.2.2.1 Csapadékvíz elvezetés

A kerület csapadékvíz-gazdálkodását két fontosabb tényező határozza meg. A szinte tökéletesen sík területen jelentősebb vízfolyások nincsenek, mindössze két csatorna jellegű vízfolyás néhány száz méteres szakasza érinti a területet, illetve egyes városrészekben a burkolt felületek magasabb aránya. A csapadékvíz-elvezetés önkormányzati hatáskörbe tartozó feladat, a közterületeken összegyülekező vizek vagy egy-egy befogadóba (pl. Balázs-tó) vagy a kiépített elvezető hálózatba kerülnek. Ugyanakkor a kerület csapadékvíz-elvezető hálózata nem teljeskörűen kiépített. Az egyesített rendszerrel ellátott területeken (ld. lenti térkép) a felszín alatti hálózat elvezeti a szennyvíztisztítóra a csapadékvizeket is. A kerület többi részén részben zárt csatorna, részben nyílt árkok biztosítják az ártalommentes elvezetést. A nyílt árkok jellemzően szikkasztó ároként funkcionálnak, így a

csapadékvíz befogadója a talaj és a földtani közeg. A nyílt árkos szakaszok üzemeltetője, fenntartója az önkormányzat. Problémát okoz a helyben található jelentősebb befogadók hiánya, illetve a hiányzó szakaszokból adódó problémák, ugyanakkor a kertvárosias városrészek, illetve a zöldfelületek integrálása a csapadékvíz-gazdálkodásba lehetőségeket is biztosítanak.

23. ábra: Szennyvíz- és csapadékvíz elvezető hálózatok

A kerület részt vesz a LIFE – Városi eső (LIFE in Runoff) elnevezésű projektben, amely keretein belül természetközeli technológiai megoldások alkalmazásával fejlesztik a csapadékvíz-gazdálkodást. A projekt azt vizsgálja, hogy különféle kék és zöld, illetve a szürke infrastruktúra eszközök hogyan működnek és milyen eredmények érhetőek el ezek alkalmazásával a projekt ideje alatt a partnerkerületekben (XII., VII., XVIII.)

A projekt tartalmi elemei XVIII. kerületben: kavicsgyepes parkoló, szikkasztók, faárok létesítése. A XVIII. kerület bizonyos részein vízzáró talajszerkezettel, magas talajvíz szinttel, valamint csekély párologtatási kapacitással találkozhatunk, aminek következtében a csapadék itt sem tud kellő mértékben elszikkadni, elszivárogni. Emellett a beépítések egyik következményeként – még a peremkerületek esetében is - a városi területeket egyre inkább beborítják az át nem eresztő felületek, burkolatok, ezáltal szintén növelve a városi árvizes területek kialakulásának lehetőségét. A csapadékvíz-elvezetés, illetve a lehulló csapadék helyben történő hasznosítása (vízhiányos, szárazabb időszakok esetében) kérdésének megoldása céljából a következő klímaadaptív megoldások létesítését választotta a kerület:

Az Önkormányzat elsőként egy **kavicsgyepes** parkoló kialakítását tervezi a kerület egyik lakótelepi városrészén. A telepen egy választott kihasználatlan aszfaltozott területen kerülne sor a zöld parkoló

---

kivitelezésre, ami mely jelentősen csökkentené a felszíni pangó csapadékvíz mennyiségét és hozzájárulna a helyi biodiverzitáshoz. A kavicsgyep egy ökológiai technológia a felszín megerősítésére és különösen alkalmas parkolók kialakítására. A kavicsgyep alaprétege készülhet újrahasznosított alapanyagokból is, vagy természetes kavicsból, amelyet talajjal és komposzttal kevernek el meghatározott mennyiségben, és amelyre a helyi klímának megfelelő fű- és növénykeveréket telepítenek. Az összetevőket meghatározott szemnagyság szerint kell keverni.

A következő demonstrációs helyszínül a kerület egyik mélyfekvésű területét jelölték ki. A kiválasztott utca egyirányban lejt, ezért a csapadékvíz felfogására és elszikkasztására alkalmas **szikkasztókat** tervezünk az utca közepe táján kialakítani az arra alkalmas közterületen, ahol a lejtés mérséklődik.

Az utcába érkeznek meg a környék több utcájából is a lefolyó csapadékvizek és okoznak elöntéseket heves záporok esetén. A szikkasztók kialakításával a cél a lefolyás lassítása, a csapadékvíz helyben tartása és tározása, majd végül a talajvízbe visszaszikkasztása lenne. A szikkasztó blokk tulajdonképpen sekély víztározó, amelyet a csapadékvíz befogadására és beszivárgására terveztek. A blokkok a talaj természetes szűrőképességét és szivárogtató képességét használják fel a csapadékvíz lefolyásából származó szennyező anyagok eltávolítására. A szivárogtató blokkok addig tárolják az összegyűjtött vizet, amíg az fokozatosan beszivárog a talajba és végül a talajvízbe.

Csapadékvíz-gazdálkodási Cselekvési Terv

A LIFE in RUNOFF projekt keretében elkészült a kerület csapadékvíz-gazdálkodási cselekvési terve. A cselekvési terv egy integrált, fenntartható és klímaadaptív városi vízgazdálkodási rendszer kialakítását tűzte ki célul.

A dokumentum helyzetelemzése alapján a jelenlegi rendszer fő problémái:

- Elavult csapadékvíz-tervezési alapok (1986-os terv)
- Hiányos csapadékvíz-elvezető hálózat
- Csatornakapacitás problémák és elöntések
- Jelentős burkolt felületek és gyors lefolyás
- Hiányos adatok és térképi rendszerek
- Szabályozási és intézményi korlátok

Fejlesztések és beavatkozási szükségletek:

Stratégiai és tervezési feladatok:

- Új, átfogó csapadékvíz-gazdálkodási stratégia kidolgozása
- Részletes vízgyűjtő- és kockázati térképezés
- Digitális adatbázis létrehozása

Zöld infrastruktúra fejlesztések

- Zöldfelületek növelése és hálózatba szervezése
- Esőkertek és szikkasztó rendszerek kialakítása
- Városi zöldfolyosók fejlesztése

Kék infrastruktúra fejlesztések

- Záportározók és vízviszatartó rendszerek létesítése
- Befogadók kapacitásának felülvizsgálata

Szürke infrastruktúra fejlesztések

- Csatornahálózat bővítése és korszerűsítése
- Kritikus szakaszok fejlesztése

Szabályozási és intézményi beavatkozások

- Helyi szabályozás erősítése
- Magánfejlesztések bevonása
- Intézményi együttműködés javítása

Területi fókuszok:

Kiemelt beavatkozási területek: Üllői út térsége, lakótelepek, mélyfekvésű területek, valamint fejlesztési zónák és rozsdáövezetek.

Stratégiai irányok:

- Víz helyben tartása
- Zöld infrastruktúra prioritása
- Integrált várostervezés
- Többszereplős együttműködés
- Adataalapú döntéshozatal

A részletes csapadékvíz-gazdálkodási cselekvési terv a következő linken érhető el:

https://www.bp18.hu:8000/Documents/2026.04.09/Appendix_ad3a9bcd_8331_4d82_8580_b95d796c17ed.pdf

3.2.2.2 Ár- és belvízvédelem

A XVIII. kerületben árvízi előntéssel veszélyeztetett terület nincs, emberi életet érintő kockázat és vagyoni kockázat nem került azonosításra az Árvízi Kockázatkezelési tervezés során.

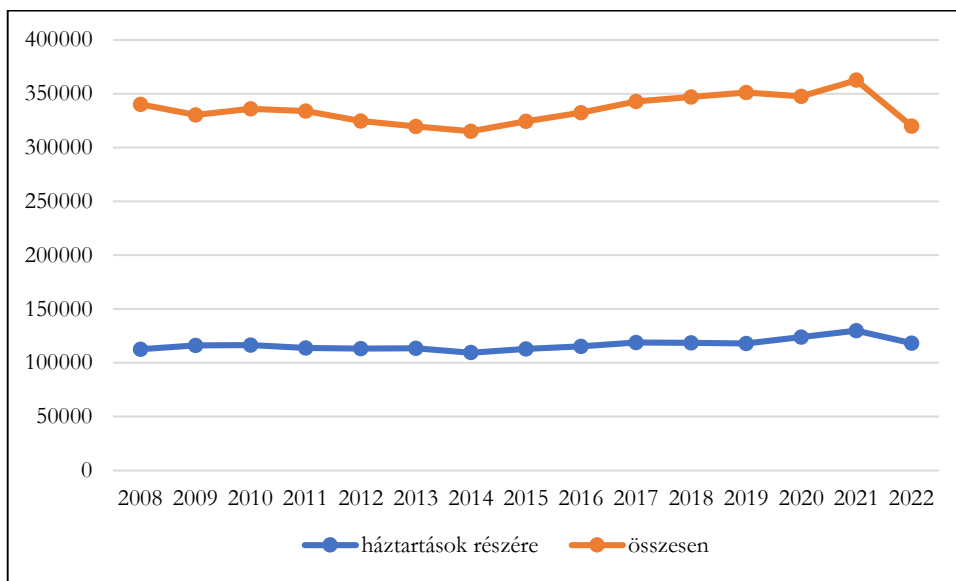

A kerület területét ugyan érinti a KDVVIZIG gyáli belvízöblözete, de a gyakorlatban belvízzel nem érintett a terület, így belvízvédelmi szakaszhoz nem is tartozik a közigazgatási terület, ahogy belvízvédelmi művek, létesítmények sem találhatók a területen.

3.2.3. Energiagazdálkodás

3.2.3.1 Elektromos energiaellátás

A kerületben a **villamosenergia ellátás** kiépítettsége teljeskörű. A kifeszültségű villamosenergia elosztóhálózat kerületi hossza 473,7 km. A KSH adatai alapján 2022-ben a villamosenergia fogyasztók száma 51 017 volt a kerületben, ebből háztartási villamosenergia fogyasztó 48 224. A 2022-es népszámlálás adatai¹⁰ szerint a kerületben 4 048 lakásban fűtenek árammal. A főváros egészét ellátó ELMŰ Hálózati Kft. által a kerületben 2022-ben szolgáltatott összes villamos energia mennyisége 319 716 000 kWh volt, ebből a háztartási fogyasztók részére 118 112 000 kWh-t juttattak. Ahogy a következő ábrán látható, a szolgáltatott villamos energia mennyisége tekintetében az utóbbi években növekedés volt megfigyelhető, amit a 2022-es évben – vélhetőleg elsősorban az energiaválság következményeként – markáns csökkenés követett. Ezen csökkenés ellenére is összességében a vizsgált időtávon enyhe növekedés jellemző a villamos energia fogyasztásban. Ez a növekedés annak ellenére következett be, hogy nyilvánvalóan számos fogyasztásmérséklő beavatkozás valósult meg (energiatakarékos világítótestek, berendezések terjedése, illetve a fogyasztói szokások kedvező változása is) a fogyasztók körében az elmúlt években. Feltételezhetően az egyre növekvő épülethűtési igények kielégítéséhez szükséges villamos energia mennyisége kompenzálta az egyébként realizálódott fogyasztáscsökkenést.

24. ábra: A szolgáltatott villamos energia mennyisége, 1000 kWh

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

A kerület környezeti állapota szempontjából nagy jelentőségű, hogy a neve ellenére a kerületben működik a Kispesti Erőmű, egy földgázt hasznosító, kombinált ciklusú – villamos energiát és

¹⁰ A népszámlálás a lakott lakásokat mérte fel.

---

hőenergiát előállító – erőmű, amely a Budapesti Erőmű Zrt. legmodernebb erőműve. Villamos energia teljesítménye 133 MW, hőteljesítménye 195 MW¹¹.

3.2.3.2 Közvilágítás

A **közvilágítási** és a díszvilágítási hálózat üzemeltetése nem a kerületi önkormányzat, hanem a főváros hatásköre. A főváros, illetve a kerületek tulajdonában lévő köz- és díszvilágítási berendezéseket a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. (BDK Kft.) üzemelteti. A fenntarthatósági, energiahatékonysági és fényszennyezés mérséklését célzó előírásokat is tartalmazó Budapest Világítási Mestertervben (BVMT) foglaltak az üzemeltető közszolgáltatási szerződésén keresztül, üzemeltetői elvárások formájában érvényesülnek. Bár az újonnan kiépített, illetve felújított útszakaszokon a közvilágítás már korszerű, energiatakarékos (LED-es fényforrású lámpatestek kerülnek telepítésre), a kerület egésze tekintetében a közvilágítás mind mennyiségi, mind minőségi fejlesztésre szorul.

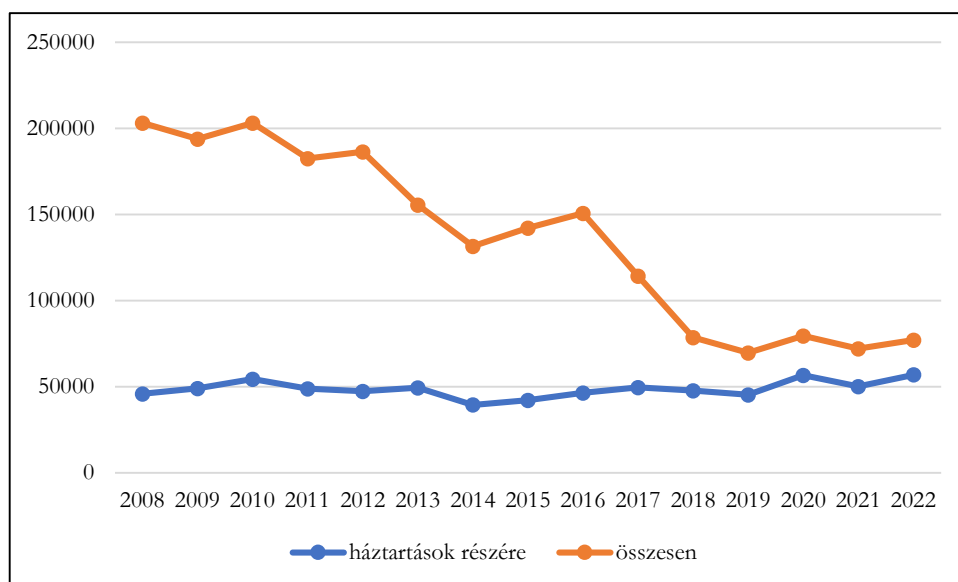
3.2.3.3 Gázellátás

A **gázhálózat** gyakorlatilag szintén teljeskörűen kiépült, az összes gázcsőhálózat hossza 390,2 km. A gázfogyasztók összes száma 40 093, ebből háztartási fogyasztó 38 690 és ezzel szinte megegyezik – 38 689 – a fűtési gázfogyasztók száma a KSH adatai szerint. (Meg kell azonban jegyezni, hogy a 2022-es népszámlálás alapján mindössze 29 492 lakásban fűtenek vezetékes gázzal, ami reálisabbnak tűnik, tekintve, hogy a távfűtött cirka 9000 lakás zömében is van vezetékes gázellátás, de ezek nem fűtési fogyasztók.)

2022-ben a háztartási fogyasztók részére 56 988 800 m³ gázt szolgáltattak, míg a teljes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 77 062 000 m³ volt. A kerületben felhasznált vezetékes gáz mennyisége tekintetében a vizsgált időszakban összességében markáns csökkenés figyelhető meg – a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyiségének az utóbbi nyolc évben megfigyelhető kismértékű növekedése ellenére is –, bár a csökkenés a legutóbbi években megállt, ahogy az az alábbi ábrán is jól látható.

---

¹¹ Forrás: <https://www.veolia.hu/hu/kispesti-eromu-0>

25. ábra: A szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége, 1000 m³

Forrás: *ksh.hu*, saját szerkesztés

3.2.3.4 Távhő szolgáltatás

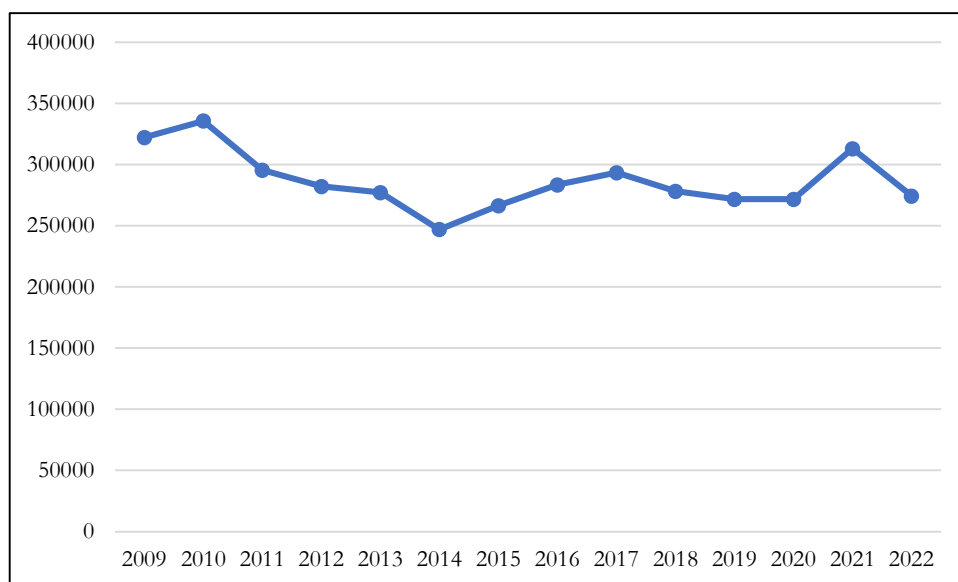
A **távhőszolgáltatást** az immár a FŐTÁV-ot is magába foglaló Budapesti Közművek (BKM) Nonprofit Zrt. biztosítja. A fentebb említett Kispesti Erőmű, mint kapcsolt erőmű, az áramtermelésre nem felhasznált gőzmennyiségével a környékbeli lakótelepek – többek között a kerületben a Havanna- és a Lakatos úti lakótelepek – távfűtését biztosítja¹². Emellett a Lakatos utcában üzemeltet maga a BKM Nonprofit Zrt. egy gázmotoros kiserőművet is, kapcsolt hő- és villamosenergia termelés céljából.

A szolgáltató saját nyilvántartása szerint a kerületben 132 épületben, 9 203 hővételezési helyet, ebből 8993 lakást lát el távhővel¹³, azaz a távhőellátásba kapcsolt kerületi lakásállomány aránya ~19,7%. A távhő szolgáltatást igénybe vevő lakások gyakorlatilag mindegyike melegvizet is kap. 2022-ben a lakosság részére szolgáltatott hőmennyiség 274 296 GJ-t tett ki, a szolgáltatott melegvíz mennyisége pedig 290 000 m³ volt a KSH adatai szerint. A FŐTÁV-tól kapott információk alapján a távfűtött kerületi lakóépületek több mint kétharmadában a fűtés egyedileg szabályozható, és ~64,4%-ukban az egyedi mérés/költségmegosztás is biztosított. Jóval kisebb arányban ugyan, de kerületi épületek energetikai rekonstrukciójára is sor került, amit részletesen a 3.2.3.7 alfejezetben tárgyalunk.

Feltehetően a téli évszak emelkedő átlaghőmérséklete, a fagyok előfordulásának csökkenése mellett a már megvalósult felújításoknak is szerepe van a lakosság által felhasznált távhő mértékének az elmúlt 14 évben megfigyelt, és az alábbi ábrán bemutatott csökkenő tendenciájában.

¹² 2022-ben a FŐTÁV Zrt-vel leszerződött hőteljesítmény 195 MWth volt, ami több kerületben – a XVIII. kerület mellett Kőbányán és Kispesten is – mindösszesen 42 050 lakás és 654 egyéb felhasználó távhő igényét fedezte. (Forrás: <https://www.veolia.hu/hu/kispesti-eromu-0>)

¹³ A KSH szerint 2022-ben 8970 kerületi lakás, míg a 2022-es népszámlálás alapján 9496 kerületi lakás távfűtésű.

26. ábra: Lakosság részére szolgáltatott távhő mennyisége, GJ

Forrás: ksh.hu, saját szerkesztés

A távfűtéssel ellátott lakások, illetve épületek száma évek óta gyakorlatilag változatlan, noha a meglévő hálózat közelében vagy attól nem túlságosan távol találhatóak még a távhőbe célszerűen bevonható területek.

A FŐTÁV Távhőszolgáltatási Divízió tájékoztatása szerint a távhő elosztását végző forróvizes vezetékhálózat éves fajlagos hővesztesége európai viszonylatban is kedvező; 2022-ben mindössze 8% volt. A szolgáltatási zavarok a kerületben rendkívül ritkák, köszönhetően a folyamatos fenntartásnak is, melynek keretében az elmúlt 8 évben 543 nyvfm távvezeték rekonstrukciójára, továbbá 4 helyszínen távvezetéki szerelvénycserére került sor. A hálózat általános állapota megfelelőnek tekinthető, a következő 3 évben a kerületben beavatkozás nem tervezett.

A távhűtési hálózat kialakítása a kerületben egyelőre nincsen napirenden.

3.2.3.5 Egyedi – nem vezetékes – hőenergia ellátás

Míg a vezetékes energiaellátásról a KSH településsoros adatai éves bontásban elérhetőek a kerület teljes lakásállományára vonatkozóan, az egyéb, nem vezetékes (hő)energiaellátást használókról – lakott lakásokról – a népszámlálás eredményei alapján kaphatunk képet, 2022-re vonatkozóan. Eszerint az adatot szolgáltató 41 128 lakásból 5 071-ben többféle fűtőanyaggal is fűtenek. A távfűtés (9 496 lakás) és a vezetékes gáz (29 492 lakás) mellett a legnagyobb szerepe az elektromos áramnak (4 048 lakás) van, ahogy a fentiekben már láttuk. Mindezek mellett azonban magas a fával – vagy fával is – fűtők aránya; összesen 2 876 lakás nyilatkozott így. Feltételezhetően a villamos áram és a tűzifa is elsősorban másodlagos fűtésre használt, előbbi inkább a társasházakban, utóbbi elsősorban a családi házakban, amint azt a Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont (REKK) 2014-ben készített, A

XVIII. kerület lakosainak energiafelhasználási szokásai című munkában összefoglalt, kerületi felmérése is megerősítette¹⁴.

Továbbá 774 lakott kerületi lakásban van hőszivattyús fűtőberendezés, napkollektorral pedig 348 lakás ellátott. 110 háztartásban szénrel, illetve lignittel, 98 háztartásban PB gázzal, 79 háztartásban pedig egyéb fűtőanyaggal (is) fűtenek. A nem vezetékes hőenergiaellátás vonatkozásában tehát mindezek alapján egyértelműen a megújuló energiahordozók dominálnak.

3.2.3.6 Megújuló energia hasznosítás

A megújuló energia – elsősorban a napenergia – kiaknázása terén mind az intézmények, mind a magáningatlanok tekintetében jelentős fejlődés figyelhető meg az utóbbi 10-15 évben.

Míg 2010-ben még egyetlen önkormányzati fenntartású épületben sem volt példa megújuló energia hasznosításra, 2022 végére már 16 kerületi intézmény, összesen 512 kW villamosenergia teljesítményű napenergia hasznosító rendszert épített ki pályázati támogatásból. A 2007-2013 közötti finanszírozási időszakban a Közép-Magyarországi Operatív Program (KMOP) támogatásával a XVIII. kerületi Eötvös Lóránd Általános Iskola, a Kapocs Általános Iskola és Magyar-angol Két tannyelvű Iskola, a Csontváry Kosztka Tivadar Általános Iskola és Alternatív Iskola, a Gloriett Általános és Sportiskola, valamint a Kondor Béla Általános Iskola. A 2014-2020 közötti finanszírozási időszakban a Környezet és Energiahatékonysági Operatív Programban (KEHOP) támogatott projekt keretében valósult meg a Micimackó Bölcsőde 12 kW-os, a Dohnányi Ernő Zeneiskola 9,5 kW-os és a Bókay Általános Iskola 44 kW-os napelemes rendszere.

2023-ra TAO-támogatásból, valamint a Budapest Airport támogatásával valósult meg az Airport Budapest Aréna 17 kWp teljesítményű napelemes (és elektromos hőszivattyús) rendszere.

Az önkormányzati intézményekben további 530 kW összteljesítményű naperőmű-rendszer és 280 m²-nyi napkollektor elhelyezése tervezett a közeljövőben.

A magáningatlanok megújuló energia hasznosításával kapcsolatosan a legutóbbi népszámlálás nyújt információt. Eszerint a 2 876 fával (is) fűtött lakás, valamint a 774 hőszivattyús fűtőberendezéssel és a 348, napkollektorral rendelkező lakás mellett 2022-ben már 1 943 lakott kerületi lakásnak volt napelemes rendszere.

Napkollektoros rendszerek kiépítésére a korábbi panelprogramokban (Panel I, Panel II) lehetett pályázni, a későbbiekben azonban a fókusz már a napenergia alapú hőenergia előállításról átkerült a napenergia alapú villamos energia előállításra.

2014-2020 között a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) is nyújtott hitelt, az Otthon Melege Program pedig vissza nem térítendő támogatást a lakóépületek energiahatékonysági beruházásai mellett a lakóépületek megújuló energiaforrások hasznosításának növelésére is. 2019-ben a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata is hirdetett pályázatot napelemes rendszer támogatása céljából,

---

¹⁴ A REKK a Polgármesteri Hivatal megbízásából, 2014-ben kérdőíves módszerrel felmérte a kerületi lakosság energiafelhasználási szokásait, energiahatékonysági és megújuló energiákkal kapcsolatos korábbi és tervezett beruházásait.

---

melynek keretében 100 000 – 200 000 Ft összegű támogatáshoz lehetett jutni a kerületi, családi házban élő magánszemélyeknek.

2021 végétől Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve részeként pályázhattak családi házak tulajdonosai napelemes rendszer, illetve akkumulátor telepítésére. A napelemes fejlesztések a szabályozás változása miatt egy időre megtorpantak, azonban 2024-től új pályázati lehetőség nyílik – Napenergia Plusz Program néven – energiatárolóval kiegészített háztartási kiserőművek telepítéséhez, családi házak, kisebb társasházak, ikerházak, sorházak részére.

3.2.3.7 Épületállomány energetikai jellemzése

A kerületi épületállomány tekintetében elsősorban az önkormányzati tulajdonú, illetve fenntartású intézmények állapotára vonatkozóan állnak rendelkezésre információk.

Az elmúlt időszakban a korábban az önkormányzathoz tartozó oktatási intézmények fenntartása átkerült a Tankerületi Központokhoz, az átalakítást követő időszak esetleges fejlesztéseiről pedig már nincs hivatalos információja az Önkormányzatnak. Az átalakítást megelőzően a kerületi nevelési, illetve oktatási intézményekben az alábbi energetikai beruházások valósultak meg:

- 2007-2013 között 3 KMOP és 14 KEOP projektben mindösszesen 8 általános iskola, 2 gimnázium, 7 óvoda és 5 bölcsőde energetikai korszerűsítése;
- 2017-ben KEHOP által támogatott projekt keretében a Micimackó Bölcsőde, a Dohnányi Ernő Zeneiskola és a Bókay Általános Iskola épületenergetikai felújítása.

2017 óta az Önkormányzat energiafelhasználásának optimalizálását az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvényben, illetve a törvény végrehajtásáról szóló Kormány rendeletben (122/2015. (V. 26.) Korm. rendelet) előírt ötéves, energiamegtakarítási intézkedési tervek (EMIT) segítik, melyek az energetikai állapot felmérését, ez alapján megfogalmazott energiahatékonysági intézkedéseket és ütemezésüket, valamint az ezek által elérhető energiamegtakarítás számszerűsítését tartalmazzák. Az intézkedések négy csoportba kerültek besorolásra: beruházást nem igénylő, rövid távú beavatkozások, minimális ráfordítást igénylő beavatkozások, beruházást igénylő intézkedések, valamint (külső) forrás rendelkezésre állása függvényében megvalósítható, beruházást igénylő beavatkozások. A tervek megvalósulását évente végrehajtási jelentés összeállításával kell nyomon követni. A kerületi intézményekre a 2017. évi adatok alapján készültek el az első, a 2018-2022 közötti időszakra szóló, majd a 2022. évi állapot alapján a második, a 2023-2027 közötti időszakra vonatkozó EMIT-ek.

A 2018-2022 közötti időszakban a sportcélú intézmények vonatkozásában megvalósult energetikai fejlesztések az alábbiak voltak:

- az Airport Budapest Aréna (Lőrinci Sportcsarnok) teljeskörű felújítása (egyebek mellett homlokzati és tető hőszigetelés, három rétegű üvegezéssel ellátott nyílászárók beépítése, napelemes rendszer és elektromos hőszivattyús rendszer kiépítése, LED lámpatestekkel történő világítás);
- a Park Uszoda tetőcseréje és világításkorszerűsítése;
- a Kastélydombi Uszoda északi falának hőszigetelése és a nyílászárócsere.

A legsürgősebb energetikai korszerűsítési feladatok a következő időszakban a Vilmos Endre Sportcentrumot, a Sportkastélyt, a Deák Ferenc „BAMBA” Sportcentrumot érintik.

Az önkormányzati fenntartású egészségügyi intézmények közül 2020-ban megvalósult a Kondor Felnőtt Háziiorvosi Rendelő homlokzati hőszigetelése és nyílászárócseréje, valamint 2022 óta zajlik a Zsebők Zoltán Szakrendelő felújítása is.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmények közül a Napsugár Bölcsőde 2023 évi energetikai korszerűsítése említendő, míg a BP18 Egyesített Óvoda 4 tagóvodájának 2023-as beruházásai (kazánkorszerűsítés: Kerekerdő és Kölyökmackó Tagóvodákban, homlokzati hőszigetelés és hűtés-fűtés korszerűsítés a Zöld Liget Tagóvodában, hőszigetelés a Pitypang Tagóvodában) mellett a korábbi évekből kiemelendő az Eszterlanc Tagóvoda hőszigetelése (2022), az egyesített óvoda és a Bóbita Tagóvoda homlokzati hőszigetelése (2021) és a Csemete Tagóvoda kazánkorszerűsítése (2019).

Végül, de nem utolsó sorban 2023 folyamán új nyílászárókat kapott a Polgármesteri Hivatal is.

Az önkormányzati fenntartású ingatlanokon túl a kerületi épületek állapotáról csak kevés információ érhető el. A távhőszolgáltató saját nyilvántartása szerint a távhővel ellátott kerületi lakóépületek mintegy 27%-a esetében került sor teljes utólagos homlokzati hőszigetelésre (részlegesen szigetelt ~10,2%), illetve az összes távfűtésű lakóépület 14,4%-ában a homlokzati nyílászárók cseréje teljeskörűen megvalósult. A távhőszolgáltató adatai alapján továbbá az összes távfűtéses lakóépület csaknem 70%-ban történt részleges homlokzati nyílászáró-csere.

27. ábra: Még hőszigetetlen, korszerűsítés alatt álló és utólagosan hőszigetelt lakóépületek a kerületben

Forrás: saját felvételek

A távhővel ellátott nem lakó funkciójú épületek (210 hővételezési hely) között ugyanakkor csak elvétve akad utólagos hőszigeteléssel, illetve korszerű nyílászárókkal ellátott a FŐTÁV nyilvántartása szerint.

A kisebb társasházak, illetve a családi házak állapotáról a területbejárások tapasztalatai alapján, illetve a REKK már hivatkozott, a XVIII. kerület lakosainak energiafelhasználási szokásait célzó felméréséből lehet következtetni. A felmérés a 2014-es készítését megelőző 10 év felújításaira, valamint a jövőbeli tervekre vonatkozóan is tartalmazott ugyanis kérdést. Ez alapján a legtöbb felújítás

---

2004 és 2014 között a panelépületekben történt; részben a társasházak magát érintően, valamivel nagyobb részben az egyes lakásokban. A 10 lakásnál nagyobb társasházak esetében döntően (35%-ban) az egyes lakásokban került sor felújításra, kb. 14%-ban pedig a társasházak érintően. A családi házak felújítás rátája 37% volt. A felújítások keretében döntően (58%) nyílászárócsere történt, de magas (37%) volt a homlokzati hőszigetelés aránya is. Egyéb fűtőkorszerűsítésre 27%-ban, ajtó/ablak szigetelésre 24%-ban került sor. A beavatkozások döntően (72%-ban) saját forrásból kerültek finanszírozásra. Függetlenül attól, hogy korábban valósult-e már meg valamilyen felújítás, a következő időszakban a válaszadók egységesen mindössze 21%-a tervezett valamilyen energiahatékonysági beruházást. Ezek jellegüket illetően a korábban megvalósult beavatkozásokhoz hasonló megoszlásúak voltak. A válaszadók fele anyagi okokkal indokolta, hogy miért nem tervez energiahatékonysági beruházást, 20-20% pedig indokként vagy azt említette, hogy nem térül meg a beruházás, vagy „egyéb” okot említett.

A vizsgált időszakban elsősorban az Otthon Melege Program nyújtott jellemzően 40% vissza nem térítendő támogatást, valamint a VEKOP visszatérítendő kamattámogatott hitelt lakóépületek korszerűsítéséhez. Az Otthon Melege Program keretén belül 2018-ban megkötött szerződések alapján még 13 társasháznál van folyamatban a társasházak energiamegtakarítást eredményező korszerűsítése, felújítása.

Emellett 2023-ban az Önkormányzat 14 társasház számára nyújtott energetikai pályázat keretében támogatást.

A területbejárások alapján míg egyes kerületrészekben az új építésű ingatlanok magas száma miatt a korszerű, energiahatékony lakóépületek vannak túlsúlyban, más kerületrészekben magas a régi építésű és felújítatlan, szemlátomást rossz állapotú ingatlan.

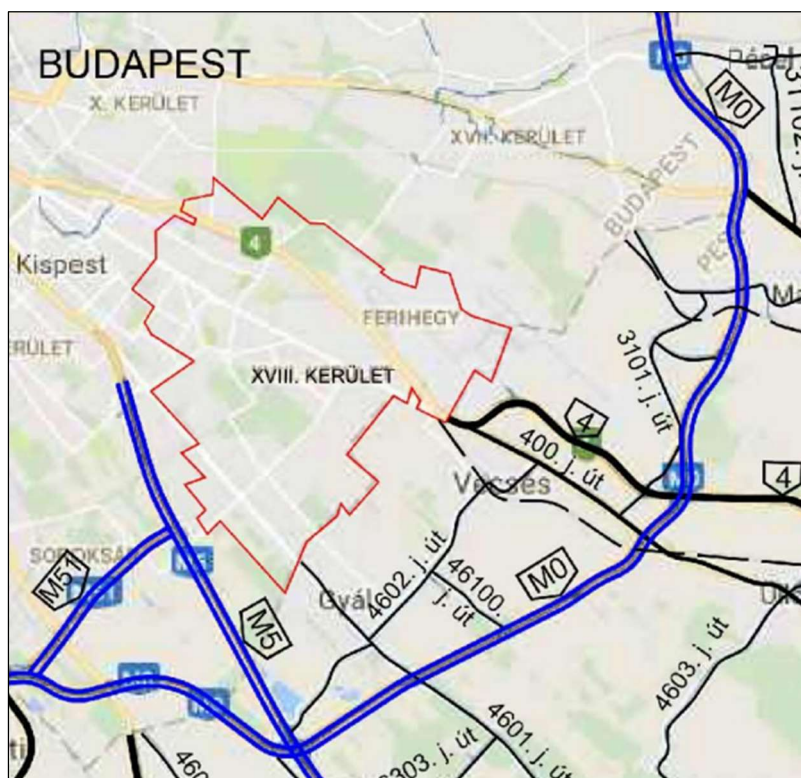
28. ábra: A napenergia hasznosításának példái a kerületben

Forrás: saját felvételek

3.2.4 Közlekedés

3.2.4.1 Közúti közlekedés

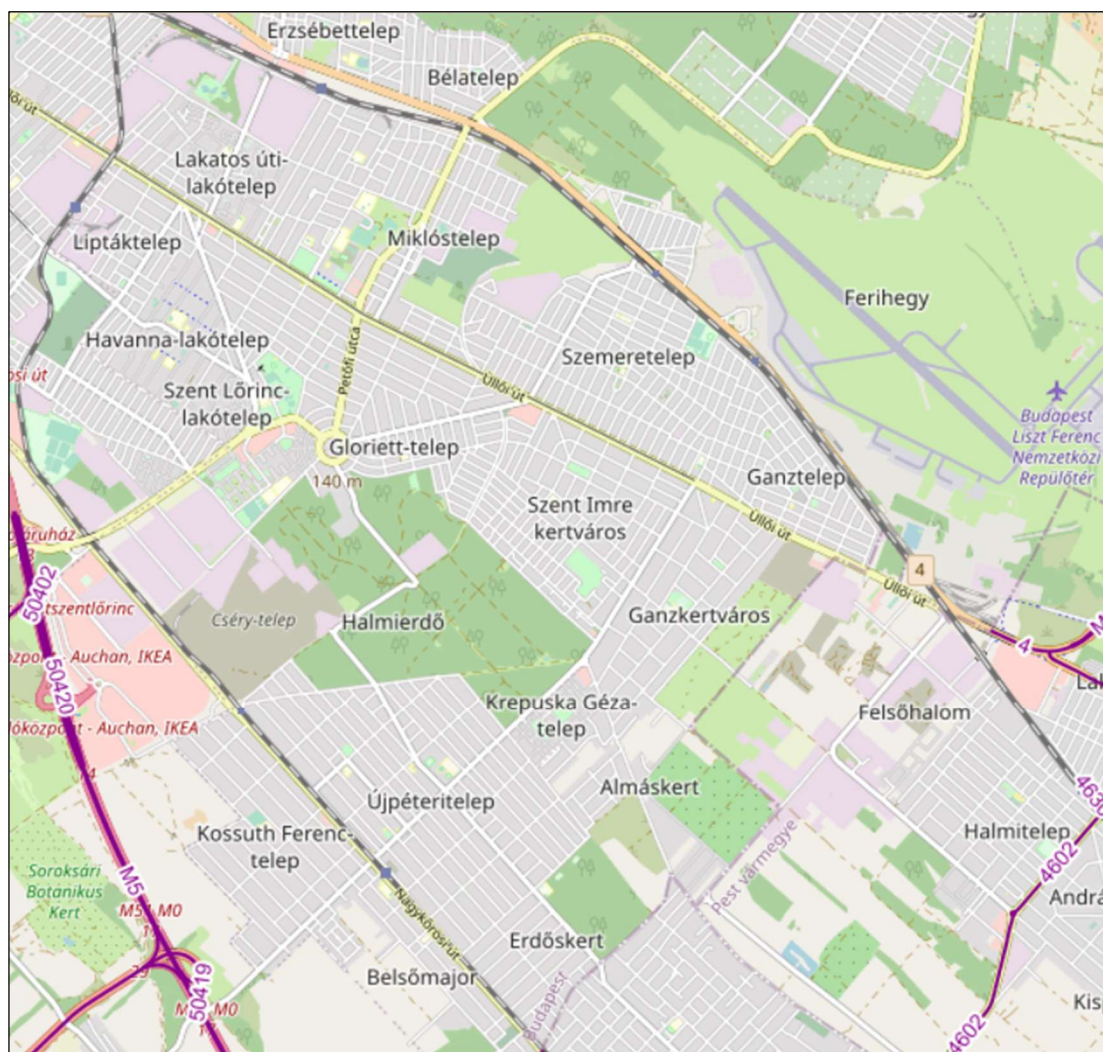
A kerületet észak-keleti peremén szeli át a 4-es számú, Budapest-Debrecen-Záhony elsőrendű főút. Délnyugati oldalán – már a kerület határain kívül – húzódik az M5-ös autópálya, keleten néhány kilométer távolságban a gyorsforgalmi kapcsolatokat biztosító M0-s autóút. A fővárosi és térségi közlekedési elemek következtében jelentős a kerület átmenő forgalma.

29. ábra: A kerület fő közlekedési kapcsolatai

Forrás: Pestszentlőrinc-Pestszentimre Kerületi Építési Szabályzat Megalapozó Vizsgálat

A fővárosi jelentőségű sugárirányú útszakaszok kiépültek, de a gyűrűirányú közúti kapcsolatok tekintetében akadnak hiányok, ahogy az a 30. ábrán is látható. Pestszentlőrinc-Pestszentimre főúthálózatának kiépítettsége szempontjából meghatározó a fővárosi úthálózatban elfoglalt helyük és szerepük. A kiépített utak (valamint közterületek) össz hossza 297,6 km, a kiépítetlen szakaszok hossza 20,1 km

30. ábra: A XVIII. kerület úthálózata

Forrás: kira.kozut.hu

A kerületet érintő egyetlen **elsőrendű főút** a 4. számú főút, mely a Férihegyi repülőtérre vezető út nyomvonalaként, egy hosszabb szakaszon a Gyömrői út kétirányú pályája között, elkülönítetten halad. Jelentős forgalma az északra fekvő lakóterületekre gyakorol különösen kedvezőtlen hatást, továbbá műszaki kialakítása (középen szalagkorlát található) kedvezőtlen településszerkezeti hatású.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre **másodrendű főútjai** az alábbiak:

Üllői út	Haladás utca	Cziffra György utca
Nagykőrösi út	Ráday Gedeon utca	Puskás Ferenc utca
Felsőcsatári út	Honvéd utca	Barta Lajos utca
Csévészó út	Margó Tivadar utca	Kinizsi Pál utca
Béli-telepi út	Kele utca	Méta utca
Péterhalmi út	Petőfi utca	Kettős-Körös utca

Lőrinci út

Kisfaludy utca

Nemes utca

Dózsa György utca

Királyhágó utca

A kerület legjelentősebb főútja a kerület közvetlen városközponti kapcsolatát és a kerületrészek fő feltárását biztosító, a kerületet 6 kilométer hosszban átszelő **Üllői út**. Az önkormányzat önálló városfejlesztési koncepciót dolgozott ki az Üllői út fejlesztésére (Kerületünk Főutcája), melynek célja, hogy az útszakasz rehabilitációjával egy, a jelenleginél élhetőbb városrész alakuljon ki. Ennek része a helyi infrastruktúra megújítása is, ennek keretében valósult meg az utóbbi időszak legjelentősebb önkormányzati beruházásaként az Üllői út Szarvas Csárda tér és a Béke tér közötti szakaszának felújítása, megújítása. A Biztonságos Üllői Út projekt keretében az Üllői út érintett szakasza új, biztonságos útburkolatot kapott, biztonságos gyalogátkelőhelyek kerültek kialakításra, megújultak a busz- és villamosmegállók, továbbá megújult az 50-es villamos pályája és felsővezetéke is.

Szintén jelentős forgalommal terhelt, ezért a környező területek zaj- és rezgésterhelés, illetve levegőtisztasága szempontjából meghatározó a **Nagykőrösi út**.

A kerületi mellékúthálózat gyűjtőútjai a Nefelejcs utca, Lakatos út, Ráday Gedeon utca, Bajcsy-Zsilinszky út, Nagybánya utca, Hengersor utca, Darányi Ignác utca, Baross utca, a **főbb kiszolgáló utak** a Szabadka utca, Száva utca, Halomi út, Goroszló utca, Tövishát utca, Ipacsfá utca, Közdülő út, Besence utca.

A várható közúti fejlesztések közül legnagyobb jelentősége a nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházással nyilvánított Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közúti elérhetőségének javítása projektnek van. A Nemzeti Közlekedési Központ (NKK) által közzétett információk szerint a Gyömrői út/Ferihegyi repülőtérre vezető út fejlesztésének tervezése megkezdődött. A kerületet érintő szakaszon a jelenlegi elképzelés szerint a Hangár utcai csomópont és a T1 terminál közötti részen 2×3 forgalmi sáv (irányonként két forgalmi és egy buszsáv, középen elválasztó zöldsáv), irányhelyes kerékpárút és (zöld sávval elválasztott) kétoldali járda lenne, a Lakatos útnál új felüljáró kerülne kialakításra, a gyalogos és kerékpáros forgalom részére pedig egy másik felüljáró a Felsőcsatári út és a Jegénye fasor között. Az Attila utcánál és a Csaba utcánál is egy-egy új gyalogos-kerékpáros felüljáró tervezett, míg a Május 1. téri szintbeni közúti-vasúti csomópont a Billentyű utca közelében külön szintű (aluljárós) csomóponttal kerülne kiváltásra. Az Üllői út és a Ferihegyi repülőtérre vezető út találkozásánál a 100a vasútvonal jelentős torlódásokat okozó szintbeni átjárója helyett külön szintű kialakítás tervezett, körforgalommal.

31. ábra: A repülőtéri gyorsforgalmi út felújításának terve

Forrás: <https://nkk.hu> <https://nkk.hu/megkezdjuk-a-reszletes-tervezest-a-repuloterre-vezeto-ut-felujitasanak/>

A TSZT továbbá tervezett főutat tüntet fel az egykori Burma vasút vonalán¹⁵, ez azonban csak távlati terv.

Parkolás

A területben 801 garázs és 6014 közterületi parkoló, valamint 40 mozgáskorlátozottak számára kialakított parkoló van.

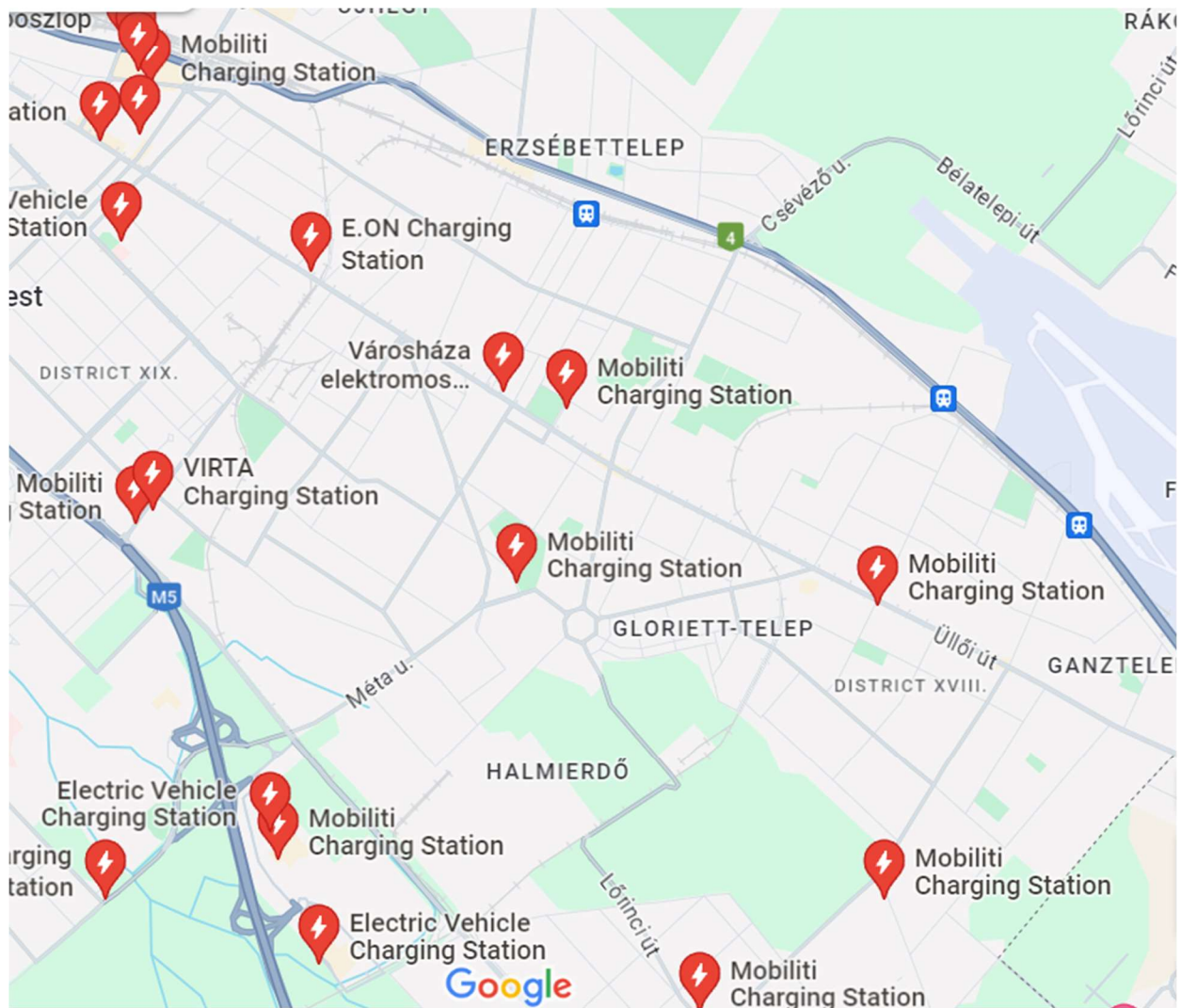
A lakótelepeken és az intézményi zónákban, valamint az egyéb, nagy forgalmat vonzó létesítmények környezetében – különösen a Havanna lakótelepen, a Lakatos lakótelepen, a Szent-Lőrinc lakótelepen, valamint a Lónyaytelepen a Polgármesteri Hivatal környékén – a parkolás fejlesztésre és szabályozásra szorul. Hiába áll rendelkezésre ugyanis nagyterjedésű parkolófelület a lakótelepeken, a gépjármű-ellátottság növekedése következtében a parkolóhelyek hiánya már jelenleg is problémák forrása.

A családi házas beépítettségű kertvárosi területeken ugyanakkor, más kerületekkel ellentétben, jellemzően nem okoz problémát a parkolás, mivel az utcák keresztmetszeti adottságai eleve kevésbé teszik lehetővé az utcai parkolást, így a személygépjárműveket jellemzően telken belül tárolják.

P+R parkolók tekintetében szintén jelentős fejlesztések lennének szükségesek, hogy a lakosság minél jobban ki tudja használni az elővárosi vonalak nyújtotta lehetőségeket. 2019-ben a pestszentlőrinci vasútállomásnál bérelt területen nyitott 60-80 férőhelyes parkolót az Önkormányzat, 2020-ban pedig elkészült a pestszentimrei vasútállomásnál a 96 férőhelyes P+R parkoló. A TSZT-ben feltüntetett tervezett P+R létesítmények: Liszt Ferenc Repülőtér (500 férőhely), Szemeretelep vasútállomás környékén (200 férőhely), Pestszentimre központ – Nagykörösi út.

A parkolóban már megjelent az elektromos autó töltés lehetősége is.

¹⁵ A területet az ún. Nagy-Burma vasútvonal érinti, ami egy összekötő vágány volt a dél-pesti vasútállomások teherforgalmának elvezetésére, mely Soroksár állomás közelében ágazott ki a 150-es vasútvonalból és Soroksár, majd Pestszentlőrinc érintésével Szemeretelepnél, a repülőtér vonalában kapcsolódott a Budapest–Cegléd–Szolnok-vasútvonalhoz. Már csak a pestszentlőrinci szakasza járható be.

32. ábra: A kerületi elektromos töltőpontok elhelyezkedése

Forrás: <https://www.google.com/maps>

3.2.4.2 Közösségi közlekedés

A **közösségi közlekedés** meghatározó eleme a kerületet érintő egyetlen **villamosjárat**, a Pestszentlőrincet a Határ úttal összekötő, a kerület középső részét feltáró 50-es számú villamos, mely napközben 4-10 percenként közlekedik a nem egész 30 perces, 20 megállót érintő vonalon. A sűrű keresztező közutak és az Üllői út kanyarodó forgalma miatt a kerületben itt alakul ki a legtöbb közlekedési konfliktus. A villamosvonal a Biztonságos Üllői Út projekt keretében a közelmúltban újult meg; mind a villamospálya, mind a felsővezeték felújításra került, a villamosmegállók átépítésével pedig lehetővé vált a korszerű, alacsonypadlós és légkondicionált szerelvények megjelenése a vonalon. A közeljövőbeli fejlesztési tervek között pedig szerepel a 42-es villamos vonal meghosszabbítása a Gloriett lakótelepig az Ady Endre út-Puskás Ferenc út-Barta Lajos utca-Margó Tivadar utca nyomvonalán. A fejlesztés jelentősen javítaná a terület közösségi közlekedési ellátottságát.

Napközben a **buszjáratok** közül három (183-as, 236A, 266-os) a kerületen belül közlekedik, 31 járat pedig a főváros más részeivel való kapcsolatot biztosítja. Az éjszakai tömegközlekedés hét, a kerületet is érintő buszjáratval lehetséges.

Nappali buszközlekedés:

- 36-os busz (Csepel, Csillagtelep / Pestszentlőrinc vasútállomás)
- 54-es busz (Boráros tér H / Víztorony tér)
- 55-ös busz (Boráros tér H / Ady Endre utca)
- 84E busz (Határ út M / Kossuth Lajos utca)
- 89E busz (Határ út M / Bajcsy-Zsilinszky utca)
- 93-as busz (Kőbánya-Kispest M / Szemeretelep vasútállomás)
- 93A busz (Kőbánya-Kispest M / Pestszentlőrinc, Fedezék utca)
- 94E busz (Határ út M / Rákóczi Ferenc utca)
- 95-ös busz (Puskás Ferenc Stadion M / Felsőcsatári köz)
- 98-as busz (Kőbánya-Kispest M / Rákoscsaba vasútállomás)
- 98E busz (Kőbánya-Kispest M / Rákoshegy vasútállomás)
- 132E busz (Kőbánya-Kispest M / Szent Lőrinc-telep)
- 136-os busz (Kőbánya-Kispest M / Fiatalság utca)
- 142E busz (Határ út M / Goroszló utca)
- 166-os busz (Gubacsi út / Határ út / Ferihegy vasútállomás) 182-es busz (Kőbánya-Kispest M / Alacskai úti lakótelep)
- 182A busz (Kőbánya-Kispest M / Varjú utca)
- 183-as busz (Pestszentlőrinc, Szarvas csárda tér / Szemeretelep vasútállomás)
- 184-es busz (Kőbánya-Kispest M / Pestszentimre, Benjámín utca)
- 193E busz (Kőbánya-Kispest M / Vecsés, Market Central Ferihegy)
- 194-es busz (Határ út M / Ipacsfa utca)
- 194B busz (Határ út M / Besence utca 9.)
- 198-as busz (Dél-pesti autóbuszgarázs / Rákoscsaba-Újtelep, Tóalmás utca)
- 200E busz (Kőbánya-Kispest M / Liszt Ferenc Airport 2)
- 217-es busz (Kőbánya alsó vasútállomás / Pestszentlőrinc, Szarvas csárda tér)
- 217E busz (Blaha Lujza tér M / Pestszentlőrinc, Szarvas csárda tér)
- 236-os busz (Vecsés, Market Central Ferihegy / Margó Tivadar utca)
- 236A busz (Ganztelep, Mednyánszky utca / Margó Tivadar utca)
- 254E busz (Népliget M / Alacskai úti lakótelep)
- 255E busz (Boráros tér H / Alacskai úti lakótelep)
- 266-os busz (Pestszentimre vasútállomás (Vasút utca) / Ganztelep, Mednyánszky utca)
- 282E busz (Kőbánya-Kispest M / Alacskai úti lakótelep)
- 284E busz (Kőbánya-Kispest M / Pestszentimre, Benjámín utca)
- 294E busz (Határ út M / Rákóczi Ferenc utca)

Éjszakai buszok:

- 914-es busz (Káposztásmegyer, Mogyoródi-patak / Dél-pesti autóbuszgarázs)
- 950-es busz (Rákospalota, Kossuth utca / Pestszentimre vasútállomás)
- 950A busz (Rákospalota, Kossuth utca / Szarvas csárda tér / Pestszentimre vasútállomás)
- 980-as busz (Dél-pesti autóbuszgarázs / Rákoskeresztúr, városközpont)
- 994-es busz (Dél-pesti autóbuszgarázs / Rákóczi Ferenc utca)
- 994B busz (Dél-pesti autóbuszgarázs / Somogyi Béla utca / Kőrösi út)
- 999-es busz (Határ út M / Dél-pesti autóbuszgarázs)

A kerület közösségi közlekedésében jelentős szerepet tölt be a kerületet érintő két vasútvonal is, amelyet bővebben a következő alfejezetben tárgyalunk.

A kerület közösségi közlekedés ellátottsága a déli és nyugati részeken hiányos (Erzsébettelep, Ganzkertváros, Almáskert, Alacskai úti lakótelep).

3.2.4.3 Vasúti közlekedés

33. ábra: A kerületet érintő vasútvonalak

Forrás: *mavcsoport.hu*

A MÁV 100a számú, **Budapest–Cegléd–Szolnok-vasútvonala** a 100-as számú Budapest-Cegléd-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony vonal része, kétvágányú, villamosított vasútvonal, a nemzetközi törzshálózat tagja, hazánk második legforgalmasabb elővárosi vasútvonala, mely a Ferihegy reptér vasúti megközelítését is lehetővé teszi. A kerületet érintő állomásai és megállóhelyei: Pestszentlőrinc vasútállomás, Szemeretelep vasúti megállóhely, Ferihegy vasúti megállóhely. Személyvonat forgalma napi 195-196 vonat, melynek mintegy 70%-a a nappali időszakban közlekedik. Teherforgalmat is bonyolít, napi 40-41 vonattal, mégpedig csaknem felerészt az éjszakai időszakban.¹⁶ Teljeskörű felújítása a kétezres évek első évtizedében valósult meg.

¹⁶ Stratégiai Zajtérkép megújítása Budapest Fővárosra 2017

A MÁV 142-es számú, a **Budapest, Lajosmizse és Kecskemét** közötti összeköttetést biztosító zömében egyvágányú **vasútvonala** mára a fővárosba vezető vasútvonalak közül az egyetlen még nem villamosított. A Nyugati pályaudvar és Lajosmizse közötti szakasza a fővárosi agglomeráció hivatásforgalmának bonyolításában játszik szerepet (teherforgalom az elővárosi zónában nincsen), leromlott állapota miatt azonban még nem tudja betölteni azt a szerepet a kerület és a dél-pesti agglomeráció közösségi közlekedésében, amire elhelyezkedése alapján alkalmas volna. Jelenlegi forgalma napi 42 személyvonat, melyből 25 napközben halad el, míg este tíz és reggel hat között mindössze 9 vonat közlekedik¹⁷. Kerületet érintő állomásai és megállóhelyei: Kispest vasútállomás, Pestszentimre felső vasúti megállóhely, Pestszentimre vasúti megállóhely. Teljes rekonstrukcióját, villamosítását, szakaszosan második vágány építését, külön szintű közúti keresztezések kialakítását célzó fejlesztésének tervezése folyamatban van. Ugyanakkor az Önkormányzat egy föld alatt vezetett megoldást jobban preferálna, a vonalnak a kertvárost kettészelő hatása miatt.

34. ábra: A 142-es számú vasútvonal budapesti szakaszának fejlesztése

Forrás: *nkk.hu*

Nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházásként szerepel a tervek között a Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötöttpályás kapcsolatának kialakítása.

¹⁷ Forrás: Stratégiai Zajterkép megújítása Budapest Fővárosra 2017

3.2.4.4 Nem motorizált közlekedési módok

Kerékpáros közlekedés

A kerület kerékpáros hálózata hiányos, ahogy az a 34. ábrából és a 10. táblázatból is jól látható. Hiányzik a nagyobb forgalomvonzó létesítmények biztonságos kerékpáros megközelítési lehetősége. Megoldatlan a kerékpáros forgalom biztonságos átvezetése a meglévő szakaszok között.

35. ábra: Kerékpárutak és kerékpársávok a kerületben

Forrás: *kenyi.kozut.hu*

Önálló kerékpárút	Osztatlan gyalog- és kerékpárút	Kerékpársáv
Margó Tivadar utca (Bartók L. u.-Goroszló u.) 4-es út és a vasúti szelvény között	Tersánszky Józsi Jenő sétány (Havanna u.-Csontváry K. Tivadar u.) Szép Ernő sétány (Havann u.-Kondor B. sétány)	Királyhágó út (Üllői úttól Királyhágó u. 54.-ig és Királyhágó u. 75-118 között)

10. táblázat: A kerékpáros hálózat meglévő elemei

Forrás: Pestszentlőrinc-Pestszentimre Kerületi Építési Szabályzat Megalapozó Vizsgálata

Jelentős további fejlesztések megalapozásához szükséges kerékpárforgalmi hálózati tervvel a kerület rendelkezik. A TSZT-ben tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra van feltüntetve az Üllői út mentén, az Alsóerdősor-Jegénye fasor-Liget utca-Fedezék utca-Repülőterre vezető út mentén, a Margó Tivadar utca-Kele utca-Méta utca mentén, valamint a Burma vasút vonalán kialakítandó főútvonal mentén. A következő évtizedben új kerékpárutak kialakítása tervezett.

Gyalogos közlekedés

A kerület kiépített járdáinak összhossza a KSH legfrissebb adatai szerint 384,2 km, a kiépítetlen járda összes hossza pedig 15,2 km. Hiányosságok elsősorban a vasútvonalakon, illetve azok feletti gyalogos átvezetés tekintetében tapasztalhatók, valamint a nagyforgalmú főútvonalak mentén a járda szélessége nem mindenütt megfelelő.

3.2.5. Zöldfelület-gazdálkodás, erdőgazdálkodás

3.2.5.1. Zöldfelületi rendszer, zöldfelületi elemek

A városi zöldfelületeknek kiemelt szerepe van a város élhetőségének kialakításában: módosítja a szélsőséges éghajlati jelenségek hatásait, befolyásolja a levegő légnedvességének alakulását, tompítja a légszennyezést és a zajártalmakat. Emellett ökológiai, higiéniai, gyógyító, rekreációs, városszerkezeti, esztétikai és humán-komfort tekintetében is pozitív rendeltetése van. A városi zöldfelületi rendszerrel kapcsolatban alapvető igény az arányos területi megoszlás, a térbeli folyamatosság és a hálózati összekötöttség¹⁸.

A zöldfelületi rendszerhez kapcsolódik az ún. **zöldinfrastruktúra** fogalma, mely – az EU Zöldinfrastruktúra Stratégiája alapján – a „természetes és félig természetközeli területek stratégiaiilag megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyen képes”. A zöldinfrastruktúra számos funkciót lát el, melyek közül néhány főbb funkciót a 36. ábra szemléltet.

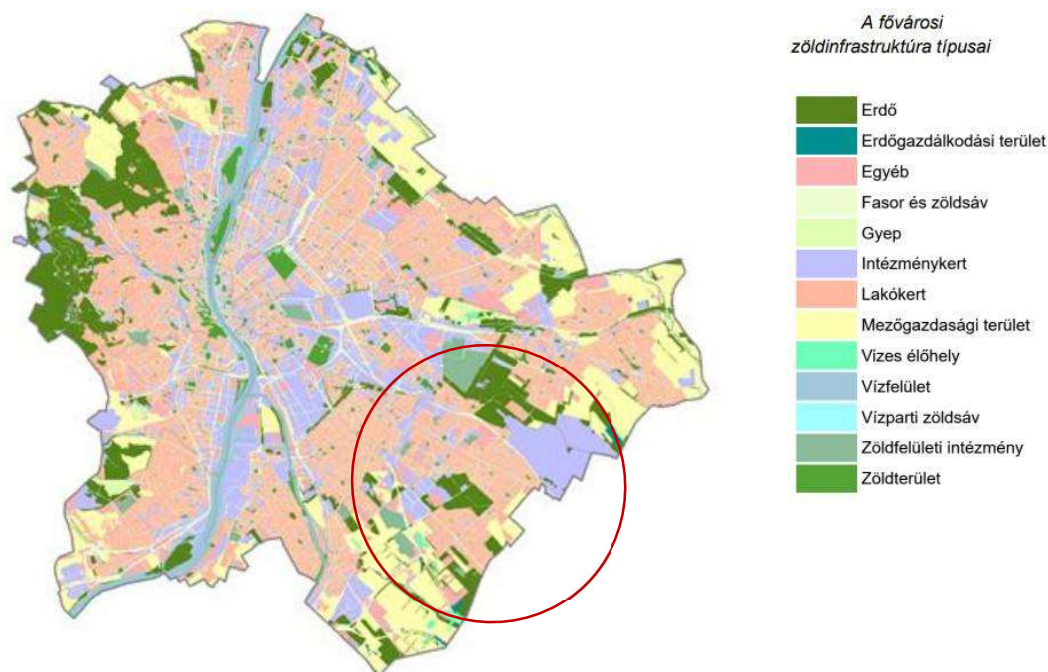
36. ábra: A zöldinfrastruktúra funkciói

Forrás: Miniszterelnökség, Építészeti és Építésiügyi Helyettes Államtitkárság, Területrendezési és Településségi Főosztály: Módszertani Útmutató a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv készítéséhez, 2016. április

Budapest környezeti állapotértékelése (2022) alapján Budapest zöldinfrastruktúra típusait a következő ábra szemlélteti. Az egyes zöldfelületi elemek közötti különbségek elsősorban azok funkcióiból adódnak, így a zöldinfrastruktúra típusai alapvetően a településrendezési eljárásban használt területfelhasználási kategóriákhoz igazodnak. A **XVIII. kerületben jellemző zöldinfrastruktúra típusok** a következők (lásd: 37. ábra): erdő, intézménykert, lakóker, mezőgazdasági terület, zöldfelületi intézmény, zöldterület. (Itt fontos megjegyezni, hogy minden zöldterület egyben zöldfelület is, de nem minden zöldfelület zöldterület! Ugyanis zöldfelületnek tekinthető minden biológiailag aktív növényzettel borított terület, míg a zöldterület egy településrendezési jogi kategória,

¹⁸ Nagy Imre (2008): Városökológia. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs.

mely olyan beépítésre nem szánt, „állandóan növényzettel fedett közterület, amely a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja¹⁹”. A zöldterület mérete alapján lehet közkert vagy közpark.)

37. ábra: A fővárosi zöldinfrastruktúra típusai

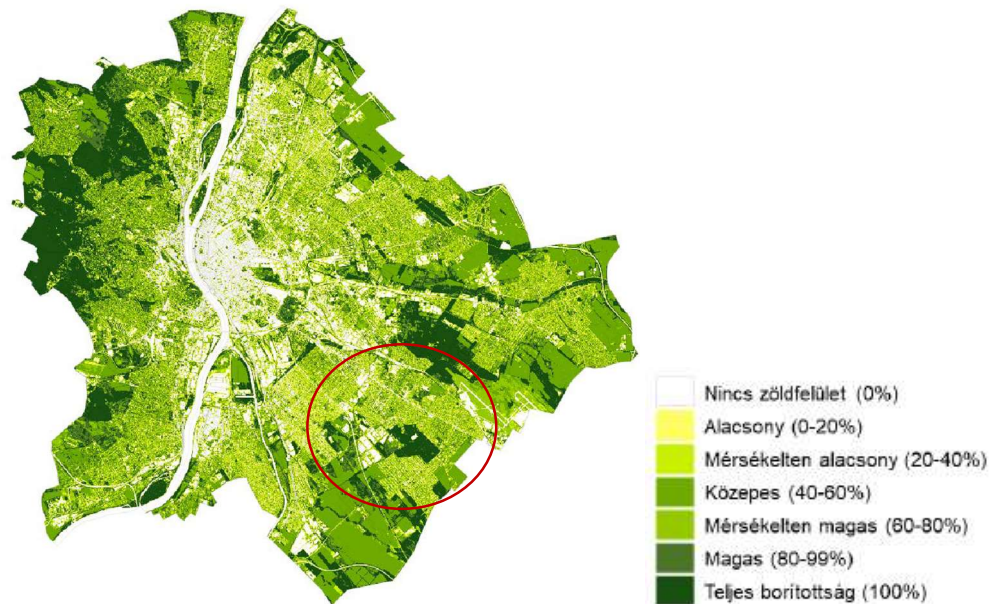
Forrás: Budapest környezeti állapotértékelése 2023.

A **zöldfelület-intenzitás** a település élhetőségének egyik meghatározó indikátora. A zöldfelület-intenzitás megmutatja, hogy mekkora az adott területre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és az egészségi állapotának mértéke. Budapest környezeti állapotértékelése (2023) alapján a XVIII. kerület zöldfelületi intenzitása jellemzően a közepes, illetve a mérsékelt magas kategóriákba tartozik (40-80%), illetve az erdőterületek esetén teljes borítottság (100%) figyelhető meg, ahogy a 37. ábra is mutatja. Azonban a %-os arány nem egyezik meg a zöldfelületek tényleges arányával, mivel pl. egy zárt lombkoronaszint alatt lévő burkolat nem érzékelhető.

Budapest zöldfelületi intenzitásának meghatározása az ún. normalizált különbség vegetációs indexre (Normalized Difference Vegetation Index = NDVI) épült (lásd: Budapest környezeti állapotértékelése 2023 Épített zöldfelületek c. fejezet), melynek kerületi változásait 2018-2023 között a 38. ábra mutatja be. Az NDVI érték egy dimenziómentes mérőszám, ami vegetáció aktivitását fejezi ki, egyben a területen található vegetáció klorofill-tartalmára jellemző érték, így egyaránt hasznos a biomasszatömeg becslésében, a növények egészségi állapotának meghatározásában, de alkalmas változás-detektálásra, életciklus-vizsgálatokra, vegetációs stádiumok meghatározására is. Az ábrán a szürkével jelölt területek beépített területek, burkolatok, és minél sötétebb zölddel jelenik meg a terület, annál magasabb a vegetáció aktivitása. A két időállapot (2018 és 2023) alapján jól nyomon

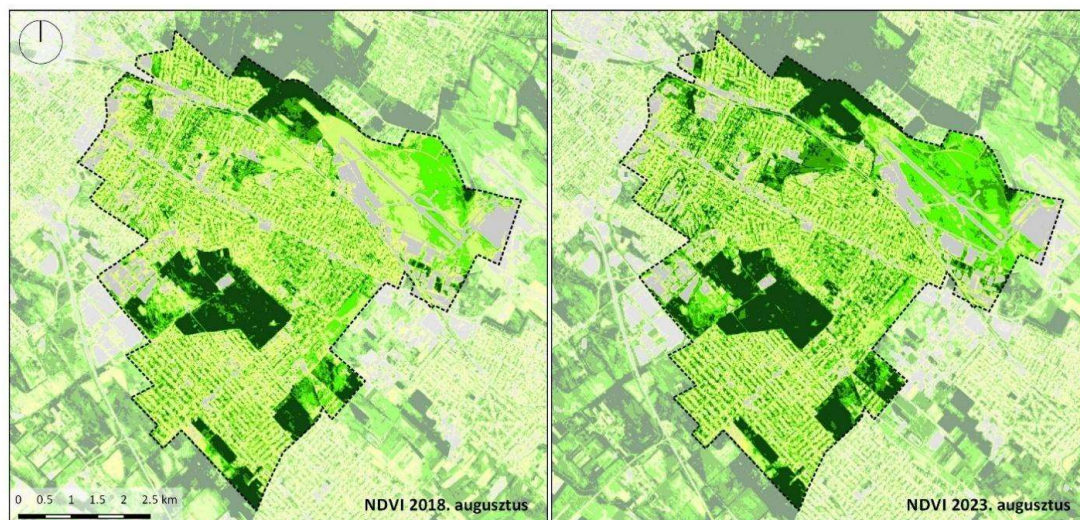
¹⁹ 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 27. § szerinti definíció

követhető a beépítettség növekedése miatt a zöldfelületek területi csökkenése, melyre a 39. ábrák mutatnak néhány példát a 2018 óta eltelt időszakban (Google Earth alapján).

38. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitása (2020)

Forrás: Budapest környezeti állapotértékelése 2023.

Red	Green	Blue	NDVI	
156	156	156	1 - 29	
178	178	178	29 - 71	
190	190	190	71 - 121	
204	204	204	121 - 149	
225	225	225	149 - 162	
255	255	115	162 - 177	
209	255	115	177 - 193	
85	255	0	193 - 210	
56	168	0	210 - 227	
16	69	16	227 - 255	

39. ábra: NDVI értékek változása a kerületben (2018-2023)

Forrás: <https://raster.lechnerkozpont.hu/apps/copernicus/> WMS szolgáltatása alapján saját szerkesztés

2018. április

2022. február

(A beépíttség növekedését piros, a kerülethatárt kék vonalak jelzik a fenti ábrákon.)

40. ábra: Zöldfelület-intenzitás csökkenések okai: beépíttség növekedése (2018-2022)

Forrás: Google Earth Pro alapján saját szerkesztés

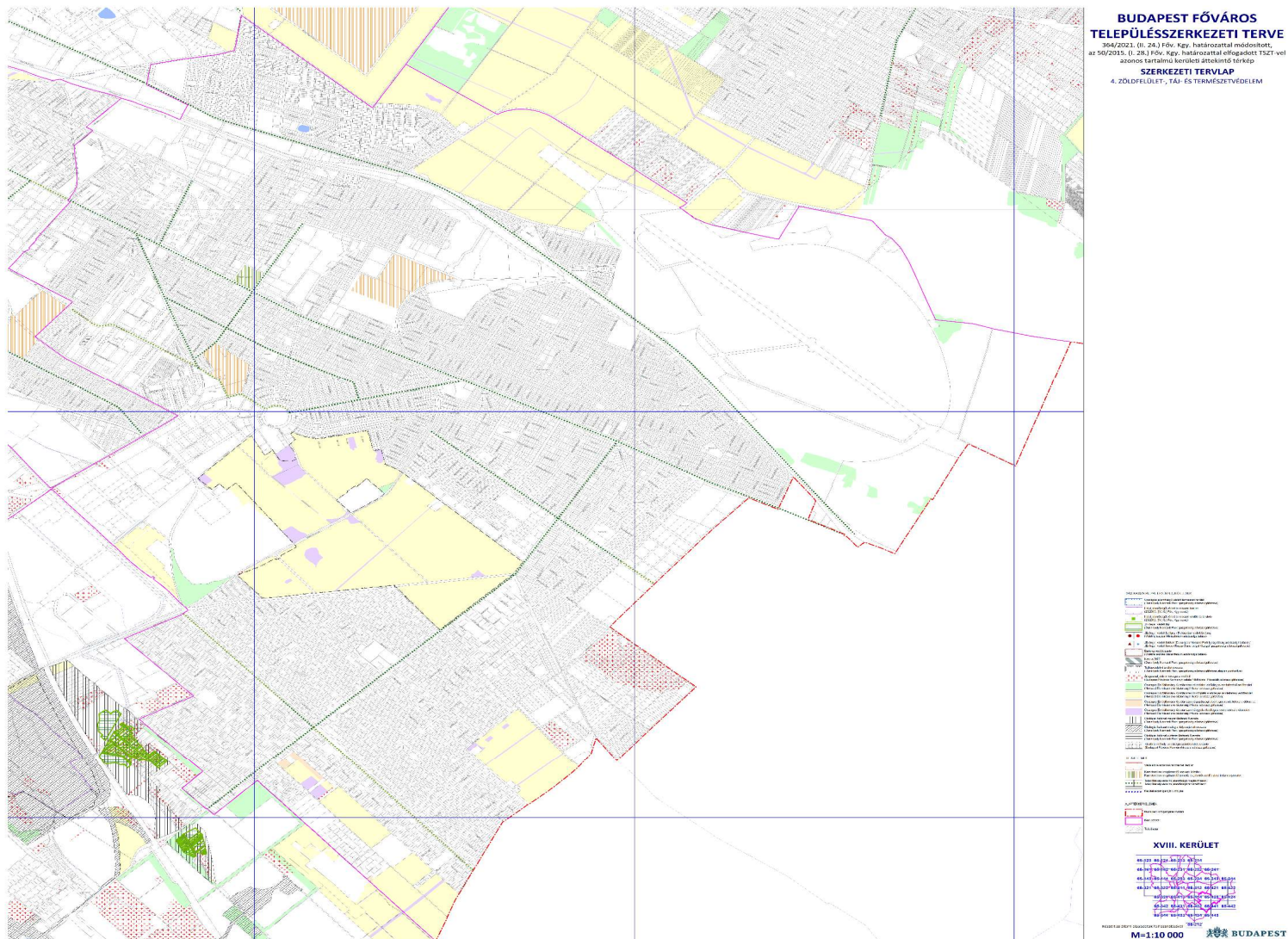
A **zöldfelületi rendszer elemeit** csoportosíthatjuk pl. az elhelyezkedésük (külterületi, belterületi), a funkcióik (védő, kondicionáló, termelési cél), a tulajdonos (köztulajdon, magántulajdon), a használat (közhasználatú, korlátozottan közhasználatú, közhasználat elől elzárt) szerint. A települési zöldfelületgazdálkodás a köztulajdonú, **közhasználatú**, kondicionáló (különösen: rekreációs) célú zöldfelületi elemekkel kiemelten foglalkozik. A XVIII. kerületben ilyen zöldfelületi elemek elsősorban a közparkok, közkertek (azaz zöldterületek); a lakótelepek zöldfelületei (melyek nem feltétlenül zöldterületi besorolásúak); illetve a korlátlan közhasználatú – közjóléti elsődleges rendeltetésű – erdőterületek, melyek rekreációs funkcióval is rendelkeznek. Továbbá ugyan elsősorban nem rekreációs szereppel bíró, mégis kondicionáló célú, fontos zöldfelületi elemek a közlekedési területek zöldfelületei, útmenti zöldsávok és a fasorok. A közhasználatú zöldfelületi elemek mellett a **korlátozott közhasználatú, kondicionáló célú elemek** is fontos részei a zöldfelületi rendszernek, melyek a kerület esetén az intézménykertek (pl. iskola-és óvodakertek) és zöldfelületi intézmények²⁰. A **közhasználat elől elzárt, kondicionáló célú zöldfelületi elemek** pedig a magánkertek (lakó-és üdülőkertek), egyes vállalatok (ipari, gazdasági létesítmények) zöldfelületei, valamint a véderdők, védőterületek. Mindezekon kívül a kerületben megtalálhatók az egykori **termesztő célú** zöldfelületek (szántók) is, melyek mára nagyrészt felhagyott mezőgazdasági területek (parlagok).

A **fővárosi településszerkezeti terven** (2021. március) a következő főbb zöldfelületi elemek kerültek kiemelésre a XVIII. kerületben (lásd: 40. ábra):

- Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdőterületek;
- karakterében megőrzendő közpark, köztér: Kossuth Lajos tér;
- karakterében megőrzendő temető: Pestszentlőrinci temető;
- karakterében megőrzendő jelentős zöldfelületű intézményterület: Bókay kert;
- településképvédelmi jelentőségű meglévő (pl. Üllői út, 4. sz. főút, Királyhágó u.) és tervezett (pl. Nagykőrösi út, Kinizsi Pál u., Cziffra György u.) fasorok.

---

²⁰ A zöldfelületi intézmények olyan létesítmények, melyek funkcióinak betöltéséhez elengedhetetlen a nagy kiterjedésű zöldfelület megléte. Ilyenek például a sportpályák, temetők, repülőterek.

41. ábra: Fővárosi Településszerkezeti terv Zöldfelület, Táj-és természetvédelem (4. tervlap) - kivágat a XVIII. kerületre

Forrás: [https:// budapest.hu/ telepulesrendezesitervek/ Lapok/ default.aspx](https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx)

A következőkben a kerület **zöldfelületi elemei** kerülnek összefoglalóan bemutatásra, zöldfelületi elem típusonként, kiemelt hangsúlyt fektetve a közhasználatú zöldfelületekre.

Közkertek, közparkok

A közkertek, közparkok mindegyike a településrendezési eszközök szerint – a XVIII. kerület esetén a fővárosi településszerkezeti terv és a kerületi építési szabályzat és szabályozási terv (KÉSZ) – alapján zöldterületként szereplő közhasználatú, kondicionáló célú zöldfelületek. A kerületben a közkertek, közparkok közül a fővárosi településszerkezeti terven jelölt **karakterében megőrzendő közpark, köztér a Kossuth Lajos tér**, melynek „fejlesztése a meglévő, értékes térszerkezet megőrzése mellett támogatandó” a fővárosi TSZT leírása alapján. A kb. 3 ha-os park főként pihenőpark és díszpark funkciót tölt be, ahol számos szobor, emlékmű található. A parkot több ütemben újították fel (I. ütem 2015-ben, II. ütem 2019-ben fejeződött be²¹).

A fővárosi TSZT-n zöldterületként a kerületben összesen 20 db közpark került kijelölésre. A kerületi szabályozási terv mindezek mellett további – kisebb méretű – zöldterületeket (közkert) jelölt ki. A kerületi Klímastratégia²² alapján a kerületben összesen 23,84 hektár zöldterület van, melyből 17,88 hektár a kerület tulajdona. Az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 9,96 m² (Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer 2021. adattartalma alapján²³), mely meghaladja a WHO által ajánlott 9 m²/fő értéket, valamint a budapesti átlagot (6 m²/fő).

---

²¹ <https://18.kerulet.ittlakunk.hu/utcak-terek/191104/befejezodott-pestszentlorinci-kossuth-ter-megujitasa>

²² https://hetfa.hu/wp-content/uploads/2023/02/03_BUDAPEST-XVIII_ITS_jovahagyott.pdf

²³ <https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/tablo/13>

A KÉSZ Megalapozó vizsgálata²⁴ alapján az utóbbi években a megújított parkok, terek a következők voltak: Gloriett-telep, Alpár utcai pihenőpark, Tátrafüred tér, Búvár Kund tér, Bókay-gödör. A további közparkok, közkertek nagyrésze alulhasznosított, felújításra, korszerűsítésre vár.

42. ábra: A Kossuth Lajos tér 2015-ben került megújításra a Budapest Főváros Önkormányzata által kiírt TÉR_KÖZ városrehabilitációs pályázat keretében

Forrás: <https://budapest.hu/Lapok/2015/fovarosi-tamogatassal-ujult-meg-a-xviii-keruleti-kossuth-ter.aspx>

Fásított közterek

A fásított közterek ugyan nem zöldterületek (sok esetben pl. közlekedési területként szerepelnek a településrendezési eszközökben), mégis korlátlan közhasználatúak és városképi, városökológiai szempontból is fontos elemei a belterületi zöldfelületi rendszernek. A XVIII. kerületben fásított közterek jellemzően közlekedési területbe (pl. a Duna utca mentén található Marczali tér, az Üllői út mentén található Béke tér), esetenként intézményterületbe (pl. Tátrafüred tér) tartoznak.

Béke tér

Forrás: Google street view (2023. április)

Tátrafüred tér

Forrás: Google street view (2022. június)

Lakótelepek zöldfelületei

A lakótelepek zöldfelületeit külön is megemlítjük: ezek ugyan a településszerkezeti terv alapján nem zöldterületek, mégis közhasználatú, elsősorban rekreációs funkciót betöltő zöldfelületek. Sok

---

²⁴ Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Kerületi Építési Szabályzat Megalapozó Vizsgálat. 2022. március. Aczél Városépítész Bt.

esetben sportpályák, játszótérek is helyet kapnak itt. A legtöbb kerületi lakótelep szabadonálló, úszótelkes beépítésű, az úszótelkek körüli közterületek kerületi, fővárosi önkormányzati vagy társasházi tulajdonban vannak; kialakításuk lakótelepenként változó, de legtöbbjükre jellemző a nagy zöldfelületi arány és az idős faállomány.

A kerületben az alábbi hagyományos, intenzív beépítésű lakótelepek találhatók:

- Lakatos-lakótelep,
- Szent Lőrinc-lakótelep,
- Havannatelep.

Emellett az újabb építésű lakóparkok is megtalálhatók a kerületben, ahol jellemzően kisebb a közterületi zöldfelületek aránya:

- Ganzkertváros új építésű része,
- Krepuska Géza-telep (korábban Alacska úti lakótelep).

Játszóterek

A játszótérek nagy része felújított, rendezett állapotú. A kerületben összesen 55 db közterületi játszóteret alakítottak ki, melyek nagyrészt a lakótelepek, lakóparkok, kisebb arányban a kertvárosias lakóterületek környezetében található (alapadataikat lásd: következő táblázat).

SSz.	Név	Típus	Övezet (KÉSZ)	Hrsz	Zöldfelület nagysága (m ²)	Látogatottság
1	Kandó Kálmán tér	Kertvárosias	Z-KP-XVIII	145688/3	17380	magas
2	Hargita tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	147583	12100	közepes
3	Pöstyén tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	157983	2940	közepes
4	Gödör tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	150046	90300	magas
5	Vásáros tér	Kertvárosias	Z-FK-XVIII	141154	2950	közepes
6	Darányi I. u.	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	151657/2	3600	közepes
7	Martinovics tér	Kertvárosias	Z-KP-XVIII	154135/1	10200	magas
8	Ipacsfa utcai park (Ipacsfa utca 8.)	Lakótelep/lakópark	E-VE-XVIII	150228/156	7700	magas
9	Búvár Kund tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	153081/49	4500	közepes
10	Barcika tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	146620	11500	közepes
11	Tátrafüred tér mögötti terület/Bajcsy utca	Kertvárosias	n.a.	159264/3	1450	közepes
12	Gyékény tér	Kertvárosias	Z-FK-XVIII	148821	1500	magas
13	Alacska lakótelep	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/DG	145201/42	3900	magas
14	Thököly úti	Városközponti	IZ-XVIII/K			magas
15	Hősök tere	Városközponti	L2/A-XVIII/Ü-3	140694	2300	magas
16	Kastélydombi Ált.Isk. előtt (Nemes utca 56.)	Városközponti	I-XVIII/KI-2	140482/5	n.a.	n.a.
17	Tímea tér	Kertvárosias	közterület	144224	n.a.	n.a.

SSz.	Név	Típus	Övezet (KÉSZ)	Hrsz	Zöldfelület nagysága (m2)	Látogatottság
18	Belsőmajor lakópark játszótér	Lakótelep/lakópark	n.a.	156157/87	950	közepes
19	Rudawszky tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	145664	840	alacsony
20	Ajtony-Alpár u.	Kertvárosias	Z-EZ-XVIII	152806	22200	közepes
21	Szemere István tér/Szabadság tér	Kertvárosias	Z-KK-XVIII	157553	11100	közepes
22	Havanna Lakótelep/Csontváry u. 25-37.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/48	17000	közepes
23	Havanna Lakótelep/Csontváry u. 40-48.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/48	17000	közepes
24	Havanna Lakótelep/Csontváry u. 50-58.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/48	17000	közepes
25	Havanna Lakótelep/Havanna u. 54-64.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/48	17000	közepes
26	Havanna Lakótelep/Havanna u. 64-74.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/48	17000	közepes
27	Havanna Lakótelep/Bartha L. utca	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-2	151159/26	17000	közepes
28	Lakatos lakótelep/Építő utca 24.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152172/29	47800	magas
29	Lakatos lakótelep/Lakatos út 1-3. között	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152172/29	47800	magas
30	Lakatos lakótelep/Építő utca 10 mögött	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152172/29	47800	magas
31	Szent Lőrinc lakótelep/Vándor Sándor u. mögött	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	150259/111	36500	közepes
32	Szent Lőrinc lakótelep/Igaz u. 2.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	150259/103	36500	közepes
33	Szent Lőrinc lakótelep/Vándor Sándor utca	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	150259/97	36500	közepes
34	Lakatos lakótelep/Kézműves u. 2.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152194/19	31000	közepes
35	Lakatos lakótelep/Dolgozó u. 11.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152180/16	31500	közepes
36	Lakatos lakótelep/Dolgozó u. 13.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152180/16	31500	közepes
37	Lakatos lakótelep/Kézműves utca-Dolgozó sarok	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152180/16	31500	közepes
38	Lakatos lakótelep/Dolgozó u. 20.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	152180/16	31500	közepes
39	Havanna Lakótelep/Csontváry 1-13.	Lakótelep/lakópark	L7-XVIII/LTP-1	151126/12	22000	magas

SSz.	Név	Típus	Övezet (KÉSZ)	Hrsz	Zöldfelület nagysága (m ²)	Látogatottság
40	Havanna Lakótelep/ Csontváry 15-23.	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	151126/12	22000	magas
41	Lakatos lakótelep (Építő út garázsok mögött)	Lakótelep/ lakópark	L2- XVIII/LP	152175/35	25600	közepes
42	Lakatos lakótelep	Lakótelep/ lakópark	L2- XVIII/LP	152175/21	25600	közepes
43	Lakatos lakótelep/Mikszáth Kálmán utca 2. mögött	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	152175/19	9000	közepes
44	Szent Lőrinc lakótelep/Darus utca 2.	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	150259/122	10300	közepes
45	Szent Lőrinc lakótelep/ Vikár Béla u. 13.	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	150259/77	10300	közepes
46	Lakatos lakótelep/ Gölle utca	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	152616/11	6400	magas
47	Lakatos lakótelep	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	152616/8/11	6400	magas
48	Lakatos lakótelep/ Nefelejcs-Lakatos sarak	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LP	152177/7	7600	közepes
49	Szent Lőrinc lakótelep/ Baross u. 108.	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	150259/116	8800	közepes
50	Szent Lőrinc lakótelep	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	150259/63	n.a.	alacsony
51	Péterhalmi erdő/ Sas utca 44.	Erdő	E-TG- XVIII/ÁLT	156101/5	n.a.	magas/közepes
52	Gerely utca	Kertvárosias	IZ- XVIII/S-1	155756	n.a.	alacsony
53	Havanna Lakótelep/Havanna u. 16-28.	Lakótelep/ lakópark	L7- XVIII/LTP- 1	151126/48	n.a.	közepes
54	Kapocs utcai erdő	Erdő	Z-KP- XVIII	143743	n.a.	n.a.
55	Thököly út 27 mellett	Kertvárosias	n.a.	154686/2	n.a.	n.a.

11. táblázat: A kerület játszóterei

Forrás: Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat adatszolgáltatása

Útmenti zöldsávok, fasorok, értékes fák

A **meglévő településkép-védelmi jelentőségű fasorokat** a **fővárosi TSZT** tartalmazza, melyek a kerületben az alábbi utcákban találhatóak: Üllői úti fasor teljes kerületre eső része, a Margó Tivadar utca, a Városház utca, a Wlassics Gyula utca, a Cziffra György utca, a Nemes utca, a Királyhágó utca, a Nagykőrösi út rövid szakasza és a Halom út fasorai. Tervezett településkép-védelmi jelentőségű fasor a Nagykőrösi út mentén, az Ósapó utcában, a Barta Lajos utcában, a Kinizsi Pál utcában, a Cziffra György utcában, a Halomi út kerülethatár közeli szakaszán került kijelölésre. A KÉSZ Megalapozó vizsgálat szerint a kerületben főként a vegyes fasorok jellemzőek,

---

azonos korú és fafajú, egységes fasorok csak kevés helyszínen találhatóak (pl. Rudawszky utcában található kétoldali fiatal korai juhar fasor).

A **fasorok, útmenti zöldsávok jelentős veszélyeztető tényezője** a kerületben a lakóingatlanok előtti közterületeken jelentkező illegális leburkolások – melyek oka feltehetően a parkolási szándék, autóbeállók kialakítása –, valamint a megfelelő parkolókapacitás biztosításának hiánya miatt a zöldfelületeken történő parkolások, a légvezetékek miatti kényszerű metszés és általánosságban a szűk fahelyek miatti rossz élettér. Emellett a KÉSZ Megalapozó vizsgálata kiemeli, hogy „*a parkolóhelyek kialakításánál, közművezetékek elhelyezésénél a zöldfelületi szempontok sok esetben nem kellőképpen érvényesülnek, így egyes utcákban, útszakaszokon a fasorok telepítése akadályozott*”.

Emellett a Klímastratégia alapján **értékes faállománnyal** bírnak a korábbi villatelek (Lónyaytelep stb.) utcáinak fasorai, kertjei, kiemelkedő értéket képviselnek a Pestszentlőrinci temető idős fái, a Kossuth tér, a lakótelepek közparkjai és a Bókay-kert területe. Egyes fák, zöldfelületi elemek településképi jelentőségük vagy dendrológiai értékük miatt kiemelkedőek, ezeket a 3.2.5.2. fejezet ismerteti.

Jelentősebb intézménykertek, zöldfelületi intézmények

A XVIII. kerületben számos **intézmény** található, melyek közül a – Google Earth alapján – jelentősebb faállománnyal és nagyobb zöldfelületű kerttel elsősorban az alábbiak rendelkeznek:

Iskolák, egyéb intézmények:

- Ady Endre Általános Iskola (1188 Budapest, Ady Endre u. 46–50.)
- Brassó Utcai Általános Iskola (1182 Budapest, Brassó u. 1.)
- Eötvös Loránd Általános Iskola (1184 Budapest, Lakatos út 30.)
- Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium (1181 Budapest, Vörösmarty Mihály u. 64.)
- Szent Lőrinc Katolikus Általános Iskola (1183 Budapest, Gyöngyvirág u. 41.)
- Volt Karmelita Gyermekegység – átmenetileg zárva (Budapest, Gyöngyvirág u., 1183)
- Vajk-sziget Általános Iskola (1183 Budapest, Vajk u. 16–20.)
- Dohnányi Ernő Zeneiskola (1183 Budapest, Gyöngyvirág u. 7.)
- Karinthy Frigyes Gimnázium (1183 Budapest, Thököly út 7.)

Óvodák, bölcsődék:

- Bambi Bölcsőde (1182 Budapest, Halomi u. 113/b)
- Csibekas Bölcsőde (1184 Budapest, Kézműves u. 16.) és Szivárvány Óvoda (1184 Budapest, Dolgozó u. 16.)
- Csiga-Biga Bölcsőde és Nyitnikék Óvoda (1185 Budapest, Fülel u. 2 és 4.)
- Erdei Kuckó Bölcsőde és Napraforgó Óvoda (1186 Budapest, Tövishát u. 4. és 6.)
- Fecskefészek Bölcsőde és Vándor Óvoda (1181 Budapest, Vándor Sándor u. 7.)
- Hétszínvirág Bölcsőde és Cseperedő Óvoda (1184 Budapest, Építő u. 3. és 5.)
- Napsugár Bölcsőde és Eszterlánc Óvoda (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 3. és 5.)
- Bóbita Óvoda (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 2.)
- Lurkó-liget Óvoda (1182 Budapest, Dráva u. 34/b)
- Gymnastics Nemzetközi Sportóvoda (1182 Budapest, Gyergyó u. 16.)
- Gyöngyszem Óvoda (1188 Budapest, Vezér u. 46.)
- Mocorgó Óvoda (1181 Budapest, Szélmalom u. 29–31.)
- Pityang Óvoda (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 12.)
- Robogó Óvoda (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 14.) – bezárt
- Vackor Óvoda (1188 Budapest, Címer u. 47.)

- Tomory Lajos Múzeum (1181 Budapest, Margó Tivadar u. 116-118.)
- Zenevár Óvoda (1181 Budapest, Reviczky u. 52–56.)
- Kölyökmackó Óvoda (1188 Budapest, Címer u. 47.)

A fenti felsorolás alapján is jól látható, hogy a kerület óvodái, bölcsődéi jellemzően jelentősebb faállománnyal, nagyobb zöldfelületi aránnyal rendelkező intézménykerttel bírnak, mint az iskolák és egyéb intézmények. (Az iskolák esetén sok esetben nagy területet foglalnak el a sportpályák, melyek nagy része burkolt felület.)

A KÉSZ megalapozó vizsgálat II. kötete alapján a kerület legjelentősebb zöldfelületi intézménye a **Bókay-kert**, mely a fővárosi TSZT-n is karakterében megőrzendő jelentős zöldfelületű intézményterületként jelenik meg. A kb. 16 ha-os „park” kerítéssel körülhatárolt, számos rekreációs funkcióval rendelkezik, mint pl. négyévszagos sípálya, fedett és szabadtéri sportpályák, uszoda, strand, kertmozi, étterem, játszótér.

A jelentősebb zöldfelületi intézmények közé tartoznak még a **sportpályák**, melyek többségében ugyan nem közhasználatúak, mégis részben kikapcsolódási lehetőséget biztosítanak a helyi lakosságnak is, ill. a kerületi zöldfelületi rendszer részei. Ez alól kivételek a Bókay-gödör játszótér melletti sportpálya, a Hét vezér téri sportpálya, a Kapocs utcai kiserdőben található sportpálya, valamint a Nefelejcs utcai sportpályák, amelyek közhasználatúak, egész évben korlátlanul nyitva állnak.

A kerületben több **temető** működik: a Pestszentlőrinci temető, a Pestszentlőrinci izraelita temető, valamint a Budapesti Szent Imre templom melletti Pestszentimre Urnatemető. A Pestszentlőrinci temető a fővárosi TSZT alapján karakterében megőrzendő temető, mely jelenleg kb. 15 ha-on értékes faállománnyal rendelkezik. A Pestszentlőrinci izraelita temető állapota leromlott, rehabilitációja indokolt lenne.

A zöldfelületi intézmények sorában megemlítendő a **Liszt Ferenc repülőtér**, mely kiterjedt gyepfelületeivel szintén jelentősen emeli a kerület zöldfelületi arányát.

Pestszentlőrinci temető

Forrás: Google Earth Pro úrfelvétel (2021. május)

Liszt Ferenc repülőtér

Forrás: Google Earth Pro úrfelvétel (2022. február)

Lakókertek

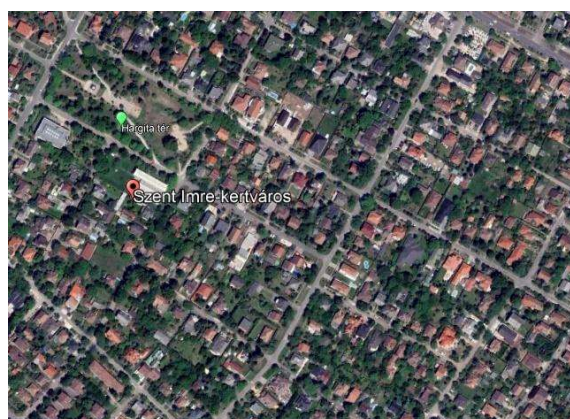
A kerületi városrészek többsége alacsony szintszámú, laza családi házas beépítésű terület (Almáskert, Bélatelep, Belsőmajor, Bókaytelep, Erdőskert, Erzsébettelep, Ganzkertváros, Ganztelep, Gloriett-telep, Kossuth Ferenc-telep, Liptáktelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Rendessytelep, Szemeretelep, Szent Imre-kertváros, Újpéteritelep), melyek lakókertjei kiemelten fontos elemei a kerületi zöldfelületi rendszernek. A lakókertekben – különösen az egykori tisztviselőtelepeken, mint pl. a Lónyay-telep – több helyen megfigyelhetők idős fák, ezek felmérése és védelme célszerű lenne.

Lónyay-telep lakókertjei

Forrás: Google Earth Pro űrfelvétel (2021. május)

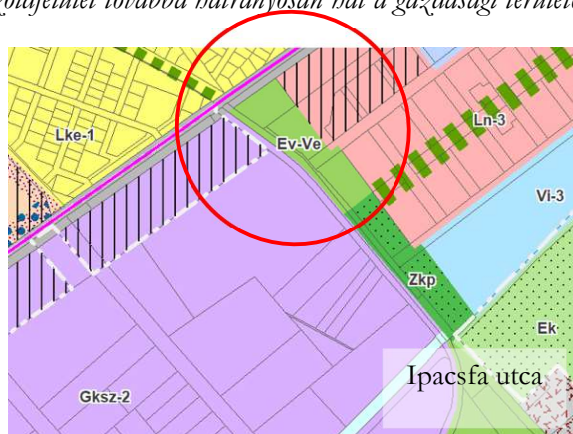
Szentimre kertváros lakókertjei

Forrás: Google Earth Pro űrfelvétel (2021. május)

Védelmi célú zöldsávok (erdősávok, egyéb fásítások)

A fővárosi TSZT-n is jelölt, jelentősebb területnagyságú véderdővel a kerületben a Cséry-telep (egykori hulladéklerakó) Ny-i, DNY-i szegélyén, valamint az Ipacsfa utca mentén az iparterületek-lakóterületek között találkozhatunk. Védelmi célú zöldsávok az iparterületeken – különösen azok szegélyén – helyenként hiányoznak, továbbá a kerületben jellemzően az iparterületek zöldfelületi aránya alacsony, melyet a KÉSZ Megalapozó munkarésze problémaként említ: a „*jelentősebb környezetterhelésnek kitett területeken a kondicionáló felületek aránya elmarad az elvárthoz képest, a szegényes zöldfelület továbbá hátrányosan hat a gazdasági területek településképi megjelenésére*”.

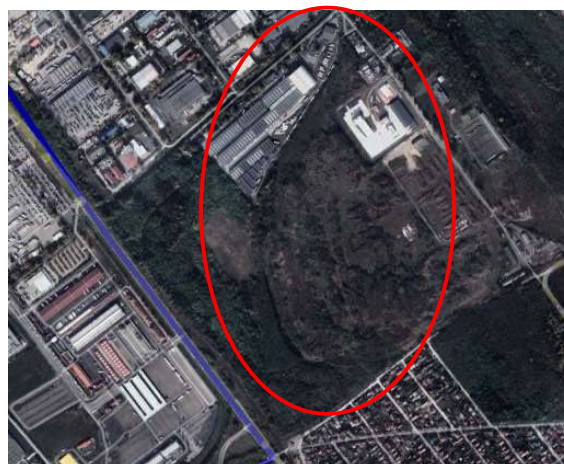
Forrás: fővárosi TSZT

Forrás: Google Earth Pro úrfelvétel (2021. október)

Forrás: fővárosi TSZT

Forrás: Google Earth Pro úrfelvétel (2021. október)

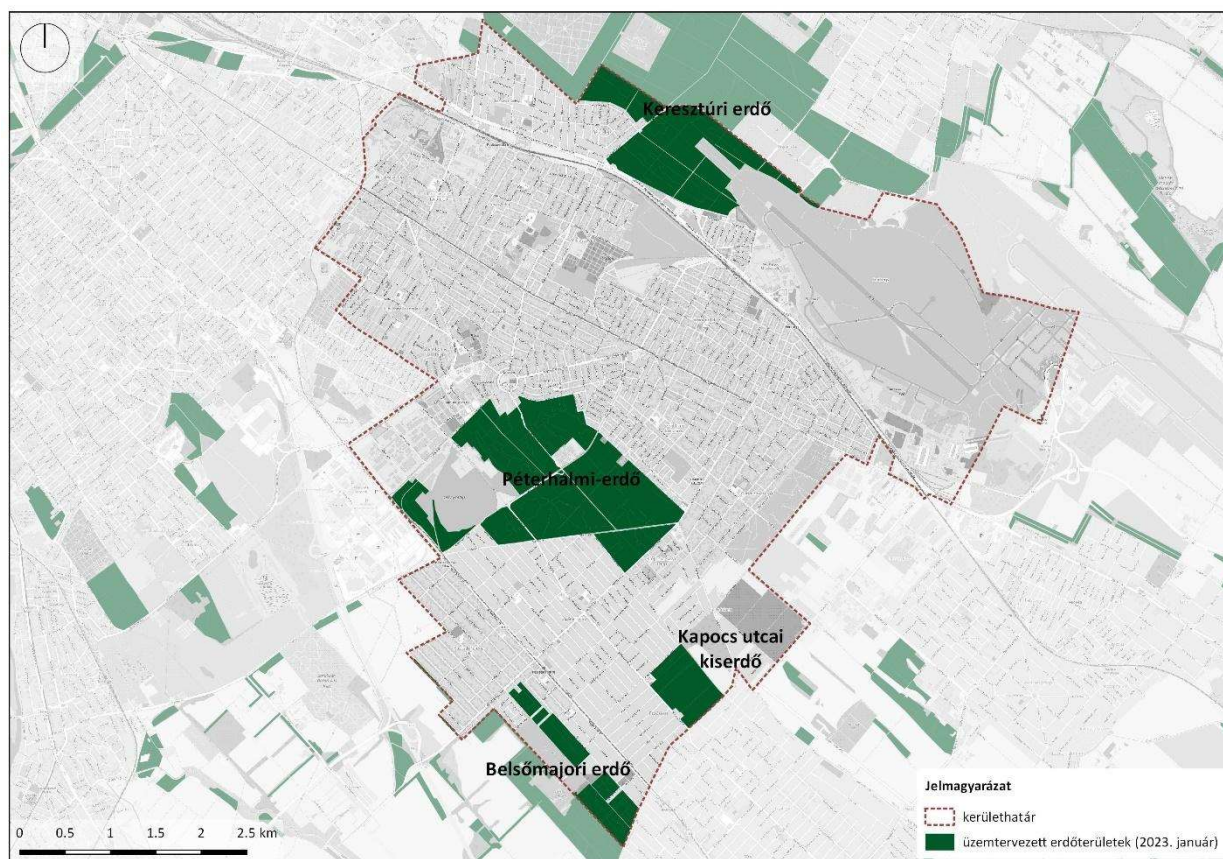
Erdőterületek

A XVIII. kerületben 486,4 ha üzemtervezett erdőterület található (elhelyezkedésüket a 43. ábra mutatja), ami fővárosi szinten is magas erdősültséget jelent. A **kerület erdőterületei nagyrészt közjóléti elsődleges rendeltetésűek**, mely jól mutatja, hogy a kerület erdőterületeinek rekreációs szerepe is kiemelkedő (különösen: Péterhalmi és Keresztúri erdő). Az <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/> szerint a kerület erdőterületei nagyrészt akácos, kisebb részben erdei vagy feketefenyves, kocsányos tölgyes állományok. Az erdők nagy része állami tulajdonú, kisebb része magán, közösségi vagy vegyes tulajdonban van. Az állami tulajdonú erdőterületek

erdészeti kezelője a Pilisi Parkerdő Zrt (kb. 420 ha-on a Klímastratégia adatai alapján). A kerületi önkormányzat 2021-2023 között évi 10 millió Ft-ot fizetett ki a Pilisi Parkerdő Zrt.-nek, hogy a kerületi erdőkben ne legyen fakitermelés²⁵.

A kerületi erdők rendjének és tisztaságának védelmére az Önkormányzat 2017-ben létrehozta a Zöldterületi Gondnokságot. A KÉSZ Megalapozó munkarésze alapján az önkormányzat jelentős fejlesztéseket hajtott végre a Pilisi Parkerdővel együttműködve, melyek főként a rekreációs lehetőségek erősítésére irányultak. Ilyenek voltak: a Tünde-park pihenő-és játszóhelykialakítása a Keresztúri erdőben, továbbá számos új játék, foci pálya, padok és asztalok kihelyezése, bográcszó hely kialakítása a Péterhalmi-erdő Sas utcánál lévő felújított parkjában, valamint megújult a Kapocs utcai kiserdő parkja is. Az erdőterületeken található közjóléti létesítményeket a 44. ábra mutatja be.

A KÉSZ Megalapozó munkarésze alapján az erdők növényállományának nagy része előregedett, továbbá az erdők feltárásának problémái, megközelíthetőségi nehézségei, illetve a nem megfelelő közbiztonság miatt a hasznosítási lehetőségek korlátozottak.

43. ábra: A kerület üzemtervezett erdőterületei

Forrás: saját szerkesztés

²⁵ Forrás: https://www.varosgazda18.hu/wp-content/uploads/2022/12/BP18_2022_11_12_oldalank%C3%A9nt.pdf 17. oldal

Péterhalmi-erdő

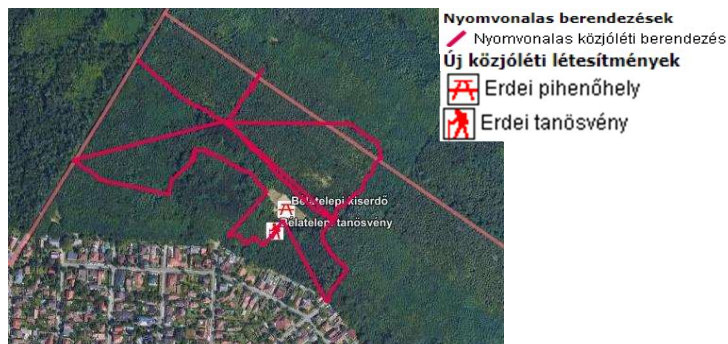
Régi közjóléti létesítmények

- Erdei kirándulóhely
- Erdei tornapálya
- Erdei játszóhely

Belsőmajori erdő

Keresztúri erdő

44. ábra: A kerület erdőterületein található közjóléti létesítmények

Forrás: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

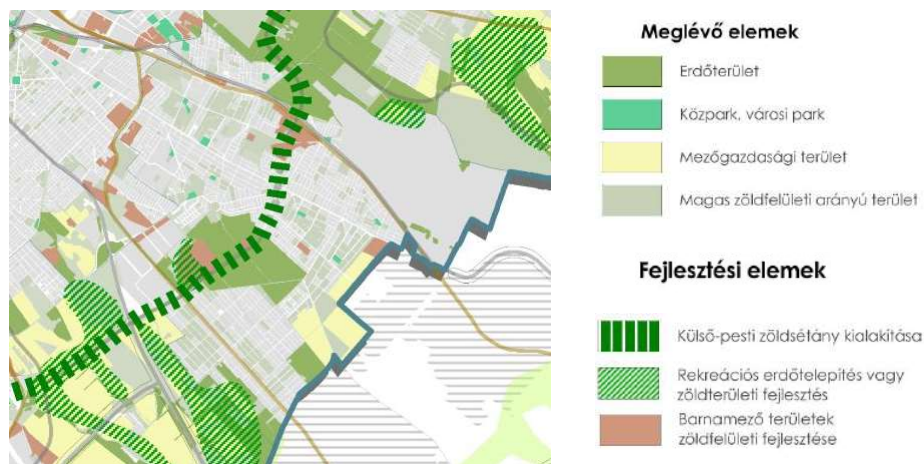
3.2.5.2. A zöldfelületi rendszer állapotát befolyásoló tényezők

A zöldfelületi rendszer állapotát befolyásoló főbb tényezők elsősorban a következők:

- stratégiai tervezés (zöldfelületi elemek katasztere, állapotuk ismerete, tervezett fejlesztések és ezek ütemezése, források és felelősök megnevezésével)
- országos, fővárosi és kerületi szintű szabályozási környezet (védelmek, korlátozások)
- zöldfelületek tulajdonviszonyai
- zöldfelületek kezelői, fenntartói
- fenntartási feladatok megvalósítása
- rendelkezésre álló / elérhető fejlesztési, fenntartási források
- terület használói (pl. hulladékelhagyás, növényzet állapota, berendezések rongálása, zöldfelületen történő parkolás)
- a közművek (különösen a közművekre vonatkozó szabályozások, védőtávolságok)
- az építkezések (pl. épületek, közmű és közlekedési létesítmények építése, fejlesztése).

A **stratégiai tervezés** a zöldfelületi rendszer szempontjából elsősorban a Főváros feladata, ugyanis a területhasználatok rendje (melyet a fővárosi településszerkezeti terv határoz meg) összefügg a zöldfelületi rendszerrel is (pl. erdők, zöldterületek kijelölése, meglévő és tervezett településképvédelmi jelentőségű meglévő fasorok). Ennek kerületi szintű „finomhangolását” a kerületi építési szabályzat tudja megtenni, amely részletszabályokat fogalmazhat meg a főváros kereteken belül. Emellett a főváros 2017-ben elkészítette **Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Konceptióját** (Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptió²⁶), mely összefoglalja a zöldfelületekkel, illetve a zöldinfrastruktúrával kapcsolatosan felmerülő kormányzati, fővárosi, kerületi és nem különben társadalmi feladatokat, továbbá rövid és hosszú távú fejlesztési célokat fogalmaz meg az élıhetőség, a fenntarthatóság, a környezettudatosság erősítése érdekében. A Konceptió szerint a XVIII. kerületre vonatkozó tervezett fejlesztési elemek a következők (lásd: 44. ábra):

- Külső-pesti zöldsétány kialakítása (egykori iparvágány, Burma-vasútvonal mentén),
- Rekreációs erdőtelepítés vagy zöldterületi fejlesztés (Cséry telep területén),
- Barnamezős területek zöldfelületi fejlesztése (több helyszínen).

45. ábra: A kerületet érintő tervezett zöldinfrastruktúra fejlesztési elemek

Forrás: Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója – II. kötet

A Konceptió után 2021-ben elkészült az ún. **Radó Dezső Terv**²⁷, mely Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve. Feladata a 2017-ben elfogadott Hosszútávú Zöldinfrastruktúra Konceptióban megfogalmazott célok 2030-ig megvalósítandó programokra és projektekre bontása. A Tervben számos a zöldfelületek fenntartását, védelmét, fejlesztését szolgáló általános intézkedés került megfogalmazásra, továbbá akcióterületi projektek, melyek közül XVIII. kerületet egyedül a „Pilis Parkerdő Zrt. erdőfejlesztési projektjei” (a Keresztúri-erdőben kialakítandó látogatóközpont révén), valamint a temetőterületek fejlesztése (Pestszentlőrinci temető) megnevezésű akcióterületi projektek érintik (lásd: 45. ábra).

²⁶ <https://budapest.hu/Lapok/Kiemelt-fejleszt%C3%A9si-c%C3%A9lok,-k%C3%A9zik%C3%B6nyvek.aspx>

²⁷ <https://rdt.budapest.hu/>

MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK (AKCIÓTERÜLETEK) TÉRKÉPI ÖSSZE

- 1 Erdők
- 1 Természetközeli területek
- 1 Fasorok, zöldsávok és zöldsétányok (településszerkezeti jelentőségű fasorok, zöldfelületi kapcsolatok)
- 1 Lakótelepek
- 1 Temetők

AT-VI/3	Pilisi Parkerdő Zrt. erdőfejlesztési projektjei (érdekképviselő)					
Projekt rövid leírása	A Pilisi Parkerdő Zrt. által Budapest területén fenntartott erdőterületeken tervezett fejlesztéseket foglalja magába, mint a X., XVII. és XVIII. kerület határán található Keresztúri-erdőben kialakítandó látogatóközpont (fogadótér, erdei iskola, erdészeti bemutató-, oktató-, információs központ) létesítése, vagy erdei fogadótér, információs pont kialakítása (természetbarát erdei fogadótér, az erdőlátogatókat kiszolgáló korszerű szociális infrastruktúra a Hűvösvölgyi Nagyréten, Szép Juhásznánál, Kamarerdőn és a Hármashatár-hegyen).					
Előzmények	Parkerdő a Fővárosért (Budapest Főváros Önkormányzata és a Pilisi Parkerdő Zrt együttműködési lehetőségei a hosszú távú városfejlesztési koncepció célrendszerében) 2019.	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <th style="width: 50%;">Ker. ITS</th> <th style="width: 50%;">Főv. IFP</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">-</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> </table>	Ker. ITS	Főv. IFP	-	-
Ker. ITS	Főv. IFP					
-	-					
Kapcsolódó projekt	-					
Projektgazda és partnerek	A Pilisi Parkerdő Zrt. a projektgazda, Budapest Főváros Önkormányzatának bevonása javasolt.					
Indikatív költségek	~250 M Ft Erdészeti bemutatóközpont: 200 M, Hűvösvölgyi fogadótér: 50 M					
Ütemezés	Megvalósítás: 2024.					

46. ábra: A kerületet érintő tervezett, 2030-ig megvalósítandó zöldinfrastruktúra fejlesztési elemek

Forrás: Radó Dezső Terv

A zöldfelületekkel kapcsolatos **szabályozási környezet** – a településrendezéshez hasonlóan – Budapest esetén kétszintű: fővárosi és kerületi. A **zöldfelületeket érintő főbb fővárosi** (illetve kormány) **rendeletek** a következők:

- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 10/2005. (III. 8.) önkormányzati rendelete a fővárosi zöldfelületi rendszerbe tartozó zöldterületek és zöldfelületek védelméről, használatáról, fenntartásáról és fejlesztéséről: <https://or.njt.hu/eli/v01/735638/r/2005/10>
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 14/1993. (IV. 30.) önkormányzati rendelete a kiemelt közcélú zöldterületekről: <https://or.njt.hu/eli/v01/735638/r/1993/14>
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 3/2013. (III. 8.) önkormányzati rendelete a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közterületek használatáról: <https://or.njt.hu/eli/v01/735638/r/2013/3>
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete a településképp védelméről: <https://or.njt.hu/eli/v01/735638/r/2017/30>

-
- 432/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő főútvonalak, közutak és közterületek kijelöléséről:
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200432.kor>

A fenti jogszabályok mellett a közeljövőben (várhatóan 2024) tervezett az új fővárosi favédelmi rendelet elfogadása, mely többek között fővárosi szinten szabályozza majd a fapótlási kötelezettséget, ültetési terv és favédelmi terv készítését, a faérték alapú pénzbeli megváltás bevezetését, más helyen ültetés szabályait, illetve tartalmazza majd az ültetési és utógondozási szabályokat. A Radó Dezső terv továbbá számos egyéb szükséges szabályozási eszköz felülvizsgálatát előírja a zöldinfrastruktúra hatékonyabb védelmének biztosítása érdekében.

A zöldfelületeket érintő főbb XVIII. kerületi rendeletek a következők:

- **Fakivágással, fapótlással kapcsolatos helyi előírásokat** a helyi környezet védelméről, a közterületek, ingatlanok, település tisztaságáról és a fák védelméről szóló 28/2012. (VI.7.) önkormányzati rendelet fogalmaz meg: <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2012/28>.
- A településkép védelméről szóló 33/2022. (XII. 1.) önkormányzati rendelet 2. mellékletében meghatározásra kerültek egyes **kerületi egyedi védelemben részesülő zöldfelületi elemek** (lásd: 46. ábra), illetve a rendelet 3. mellékletben **településképi szempontból meghatározó zöldfelületek** rögzítése történt meg (lásd: 47. ábra): <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2022/33>.
- A kerületi építési szabályzatról szóló 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelet 5. § tartalmazza a „**Közterületi zöldfelületekre vonatkozó előírásokat**”, melyek elősegítik a fasorok telepítését és a közterületi fák védelmét: <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2022/5>.

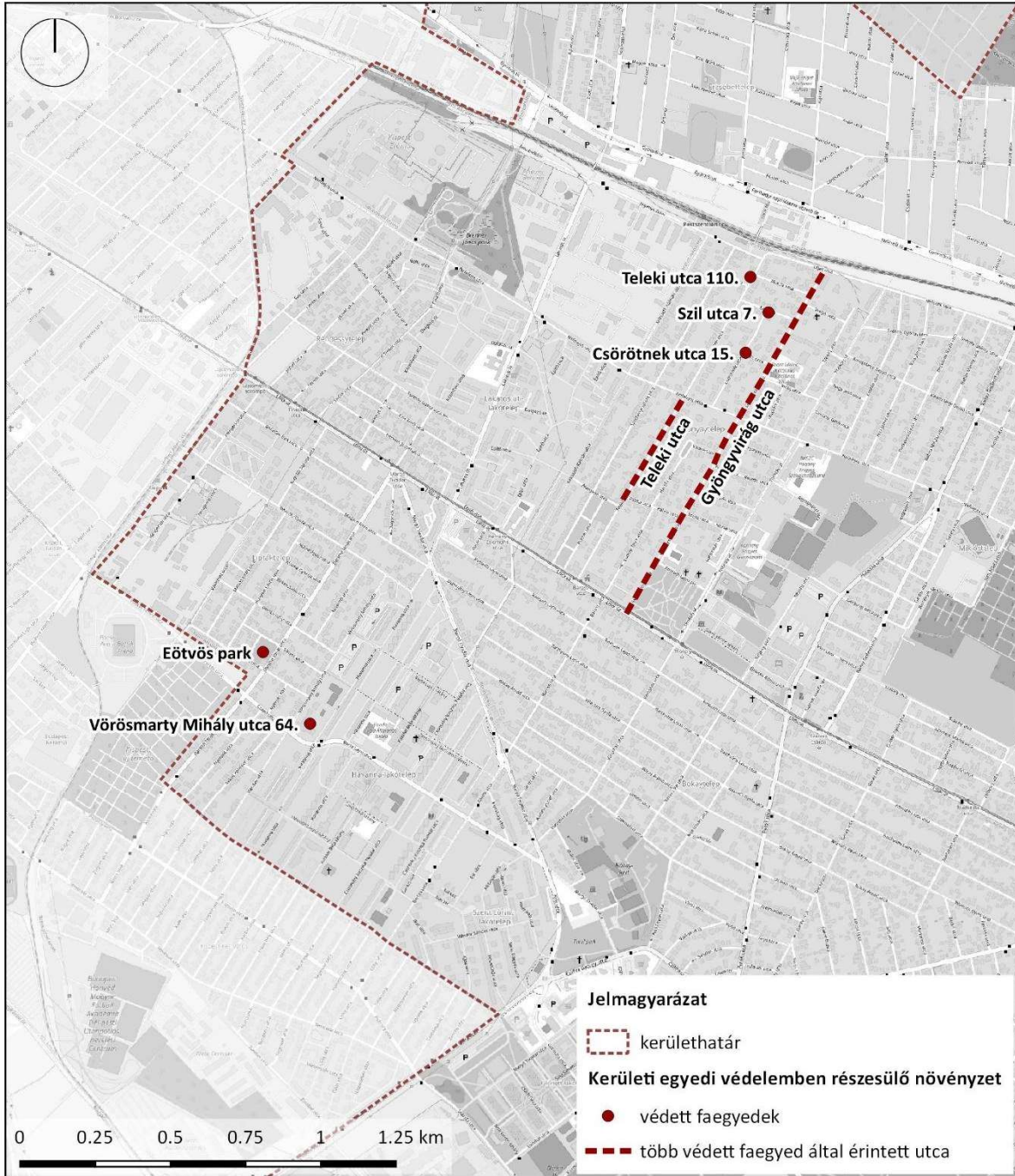
A kerület közhasználatú zöldfelületeinek egy része a **Fővárosi Önkormányzat tulajdonában** áll, ezen területek fenntartója a BKM BUDAPESTI KÖZMŰVEK Nonprofit Zrt. FŐKERT Kertészeti Divíziója, míg a **Kerületi Önkormányzat tulajdonában** álló zöldfelületek fenntartását jellemzően a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt., illetve esetenként egyéb vállalkozók végzik. A kerületi közterületi zöldfelületek fenntartását részletesen a 3.2.5.3. fejezet mutatja be.

A rendelkezésre álló **zöldfelület fejlesztési, fenntartási források** szintén két – fővárosi és kerületi – szinten értelmezhetők, a tulajdonviszonyok (kezelők, fenntartók) függvényében. A fővárosi keretet alapvetően a Fővárosi Önkormányzat költségvetési forrásai határozzák meg, melyeket a Fővárosi Önkormányzat az éves költségvetési rendeletben rögzíti. Pl. 2023-ban a BKM BUDAPESTI KÖZMŰVEK Nonprofit Zrt. FŐKERT Kertészeti Divíziója összesen közel 5,8 milliárd Ft támogatási összeggel gazdálkodhatott²⁸ (teljes fővárosi szinten, külön kerületi bontású adat nem áll rendelkezésre). A kerületi keretet a Kerületi Önkormányzat költségvetési forrásai határozzák meg, melyet minden évben helyi rendeletben rögzítenek (aktuális: Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 30/2023. (XII. 6.) önkormányzati rendelete 2024. évi költségvetéséről). 2024-ben például közterületi zöldfelületek fejlesztésére, fenntartására kb. 176 millió Ft áll rendelkezésre, míg az önkormányzati tulajdonú erdőgazdálkodási feladatok ellátására 9 millió Ft.

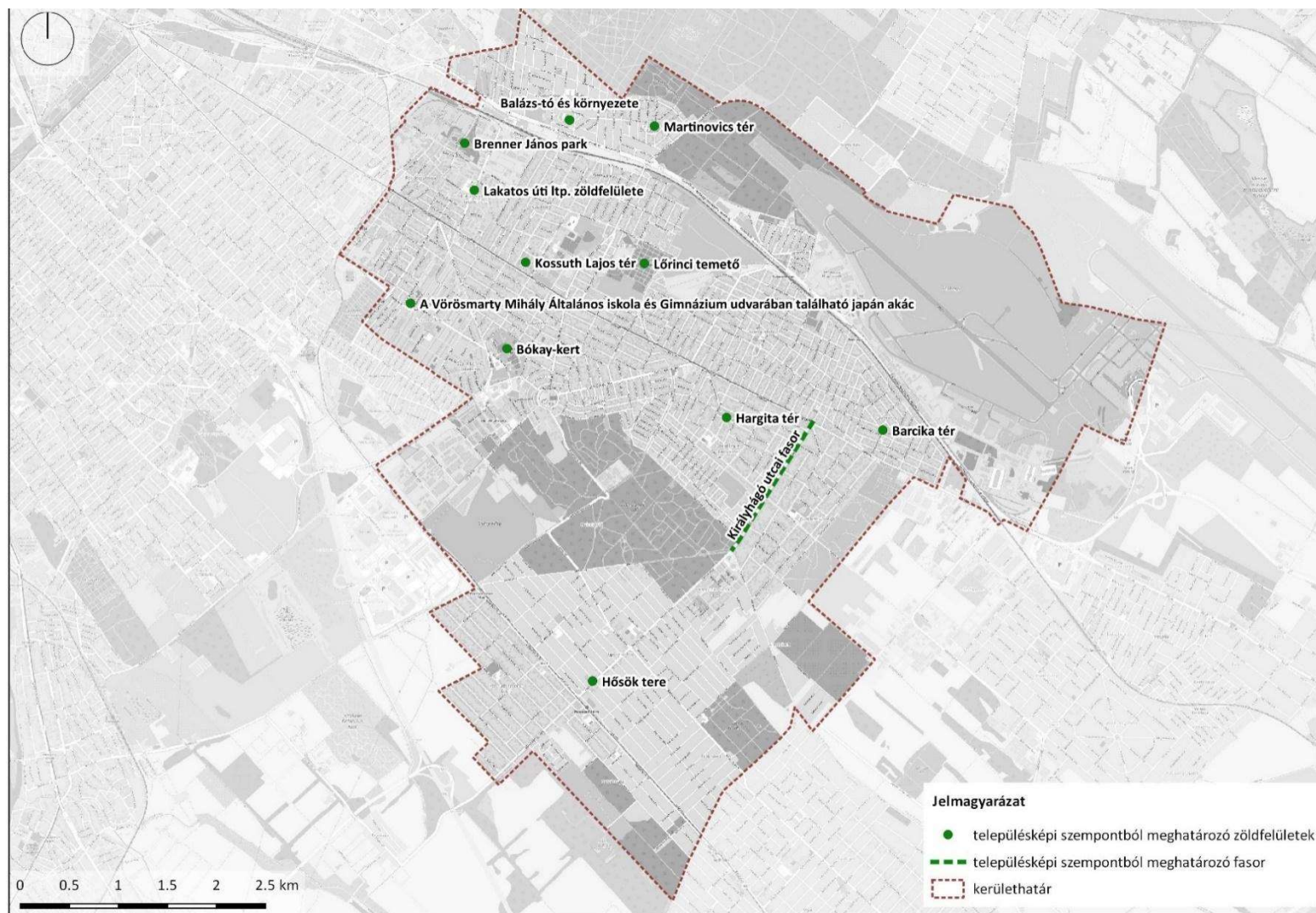
²⁸ Lásd: Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 20/2023. (X. 6.) önkormányzati rendelete

---

47. ábra: Kerületi védelemben részesülő zöldfelületi elemek

Forrás: saját szerkesztés

48. ábra: Településképi szempontból meghatározó zöldfelületi elemek a kerületben
Forrás: saját szerkesztés

A költségvetési keretek mellett a partneri együttműködés lehetőségének megteremtése is kiemelt szempont a zöldfelületi elemek fenntartása során. Ez jelenti mind az egyéni vagy lakóközösségi szintű együttműködést (zöldterület védnökségi, közösség kertészkedési kezdeményezések támogatása), vagy a cégekkel, vállalkozásokkal, szakmai civilszervezetekkel, oktatási intézményekkel való együttműködést (CSR önkéntes munkák támogatása, zöldhálózat üzemeltetés szponzorációs lehetőségeinek biztosítását). A **helyi beruházásokat bonyolító vállalkozók, cégek főbb CSR** (társadalmi szerepvállalás) **tevékenységéről a zöldfelületek fejlesztése érdekében** a XVIII. kerületben nem áll rendelkezésre információ (ilyen tevékenységről nincs tudomásunk).

Emellett mind a **fővárosi, mind a kerületi önkormányzat igyekszik bevonni a helyi lakosságot, cégeket a zöldfelületekkel kapcsolatos döntésekbe, fenntartási és fejlesztési feladatokba** az alábbiak szerint.

Fővárosi:

- **Közösségi költségvetés**²⁹ megvalósítása Budapesten: évente 1 milliárd Ft éves kerettel, melyből Bardóczy Sándor elmondása alapján kb. 250 millió Ft/év áll rendelkezésre zöldfelület fejlesztési projektekre (teljes fővárosi szinten). Kb. 3-4 év szükséges az ötlettől egy-egy projekt tényleges megvalósulásáig, így 2023-ban történtek meg az első átadások (2020-ban indult a program). A XVIII. kerületet érintő nyertes projekt a következő: Befogadó játszótér és közösségi park létrehozása a Bókay-kert³⁰ (együttműködési megállapodás megkötésére irányuló közgyűlési döntés megszületett).
- A Radó Dezső terv szerint a 100 millió Ft fölötti értékű projekteknel, illetve stratégiai terveknel **átlátható és többlépcsős közösségi tervezési** folyamatot valósítanak meg.
- A Radó Dezső terv a partnerségi programjai között szerepelteti udvarzöldítési pályázat kiírásának célját a lakossággal való együttműködés, a környezeti szemléletformálás jegyében, ez a program az ún. **„Égig érő fű” udvarzöldítési pályázat**³¹, mely először 2020-ban került kiírásra. A jelenleg aktuális, 2023. év végén kiírt pályázat benyújtási határideje: 2024.03.04. Az elmúlt két pályázaton a XVIII. kerületből egyelőre nem érkezett nyertes pályázat.
- A budapesti zöldfelületek növelése érdekében egy másik pályázatot is kiírtak 2023-ban első alkalommal, ez az ún. **„Homlokzatzöldítési pályázat**³²”, melyre budapesti társasházak, családi házak, lakásszövetkezetek, intézmények utcai homlokzatuk zöldítésére jelentkezhettek. A pályázaton az épületek közterülettel határos falának zöldítésével lehetett pályázni.
- A fővárosi szintű zöldfelületek fenntartásával, fejlesztésével kapcsolatos CSR tevékenység koordinálására a **Zöld Budapest Alapítvány** „felélesztése” 2021-ben történt meg³³, melynek fő célja, hogy külső vállalati forrásokat vonjon be zöldfelület fejlesztésbe (ez 1994-es ötlet volt, és most indult újra). Bardóczy Sándor elmondása alapján az eddigi tárgyalások alapján úgy néz ki, hogy a cégek részéről is van igény (pl. karbonsemlegesség elérése érdekében faültetések, erdőültetések igényei).

---

²⁹ <https://budapest.hu/Lapok/2021/kozossegi-koltsegvetes.aspx>

³⁰ <https://otlet.budapest.hu/projektek/143>

³¹ <https://egigerofu.budapest.hu/>

³² <https://homlokzatzoldites.budapest.hu/>

³³ <https://greenfo.hu/hir/budapest-grasslands-es-zold-budapest-alapitvany/>

Kerületi:

- A kerületi önkormányzat által meghirdetett lakosságot vagy intézményeket célzó, zöldfelületfejlesztéssel kapcsolatos pályázatait és ezek fő eredményeit, kereteit a 12. táblázat foglalja össze.

Program megnevezése	Év	Nyertes pályázatok száma (db)	Eredmény	Anyagi keret
Ültess fát kerületünkért	2019	182	384 db fa	n.a.
	2020	109	242 db fa	br. 13.200.374 Ft
	2021	n.a.	208 db fa	br. 12.280.798 Ft
	2022	n.a.	389 db fa	br. 18.985.611 Ft
	2023	n.a.	538 db fa	br. 42.614.926 Ft
Ültess egy Gyümölcsfát	2023	n.a.	alma 100 db, cseresznye 180 db, kajszi 290 db, körte 80 db, szilva 105 db (összesen 755 db)	br. 1.421.448 Ft
Házi Esővízgyűjtés	2019	n.a.	1040 db	br. 18.227.040 Ft
	2020	n.a.	1020 db	br. 15.522.778 Ft
	2021	n.a.	1080 db	br. 19.032.322 Ft
	2022	n.a.	800 db	br. 11.887.200 Ft
	2023	n.a.	1565 db	br. 27.209.559 Ft
Házi Komposztálás	2019	n.a.	659 db	n.a.
	2020	Járványügyi helyzet miatt elmaradt.		
	2021	n.a.	Fa: 85 db Műanyag: 190 db	br. 6.030.000 Ft
	2022	n.a.	Fa: 260 db Műanyag: 760 db	br. 14.340.900 Ft
	2023	n.a.	Műanyag: 1160 db	br. 19.004.280 Ft
Állatbarát kiskert – Intézményi pályázat	2022	7 db	n.a.	276.650 Ft
	2023	31 db	n.a.	1.481.525 Ft
Zöldségpalánta	2023	n.a.	15.000 db palánta	br. 5.715.000 Ft
Szébb, virágosabb kerületünkért	2019	1438 db	n.a.	br. 4.836.160 Ft
	2020	1505 db	Járványügyi helyzet miatt elmaradt.	
	2021	n.a.	41.900 db virág	br. 5.902.000 Ft
	2022	több mint 1500 db pályázat	58.800 db virág 2.000 db fűszernövény	br. 11.144.250 Ft br. 736.600 Ft
	2023	több mint 2000 db pályázat	60.000 db virág 4.000 db fűszernövény	br. 18.161.000 Ft br. 1.816.100 Ft

12. táblázat: Önkormányzati forrásból megvalósult közösségi kert a kerületben

Forrás: Kerületi Önkormányzat adatszolgáltatása

- A kerületben 1 db **közösségi kert** létesült az elmúlt években, továbbá jelenleg folyamatban van 3 további helyszín létesítése (tervezett átadás: 2024), melyek alapadatait a 13. táblázat foglalja össze. A közösségi kertekben megvalósul egyúttal a **közösségi komposztálás** is³⁴.

34

<https://humusz.hu/komposztalj/kozossegi-komposztalas>

Működtető	Kert neve	Kert elhelyezkedése	Alap-terület	Művel t terület	Parcellák száma	(Tervezett) létesítés éve
Agora Lokálpatriot a Egyesület	Lőrinci Kertelő	1184 Budapest, Dolgozó út 18.	1412 m ²	400 m ²	35 db	2014
Civil Zöldítők Egyesülete	n.a.	Havanna utcai ltp., Vajda Lajos sétány mentén	kb. 1000 m ²	140 m ²	26 db	2024
Civil Zöldítők Egyesülete	n.a.	Havanna utcai ltp., Szép Ernő sétány mentén	kb. 1000 m ²	140 m ²	26 db	2024
Civil Zöldítők Egyesülete	n.a.	Balassa Bálint utca, Lőrinci piaccal szemközt	kb. 1000 m ²	140 m ²	26 db	2024

13. táblázat: Önkormányzati forrásból megvalósult közösségi kert a kerületben

Forrás: <http://kozossagikertek.hu/kertek/> és a Kerületi Önkormányzat adatszolgáltatása

A zöldfelületek állapotát befolyásolja a **helyi lakosság aktivitása** is, ugyanis a következő elérhetőségeken lehetőség van lakossági panaszok, észrevételek bejelentésére a zöldfelületekkel kapcsolatosan:

- FŐKERT: A Budapest Fatár applikáción vagy online felületén, adott objektum adatlapjára kattintva a „hibabejelentés” gombbal: <https://infogardenweb.hu/bpfatar/>
- A kerületi fenntartású zöldfelületekkel kapcsolatban a Városgazda Ügyfélszolgálatát lehet keresni: Telefonon, munkanapokon H: 08:00 – 18:00, K-CS: 08:00-16:00, P: 08:00-13:00 óra között a 06/1-297-0799-es vonalas és a +36-30-549-6922-es telefonszámon, vagy az ugyfelszolgalat@varosgazda18.hu e-mailen.

A fent említett szempontok mellett a zöldfelületi rendszer, illetve egyes zöldfelületi elemek állapotát nagyban befolyásolják a terület használói (pl. hulladékelhagyás, növényzet állapota, berendezések rongálása, zöldfelületeken történő parkolások), a közművek (különösen a közművekre vonatkozó szabályozások, védőtávolságok), az építkezések (pl. épületek, közmű és közlekedési létesítmények építése, fejlesztése), melyeket más fejezetek fejtenek ki. A **rendezvények** is adott esetben jelentős terhelést róhatnak a zöldfelületi elemekre: a Bókay-kert számos rendezvény helyszíne³⁵. A fakivágások és fapótlások alakulásáról nem áll rendelkezésre információ.

3.2.5.3. Zöldfelületek fenntartása

A Fővárosi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületek

A Fővárosi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületeken a zöldfelületek fenntartását a Budapesti Közművek Nonprofit Zrt. FŐKERT Kertészeti Főigazgatósága (továbbiakban: FŐKERT) végzi. A jelen alfejezetben említett, FŐKERT által fenntartott zöldfelületekkel kapcsolatos adatokat, információkat alapvetően Lipcsei Szabolcs zöldfelület-fenntartási igazgató szolgáltatta, így ezt külön nem jelezzük, kivéve ott, ahol ettől eltér a felhasznált adatforrás.

³⁵ <https://www.varosgazda18.hu/bokay-kert/>

A XVIII. kerületben Budapest Főváros Közgyűlésének 14/1993. (VI. 30.) sz. önkormányzati rendelete alapján a következő **kiemelt fasorok** találhatóak (a kerületben kiemelt közcélú zöldterületek nincsenek): Üllői út, Gyömrői út, Ferihegyi gyorsforgalmi út. A felsorolt fasorok fenntartásáról a rendelet 1. § alapján „a kerületi önkormányzatokkal együttműködve a Fővárosi Önkormányzat gondoskodik”. Ezek mellett a kerületben főként utak menti zöldsávok, fasorok fenntartását végzi a FŐKERT, melyek pontos listáját a fenntartási feladatok jellegével és a zöldfelületi kategória megnevezésével a 2. melléklet tartalmazza.

2020-ban elindult a FŐKERT BP Fatár nevű nyilvános alkalmazása, mely a FŐKERT kezelésében álló minden fáról, parkról (és annak minden berendezéséről), erdőterületről, helyi védett természetvédelmi területről információt nyújt. A XVIII. kerületről készült kivágatot az alábbi 48. ábra mutatja be.

49. ábra: XVIII. kerületi zöldfelületek a Budapest Fatár szerint

Forrás: <https://infogardenweb.hu/bpfatar/>

A FŐKERT által a **XVIII. kerületben fél-intenzíven vagy extenzíven fenntartott területek találhatóak**. A FŐKERT által fenntartott zöldfelületek esetében túlnyomó részt kaszálási, illetve faápolási munkákat végeznek főként fasorok és útmenti keskeny zöldsávok esetén. A kaszálási munkák gyakoriságát az adott évben rendelkezésre álló források figyelembevételével tervezik meg és hajtják végre. A kaszálási munkák túlnyomó többségét alvállalkozó végzi, akiknek a kaszáláson túl feladatát képezi a levágott kaszálék összegyűjtése és elszállítása is, melyet azonban nem kell beszállítaniuk Komposztüzemükbe, így a kaszálások során keletkezett zöldhulladék mennyiségéről

nem áll rendelkezésre információ. FŐKERT telephely a kerületben nem található, így a kaszálási munkákon túlmenően szükségessé váló feladatok elvégzését a Népligetben, illetve a Keresztúri úton található telephelyekről kiindulva látják el.

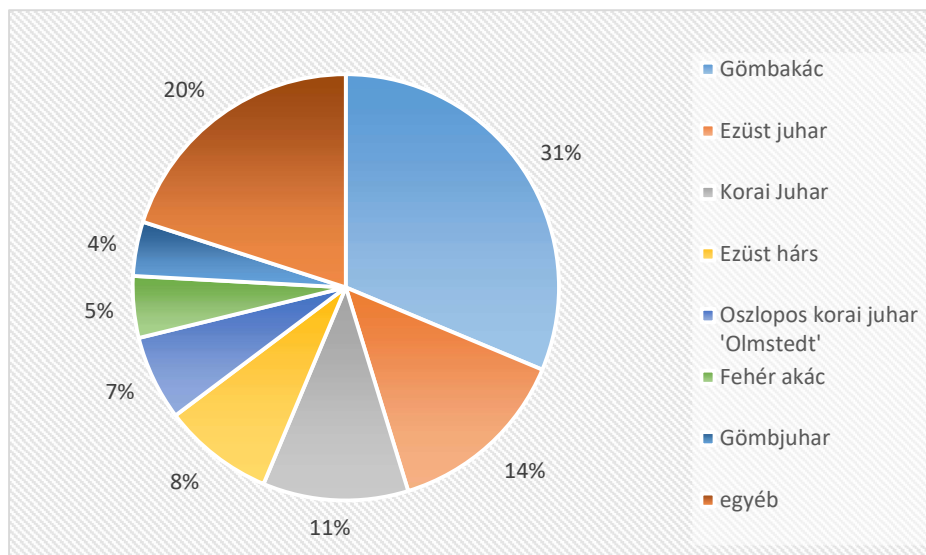
2019-2023. közötti időszakban többnyire faültetési munkákat végzett a FŐKERT – mint zöldfelület fejlesztési munka – a XVIII. kerületben. A fővárosi tulajdonú fasorokban közel 3500 db fahelyet tartanak nyilván a kerületben, amelynek kb. 93%-a tartalmaz élő fát. A FŐKERT fenntartás alatt álló XVIII. kerületi fák darabszámának alakulását a vizsgált időszakban a következő táblázat összegzi.

Fa típusa	Fák (db)					Üres, beültethető fahely (db)				
	201	202	202	202	202	201	202	202	202	202
	9	0	1	2	3	9	0	1	2	3
Kiemelt fasori fa (14/1993. (IV. 30.) Főv. Kgy. rendelet szerint)	209	232	228	233	213	128	222	189	213	205
Fasori fa (432/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet 1-2. melléklete)	-	-	-	108	110	-	-	-	27	36
Összesen	209	232	228	341	323	128	222	189	240	241

14. táblázat: A FŐKERT által fenntartott faállomány a XI. kerületben (2021-2022)

Forrás: FŐKERT adatszolgáltatása, 2023.

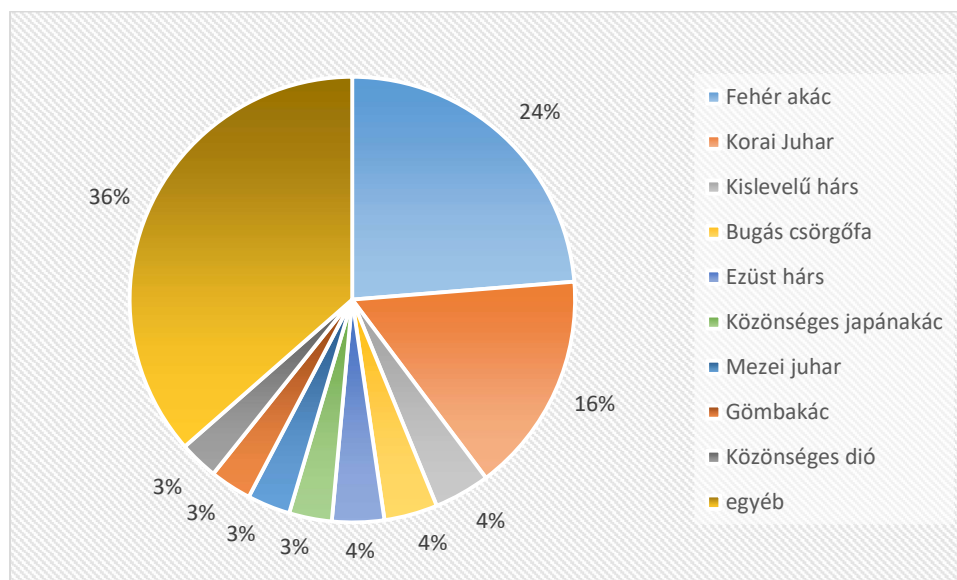
A kiemelt fasori fák (2136 db) taxon-megoszlását a kerületben az 50. ábra mutatja be. A kiemelt fasorokban főként különféle juharok (36%), gömbakác (31%) és ezüst hárs (8%) dominálnak. Az „egyéb” kategóriába (20%) főként további juharok, közönséges dió, cseregalagonya, vérszilva, hársak, kőrisek tartoznak. A fák egészségi állapotát tekintve a kiemelt fasori fák jelentősebb része (kb. 59%) 10 éven belül lecserélendő (939 db), illetve sürgősen lecserélendő (314 db). Jelenleg viszonylag jó állapotban van a kiemelt fasori fák 41%-a, melyek főként „lecserélendők maximális kor előtt” (754 db), a „beavatkozással közel maximális életkor”-t is elérhetik (86 db).

50. ábra Kiemelt fasori fák taxon megoszlása a XVIII. kerületben

Forrás: FŐKERT adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

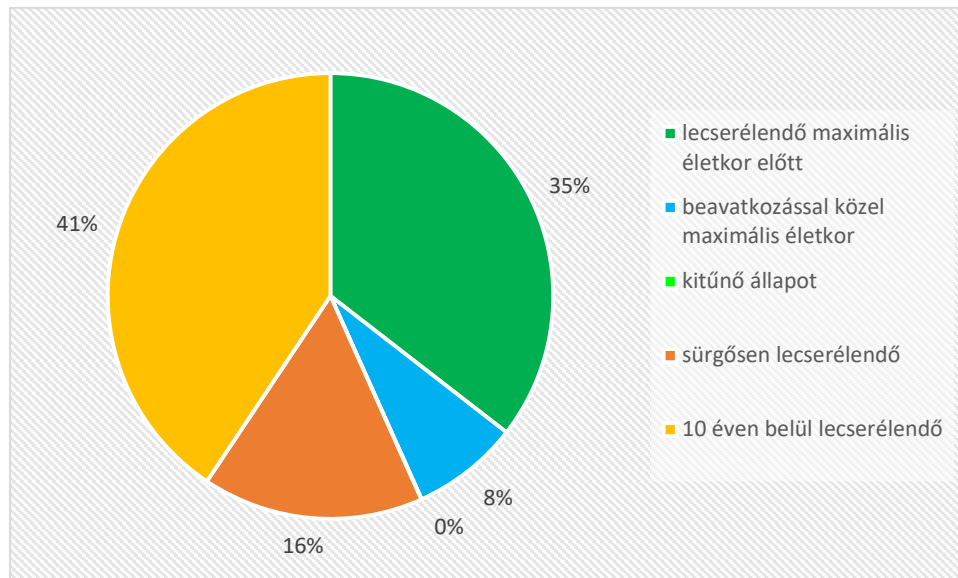
A fasori fák (1102 db) taxon-megoszlását a kerületben az 50. ábra mutatja be. A fasorokban főként a fehér akác (24%) és a korai juhar (16%) dominál, melyek mellett a kislevelű hárs, bugás csörgőfa, ezüst hárs 4-4%-os, a japánakác, mezei juhar, gömbakác, dió 3-3%-os arányt tesznek ki. Az „egyéb” kategóriába (36%) főként amerikai kőris, meggy, gömbjuhar, páfrányfenyő, vérszilva, juharok tartoznak. A fák egészségi állapotát tekintve a fasori fák kb. 48%-a 10 éven belül lecserélendő (342 db), illetve sürgősen lecserélendő (192 db). Jelenleg viszonylag jó állapotban van a fasori fák 52%-a, melyek főként „lecserélendő maximális kor előtt” (365 db db), a „beavatkozással közel maximális életkor”-t is elérhetik (160 db).

51. ábra: Fasori fák taxon megoszlása a XVIII. kerületben

Forrás: FŐKERT adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

A kerületben FŐKERT által fenntartott összes faállomány egészségi állapotát az 52. ábra összesíti, mely alapján érzékelhető, hogy a fővárosi fenntartású fasorok esetén a faállomány nagyobb része (57%) sürgősen vagy 10 éven belül lecserélendő, illetve a városi körülmények miatt a faállomány 35%-a még viszonylag jó egészségi állapotban van jelenleg, de várhatóan nem éri meg az adott fajra jellemző maximális életkort.

52. ábra: FŐKERT által fenntartott fák egészségi állapota a XVIII. kerületben

Forrás: FŐKERT adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

A FŐKERT fenntartási tapasztalatai alapján a **fákat veszélyeztető tényezők** a következők, melyek részben okai is az üres fahelyeknek a kerületben:

- Az **Üllői úti fasorok** esetében az üzletek előtti parkolás csaknem maximálisan igénybe veszi a korábban zöldsávként kialakított területet. Ezek 3-5 m-es sávok, melyek a szórt anyagok és a parkolás okozta tömörödés által már nem biztosítanak a fák számára megfelelő élőhelyet. Sok ilyen fasor léte veszélybe került. A villamos sín és a házak közötti fasorok a nehéz megközelíthetőség miatt és a lakosság miatt sok helyen lassan fenntarthatatlanná válnak. A háztulajdonosok a sínek miatt a kevés, síneken keresztüli behajtókön járnak be gépkocsival, ami azt jelenti, hogy a behajtók és a házak között a járdát és a zöldsávot használják közlekedésre és parkolásra.
- A **Ferihegyi gyorsforgalmi út** széles zöldsávja elméletileg a városi körülményekhez viszonyítva igen jó feltételeket biztosítana a fasoroknak. Ezzel szemben a fák gyors leromlása tapasztalható. Az út menti zöldsáv feltételezhetően a síkosságmentesítés miatt nem biztosít jó feltételeket az elültetett fák számára. A Főkert évek óta nem ültet oda, pedig hely lenne.
- **Egyéb fasorok esetében** az épített környezet és emberi hatások okozta általános terhelést kell megemlíteni. Az autóbeállók kialakítása miatti fahely szűkülés és megszűnés, a légvezetékek miatti kényszerű metszés, szűk fahelyek miatti rossz élettér.

A Kerületi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületek

A Kerületi Önkormányzat fenntartása alatt álló zöldfelületek fenntartásáért a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. (illetve esetenként alvállalkozó) felel, aki a kertészeti munkákon belül a következő feladatokkörök ellátását végzi³⁶:

- Környezetvédelmi intézkedések
- Pestszentlőrinc – Pestszentimre gondozatlan területeinek kaszálása, parlagfű elleni védelem
- Talajcsere, termőföld utánpótlás
- Közterületi gyepfelületek tápanyagpótlása
- Parkfenntartás
- Fazorok fenntartása
- Lakótelepi parkok fenntartása
- Terek fenntartása
- Játzóterek korszerűsítése, felújítása, gondozása
- Virágkosarakban levő növények gondozása főútvonalakon
- Öntözőhálózat fenntartása
- Síkosság-mentesítés és hó eltakarítása a parkok területén
- Növénytelepítés

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. adatszolgáltatása alapján a következő főbb zöldfelület-fenntartási feladatokat végzik a kerületben:

- Kaszálás
A cég által fenntartott zöldfelületek nagysága kb. 1.000.000 m² (ebben az 5 lakótelep is benne van), amit egy évben hatszor kaszálnak. Használt eszközök: 2 db Husqvarna PZ29, 1 db Husqvarna Rider, valamint 1 db Gianni Ferrari fűnyírótraktor. A szélezési feladatokat FS410 típusú Stihl fűkaszával látják el.
- Fasori munkálatok
A Városgazda fenntartása alá, nagyjából 70.000 db kerületi fa tartozik, amiből évente nagyjából 6500-7000 db-nak az ápolási munkálatait tudják ellátni évente. A kerületi faállomány nagyon rossz állapotú, előregedett. A gépállományt eddig 1 db 16 méteres emelőkosaras autó és Stihl benzin motoros láncfűrészek tették ki, de 2024-ben sikerült 1 db 26 méteres emelőkosaras gépjármű beszerzése is megtörtént. A fenntartási munkálatokat összesen 3 fő favágó végzi, ezen a téren létszámhiánnyal küzdenek.
- Virágültetés, növénytermesztés
Az elmúlt években az egy, illetve kétnyári ágyások helyett a jóval gazdaságosabb és fenntarthatóbb évelő ágyásokra történő átállás nagyrészt megtörtént, mára csak a frekvenciált ágyások maradtak egy-kétnyári ágyások. Saját kertészetükben évente 80.000 db növényt termesztnek, melynek felét az Önkormányzat szokta megrendelni, és lakossági pályázatok keretében kiosztani.
- Zöldhulladékok kezelése

---

³⁶ <https://www.varosgazda18.hu/kozterulet-fenntartas-es-muszaki-tevekenyseg/#>

A zöldfelületek fenntartása során a közterületekről begyűjtött, esetleg ledarált hulladékot átadják engedéllyel rendelkező vállalkozásnak, aki elszállítja és maga gondoskodik a kezeléséről, hasznosításáról. A zöldhulladékok keletkezési mennyiségét részletesen a 3.4. fejezet mutatja be.

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. a következő parkok, terek fenntartását végzi, melyek közül félkövérrel kiemeltük az intenzív fenntartású (heti rendszerességű munkavégzés) területeket:

- Alacscai körforgalom
- Alacska játszótér (Kőrísfa)
- Alpár-Ajtony jt.
- Avar-Vajk tér
- Barcika tér
- Baross u.-i körforgalom + tér
- Béke tér+SZTK
- Benjámín buszforduló
- Bókay gödör jt.
- Bókay-kert
- Brenner park
- Búvár Kund tér
- Darányi jt.
- Gyékény tér
- Haladás u. park (piac)
- Halomegyházi köz
- Halomi úti lkt.
- Hargita tér
- Herrich Károly tér
- Hét Vezér tér
- Hősök tere+SZTK
- Ipacsfa utcai jt.
- Jáde játszótér
- Kandó tér
- Kastélydombi jt.
- Kastélydombi Uszoda
- Kisfaludy u. háromszög
- Kossuth Lajos tér
- KRESZ park
- Május 1. tér
- Martinovics tér
- Méta u.-i körforgalom
- Pöstyén tér
- Rendőrség
- Rudawszky tér
- Sportkastély
- Széchenyi u. Régi piac
- Szegfű jt.
- Szemere domb
- Szemere István tér
- Tátrafüred tér
- Thököly jt.
- Tímea tér
- Uzsok tér
- Vásáros tér
- Vasút park
- Vedres Márk tér

A cég tájékoztatása alapján a hatékonyabb zöldfelületfenntartáshoz szükség lenne az előregedett gépjármű állomány cseréjére, esetleg 1-2 új tehergépjármű vásárlására is a fasori munkálatokat ellátók létszám bővítése mellett.

3.2.5.4. Zöldfelületi fejlesztések

Az Önkormányzat tájékoztatása alapján a zöldfelületi fejlesztések fókusza jelenleg elsősorban a csapadékvíz-gazdálkodással összefüggő komplex szemléletű beavatkozásokon van. Így a megvalósult / közeljövőben tervezett főbb zöldfelületi fejlesztések esőkertekkel, csapadékvíz-visszatartással kapcsolatosak.

A nemzetközi UPSURGE projekt (Innovatív természet alapú megoldások a szén-dioxid semleges városokért és a jobb levegőminőségért)³⁷ keretében az elmúlt években számos helyen valósult meg / van folyamatban esőkert létesítése, illetve tervezett továbbiak kialakítása:

- A Herrich-Kiss villa kertjében készült el 2023 III-IV. negyedévében egy esőkert.

---

³⁷ https://bp18.hu/palyazatok/onkormanyzat-altal-elnyert-palyazatok/a_termeszettel_es_az_emberekkel_a_termeszert_es_az_emberekert

---

- Az Alacskai buszfordulóban 2023 decemberben kezdődött meg az esőkert kialakítása, amely várhatóan 2024 II. negyedévben fog befejeződni. (Ez az esőkert utóbb kikerült az UPSURGE-ből.)
- A Szálfa utcában 2023 IV. negyedévben megkezdődtek az esőkertek és faárkok előmunkálatai. Várhatóan ez 2024 II. negyedévben fog befejeződni.
- 2024 II-III. negyedévben fog megvalósulni 25 darab közterületi esőkert és 25 darab lakossági esőkert.
- Zsebők rendelő – zöldfal kialakítása.

Emellett az Önkormányzat zöldfelületi fejlesztéseket is tartalmazó, tervezett pályázatait:

- Nagy-Burma Zöldút kialakítása (TOP_Plusz-4.1.3-23 Komplex klímaadaptációs és közterület-megújítási program felhívás)
- Egészséges iskolakörnyezet (TOP_Plusz-4.1.1-23 Egészséges utcák program pályázati felhívás)

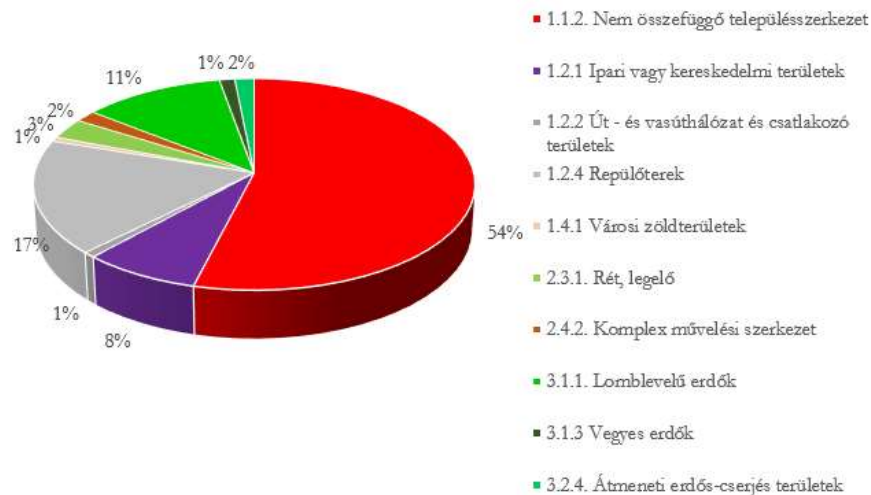
A Nagy-Burma Zöldút kialakítása Budapest Kerékpárforgalmi Főhálózati Tervével összhangban nem kizárólag kerékpárút-hálózati fejlesztés, hanem a kerékpárút mentén fejlesztendő közterületi zöldfelületeket, rekreációs létesítményeket (pl. pihenőhelyek, játszóterek, kapcsolódó sétány, tanösvény, park) is magában foglal.

Az Egészséges iskolakörnyezet projekt keretében tervezett az iskolák környezetében található közterületek fejlesztését célzó beavatkozások is, melyek hatással lehetnek a kapcsolódó zöldfelületekre (ennél pontosabb műszaki tartalom nem áll még rendelkezésre, egyeztetés alatt áll az érintett iskolákkal).

3.2.6. Települési- és épített környezet állapota

3.2.6.1. Területhasználatok

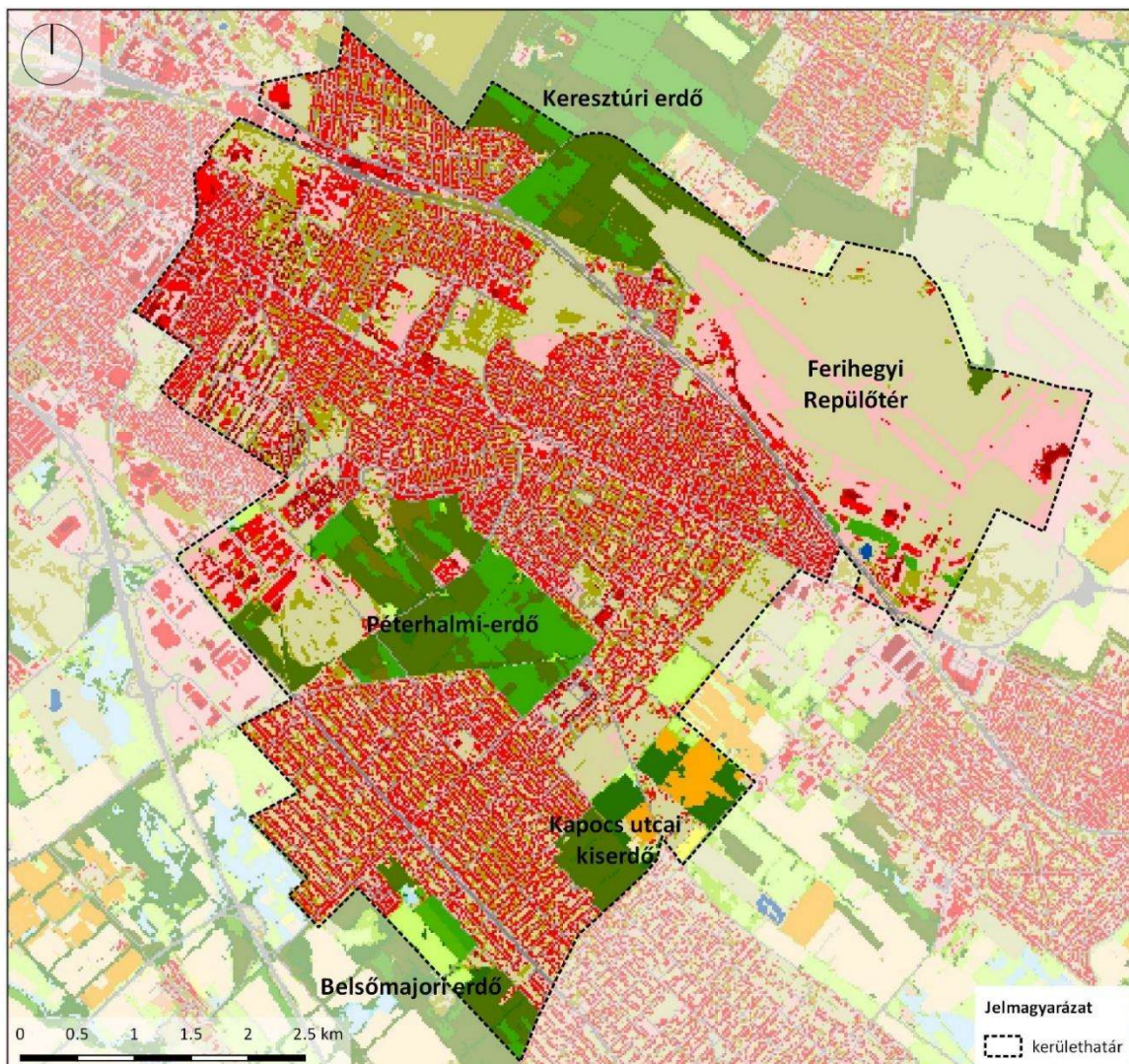
A Corine Land Cover (2018) adatbázis alapján a kerület felszínborítását nagyrészt (54%) a települési területek (ún. „nem összefüggő településszerkezet” kategória), a Ferihegyi Repülőtér (17%), az erdők és átmeneti erdős-cserjés területek (összesen 14%), az ipari vagy kereskedelmi területek (8%) teszik ki (lásd: 52. ábra). Mindezek mellett a gyepterületek 3%-ot, az ún. „komplex művelési szerkezet” (egykori kertes, mozaikos mezőgazdasági használatú területek) 2%-ot, valamint a városi zöldterületek és közlekedési területek 1-1%-ot tesznek ki. A felszínborítások lehatárolását az 53. ábra mutatja.

53. ábra: A kerület felszínborításának megoszlása

Forrás: Corine Land Cover 2018. adatbázis alapján saját szerkesztés

A Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép (a továbbiakban: NÖSZTÉP) már részletesebb képet mutat a kerület felszínborításáról (lásd: 54. ábra), ugyanis a Corine Land Cover 500x500 m-es (25 ha-os) alapegységei helyett 20x20 m-es raszterhálóval dolgozik. A NÖSZTÉP alaptérkép esetén a bázisév 2015, de a felhasznált adatbázisok köre tartalmazza a 2017. évre vonatkozó Sentinel optikai és radar űrfelvételeket is, így hasonló időállapotra vonatkozik, mint a Corine Land Cover 2018. A NÖSZTÉP alapján a kerületben jól kirajzolódnak a lakóterületek (alacsony és magas épületek jelzik az eltérő karakterű lakóterületeket), melyek zöldfelületei (lakókertek) nagy arányban fákkal borítottak. A repülőtér fák nélküli, mesterséges zöldfelületei és burkolt felületei is jelentős területarányúak. A kerület erdőterületei – melyek a NÖSZTÉP alapján főként akácok és kocsányos tölgyesek – jól eloszlanak a kerületben, mindegyik lakóterülettel érintkezik. A Pestszentlőrinci temető környékén nagy kiterjedésű alulhasznosított területek találhatóak, melyek részben a temető tartalékterületei. A Cséry-telep területe főként fa nélküli mesterséges zöldfelületként jelenik meg, ahogy a kerület DK-is szegélyén húzódó, jövőben beépítésre tervezett területek is. A kerület – mára felhagyott – gyümölcsös területei a Kapocs utcai kiserdő környékén húzódnak, melyek a NÖSZTÉP alapján még művelt területek. A kerület DK-i, D-i szegélyén „nyílt homokpuszta gyepek” (Belsőmajor mező) és „zárt gyepek homokon” (Kerékkötő út – Halomi út között) húzódnak, melyek az egykori természetes növénytakaróra emlékeztetnek.

Jelmagyarázat:

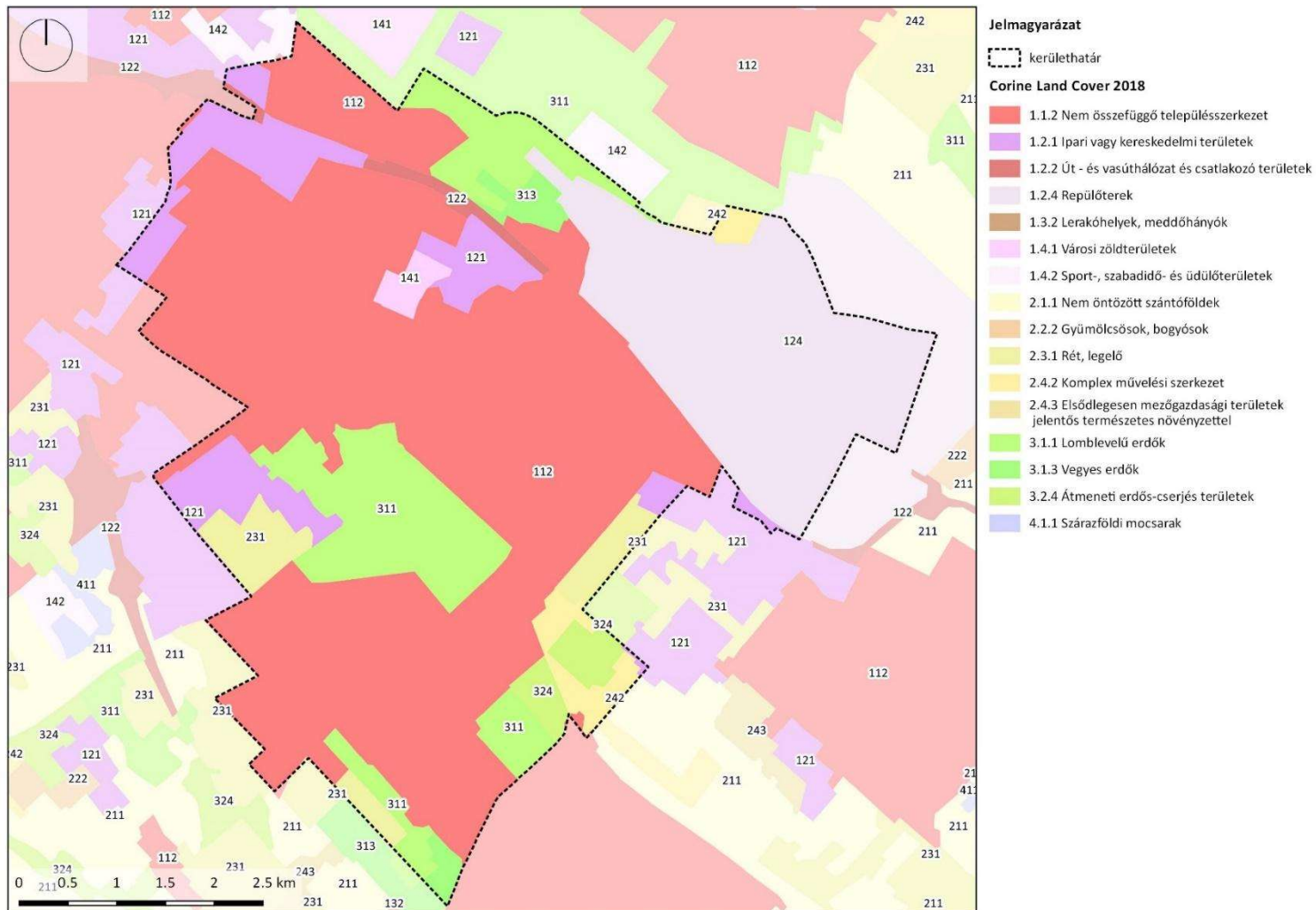
Ökoszisztéma alaptérkép
3. szint

- 1 110 : Alacsony épület
- 1 120 : Magas épület
- 1 210 : Szilárd burkolatú utak
- 1 220 : Földutak
- 1 230 : Vasutak
- 1 310 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek
- 1 410 : Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1 420 : Zöldfelület mesterséges környezetben fák nélkül
- 2 220 : Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 2 320 : Komplex művelési szerkezet épületek nélkül

- 3 110 : Nyílt homokpuszta gyepek
- 3 120 : Zárt gyepek homokon
- 4 103 : Cseresek
- 4 110 : Elegyetlen és köriselegyes kocsányos tölgyesek
- 4 302 : Égeresek
- 4 402 : Akác dominálta ültetvények
- 4 404 : Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
- 4 502 : Folyamatban lévő felújítás
- 4 600 : Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
- 5 110 : Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 5 120 : Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek
- 6 100 : Állóvizek

54. ábra: A kerület felszínborítása a Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép szerint

Forrás: <http://alapterkep.termesztem.hu/> WMS szolgáltatása alapján saját szerkesztés

55. ábra: A kerület felszínborítása a Corine Land Cover 2018 adatbázis szerint

Forrás: Corine Land Cover 2018. adatbázis alapján saját szerkesztés

---

A területhasználatok és azokhoz köthető funkciók a környezet állapotát is jelentősen befolyásolják. Éppen ezért a területhasználatok, területi funkciók vizsgálata kulcsfontosságú lehet bizonyos környezeti helyzetek megértésében, a kialakult problémák kezelésében (pl. levegő- és zajterhelés, hősziget effektus, potenciális talajszennyezés, csapadékvíz gazdálkodás). Környezetvédelmi szempontból vizsgálva a kerületben elsősorban a következő területhasználatok között állhatnak fenn **konfliktusok**: lakó- és közlekedési területek, lakó- és iparterületek, lakóterületek és a repülőtér között. Ezen konfliktusok főként zaj-és levegőterhelésből adódnak, melyeket a megfelelő szakági fejezetek részletezik. Emellett területhasználati problémaként is kiemelendők a kerület **potenciálisan** (vagy bizonyítottan) **talajszennyezett területei**, melyek a jövőbeni hasznosítást is meghatározzák (ezen területeket részletesen a 3.1.2.12. fejezet mutatja be).

A területhasználatok jövőbeni alakulását egyrészt a fővárosi Településszerkezeti Terv (2021), másrészt a Kerületi Építési Szabályzat (2022) határozza meg. A fővárosi TSZT Területfelhasználási tervlapja (lásd: 55. ábra) keretszabályozás jelleggel határozza meg a területek funkcióit (meglévő területhasználatait rögzíti vagy tervezett területhasználatait kijelöli). A kerületi szabályozási terv – melyet Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelete szabályoz – pedig meghatározza pl. a területhasználatok funkcióit differenciáltabban és részletesebben, a beépítések jellegét, beépíthetőség mértékét. A Liszt Ferenc Repülőtér esetén külön szabályozási terv van érvényben, melyet a Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelete a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Kerületi Építési Szabályzatáról szabályoz.

A kerületben a jövőben várható jelentősebb területi kiterjedésű, funkcióváltással is járó területhasználati változások (ún. „jelentős változással érintett területek”) a fővárosi TSZT alapján a következők:

- lakóterületi bővítések a kerület DK-i szegélyén (Aratás u. mentén, Kerékkötő út és a volt Üllői úti laktanya között),
- intézményterület kialakítása a volt Üllői úti laktanya területén,
- temetőterület (tartalék terület) a Pestszentlőrinci temető D-i oldalához kapcsolódóan,
- a Pestszentlőrinci temető, 4 sz. főút és az egykori Nagy-Burma iparvágány közötti területen gazdasági terület kialakítása,
- az Érsekújvár utca – Korpona utca közötti alulhasznosított területen intézményterület kialakítása,
- a Lenkey utca – Egressy Gábor utca – József utca – Üllői út közötti területen gazdasági terület helyett intézményterület kialakítása,
- Üllői út mentén, a Thököly út és a Balassa Bálint utca közötti terület: Pestszentlőrinc központ fejlesztési területei,
- kertvárosias lakóterületi beépítések a Határ utca – Alacsikai út között.

A TSZT Megalapozó munkarésze (2021) alapján a XVIII. kerületben tervezett / folyamatban lévő, nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházásokat a következő táblázat foglalja össze.

---

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület
345/2012. (XII. 6.) Korm. rend.	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	Budapest XVIII. kerület, Béke tér fejlesztése: térrendezés és a közösségi közlekedés infrastruktúrájának korszerűsítése
141/2014. (IV.30.) Korm. rend.	Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében megvalósítandó tanteremfejlesztés	XVIII. kerület, 148113, 155607/6, 140482/5 helyrajzi számú ingatlanok
451/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet	Budapesten megrendezendő Úszó-, Vízilabda-, Műugró-, Műúszó és Nyíltvízi Világ bajnokság megvalósításához szükséges egyes létesítmények építettőjének kijelölése: Új utasforgalmi móló és hozzá kapcsolódó gyalogút	Budapest 156742, 156753, 156754, 156755, 156756 helyrajzi számú ingatlanok
181/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet	Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér fejlesztése	Budapest, XVIII. kerület 137678/1, 156714, 156716/1, 156716/2, 156722, 156725/2, 156728, 156729, 156731, 156732, 156733, 156734, 156735, 156736, 156737, 156738, 156739, 156740, 156741, 156742, 156753, 156754, 156755, 156756, 156757, 156758, 0138312 helyrajzi számú ingatlanok
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Az Egészséges Budapest Program megvalósítása Budapest XVIII. kerület - Pestszentlőrinc- Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Kft. Zsebők Zoltán Szakrendelő: a) Thököly úti szakrendelő épület energetikai korszerűsítése, b) laboratórium belső felújítása, c) orvostechnológiai eszközpark fejlesztése, az ahhoz szükséges építési beruházás.	Budapest belterület 155447/19, és 140662 helyrajzi számú ingatlanok

15. táblázat: A kerületben tervezett / folyamatban lévő kiemelt beruházások

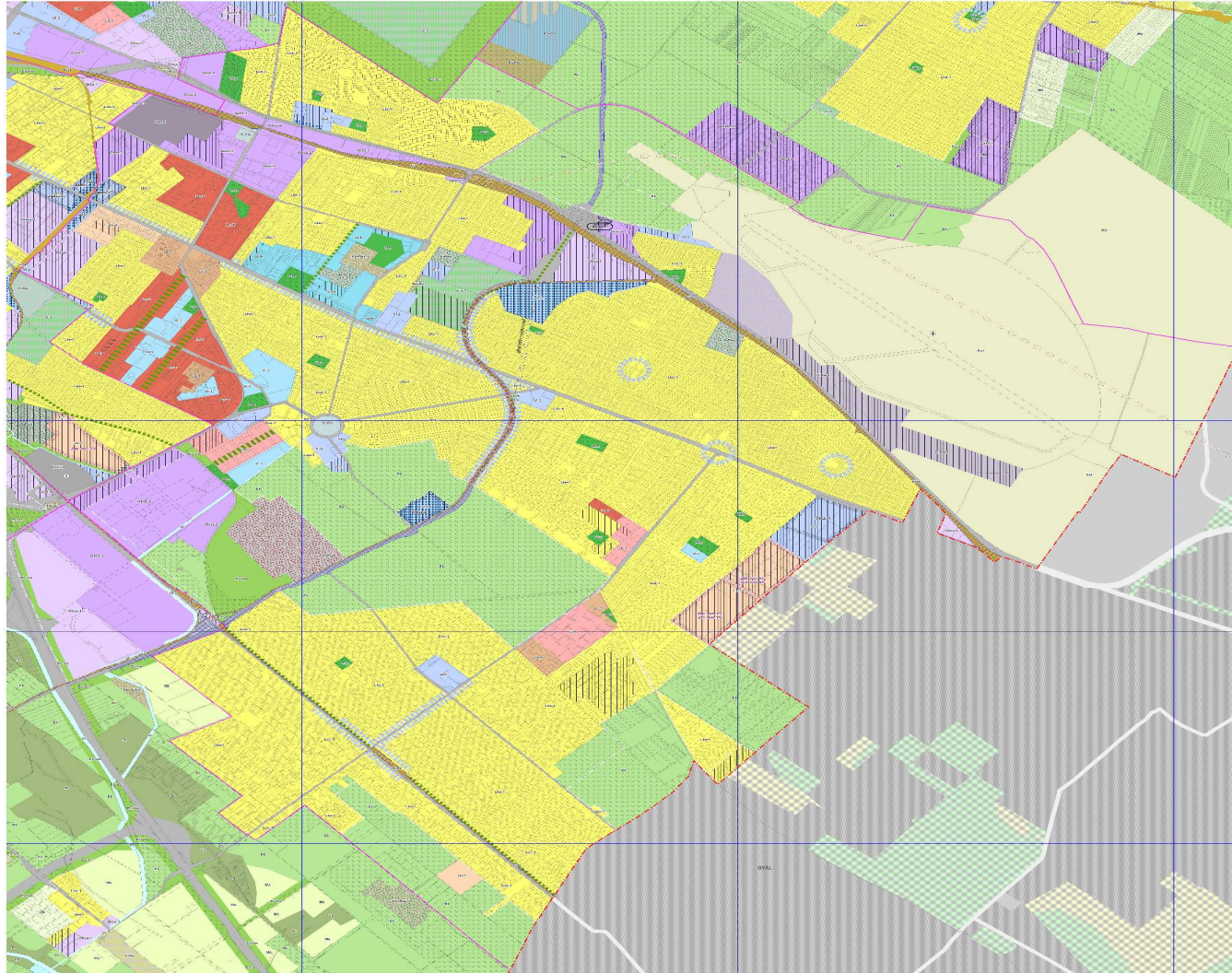
Forrás: Fővárosi TSZT Megalapozó munkarésze (2021)³⁸

³⁸ <https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx>

Emellett a 2021-es TSZT Megalapozó munkarésze összegzi az egyes kerületekben 2017-2021 között megvalósult jelentősebb területhasználati változásokat, melyek a XVIII. kerületben a következők voltak:

- volt Halomi úti laktanya helyén megkezdődtek a szomszédos kertvárosias lakóterületekhez illeszkedő fejlesztések,
- a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér környezetében a K-Rept területfelhasználási egység egy részén új épületek épültek,
- a Méta utca és a Besence utca sarkán a Gksz-2 területfelhasználási egység területén az FKF Zrt. hulladékudvara és újraháználati központja épült meg.

BUDAPEST FŐVÁROS
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE
1984/2021. (II. 24.) Főv. Kgy. határozattal módosított
 az 56/2015. (II. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott TST-vel
 azonos tartalmú kerületi áttekintő térkép
SZERKEZETI TERVLAP
 1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

- Ln-0 Nagyvárosias, magas intenzitású, jellemzően zárt sorú, zártudvaros beépítésű lakóterület
- Ln-2 Nagyvárosias, jellemzően zárt sorú, kereset beépítésű lakóterület
- Ln-3 Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület
- Ln-T Nagyvárosias telepszerű lakóterület
- Lk-1 Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület
- Lk-2 Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület
- Lk-T Kisvárosias, telepszerű lakóterület
- Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület
- Lke-2 Kertvárosias, laza beépítésű lakóterület
- Lke-3 Kertvárosias, szüleműrtérkény, hagyvidéki lakóterület

VEGYES TERÜLETEK

- Vt-V Városközpont területe
- Vt-M Melékközpont területe
- Vt-H Kiemelt jelentőségű helyi központ területe
- Vi-1 Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület
- Vi-2 Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület
- Vi-3 Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület

GAZDASÁGI TERÜLETEK

- Gksz-1 Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület
- Gksz-2 Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület
- Gipe Energetikai terület

ÜDÜLŐTERÜLETEK

- Üh Hétvégházias üdülőterület

KÜLÖNLÉGES TERÜLETEK

- K-Ke Bevásárlóközpont területe
- K-Lg Nagy kiterjedésű szállítmányozási-, raktározási és logisztikai terület
- K-Va Vásár, kiállítás és kongresszus területe
- K-Ok Oktatási központok területe
- K-Él Egészségügyi terület (kórház, szanatórium, gyógyszerelő, gyógyuduló)
- K-Sp Nagyterjedésű sportolási célú terület
- K-Rek Nagyterjedésű rekreációs és szabadidős terület
- K-KV Komplex vízparti terület
- K-AN Allat-, és növénykert területe
- K-Hón Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület
- K-Hull Hulladékkezelő, -lerakó területe
- K-Sz Szennyvízkezelés területe
- K-Köz Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület
- K-KK Kikötő területe
- K-Rep Repülőtér területe
- K-T Temető területe
- K-MJ Mezőgazdasági üzemi terület
- K-Tp Tematikus intézménypark
- K-Vke Vízkezelési területek

56. ábra Fővárosi Településszerkezeti terv, Területfelhasználás (1. tervlap) - kivágat a XVIII. kerületre *Forrás:*
<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx>

3.2.6.2. Épített örökség, védettségek

A kerületben az épített örökségvédelem szempontjából kiemelten kezelendő érték-típusok a következők: műemlékek és műemléki környezet, régészeti lelőhelyek, fővárosi védelem alatt álló építmények, valamint kerületi egyedi védelem alatt álló építmények, területek.

Az épített értékek nagy részét – a régészeti lelőhelyeken kívül – a településkép védelméről szóló 33/2022. (XII. 1.) kerületi önkormányzati rendelet 2. melléklete³⁹ sorolja fel, elhelyezkedésüket, lehatárolásukat pedig a régészeti lelőhelyekkel együtt a Kerületi Építési Szabályzat tervlapjai tartalmazzák. Eszerint a kerületben:

- 2 db műemlék (alapadataikat lásd: 16. táblázat),
- 30 db fővárosi védelem alatt álló épület, építmény és 1 db építményegyüttes [melyek listáját a településkép védelméről szóló Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelet 3. melléklete tartalmazza, elhelyezkedésüket pedig a fővárosi TSZT 3. tervlapja mutatja be⁴⁰],
- 8 db kerületi védelem alatt álló terület (Lónyaytelep, Bókaytelep, Gloriett-telep, Szent Imre-Kertváros, Szemeretelep, Ganztelep, Ganzkertváros, Nemes utca és térsége),
- 52 db kerületi egyedi védelem alatt álló épület, építmény (pl. templomok, iskolák, villaépületek, lakóépületek, határkövek, szobrok és emlékművek, keresztek),
- 14 db régészeti lelőhely található.

Műemlék megnevezése	HRSZ	Törzsszám	Azonosító
Szent Lőrinc kápolna	150257	15781	1253
Ferihegyi repülőtér, 1. terminál felvételi épülete	156716	16049	1251

16. táblázat: A kerületben található műemlékek alapadatai

Forrás: településkép védelméről szóló 33/2022. (XII. 1.) kerületi önkormányzati rendelet és <https://muemlekem.hu/muemlek> alapján

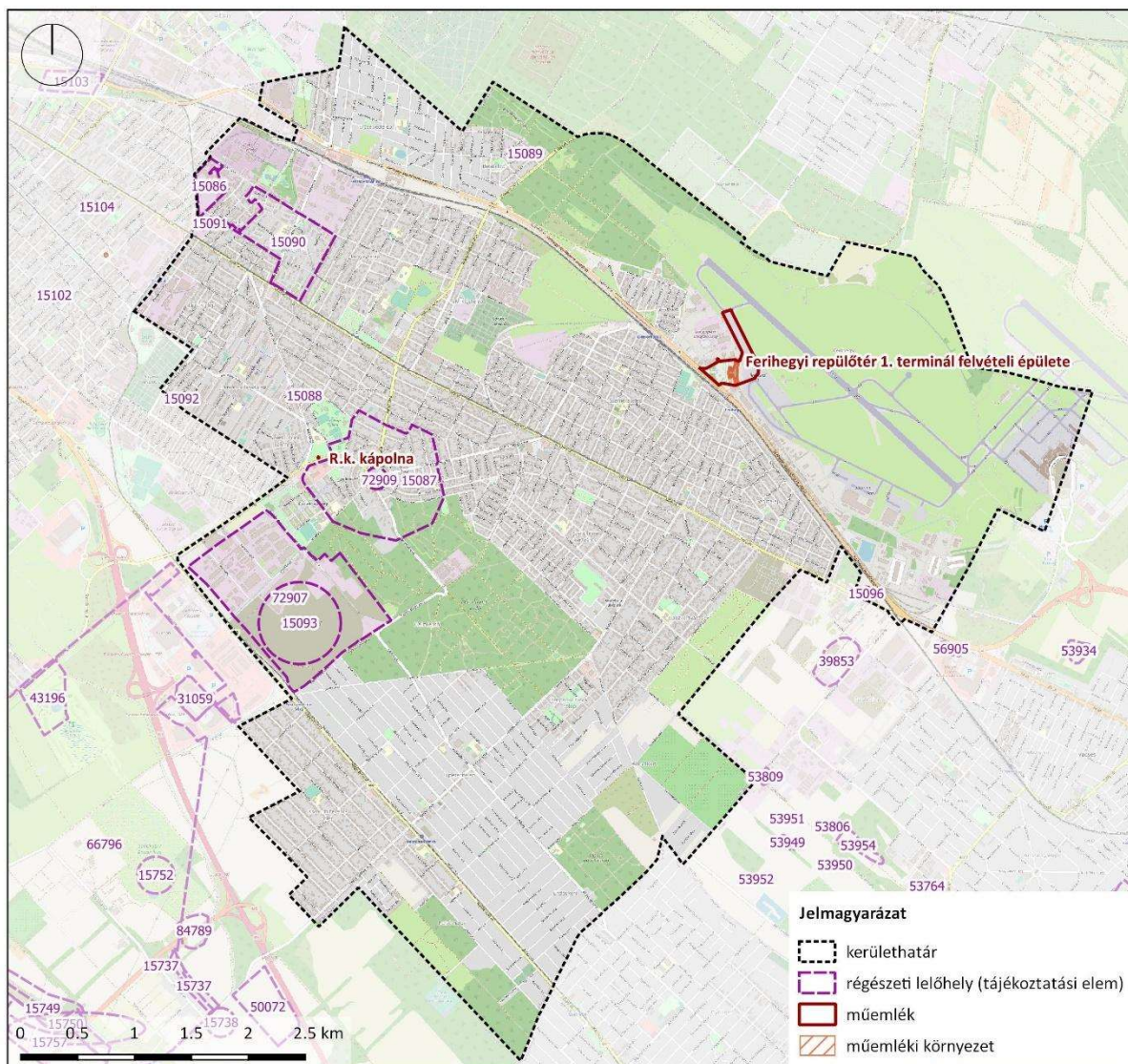
A kerületben található műemlékeket, fővárosi és kerületi védelem alatt álló épületeket, valamint a kerületi védelem alatt álló területeket a kerületi Településképi Arculati Kézikönyv⁴¹ ismerteti részletesen, fotódokumentációval. A kerületben található műemlékeket, műemléki környezet és régészeti lelőhelyek elhelyezkedését az 56. ábra mutatja be.

³⁹ Lásd: <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2022/33>

⁴⁰ Az épített környezet értékeinek védelme c. tervlap, lásd: <https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx>

⁴¹

https://bp18.hu:8000/Documents/MediaFiles/20230724/d_8c9d2e8c_fc8f_48a3_952c_852e92bd8b01.pdf

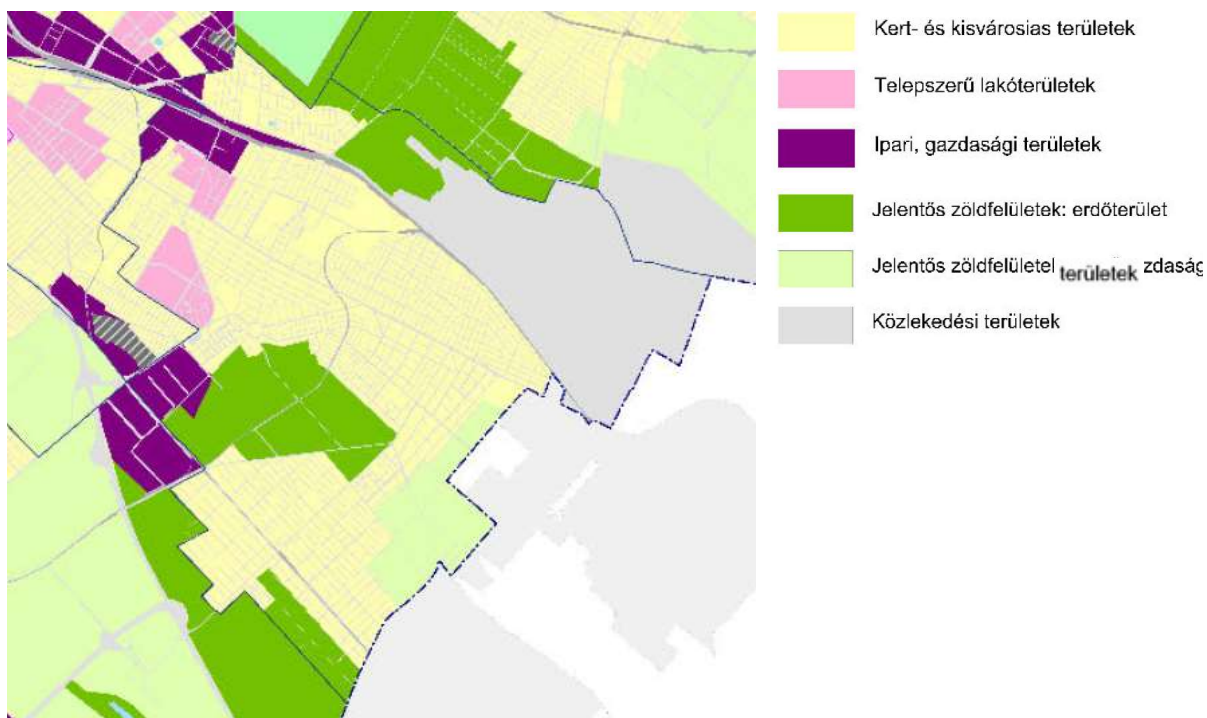

57. ábra: A kerület műemlékei és régészeti lelőhelyei

Forrás: saját szerkesztés

3.2.6.3. Településkarakter, településkép

A Fővárosi Közgyűlés 2017. szeptember 27-i rendes ülésén 1319/2017. (IX. 29.) normatív határozatával elfogadott fővárosi Településképi Arculati Kézikönyvben szereplő, a XVIII. kerületre vonatkozó átfogó fővárosi karakterterületeket az 57. ábra szemlélteti. Az ábrán is jól látható, hogy a fővárosi TAK alapján a kerület döntő része kert- és kisvárosias karakterű, helyenként előforduló teletszerű lakóterületekkel. A lakóterületek mellett az erdőterületek, közlekedési területek (különösen: repülőtér), valamint az ipari-gazdasági területek is jellemző karakterterületek. A kerületben fővárosi jelentőségű, településképi szempontból meghatározó terület nem található.

58. ábra A főváros átfogó karakterterületei – kivágat a XVIII. kerületre

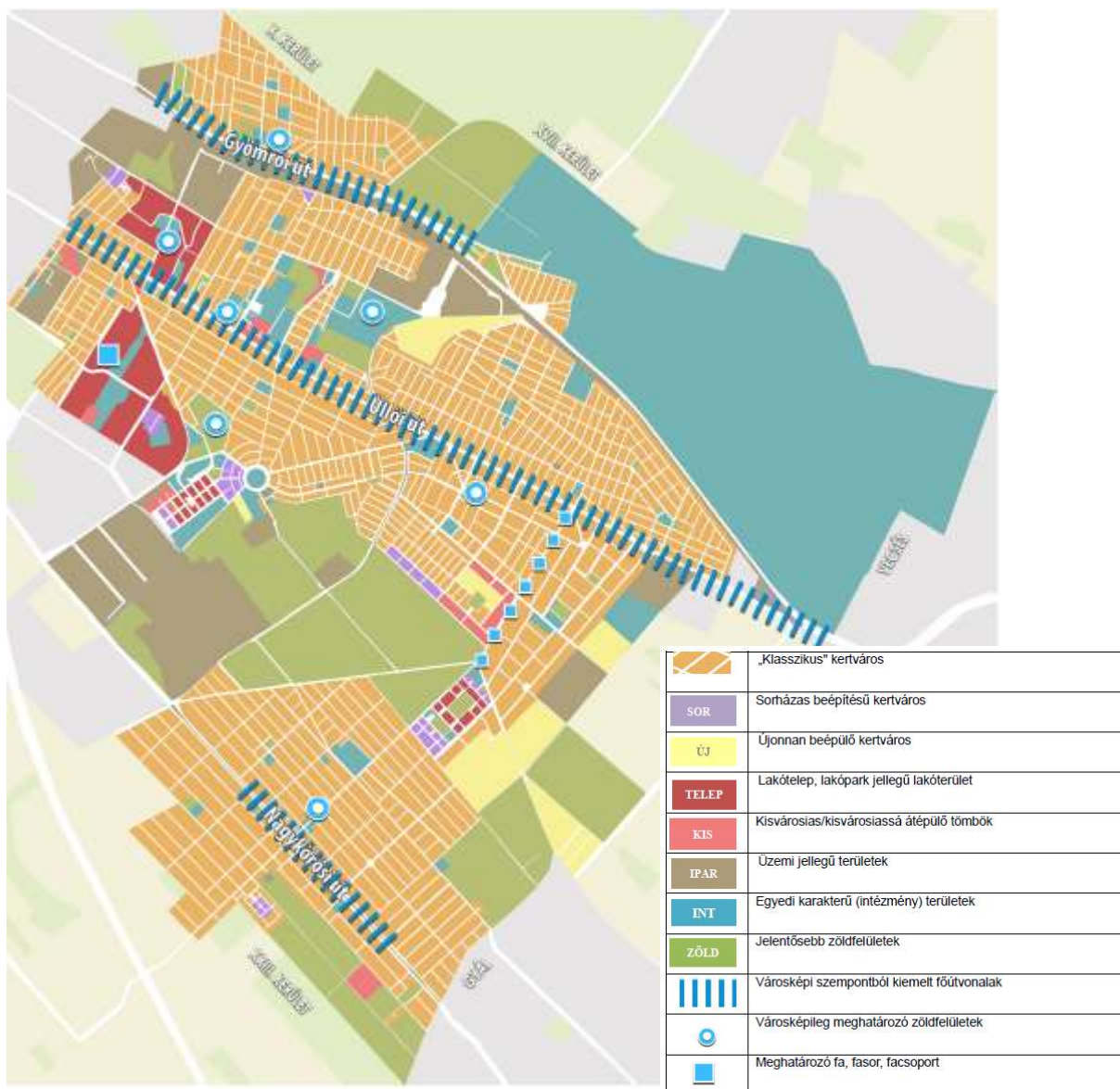
Forrás: BFVT Kft. (2017): Budapest Településképi Arculati Kézikönyve

A Budapest XVIII. kerület 2017-ben jóváhagyott kerületi Településképi Arculati Kézikönyve⁴² a helyi sajátosságokat figyelembe véve finomítja a fővárosi TAK-ban a kerületre meghatározott karakterterületeket. Az eltérő karakterű területeket az 58. ábra szemlélteti. A településképi szempontból meghatározó területeket a 33/2022. (XII.01.) kerületi önkormányzati rendelet 3. melléklete rögzíti, melyek a következők:

- Üllői út menti területek,
- Gyömrői út menti területek,
- Gilice-tér és környezete,
- Lakótelepek,
- Lakóparkok.

A településképi szempontból meghatározó zöldfelületi elemeket a 3.2.5. fejezet mutatta be.

⁴² https://bp18.hu:8000/Documents/MediaFiles/20230724/d_8c9d2e8c_fc8f_48a3_952c_852e92bd8b01.pdf

59. ábra: Eltérő karakterű területek lehatárolása

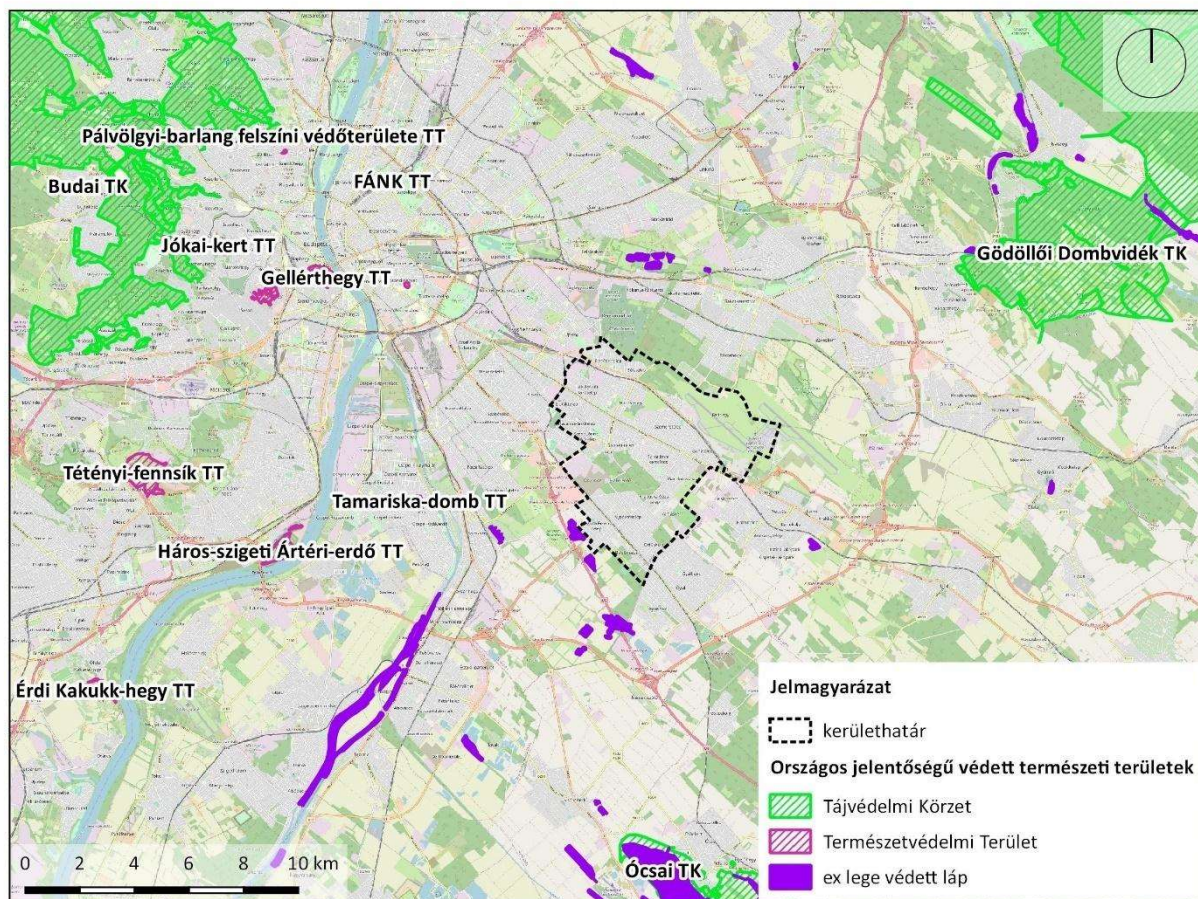
Forrás: a 33/2022. (XII.01.) kerületi önkormányzati rendelet 1. melléklet

3.3 Természet-és tájvédelem

Budapest főváros területén belül a védett és fokozottan védett természeti értékekre, a védett természeti területekre, a Natura 2000 területekre és közösségi jelentőségű értékekre vonatkozó adatokkal a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban: DINPI) rendelkezik. A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) online térképes adatbázisa alapján Budapest XVIII. kerület közigazgatási területén **nem található sem országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület** (lásd: 60. ábra), **sem Natura 2000 terület** (lásd: 61. ábra). A védett területek közül a Tamariska domb Természetvédelmi Terület (a kerülethatártól kb. 5,6 km-re Nyra, a XXI. kerületben helyezkedik el), valamint a Ráckevei Duna-ág (HUDI20042) különleges

természetmegőrzési terület (a kerülethatártól kb. 5,0 km-re Ny-ra) található legközelebb a kerülethez.

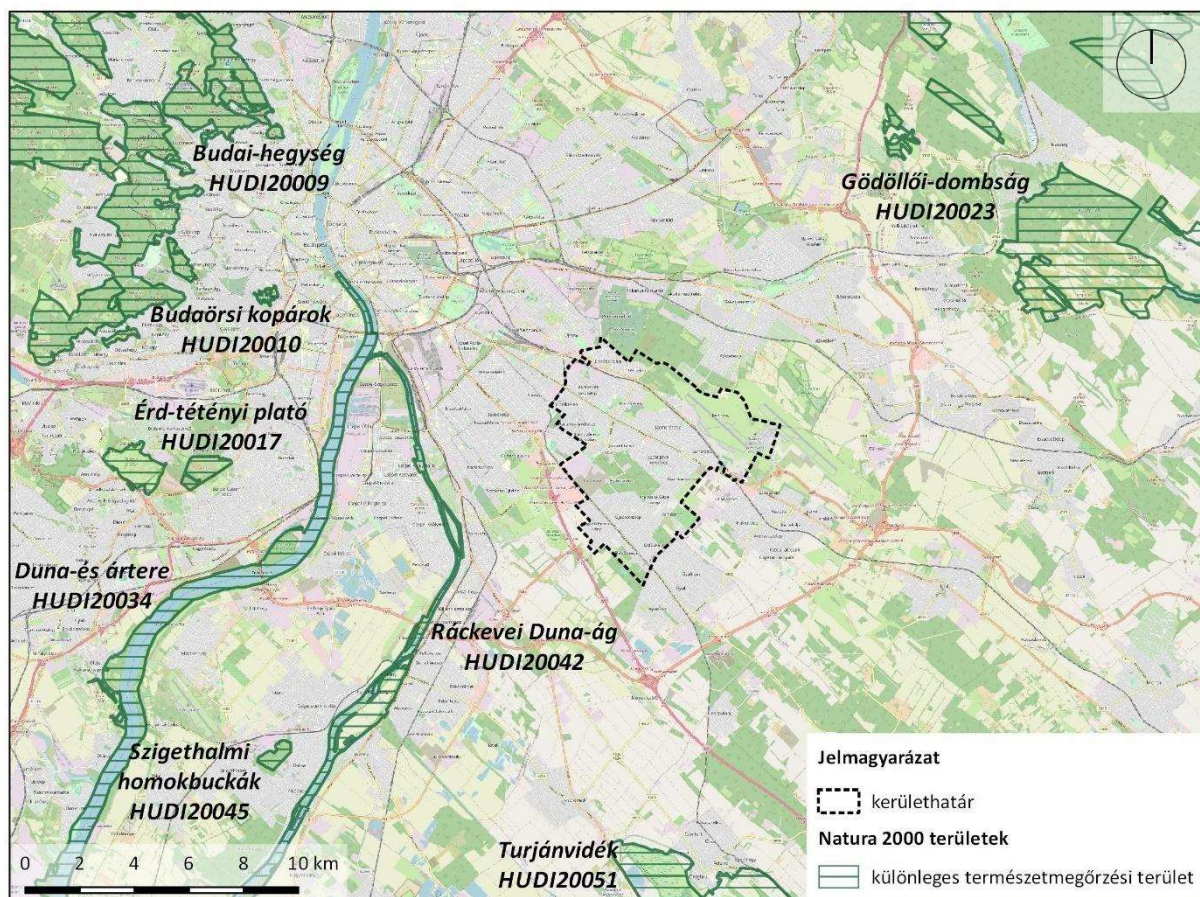
Országos jelentőségű, *ex lege természetvédelmi kategóriába tartozó értékek*⁴³ sem fordulnak elő a XVIII. kerületben, azonban a DNY-i kerülethatártól kb. 60-100 m-re „Imre-major” és „Bab-hegy” néven *ex lege* védett lapterületek húzódnak (lásd: **60. ábra**).

60. ábra: A XVIII. kerületet körülvevő országos jelentőségű védett természeti területek

Forrás: saját szerkesztés

⁴³ *Ex lege* védett természeti **területnek** minősül valamennyi láp és szikes tó, valamint természeti **emléknek** minősül valamennyi kunhalom, földvár, forrás, víznyelő, és természeti **értéknek** minősül valamennyi barlang.

61. ábra: A XVIII. kerületet körülvevő Natura 2000 területek

Forrás: saját szerkesztés

Helyi jelentőségű védett természeti területekhez Budapest esetében a Fővárosi Közgyűlés által rendeletben kijelölt védendő területek és értékek tartoznak. A környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Tn.) 2000. évi módosítása miatt a kerületi önkormányzatok elvesztették jogukat a védetté nyilvánításban és a védelmek feloldásában is, valamint azok gondozására, őrzésére, fejlesztésére sincs felhatalmazásuk. A probléma rendezésére a Fővárosi Önkormányzat szakmai indokok alapján felülvizsgálta a korábban kerületek által kijelölt, ill. létrehozott védettségeket, és fővárosi rendeletbe emelte jelentős részüket. Ezáltal ezen területek egyben a Fővárosi Önkormányzat tulajdonába és/vagy kezelésébe kerültek át. Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 25/2013. (IV. 18.) önkormányzati rendelete⁴⁴ Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről alapján **a XVIII. kerületben fővárosi védelem alatt álló természeti terület vagy természeti emlék nem található.** A kerülethatárhoz legközelebb (kb. 550 m) a Soroksári Botanikus kert helyi jelentőségű TT található.

A legutóbb 364/2021. (II.24.) Főv. Kgy. határozattal módosított Budapest Főváros Településszerkezeti Tervének (a továbbiakban: TSZT) 4. szerkezeti tervlapja (Zöldfelület, Táj- és

⁴⁴ <https://net.jogtar.hu/rendelet?docid=A1300025.FOV&dbnum=104&council=fovaros>

---

természetvédelem)⁴⁵ alapján „védelemre érdemes természeti terület” kategória szintén **nem került kijelölésre a kerületben**, így fővárosi szándék nincs helyi jelentőségű védett természeti terület védetté nyilvánítására.

A Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott kerületi építési szabályzat⁴⁶ (továbbiakban: KÉSZ), valamint a településkép védelméről szóló Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2022. (XII. 1.) önkormányzati rendelet⁴⁷ alapján természetvédelmi szempontból helyi (kerületi) védelem alatt álló terület nincs a kerületben. „*A települési környezetben élő értékes egyedi fák, fasorok védelmét nem természetvédelmi jelentőségük, hanem városképi megjelenésük, a városi környezetben betöltött szerepük indokolja. Ennél fogva nem természeti értéként védendők, hanem az épített örökség részeként. A településkép védelméről szóló törvény⁴⁸ és annak végrehajtási rendelete⁴⁹ az egyes települések, illetve kerületek területére készítendő arculati kézikönyvön és településképi rendeleten keresztül ad lehetőséget.*⁵⁰” A kerületben helyi védelem alatt álló zöldfelületi elemeket a 3.2.5. fejezet ismertette.

Részben a természetes és természetközeli élőhelyek védelmét is szolgáló **Országos Ökológiai Hálózat** lehatárolását a területrendezési tervek tartalmazzák, melyek a településrendezési eszközök készítése során a meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása figyelembevételével kerülnek lehatárolásra. A XVIII. kerületet érintően a magasabb rendű térségi tervek és Budapest TSZT által lehatárolt Országos Ökológia Hálózat összhangban van a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI) által kezelt adatbázisban lehatárolt területekkel, ugyanis **a kerületben nem található meg az ökológiai hálózat egyetlen eleme sem** (lásd: 62. ábra). Legközelebbi elemek a fent említett ex lege védett lápterületek, melyek egyben az ökológiai hálózat magterületei.

---

⁴⁵ <https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/Lapok/default.aspx>

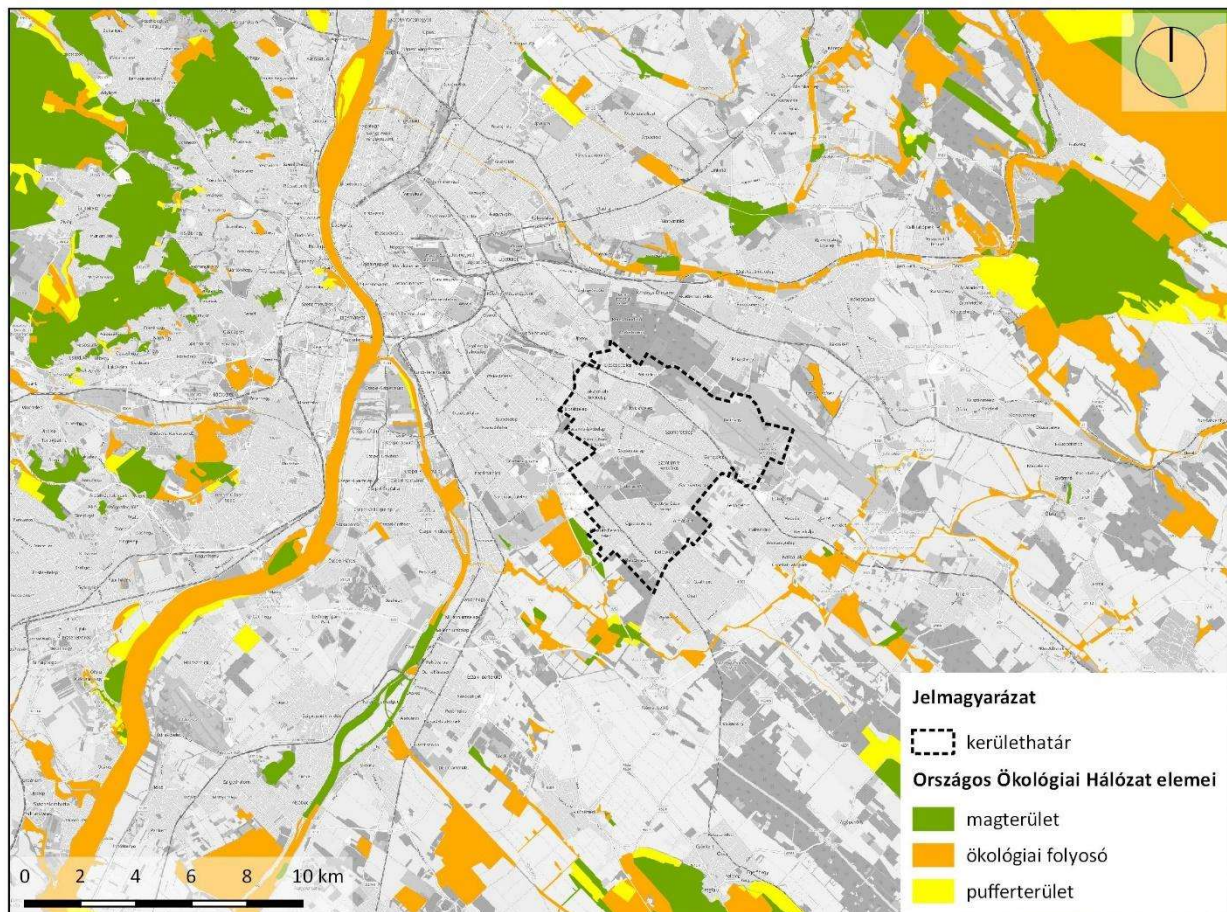
⁴⁶ <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2022/5>

⁴⁷ <https://or.njt.hu/eli/v01/735814/r/2022/33>

⁴⁸ A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény

⁴⁹ Egyes kormányrendeleteknek a településkép védelmével és a településrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 400/2016. (XII. 5.) Korm. rendelet

⁵⁰ Forrás: BFVT Kft. Budapest Környezeti Állapotértékelése 2023.
https://budapest.hu/Documents/BKAE/2023/BK%C3%81%C3%89_2023.pdf

62. ábra: A XVIII. kerület elhelyezkedése az Országos Ökológiai Hálózat rendszerében

Forrás: <https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/fooldal> WMS szolgáltatása alapján saját szerkesztés

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (BLFNR) területének KÉSZ Megalapozó vizsgálata (Urbanitás Tervező és Tanácsadó Kft., 2021. május) alapján a Liszt Ferenc Repülőtéren számos védett növény- és állatfaj előfordulása kimutatható:

- A BLFNR területén előforduló legfontosabb védett faj a homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*), amelynek előfordulását 2013-ban az I-es futópályától északra, a zárt homoki sztyeppré területén lokalizálták. A BLFNR 1515 hektáros területén 211 növényfaj él, melyek között a védett homoki árvalányhaj mellett él még két másik védett faj is, a tarka zsurló (*Equisetum variegatum*) és a rákosi csenkesz (*Festuca x wagneri*). Kiemelhető további két pannon endemikus (bennszülött) növényfaj a magyar szegfű (*Dianthus pantederae*) és a szürke gurgolya (*Seseli osseum*).
- Az ízeltlábú, egyenesszárnyú élőlények közül leírt 28 fajból kiemelhető a fokozottan védett magyar tarsza (*Isophya costata*) és a védett sisakos sáska (*Acrida ungarica*), a barbár sáska (*Calliptamus barbarus*) és a törös szöcske (*Gampsocleis glabra*). Futóbogarak közül legjelentősebb a fokozottan védett magyar futrinka (*Carabus scabriusculus*). A vizsgált 65 lepkefajból a legjelentősebb a védett vörös csüngőlepke (*Zygaena laeta*).
- Az elmúlt évek fejlesztési projektjei (pl.: Cargo City) keretében 3 kétéltű és 3 hulló faj jelenlétét bizonyították. Ezek a zöld varangy (*Bufo viridis*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), kecskebéka (*Pelophylax esculentus*), zöldgyíkok (*Lacerta viridis*), fűregyíkok (*Lacerta agilis*) és a

---

betonozott felületek környezetében a fali gyíkok (*Podarcis muralis*). Ezek a fajok az egykori vecsési térségi semlyék maradványai.

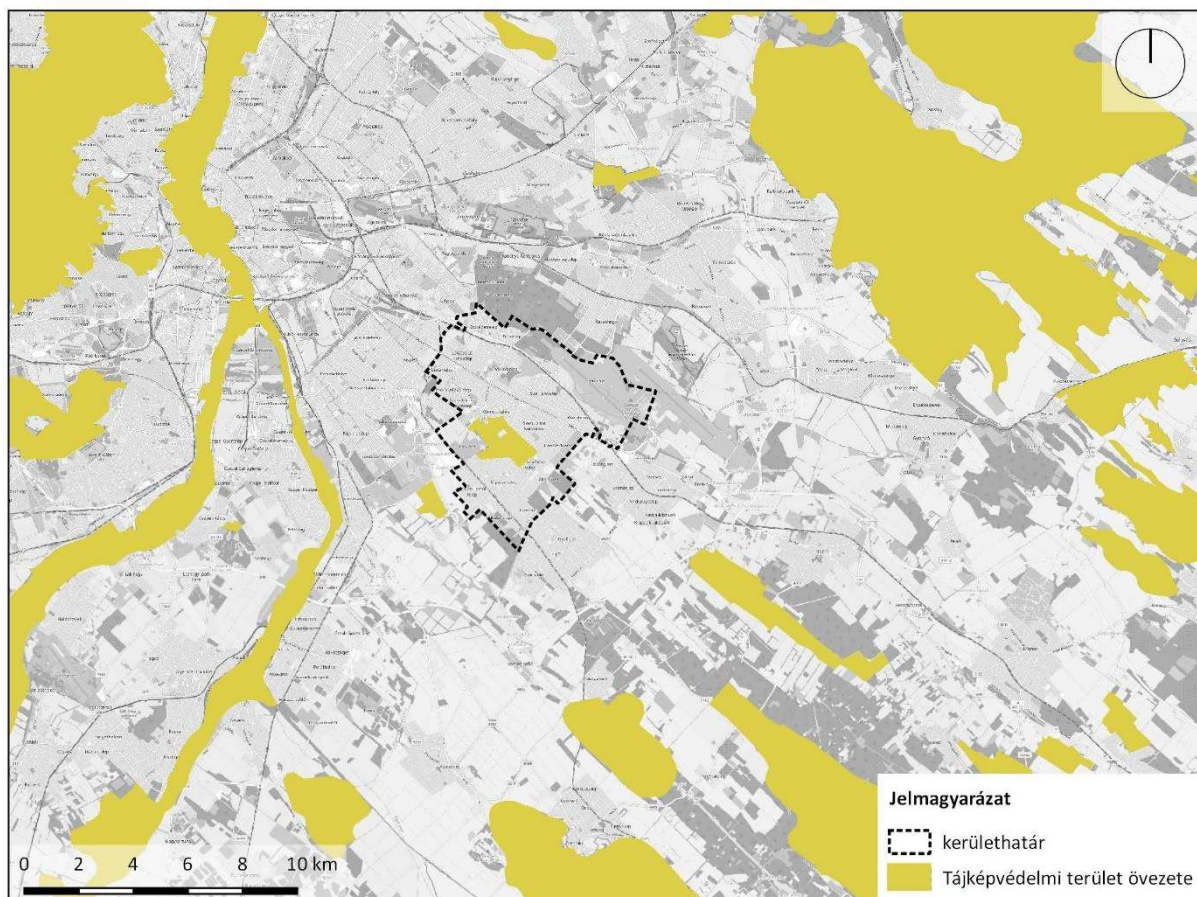
- Mivel a terület Budapest, illetve Dél-Budapest legnagyobb összefüggő természetközeli füves területe, ezért sok, a közelben fészkelő ritkább madárfajnak biztosít kiváló táplálkozási lehetőségeket. A területen nagy számban élő ürge a fokozottan védett kerecsensólyom (*Falco cherrug*), egerészölyv (*Buteo buteo*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), barna rétihéja (*Circus pygargus*) kedvelt tápláléka. Több érzékenyebb védett faj is fészkel a területen, illetve a terület közelében, mint például a kis őrgébics (*Lanius minor*), a szalakóta (*Coracias garrulus*) és a gyurgyalag (*Merops apiaster*). A BLFNR-re jellemző ragadozók közül a „Cargo” terület és a II. számú futópálya környéke rendelkezik a legtekintélyesebb madárvilággal. A barna réti héják nagy valószínűséggel a Merzse-mocsár környékén költő példányokból kerülnek ki. A ragadozómadarak rendszerint az alacsonyabb fűvű területeken, guruló és egyéb betonutak közelében vadásznak jellemzően alacsonyan repülve, ami repülésbiztonsági szempontból veszélyforrást jelent. A kiterjedt zoológiai kutatások 3 védett cickányfajt is azonosítottak a területen.

A természeti értékek mellett táji értéket képviselnek a kulturális örökség szempontjából védelem alatt álló építmények, területek, melyeket a 3.2.6. fejezet tárgyal. Táji értékek sorában megemlítendő az **egyedi tájértékek**, melyek 1996. évi LIII. törvényben található meghatározás szerint (6. § (3) bekezdés) „*az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom szempontjából jelentősége van.*” 6. § (4) bekezdés értelmében: „*Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv feladata.*” A nyilvántartásban szereplő egyedi tájértékeket a Természetvédelmi Információs Rendszer⁵¹ (TIR) és a településrendezési tervek is tartalmazzák. A XVIII. kerület esetén sem a TIR, sem a Kerületi Építési Szabályzat és mellékletét képező szabályozási tervlapok nem tartalmazzák egyedi tájértékekről információt, így a **kerületben még nem készült el az egyedi tájértékek katasztere.**

A fentiek mellett kiemelendő, hogy ökológiai, tájképi és rekreációs szempontból is kiemelkedő értéket képviselnek a kerület erdőterületei, melyeket az 3.2.5. fejezet mutat be. A Péterhalmi-erdő része az Országos Területrendezési Tervben kijelölt **tájképvédelmi terület övezetének** (lásd: 63. ábra). A tájképvédelmi terület övezetébe olyan területek tartoznak, melyek „*a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak?*” (2018. évi CXXXIX. törvény 4. § 43. pont).

---

⁵¹ <https://web.okir.hu/map/?config=TIR&lang=hu>

63. ábra: A XVIII. kerületet érinti a tájképvédelmi övezet területe

Forrás: <https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/fooldal> WMS szolgáltatása alapján saját szerkesztés

3.4. Hulladékgazdálkodás, köztisztaság

3.4.1 A hulladékgyűjtés

A XVIII. kerületben a rendszeresen keletkező települési szilárd hulladék (TSZH) elszállítását – a 2012. évi CLXXXV. törvény és a 385/2014. (XII.31.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően – a BKM Nonprofit Zrt. FKF Hulladékgazdálkodási divíziója végezte 2023. júniusáig, amint az a közszolgáltatás keretében a főváros többi részére is jellemző volt. A Mötv. és a Ht. 2021. februári egyidejű módosítása értelmében 2023. júliustól kizárólagos állami feladat a hulladékgazdálkodás, amelyet egy országos koncesszor megbízásával lát el (MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.). A kerületi környezetvédelmi program készítése során átmenetileg volt a Főváros hulladékgazdálkodásának szervezeti háttere. A MOHU MOL és a BKM Zrt. közös irányítása alatt jött létre a MOHU Budapest Zrt., amely a fővárosi közszolgáltatási feladatok tényleges ellátását bonyolítja.

A települési szilárd hulladék gyűjtését a korábbi években is használt célgépek zárt, pormentes módon biztosítják. A gyűjtés gyakorisága a társasházak övezetében heti kétszer, a családi házas övezetben heti egyszer. Az edényzetek ürítési időpontjait a közszolgáltató szelektív naptára

---

tartalmazza, amelyben házsám szintű keresési lehetőség is rendelkezésre áll. A keletkezett összes hulladékmennyiséget tekintve emelkedő tendencia figyelhető meg 2010- től kezdődően, ezzel összhangban emelkedett a begyűjtött hulladék mennyisége is. Fővárosi szinten a XVIII. kerület méretéhez és lakosságához viszonyítva a kevésbé hulladéktermelő kerületek közé tartozik, bár kerületekre osztva közszolgáltatónak nincs nyilvántartása a keletkező hulladékmennyiségről és a minőségéről. Mivel a járatok sem mindig csak egy kerületen belül vannak, így a minőség tekintetében is a budapesti minta feleltethető meg a kerületi összetételnek. Ez alapján a települési szilárd hulladék mennyiségét legnagyobb mértékben – közel 30% – a biológiailag lebomló hulladék teszi ki. A második legjelentősebb komponens a műanyag, amely 10%-ot meghaladóan szerepel. A többi hulladéktípusból még a veszélyes hulladék a kiemelendő 1,4%-os aránnyal, amelynek a százalékos mennyisége az elmúlt években nem változott.

3.4.2 Kevert települési szilárd hulladékok (TSZH)

Mint az előző fejezetben bemutatásra került, a kerületeken átívelő gyűjtési körzeteknek köszönhetően nem áll rendelkezésre mért adat a XVIII. kerületben keletkező hulladékok mennyiségéről. Átfogó képet a fővárosi adatok alapján kaphatunk.

Az Elektronikus Hulladékgazdálkodási Információs Modul (EHIR) adatai szerint 2014-2023 között Budapesten évente keletkezett hulladékok (nem csak lakossági) mennyisége 1,3-3,0 millió tonna között alakult, azaz átlagosan 1,8 millió tonna hulladék keletkezett. A nem veszélyes hulladékmennyiség átlagosan 50-60%-a (az elmúlt hat évben átlagosan 1 millió tonna évente, de 2020-ban például 2,2 millió tonna) építési-bontás hulladék, a fennmaradó rész tartalmazza az egyéb hulladékokat, így a lakosságtól begyűjtött települési hulladékot is. A veszélyes hulladékok mennyisége az elmúlt években átlagosan 85-90 ezer tonna körül alakult.

A keletkező hulladék mennyisége, illetve fajlagos mértéke jelentős eltéréseket mutat különböző társadalmi-gazdasági jellemzőkkel bíró térségekben (jellemzően az alacsonyabb fejlettségű területeken az egy főre jutó keletkező hulladék mennyisége alacsonyabb). A hulladékgazdálkodási régiók közül fővárosi régióban az átlagot meghaladó (de nem a legmagasabb), 366 kg/fő volt az éves begyűjtött hulladékmennyiség az elmúlt években.

A települési hulladékok Budapesten a közszolgáltatás keretein belül begyűjtött mennyisége 2010 és 2013 között évente fokozatosan 100 ezer tonnával csökkent; az elmúlt években 600-650 ezer tonna körül alakult, amelynek döntő hányadát továbbra is a lakosságtól, valamint a gazdálkodó szervezetektől gyűjtött vegyes hulladék adja. Ezek pontos aránya nem ismert, a közszolgáltató becslésén alapul.

3.4.3 Szelektív hulladékgyűjtés, elkülönített hulladékgyűjtés (csomagolási hulladékok, zöldhulladék, veszélyes hulladék)

A szelektíven begyűjtött hulladékok mennyisége az infrastruktúra fejlesztésével párhuzamosan meredeken növekedett, majd a növekedés 2019 óta megtorpant, az elmúlt három évben 95 ezer tonna/év körül alakul. A közszolgáltatás keretében a szelektíven gyűjtött hulladékok aránya a begyűjtött települési hulladékok 16-18%-át adják. A 2003 óta megvalósuló lakossági szelektív (elkülönített) hulladékgyűjtés eleinte a szelektív gyűjtőszigeteken és hulladékudvarokon történ, ezt

---

fokozatosan kiegészítette a házhoz menő gyűjtési rendszer, 2014 végére elérve a 100%-os területi lefedettséget.

Az összes mennyiség 38%-át a zöldhulladék adta, majd mennyiség szerint csökkenő sorrendben a papírhulladék (31%), a műanyag- (16%), az üveg- (6%), fém (4%), majd az egyéb hasznosítható hulladékok (2%) következnek. A további szelektíven gyűjtött frakciók aránya összesen kb. 3%-ot tett ki. Az elmúlt években a gyűjtés mértéke egyik hulladék frakció tekintetében sem növekedett érdemben, azok nagyjából a 2020-as szinten maradtak, kivéve a lakossági hulladékudvarokban gyűjtött építési-bontási, a veszélyes és egyéb hasznosítható hulladékokat, amelyek mennyisége számottevő mértékben lecsökkent.

A házhoz menő szelektív gyűjtés keretében három hulladékfrakció (papír, műanyag, fém) gyűjtése valósul meg, gazdaságossági okokból a műanyag- és fémfrakció gyűjtése ugyanabban az edényzetben, majd különválasztásuk válogatóműben történik. A jellemzően lakótelepi, belvárosi és társasházazs övezetekben heti egyszer, a jellemzően kertés házas övezetekben havonta egyszer ürítik az edényzetet. A házhoz menő rendszerben elkülönítetten begyűjtött hulladékok mennyisége fővárosi szinten 45 000 – 50 000 t/év. Az így összegyűjtött papír, műanyag és fémhulladék a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladékmennyiség kb. 8-9%-át jelenti.

Az FKF a **szelektív hulladékgyűjtő-szigetek** kihelyezését 2003-ban kezdte meg, papír, műanyag, fémdoboz és üveghulladékok gyűjtésére. 2011 végéig mintegy 940 db sziget került ki a közterületekre. A házhoz menő szelektív gyűjtés kiterjesztésével párhuzamosan a lakossági szelektív hulladékgyűjtő szigetek számának és elhelyezésének optimalizálása folyamatos, 2023 decemberében 76 szelektív gyűjtősziget található a Fővárosban. A XVIII. kerületben összesen 6 db szelektív sziget található, amelyek közül 4 helyszínen minden frakció gyűjthető, 2 helyszínen csak üveghulladék gyűjthető (helyszíneket ld.: következő ábrán). A szelektív gyűjtőszigeteken közszolgáltató öt különböző hulladékfrakciót (fém, műanyag, papír, fehér és színes üveg) gyűjt be. A szelektíven begyűjtött csomagolási hulladékok éves mennyisége 6500-7000 tonna, a szigeteken begyűjtött hulladékok mennyisége csökkenő tendenciát mutat.

Budapesten közszolgáltatáson keresztül 17 hulladékgyűjtő udvar érhető el, ahol a lakosság nagyrészt díjmentesen leadhatja a szelektíven gyűjtött hulladékot (papír, műanyag, üveg, fém stb.), beleértve a háztartási veszélyes hulladékokat is (pl. elektronikai hulladékok, fénycsövek és világítótestek, szárazelem, fáradt olaj, használt akkumulátor stb.). A XVIII. kerületben három hulladékudvar is üzemel (helyszíneket ld.: következő ábrán):

- Jegenye fasor 15: a hulladékudvarokban általánosan leadható csomagolási hulladékok és veszélyes hulladékok + építési-bontási hulladékok.
- Besence u. 1/a: a hulladékudvarokban általánosan leadható csomagolási hulladékok és veszélyes hulladékok + nagydarabos hulladékok (lom).
- Ipacsfa u. 14.: a hulladékudvarokban általánosan leadható csomagolási hulladékok és veszélyes hulladékok + építési-bontási hulladékok, nagydarabos hulladékok (lom), festékhulladékok.

A felsorolásból is látható, hogy a kerületben jóval a fővárosi átlag feletti számban található meg hulladékudvar, illetve a leadható hulladékfrakciók köre is jelentősen szélesebb az átlagosnál (építési-bontási hulladékot Budapesten 4 helyszínen adható le, ebből 2 a XVIII. kerületben található).

64. ábra: A XVIII. kerületben található szelektív hulladékgyűjtő szigetek és létesítmények

Forrás: saját szerkesztés

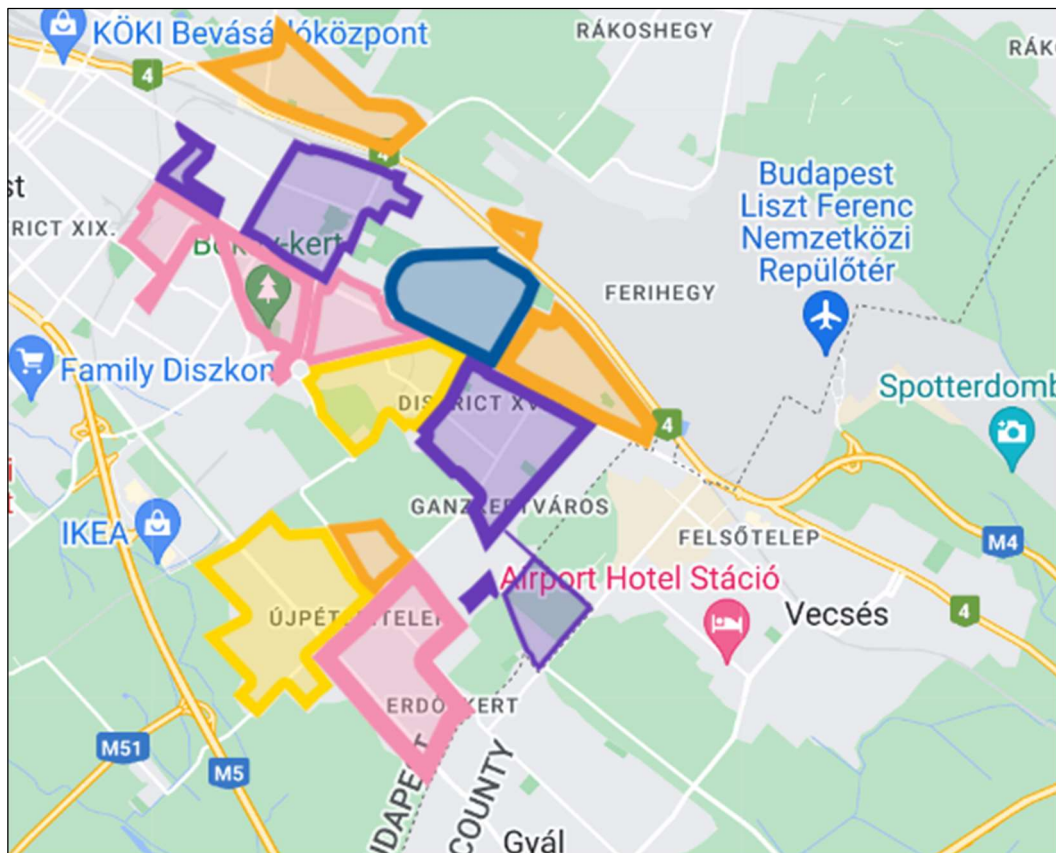
A szelektíven begyűjtött hulladékok hasznosítását alvállalkozók végzik. A csomagolási hulladékok esetében meg kell említeni, hogy a visszajelzések alapján nagy arányú idegenanyag található egyes hulladékfrakciókban, ami nagyban nehezíti a hasznosítást. A műanyag hulladékok esetében akár 60 %-os is lehet a válogatás után a hasznosításra alkalmatlan hányad, míg pl. a papírhulladékok esetében mindössze 5% ez az arány.

A fővárosban 2006 óta végzik a **zöldhulladékok**, kerti biohulladékok elszállítását a kertvárosias lakóterületeken, mára összesen 19 kerületben, március elejétől november végéig. Az évente begyűjtött mennyiség 37 000 tonna körül alakul. A XVIII. kerületben hetente egyszer történik a zöldhulladékok begyűjtése, az alábbi térképen látható gyűjtési körzetekben, az önkormányzat 2023-tól ingatlanonként 10 darab zsákot biztosít évente, a családi házas övezetben a keletkező zöldhulladék elkülönített gyűjtéséhez.

A közterületeken, parkokban, zöldfelületeken keletkező zöldhulladékokat a Városgazda XVIII. kerület NZrt. gyűjti be. 2023-ban az alábbi mennyiségek kerültek a fenntartó telephelyére beszállításra:

fadarálék:	4,9 t
falevél, fű:	857,3 t
rönk, gyökér:	92,9 t
gally:	1190 t
vastagfa:	431 t
vegyes zöldhulladék:	638,6 t

65. ábra: A XVIII. kerület zöldhulladék gyűjtési körzetei

Forrás: közszolgáltatói adatközlés

A lakoságnál keletkező veszélyes hulladékok közül a legnagyobb mennyiséget a használt elemek és akkumulátorok jelentik, továbbá a festék és oldószer, illetve a gyógyszermaradványok. Ezek az anyagok sokszor a vegyes háztartási hulladék közé kerülnek, noha nem volna szabad azzal együtt kezelni őket. A háztartásokban keletkező kis mennyiségű veszélyes hulladékot térítésmentesen lehet adni a lakosági hulladékudvarokban. Az elektromos/elektronikus hulladékokat, fénycsöveket, szárazelemeket, akkumulátorokat, gyógyszereket pedig általában átveszik az árusítás helyén is. A lakosági veszélyes hulladékok külön gyűjtése 2021-ig a loomtalanítás keretében is

---

---

biztosított volt, az Önkormányzat ezen felül évente 1 alkalommal biztosított veszélyes hulladékgyűjtési akciót. Az Önkormányzat 2022-től a lomtalanítás időpontjához igazítva szervezi a veszélyes hulladékok gyűjtését.

A szelektív hulladékok esetében az egyes frakciókat érintő kötelező begyűjtési arányt 2020 előtt jellemzően elérte a közszolgáltató – kivéve az üveghulladékok esetében. A 2021 óta érvényes szigorúbb begyűjtési kötelezettségek már jellemzően nem teljesülnek a Fővárost és az agglomeráció egyes településeit tömörítő Fővárosi Hulladékgazdálkodási Régióban. Míg 2021-ben az OHKT előirányzata az elkülönítetten gyűjtendő csomagolási hulladékok esetében 75 kg/fő volt, addig a közszolgáltatás keretein belül begyűjtött tényleges érték 31,54 kg/fő volt.

A kerületben található szelektív hulladékgyűjtést elősegítő létesítmények elhelyezkedését (szigetek, hulladékudvarok, Logisztikai Szolgáltató Központ, SZÚK) a 64. ábra mutatja be.

3.4.4 Lom hulladék

A budapesti lakosság minden évben igénybe veheti a közszolgáltatás keretein belül az éves, meghatározott időpontban történő, külön díjazás nélküli lomtalanítási szolgáltatást, melynek keretében lehetősége van megválni a háztartásoknál keletkezett nagydarabos hulladékoktól (pl. bútor, szőnyeg, matrac, nagyméretű sportszer, bőrönd stb.). A közszolgáltató a lomtalanítási időpontokat a kerületi önkormányzatokkal egyeztetve határozza meg, a munkaszüneti napok figyelembevételével. A kerületek gyűjtési körzetekre vannak osztva, amelyekből koncentráltan, egy-egy nap alatt szállítják el a lomokat, gyorsan felszámolva ezzel az esetleges akadályt a közterületeken. A lomok kizárólag a kihelyezést követő napon kerülnek elszállításra.

A lomok kikészítésének pontos időpontjáról és módjáról a közszolgáltató értesítő útján előzetesen, írásban is tájékoztatja az érintett lakosságot. A háztartások, társasházak az értesítőben jelzettől eltérő időpontban, külön díjazás ellenében is rendelhetnek lomtalanítást.

A lomok leadására a Besence utcai és az Ipacsfa hulladékudvarokban is lehetőség van, illetve az újrahazsnálati központban lehetséges a még használható tárgyak leadás (ld. 3.4.7. fejezet).

A Fővárosban begyűjtött lomok éves mennyisége elérheti akár a 40 000 tonnát is, de értéke akár évről- évre rendkívül hullámzó lehet.

3.4.5 Állati eredetű hulladékok

A kerület területén keletkező állati tetemek elszállítását és kezelését a Polisz Kft. végzi, amely bejelentés alapján 2-3 munkanapon belül meg is valósul.

3.4.6 Hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása

A XVIII. kerületbe hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása nem történik. A begyűjtött hulladékok tömörítés és szállítás után a Főváros és agglomerációjában található hasznosító és ártalmatlanító létesítményekbe kerülnek, amelyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

Hulladékválogató Mű: Budapest X. kerület; szelektíven begyűjtött csomagolási hulladékok válogatása és bálázása, hasznosításra történő átadása

Fővárosi Hulladékhasznosító Mű (FHMM): Budapest XV. kerület, az anyagában nem hasznosítható csomagolási hulladékok (válogatási maradékok), illetve az ömlesztetten gyűjtött lakossági hulladékok energetikai hasznosítása. Kapacitása: évi 350 000 t, ami a 2005. évi fejlesztések után évi 420 000 tonnára növekedett.

Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központ: a begyűjtött hulladékok jelentős része anyagában és az energetikai módon hasznosításra kerül. A központ a fennmaradó hulladékmennyiség ártalommentes lerakását biztosítja. A központ 91 ha-os területén 5 ütem kialakítására van lehetőség, a 2. ütem megnyitása 2013-ban történt meg. A lerakótérben keletkező gázok hasznosítását egy gázmotoros kiserőmű biztosítja. A megfelelő műszaki védelemmel rendelkező lerakótéren kívül a központ biztosít helyet egy 30 000 t/év kapacitású komposztáló telepnek, ami a Fővárosban és környezetében keletkező és szelektíven begyűjtött zöldhulladékok kezelését végzi.

3.4.7 Hulladék ártalmatlanító és hasznosító létesítmények

A kerületben klasszikus értelemben vett hulladék ártalmatlanító (pl. lerakó) vagy hasznosító létesítmény (pl. csomagolási hulladékok hasznosítása) nem található. Azonban a Fővárosban található két **Szemléletformáló és Újrahasználati Központ (SZÚK)** közül az egyik a XVIII. kerület Besence utca 1/a telephelyen található. A SZÚK-ban nem hasznosító tevékenység történik, hanem újrahasználatra történő átvétel és átadás.

Az Újrahasználati Központokban olyan tárgyak adhatóak le, amelyek eredeti funkciójukat még maradéktalanul betöltik, tökéletesen használható állapotban vannak. pl.: babafelszerelés, játék, sporteszköz, bútor, könyv, konyhafelszerelés, lakberendezési tárgy, szerszám, DVD. Hálózati árammal működő eszközök leadására érintésvédelmi okokból nincs lehetőség (törpefeszültséggel, vagy elemmel működő eszközök leadhatók). Az Újrahasználati Központokban leadni csak a használható állapotban lévő tárgyakat lehet. A beszállításkor ezt a dolgozók szemrevételezéssel ellenőrzik. Azon tárgyak, amelyek nem alkalmasak eredeti rendeltetésük szerinti használatra, azokat csak anyaguk szerint elkülönítve, hulladékként lehet elhelyezni a hulladékudvarban a mindenkori hulladékudvari átvétel feltételei szerint.

Tárgyak leadására magyarországi lakosoknak van lehetősége, fényképes személyazonosító igazolvány és lakcímkártya bemutatása mellett, tehát a létesítmény fővárosi vagy országos jelentőségű. A személyes adatok a rendszerben rögzítésre kerülnek, az átadó lakos nyilatkozik a behozott tárgy tekintetében az újrahasználati célú lemondó szándékáról. A leadott újrahasználatos tárgyakat jelképes – tárolási költségként felszámított - összegekért lehetséges megvásárolni. Az Újrahasználati Központban leadott használható tárgyak száma tág határok között mozog, jellemzően 40 000 – 60 000 db/év között.

A kerületben található még egy speciális hulladékkezelési létesítmény, ahol nem történik ártalmatlanítás vagy hasznosítás. Az Ipacsfu u. 18. telephelyen található **Logisztikai Szolgáltató Központ** területén egy átrakóállomás is működik, ahol tömörítéssel történő hulladékkezeléssel biztosított a hulladékok szállításra, hasznosításra vagy ártalmatlanításra történő előkészítése. A központban 120 000 t/év kommunális hulladék átrakására van lehetőség teljes mértékben zárt, bűz- és pormentes technológiával, alacsony zajkibocsátással. Továbbá a telephelyen nem csak átrakóállomás és hulladékgyűjtő udvar üzemel, hanem üveg és egyéb, kevert csomagolási hulladék telephelyi gyűjtése történik. A központ működése a gyakorlatban azt jelenti, hogy a hulladékkezelés helyétől legtávolabb eső dél-pesti kerületekben a kommunális (háztartási) hulladékot begyűjtő kukásautók a Logisztikai Központba jönnek, hogy a rakományukat további tömörítést követően, zárt konténerben kamionok szállítják el a kezelés helyére, amíg ők visszatérhetnek az utcákra további tartályokat leüríteni. Mindezzel nemcsak értékes munkaidőt és üzemanyagot takarít meg, de jelentősen csökken a dél-pesti kerületek hulladékgyűjtésből adódó forgalomterhelése és a megtett távolság csökkenése révén a hulladékbegyűjtő járművek károsanyag kibocsátása és üzemanyag felhasználása. A központban nem kizárólag átrakóállomás kapott helyet, hanem egy hulladékudvar is várja a lakosságnál keletkező elkülönített módon gyűjthető hulladékokat.

3.5. Zaj-és rezgésterhelés

A kerület zajterhelését a rendelkezésre álló stratégiai zajtérképek alapján mutatjuk be.

Az előírások szerint stratégiai zajtérképet és ezen alapuló zajvédelmi intézkedési tervet:

- a 100 000 főt meghaladó lakosszámú településekre;
- az évi 30 ezer szerelvény áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító vasútvonalakra;
- az évi 3 millió jármű áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító gyorsforgalmi utakra;
- az évi 50 000 repülési műveletet meghaladó forgalmú repülőterekre kell készíteni.

Az előírásoknak megfelelően Budapest egészére, illetve külön a fővárost is érintő nagy forgalmú vasútvonalakra és gyorsforgalmi utakra a KTI gondozásában, továbbá a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre készültek stratégiai zajtérképek.

A stratégiai zajtérkép nem a tényleges zajhelyzet átfogó ábrázolása, hanem kizárólag a stratégiai tervezés szempontjait meghatározó jelentősebb zajforrások (jelentősebb közúti, vasúti, légi közlekedés és jelentősebb IPPC üzemi létesítmények zajterhelése) külön-külön megjelenített számbavétele. Számított adatokon alapul és éves átlaghelyzetet mutat be.

A stratégiai küszöbértékek:

ipari üzemek esetén $L_{den}=46$ dB, $L_{éjjel}=40$ dB

közlekedési zajforrások esetén $L_{den}= 63$ dB, $L_{éjjel} = 55$ dB

Fontos hangsúlyozni, hogy a stratégiai küszöbértékek nem feleltethetők meg a hatósági eljárások alapjául szolgáló határértékeknek.

A stratégiai küszöbértéket meghaladó zajterhelésű területek a konfliktussal terhelt területek, melyeket a stratégiai küszöbérték meghaladásának mértékét feltűntető konfliktustérképeken ábrázolnak, továbbá megjelenítik a különböző mértékű zajkibocsátással érintettek (lakosság, továbbá a lakóépületek/egészségügyi és oktatási intézmények épületei) számát is.

A stratégiai zajtérképek alapján intézkedési tervet kell készíteni. A 10 dB-t meghaladó konfliktussal terhelt, zajtól védendő vagy védelemre szánt területek vonatkozásában 5 évnél nem hosszabb határidőt tartalmazó zajcsökkentési vagy más, a zaj elleni védelmet célzó műszaki, szervezési, településrendezési intézkedéseket kell megfogalmazni. A 10 dB alatti konfliktussal érintett területek esetében 10 éven belül végrehajtható intézkedések meghatározása szükséges, míg a stratégiai küszöbérték túllépésével nem érintett, de ahhoz közeli zajterhelésű területek vonatkozásában olyan intézkedéseket kell bemutatni, amelyekkel megakadályozható a zaj növekedése az önkormányzat által kijelölt csendes területeken, a zajtól védendő vagy védelemre szánt területeken.

3.5.1 Közlekedési eredetű zajok

Közúti közlekedés okozta zaj

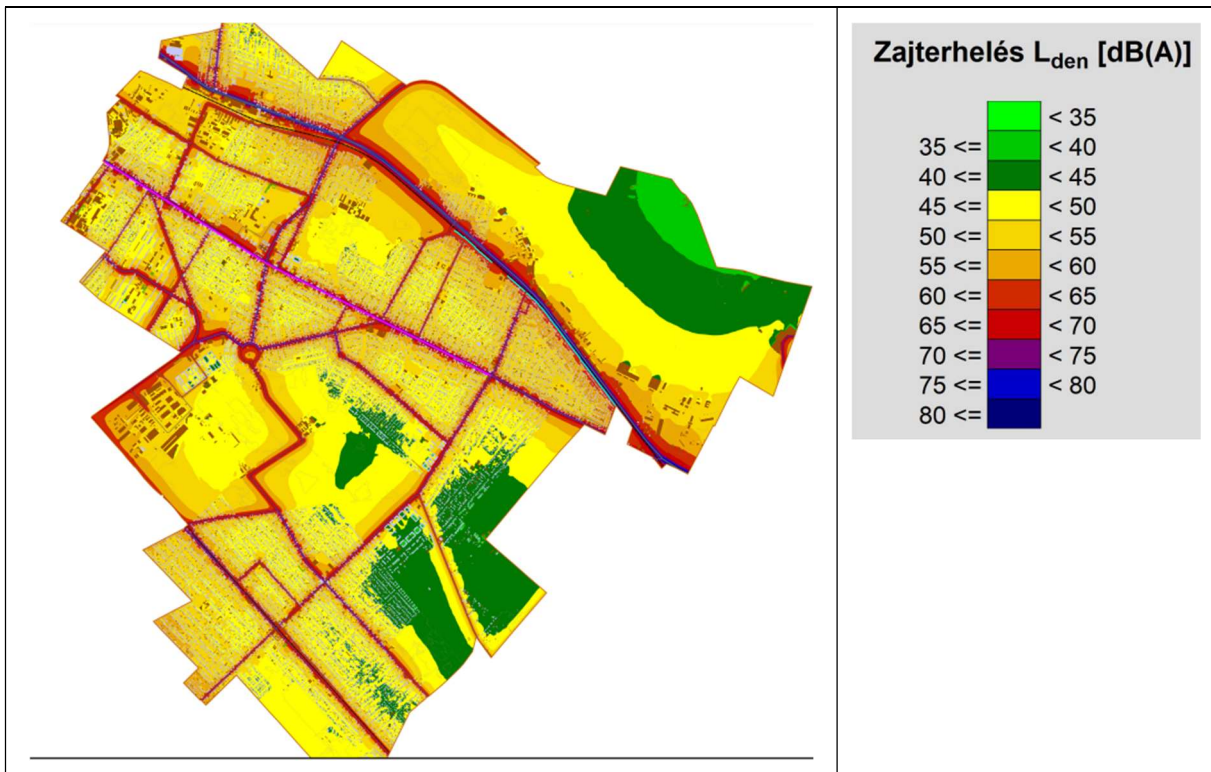
A főváros stratégiai zajtérképezésének 65. és 66. ábrán bemutatott eredményei alapján a kerület főbb útjaira is jellemző a küszöbérték feletti zajterhelés. Különösen magas (egész nap vonatkozásában >75 dB feletti) a Ferihegyi Repülőtérre vezető út és az Üllői út terhelése. Nagyon magas (egész nap: 70-75 dB) a terhelés a Felsőcsatári út, Csévész utca, Ráday Gedeon utca, Haladás utca, Petőfi utca, Csapó utca, Cziffra György utca, Szabadka utca, Nagybánya utca, Lőrinci út, Nagykőrösi út, Kisfaludy utca mentén. Magas (egész nap vonatkozásában a már egészségkárosító hatásúnak tekintett 65 dB felett van, de nem haladja meg a 70 dB-t) zajterhelésűnek minősül a Jegenye fasor, Liget utca, Fedezék utca, Lakatos út, Liszt Ferenc utca, Margó Tivadar utca, Baross utca, Dalmady Győző utca, Szálfa utca, Nemes utca, Ady Endre utca, Törvény utca, Dózsa György utca, Királyhágó utca, Halomi út, Honvéd utca, Bajcsy-Zsilinszky út.

Az autópályák, valamint az M0 autóút, mint nagyforgalmú és nagy megengedett sebességű utakra a stratégiai zajtérképezését végző Közlekedéstudományi Intézet (KTI) a stratégiai küszöbértékek betartásához szükséges távolságot egész nap vonatkozásában 306 méterre, éjjel vonatkozásában 340 méterben adta meg⁵². A XVIII. kerület mind az M5-ös autópályától, mind az M0 autóúttól ennél a távolságnál nagyságrenddel messzebb helyezkedik el, így még ha ugyan érezhető, kimutatható is lehet esetleg bizonyos helyszíneken a hatásuk, a zajtérképezés szerinti konfliktust nem okozhatnak.

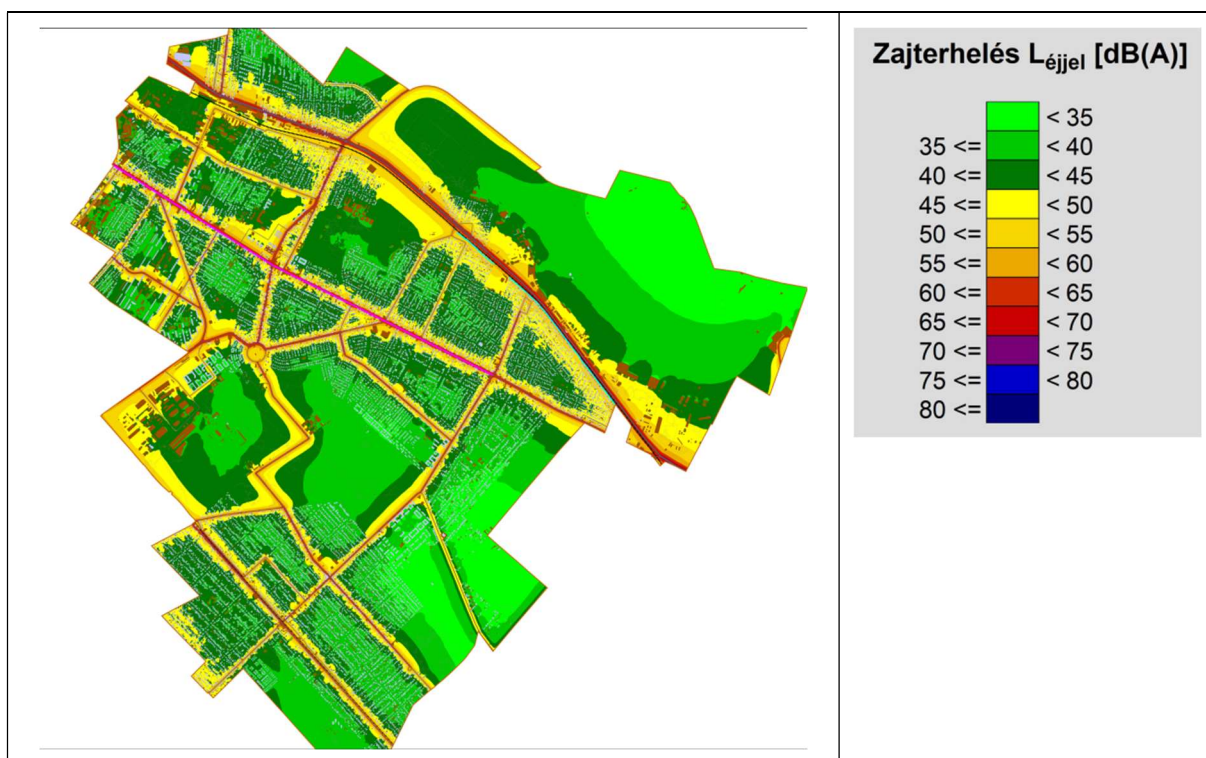
⁵² Forrás: Fő közlekedési létesítmények stratégiai zajtérképezése – IV. ciklus Intézkedési terv Budapest XVIII. kerület Évi 30 000 szerelvénnyel áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító vasútvonalak, 2022

---

66. ábra: A kerület közúti forgalom által okozott zajterhelése egész nap (L_{den})

Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-K-Z-Lden-XVIII_952.pdf

67. ábra: A kerület közúti forgalom által okozott zajterhelése éjjel ($L_{\text{éjjel}}$)

Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-K-Z-Léjjel-XVIII_982.pdf

Éjjel is 10 dB-t is meghaladó konfliktussal terhelt az Üllői út, a Ferihegyi Repülőtérre vezető út, valamint a Ráday Gedeon utca és a Petőfi utca. 5-10 dB közötti konfliktus a Felsőcsatári út, Csévész utca, Haladás utca, Csapó utca, Baross utca, Cziffra György utca, Szabadka utca, Nagybánya utca, Lőrinci út, Kisfaludy utca, Királyhágó utca mentén mutatható ki. A Nagykőrösi út, Jegénye fasor, Liget utca, Fedezék utca, Lakatos út, Nefelejcs utca, Darányi Ignác utca, Margó Tivadar utca, Hengersor utca, Dalmady Győző utca, Száva utca, Halomi út, Kele utca, Szálfa utca, Nemes utca, Ady Endre utca, Törvény utca, Dózsa György utca, Honvéd utca, Bajcsy-Zsilinszky út, Szinyei Merse utca, Bakonybánk utca, Nap utca pedig 0-5 dB konfliktussal terhelt.

A kerület önkormányzatának ugyanakkor sajnos a XVIII. kerület elhelyezkedéséből, a nagy átmenő forgalomból adódóan limitált az eszközrendszere a főutak közötti zajterhelésének befolyásolására. A Zajcsökkentési Intézkedési Tervben ugyan összegyűjtésre és feldolgozásra, értékelésre kerültek a Fővárosi Önkormányzat, a kerületi önkormányzatok, a Budapesti Közlekedési Központ, a Budapest Közút Zrt. és a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. tervezett beavatkozásait, ezek között azonban nem szerepel olyan intézkedés, ami Pestszentimre-Pestszentőrinck lakosságának érintettségét érdemben (a zajtérképezés módszereivel kimutatható mértékben) tudná csökkenteni. Az intézkedési tervben nem értékelhető intézkedésként tüntették fel a kerületi önkormányzat néhány tervezett útfelújítási intézkedését; a Vörösmarty (Barta L. u- Reviczky u. közötti szakasz)

---

burkolatfelújítását, az Ady Endre (Törvény u.- Vezér u. Közötti szakasz) felújítását, a Teleki utca (Üllői út- Nefelejcs u. Közötti szakasz) burkolatfelújítását.

A Biztonságos Üllői Út projekt keretében megvalósult Üllői úti burkolatcsere zaj-és rezgésterhelésre gyakorolt hatása vélhetőleg szintén csak csekély lehetett, tekintettel arra, hogy belterületen az útburkolat cseréjétől csak az út teljes keresztmetszetére kiterjedő folytonossági hiányok esetében várható érdemi, a stratégiai zajtérképeken kimutatható mértékű zajterhelés-csökkenés.

Vasúti közlekedés

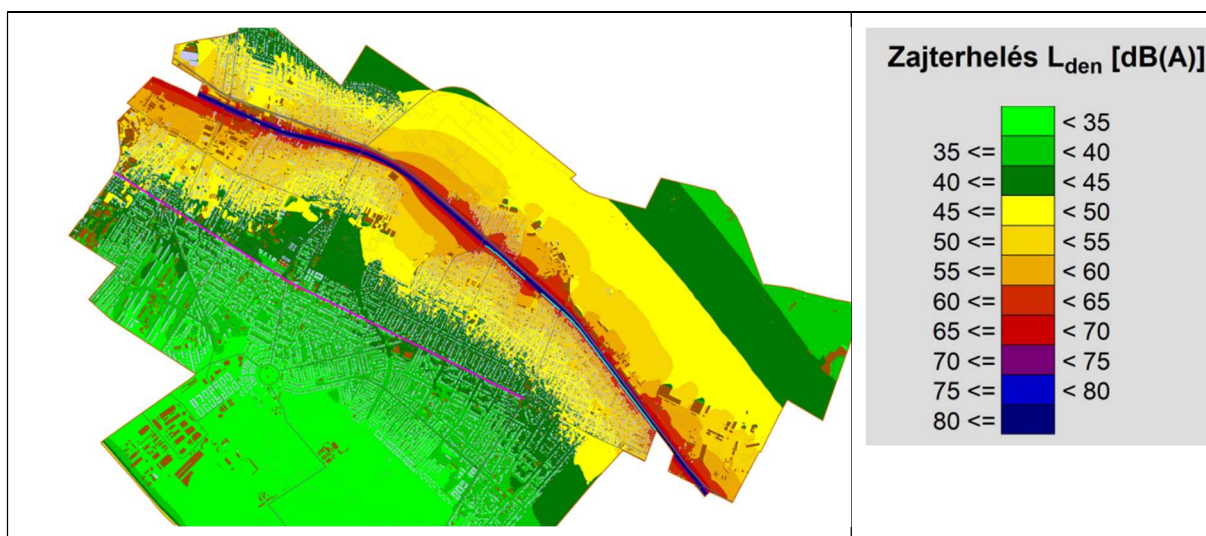
A teherforgalmat nem, csak kisebb személyforgalmat bonyolító **142-es számú Budapest-Lajosmizse-Kecskemét vasútvonal** sem egész nap, sem éjjel nem okoz konfliktust a kerületben a főváros 2018-ban felülvizsgált stratégiai zajtérképe alapján. (Mivel azonban a nem menetrendszerűen, viszont rendszeresen fellépő zajterhelés fokozottan zavaró hatású, így lakossági panaszok okozója még lehet a küszöbérték alatti zajterhelés is.)

A 142-es vasútvonallal ellentétben a **Budapest-Cegléd-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza kapcsolatot biztosító 100-as számú vasútvonal** kerületet érintő szakaszán, a vonal nagy személy-és teherforgalmából, illetve abból adódóan, hogy a szakasz sűrűn beépített belterületi részen halad és zajvédő fal egyelőre gyakorlatilag csak Szemeretelep és a városhatár között bizonyos szakaszokon⁵³ található, a zajtérképezés eredményei alapján jelentős mértékű a vasúti közlekedésből eredő zajterhelés. Különösen a Ferihegyi repülőtérre vezető út egyes szakaszai, az Alsó erdősor és a Billentyű, Bodva, Borics Pál, Fedezék, Lajta, Liget, Lugos, Mednyánszky, Szinyei Merse utcák, a Jegenye fasor, a Május 1. tér és az Üllői út bizonyos épületei érintettek, amint a 68. és 69. ábrákon is látható.

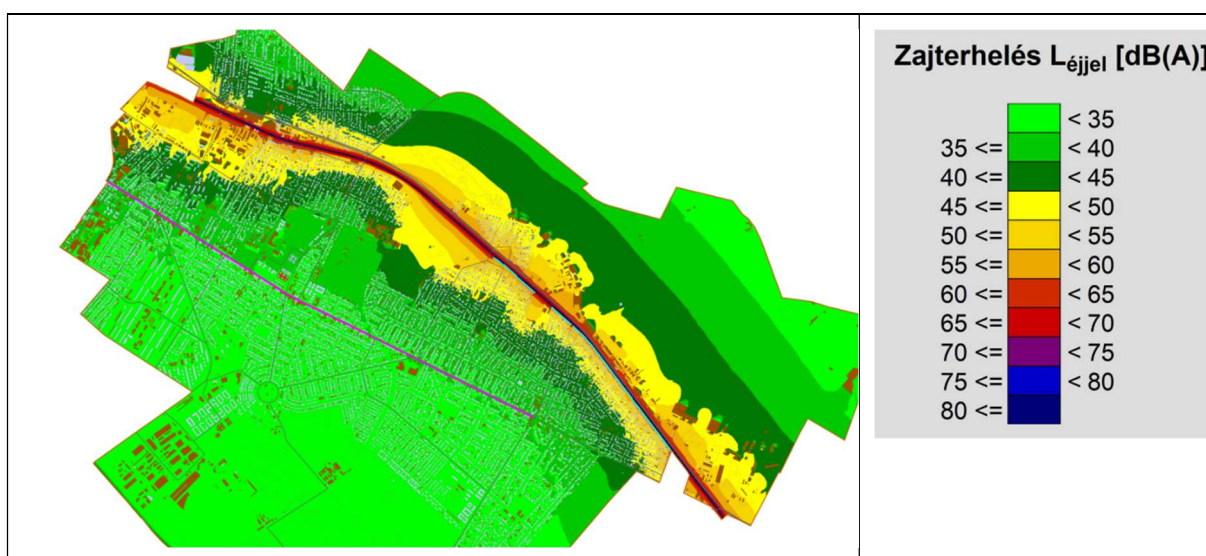
⁵³ A 160+55-166+12, 168+24-170+97, 171+12-187+32 szelvények között.

---

68. ábra: A 100. számú vasútvonal által okozott zajterhelés a kerületben egész nap (Lden)

Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-V-Z-Lden-XVIII_707.pdf

69. ábra: A 100. számú vasútvonal által okozott zajterhelés a kerületben éjjel (Lej)

Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-V-Z-Lej-XVIII_730.pdf

Mivel a **100-as számú vasútvonalra**, mint évi 30 ezer szerelvény áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító vasútvonalra külön is készül stratégiai zajtérkép, amelyhez legutóbb 2022-ben készült intézkedési terv, ezen vasútvonal tekintetében ezen újabb adatokat mutatjuk be az alábbiakban.

Egész nap			Éjjel		
	érintett lakosság (fő)	érintett védendő intézmények épülete (db)*		érintett lakosság (fő)	érintett védendő intézmények épülete (db)*
60-65 dB	900	-	55-60 dB	60	-
65-70 dB	600	4	60-65 dB	400	4
70-75 dB	100	-	65-70 dB	-	-
>75 dB	-	-	>70 dB	-	-

*Kizárólag oktatási intézmények érintettek, egészségügyi intézmény a vizsgált területen nincs.

15. táblázat: A vasúti közlekedésből eredő konfliktussal érintettek a kerületben

Forrás: Fő közlekedési létesítmények stratégiai zajterképezése – IV. ciklus Intézkedési terv Budapest XVIII. kerület Évi 30 000 szelvény áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító vasútvonalak, 2022

Az intézkedési terv megállapítása szerint a kerület lakosságának mintegy 1%-a él konfliktussal terhelt területen, azaz ahol egész nap vonatkozásában a 63 dB-t, illetve éjjel az 55 dB meghaladja a számított zajterhelés. A konfliktussal leginkább terhelt területek egész nap a vonal mindkét oldalán ~ 90-120 m széles sávban, éjjel pedig ~ 120-150 m széles sávban (zajárnyékoló fal, illetve növényzetsáv zajárnyékoló hatása miatt helyenként kevesebb) találhatóak. Nappal ~ 300 m távolságban alakulnak ki a nagyobb épületek zajárnyékoló hatásának köszönhetően kisebb csendes területek, míg éjszaka a vasúti szakasz 80-300 m - es térségén kívül már nincs érdemi zajterhelés.

Az intézkedési terv a következő 5 évben 3 m magas zajvédő fal létesítését a vonal bal oldalán a 134+75-136+70, a jobb oldalon pedig a 133+30-139+98 szelvények között, 3,5 m magas zajvédő fal létesítését a jobb oldalon a 186+22-186+52, a 177+20-177+50, a 168+26-170+97, a 184+25-184+55 és a 180+78-182+30 szelvények között javasolja, a legnagyobb, 10 dB-nél nagyobb konfliktussal terhelt területek zajterhelésének 7 dB-lel történő csökkentése érdekében. 10 éves időtávon, a 10 dB-nél kisebb konfliktussal terhelt épületek zajterhelésének csökkentése érdekében tesz további zajvédő fal létesítésekre javaslatot.

A zajterhelés mérséklődését szolgálja emellett az is, hogy a 100. számú vasútvonal Kőbánya-Kispest és Szolnok közötti szakaszán ún. csendes folyosó került kijelölésre⁵⁴, ahol 2024 decemberétől nem közlekedhetnek a 321/2013/EU rendelet hatálya alá tartozó – ún. zajos – tehervonatok.

⁵⁴ A 2019/774/EU végrehajtási rendelettel módosított 1304/2014/EU rendelet alapján.

A tervezett beruházás, a Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötőtpályás kapcsolatának kialakítása szintén jelentősen befolyásolja majd a vasút közlekedés okozta zajterheléseket, azonban hatása konkrét tervek hiányában még nem értékelhető.

Repülési zaj

A XVIII. kerület környezeti állapota szempontjából meghatározó jelentőségű a Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (BLFNR) léte, működése. (A főváros stratégiai zajtérképezésének eredményei szerint Pestszentimre-Pestszentlőrinc területét a Budaörsi Repülőtér működése is érinti, azonban jóval a stratégiai küszöbértéke alatti mértékben, így ennek további vizsgálatától eltekinthetünk.)

Az egyéb közlekedési módok okozta zajterheléssel szemben a BLFNR-hez köthető légi közlekedési zajra vonatkozóan mért és nyilvánosan is elérhető adatok állnak rendelkezésre.

A Budapest Airport Zrt. (BA) mint a repülőtér üzemeltetője hat hitelesített zajmérő műszer segítségével a repülőtér környezetében folyamatos zajmérést végez. A mérőállomások közül egy található a XVIII. kerületben, a Csévész u. 49. szám alatt. A mért adatokat a BA negyedévente a környezetvédelmi hatóság felé is továbbítja⁵⁵, és 2020 ősze óta <https://bud.flighttracking.casper.aero/> alkalmazásban valós időben – a légi jármű mozgásokkal együtt – a lakosság részére is elérhetővé tette.

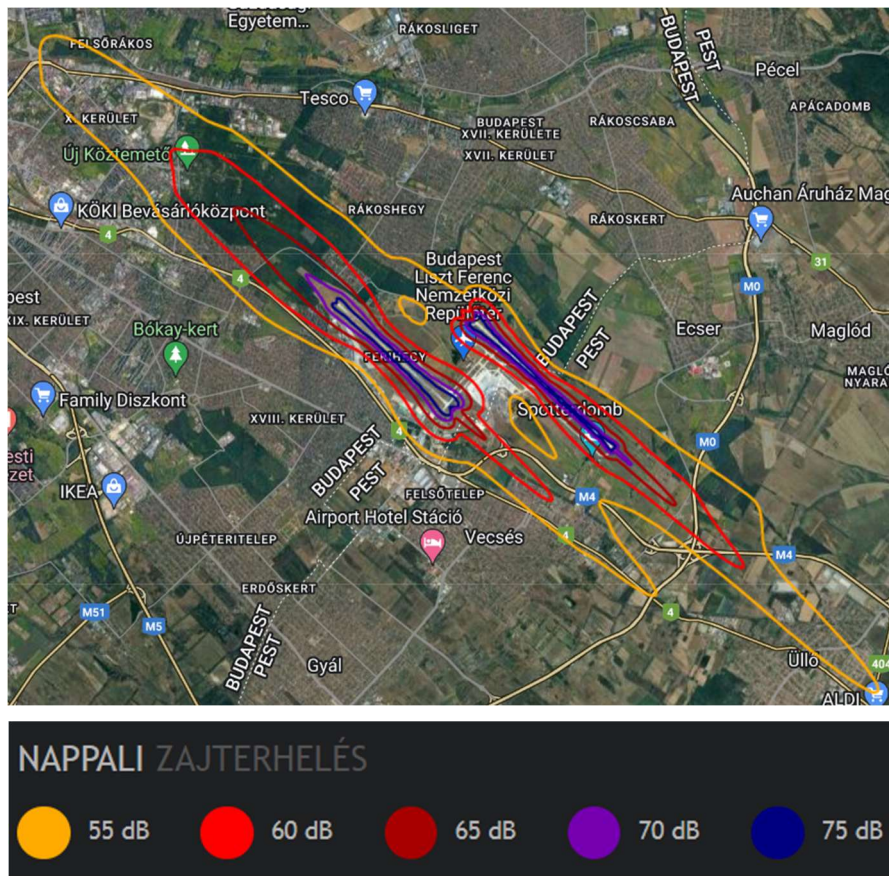
Az üzemeltető továbbá jogszabályi kötelezettségéből adódóan rendszeresen elkészíti a repülőtér zajterhelési térképeit: legutóbb 2022-ben került felülvizsgálatra a repülőtér stratégiai zajtérképe a 2021 évi adatok felhasználásával⁵⁶. Ez alapján a 65 dB feletti teljes napi, illetve 55 dB feletti éjszakai zajterhelés nem érint a XVIII. kerületben lakott területet. A következő ábrák a repülőtér honlapján

---

⁵⁵ A negyedéves zajvédelmi jelentések a honlapon is elérhetők, 2023-ra vonatkozóan például itt: https://www.bud.hu/budapest_airport/felelossegvallalas2/aktualitasok/hirek/negyedeves_zajvedelmi_jelentes_2023.html

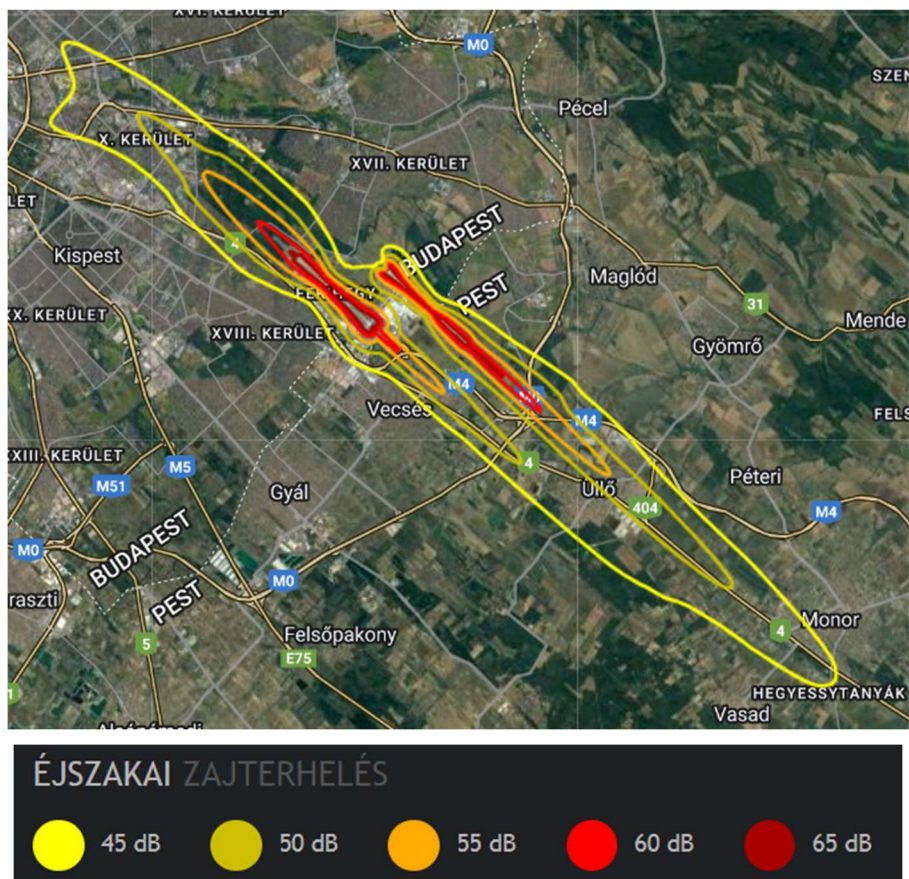
⁵⁶ Letölthető: https://www.bud.hu/file/documents/5/5696/blfnr_strategiai_zajterkepe_2022.pdf

elérhető interaktív, Google alaptérképre helyezett zajtérképét mutatják be (emellett a <https://www.bud.hu/articles/show/1572> oldalról a hivatalos zajtérképek is elérhetőek).

70. ábra: BLFNR nappali zajterhelése, 2022

Forrás: <https://www.bud.hu/zajterkep>

71. ábra: BLFNR éjszakai zajterhelése, 2022

Forrás: <https://www.bud.hu/zajterkep>

A stratégiai zajtérképek szerint a teljes napi zajterhelés 60-65 dB közé esik a Párkány utca – Forgó utca – Sajó utca által határolt területen belül, míg az 55-60 dB-es zónába az Álmos utca - Vajk utca - Lehel utca – Csaba utca– Csongor utca - Tünde utca– Nímród utca – Tartsay Vilmos utca – Móra Ferenc utca – Csévéző utca – 4. sz. főút – Honvéd utca – József Attila utca – Bajcsy Zsilinszky út – Szent László utca – Varga Katalin utca – Szurmay tábornok utca – Nap utca – Szinyei Merse utca által lehatárolt terület tartozik, ahol 400 lakos él 188 lakóépületben. Az éjszakai időszakban az 50-55 dB-es zónába a Poprád utca – Forgó utca – Sajó utca által közrefogott terület esik, 300 lakost és 120 lakóépületet érintve.

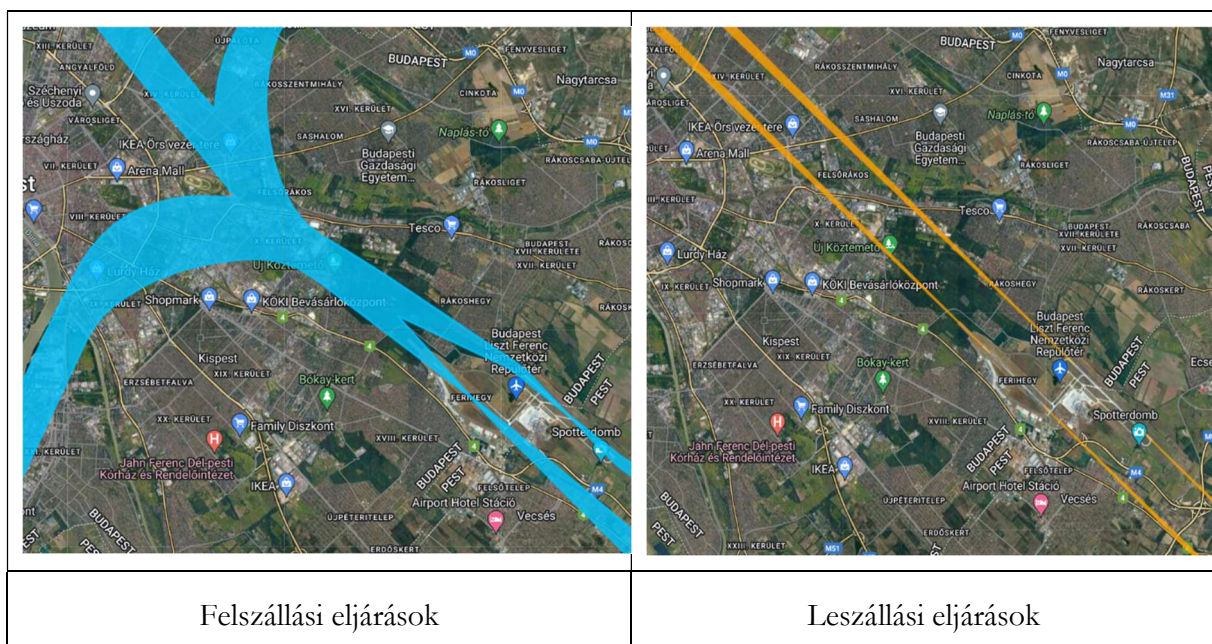
Konfliktus fentiek alapján éjszaka nem, kizárólag egész napi zajterhelés vonatkozásában állapítható meg; az Ugocsa utca – Forgó utca – Csap utca által lehatárolt terület északkeleti részén a 63 dB 0-5 dB-lel kerül meghaladásra. Ez egészen pontosan 40 lakost és 19 lakóépületet érint.

A zajtérkép kedvezőnek tűnő eredményei ellenére különösen az éjjel időszak még mindig panaszokat okoz a lakosság körében. A jelenleg érvényes szabályozás szerint az éjszakai időszakban maximum 50, ebből a mélyalvási időszakban legfeljebb 6 művelet tervezhető (ettől csak a légiközlekedési hatóság előzetes engedélye alapján lehet eltérni), azonban a valóságban a tapasztalatok szerint a késések miatt az átrepülések többszörösen meghaladják ezt a számot.

Emellett vitatható az 50 engedélyezett művelet egészségügyi szempontból is; az orvostudomány jelenlegi álláspontja szerint legfeljebb 16 átrepülés lenne megengedhető⁵⁷.

A zajgátló védőövezetében⁵⁸ – azaz azon a területen, ahol a repülőtér üzemeltetéséből számított mértékadó zajterhelés meghaladja a közlekedésből származó környezeti zaj terhelési határértékeit –, illetve a meghatározott kiterjesztett zónákban élők számára 2022-2025 között a BA újra meghirdette korábbi lakossági ablakszigetelési programját. Jelenleg a program III. üteme zajlik, 2024 februárjáig jelentkezhetnek a jogosultakat a részvételre. Többek között ebben az ütemben nyitott a lehetőség a Batár - Forgó - Csap, illetve Sajó utcák által határolt területen élők, valamint a Béltelep lakosai számára.

A környékbeli többi érintett kerülethez képest a XVIII. kerület szempontjából kedvezőnek tűnő helyzet abból is adódik, hogy a fel-, illetve leszálló gépek kevésbé érintik a kerületet, ahogy a 72. ábrán is látható.

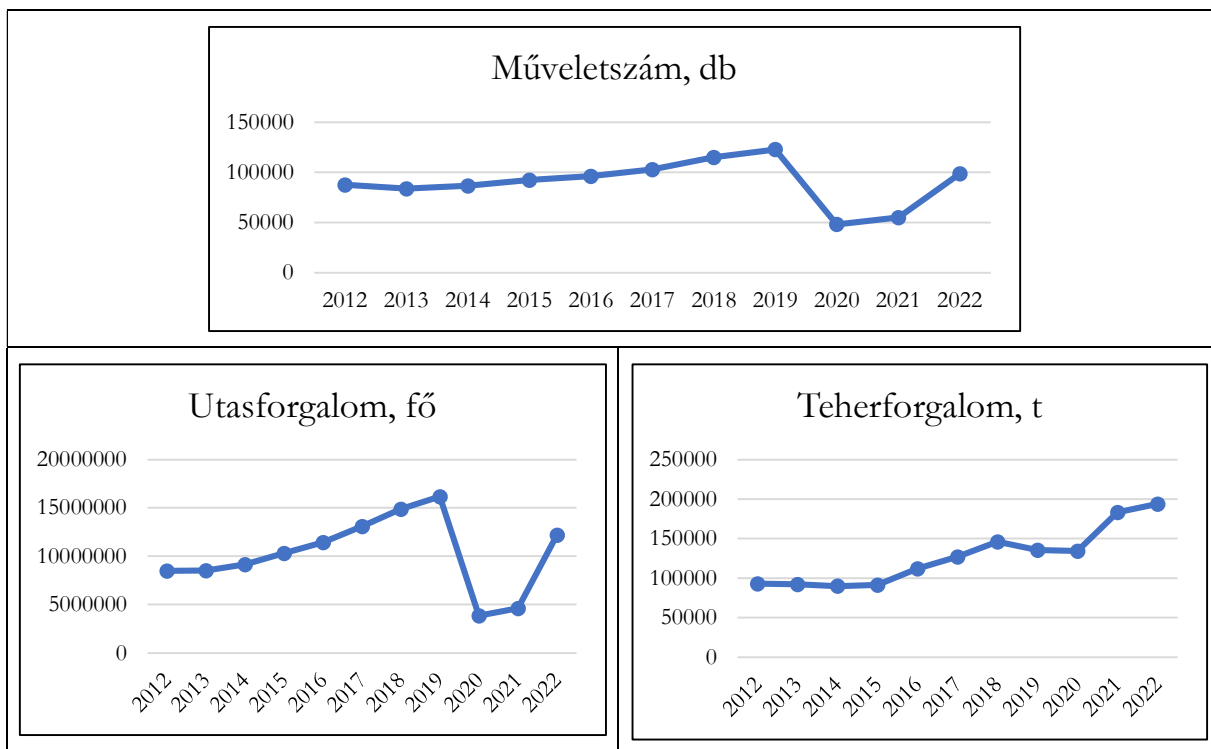
72. ábra: A Budapest, illetve Üllő irányába fel- és leszálló repülőgépek pályája

Forrás: <https://www.bud.hu/zajterkep>

Továbbá figyelembe kell venni azt is, hogy a COVID-19 világjárvány hatásaként drasztikusan lecsökkent légi forgalom még mindig nem érte el a járvány előtti szintet, legalábbis utasforgalom és a műveletszám tekintetében, amint azt a 73. ábrán szemléltetjük.

⁵⁷ https://www.ajbh.hu/documents/10180/2944683/Lev%C3%A9l_Ferihegy_rept%C3%A9r/8a82e6d7-755e-24e1-fc5e-dc07640c1abf

⁵⁸ A zajgátló védőövezettel érintett telkek listája elérhető: https://www.bud.hu/file/documents/1/1348/hrsz_lista_2014_08_01.pdf

73. ábra: A BLFNR forgalmi adatai

Forrás: <https://www.bud.hu/budapest-airport/letoltheto-dokumentumok/statistikak/forgalmi-jelentesek> alapján saját szerkesztés

A repülőtér okozta, nem a repülőgépek mozgásából, hanem az egyéb kapcsolódó tevékenységekből eredő ún. földi zajok tekintetében pedig javulást eredményezett az is, hogy 2021 eleje óta tilos a repülőtér területén hajtóműpróbázást végezni az éjszakai időszakban.

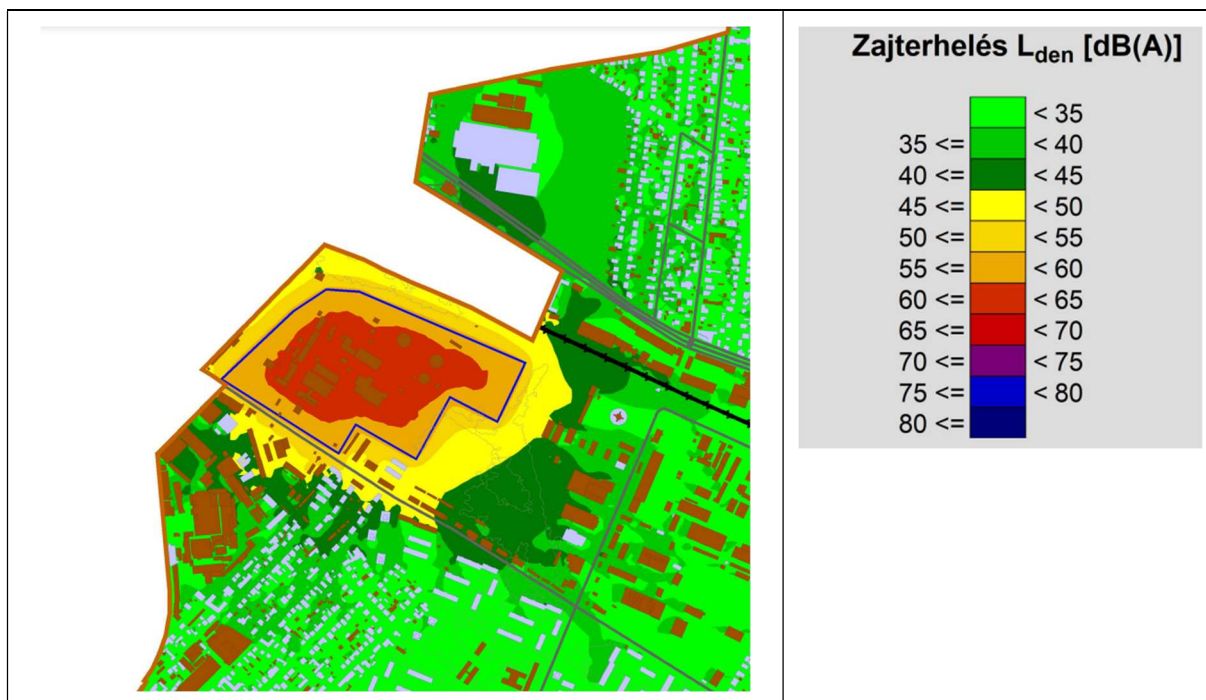
Míndezek ellenére a COVID-19 vége óta ismét emelkedik a repülőtér működésével kapcsolatos zajpanaszok száma, ami a repülésügyi és zajvédelmi jogszabályrendszer felülvizsgálatát is indokoltá teszi.

Pestszentimre-Pestszentlőrinc lakosságának érdekeit az Önkormányzat a Zajvédelmi Bizottság rendszeres ülésein tudja leginkább érvényesíteni, mely fórumba a kerület is delegál tagot.

3.5.2 Üzemi zajforrások

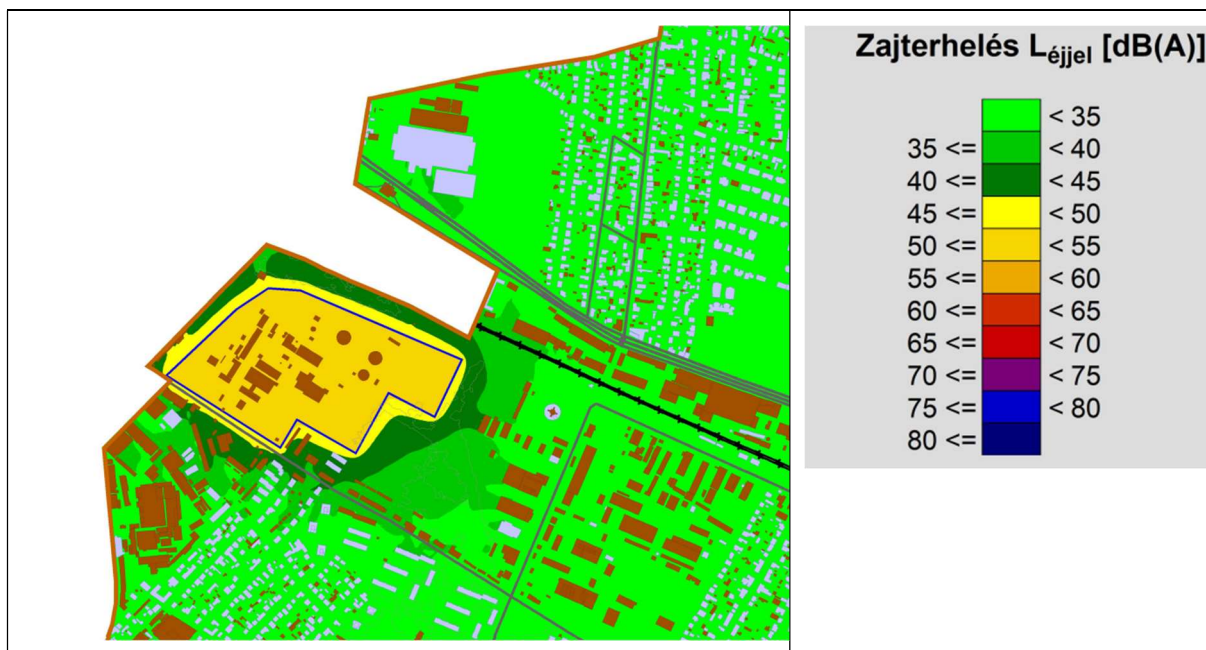
A kerületben egyetlen, a zajtérképezésbe bevonandó egységes környezethasználati engedélyre kötelezett (IPPC) üzemi létesítmény működik, a kerület észak-nyugati szélén, a Nefelejcs utca 2. szám alatt elhelyezkedő Kispesti Erőmű. A főváros 2017. évi stratégiai zajtérképe (a 2011-es évre vonatkozó előző stratégiai zajtérkép 2018-ban elkészített felülvizsgálata) ennek megfelelően figyelembe vette az erőművet.

Ahogy az alábbi térképkivágatokon is látszik, a zajterképezés eredménye alapján a védendő épületek közelében nem található nappal 55 dB feletti, éjjel 50 dB feletti zajterhelés.

74. ábra: A Kispesti Erőmű által okozott zajterhelés egész nap (L_{den})

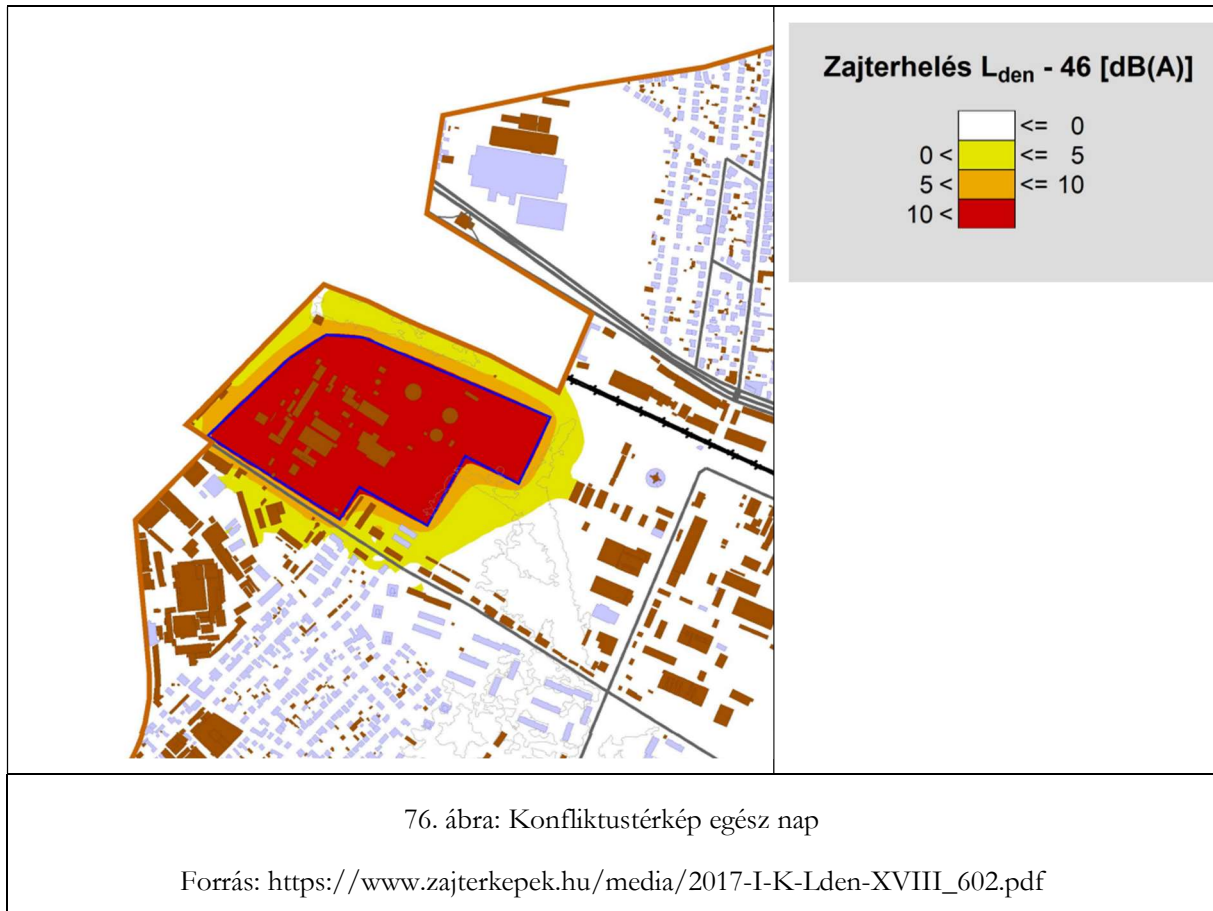
Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-I-Z-Lden-XVIII_641.pdf

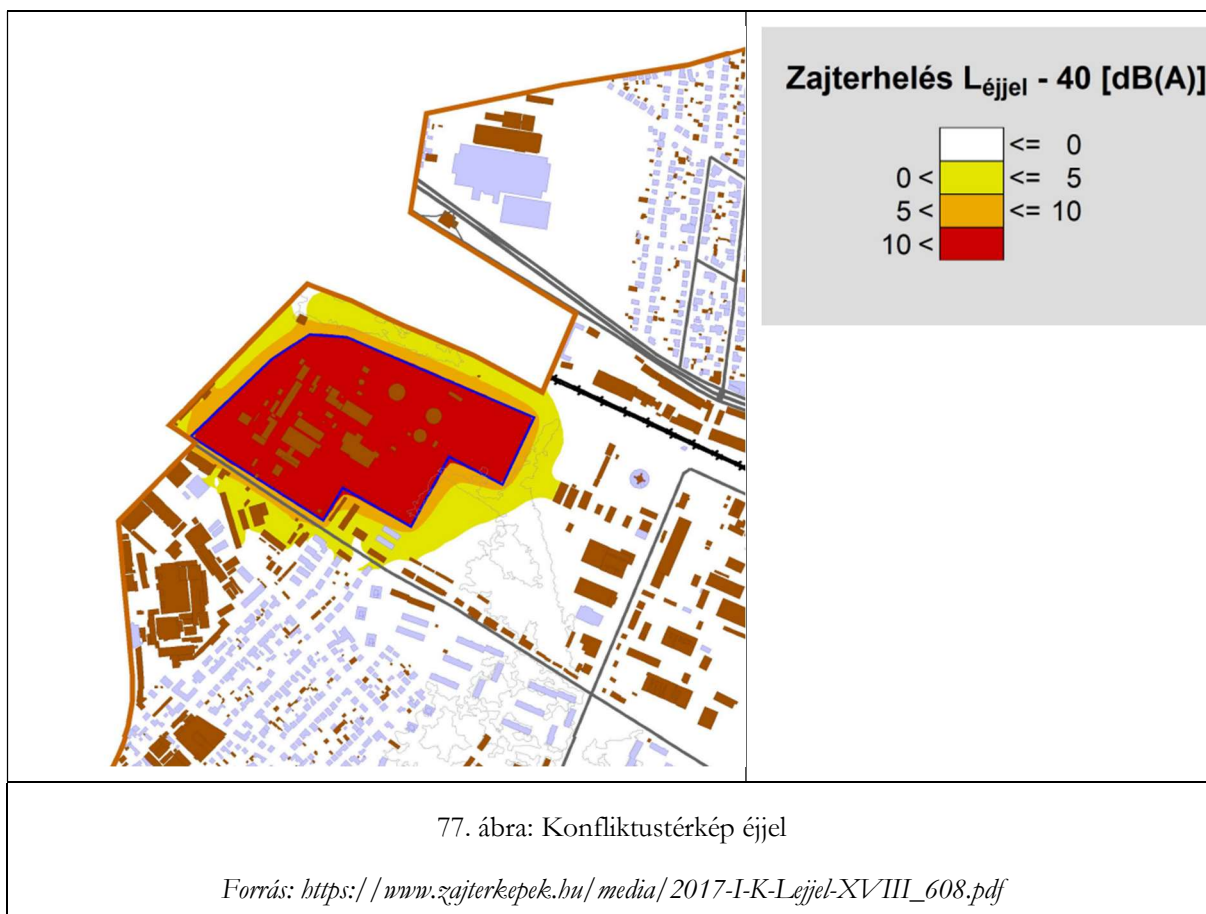

75. ábra: A Kispesti Erőmű által okozott zajterhelés éjjel ($L_{éjjel}$)

Forrás: https://www.zajterkepek.hu/media/2017-I-Z-Lejje-XVIII_647.pdf

A zajterhelési térképet összevetve a stratégiai küszöbértékekkel, a zaj megítélési szintjének és a küszöbértéknek a különbségét, azaz a túllépést L_{den} -re és $L_{éjjele}$ -re ábrázolva áll elő a konfliktustérkép (lásd 75. és 76. ábrák), melynek segítségével lehatárolhatóak a konfliktussal érintett épületek. A Kispersti Erőmű esetében ez néhány lakóépületet jelent, a 18. táblázatban bemutatottak szerint.

A zajterhelés és a vonatkozó küszöbérték különbsége		
Egész nap		Éjjel
0-5 dB	5-10 dB	0-5 dB
Lenkei u. – József u.: néhány Lenkei u. (Nefelejcs u. – Fonal u.): 1 db Fonal u. (Béla u. -Lenkei u.): néhány	Lenkei u. – Nefelejcs u. kereszteződésében: 1 db	Lenkei u. – Nefelejcs u. kereszteződésében: 1 db Nefelejcs u. (Lenkei u. – József u.): 2 db

18. táblázat: A konfliktussal érintett lakóépületek

Forrás: https://www.zajterkepkek.hu/media/Budapest_zajterkep_2017_1169.pdf

Tekintettel arra, hogy az illetékes Pest megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya mérési/vizsgálati jegyzőkönyvek alapján megállapította, hogy az üzem zajkibocsátása mind nappal, mind éjjel megfelel a vonatkozó

---

határértékeknek, ezért a stratégiai zajtérképhez 2019-ben készített zajcsökkentési intézkedési terv nem fogalmazott meg intézkedést a Kispesti Erőműhöz kapcsolódóan.

Ugyanakkor zaj- és rezgésterhelést, és ehhez kapcsolódó panaszokat nem csak az egységes környezethasználati engedély köteles üzemek okozhatnak, hanem bármely üzem, akár közvetlenül a működése, akár a működéséhez kapcsolódó járműforgalmon keresztül. Azon tevékenységek és létesítmények esetében, melyek környezetvédelmi engedély kötelesek, a környezeti hatásvizsgálati eljárást lezáró környezetvédelmi engedélyben rögzített határértékeket kell betartani. A nem környezetvédelmi engedély köteles tevékenységek és létesítmények esetében az zajhatással járó tevékenységet folytató üzemeltetők a területileg illetékes elsőfokú környezetvédelmi hatóságtól zajkibocsátási határérték megállapítást kell kérelmezzenek. A hatóság határozatában megállapítja a vonatkozó határértéket⁵⁹, melynek betartását a határozat jogerőre emelkedésének a napjától az üzemeltetőnek folyamatosan biztosítani kell.

3.5.3 Egyéb zajforrások

A stratégiai zajtérképezésbe az előírásoknak megfelelően be nem vont zajforrások által okozott zajterhelésről jóval kevesebb információ áll rendelkezésre, noha a tapasztalatok szerint ország- és főváros-szerte egyre több a lakossági panasz a szabadidős tevékenységekből, a háztartási tevékenységekből (ideértve a kerti munkákat is), valamint az építési-kivitelezési tevékenységekből (és az ehhez kapcsolódó szállítási tevékenységekből) eredő zajokra. (Emellett előfordul, hogy egy-egy szolgáltatási tevékenység végzéséhez kapcsolódóan merülnek fel lokális problémák (elszívó berendezés, klímaberendezés okozta zaj).) Míg az előző alfejezetekben tárgyalt közlekedési és üzemi zaj- és rezgés vonatkozásában az önkormányzatok nem rendelkeznek hatósági jogkörrel, és az ezzel kapcsolatosan esetlegesen hozzájuk beérkező panaszokat legfeljebb az illetékes Kormányhivatal felé tudják jelezni, addig ezen zajforrások tekintetében jóval nagyobb jogosultsággal bírnak. A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet 1. melléklete értelmében a fővárosban a kerületi önkormányzat jegyzőjének (Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző) hatáskörébe tartoznak a következőkkel kapcsolatos zaj- és rezgésvédelmi ügyek:

- épületek építése,
- egyéb építmények építése,
- speciális szaképítés,
- gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása,
- nagykereskedelem,
- kiskereskedelem (kivéve gépjármű, motorkerékpár),
- szálláshely szolgáltatás,
- vendéglátás,
- reklám, piackutatás,
- építmény-üzemeltetés, zöldterület-kezelés,
- alkotó-, művészeti szórakoztató tevékenység, sport, szórakoztató, szabadidős tevékenység.

---

⁵⁹ akképpen, hogy az érintett védendő objektumok homlokzati zajterhelése a zajterhelési határértéket a zajhatással járó tevékenység ellenére se lépje túl.

Fenti esetekben a zajhatással járó tevékenységet folytató üzemeltető kérelmére a jegyző állapítja meg a vonatkozó zajkibocsátási határértéket⁶⁰, melynek betartását a határozat jogerőre emelkedésének a napjától az üzemeltetőnek folyamatosan biztosítani kell. Ellenkező esetben eljárást lehet kezdeményezni az üzemeltető ellen, és amennyiben ennek során megállapításra kerül, hogy a zajforrás által okozott zaj a vonatkozó zajkibocsátási határértéket túllépi, az üzemeltetőt a környezetvédelmi hatóság intézkedési terv benyújtására kötelezi. Ennek késedelmes vagy részleges benyújtása esetén, illetve, ha az intézkedések ellenére sem csökken a határérték alá a zaj, akkor a túllépés mértékétől függően a tevékenység korlátozható, felfüggeszhető, megtiltható.

Különleges ugyanakkor az építési-kivitelezési tevékenységek esete, ezekre ugyanis a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008 (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet külön terhelési határértékeket állapít meg, azonban a határértékek betartása alól építési-kivitelezés esetén felmentést lehet kérni az illetékes kormányhivatal környezetvédelmi hatóságától, amennyiben a kibocsátás műszaki vagy munkaszervezési megoldással nem csökkenthető határértékre. A területben jelenleg is zajlanak ingatlanfejlesztések, illetve infrastrukturális fejlesztések, valamint a jövőre vonatkozóan is további nagyívű elképzelések, illetve konkrét beruházási tervek állnak rendelkezésre, így az – átmeneti és sokszor a korábbi állapothoz képest végül csökkenő zajterhelést eredményező – építési-kivitelezési tevékenységek okozta zaj- és rezgésterhelés gyakran lehet lakossági panaszok kiváltója.

Fentiekén túlmenően Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének a zaj elleni védelem helyi szabályairól szóló 14/2023. (VI. 5.) önkormányzati rendelete szabályozza a:

- nem állami és nem önkormányzati, illetve nem vallási célú közterületi alkalmi rendezvényeket⁶¹ és a
- magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységeket⁶².

Az Önkormányzat ezen rendeletében nem határértékekről rendelkezik – azt a kereskedelmi forgalomban árusítható eszközök, szerszámok esetén az adott termékre vonatkozó előírások szabják meg – csak a zajjal járó tevékenység időbeli korlátozására vonatkozó szabályokat tartalmaz, illetve a közterületi alkalmi rendezvények hangosító berendezésének üzemeltetését köti a jegyző előzetes engedélyéhez.

Megjegyezzük továbbá, hogy a zajjal működő közműpótló műtárgy, hőszivattyú, a lakás célú ingatlanok hűtését, fűtését biztosító, kültéri egységgel rendelkező klímaberendezés, egyéb gépészeti berendezés elhelyezésére vonatkozóan továbbá a Kerületi Építési Szabályzat tartalmaz előírásokat.

---

⁶⁰ akképpen, hogy az érintett védendő objektumok homlokzati zajterhelése a zajterhelési határértéket a zajhatással járó tevékenység ellenére se lépje túl.

⁶¹ kivéve a gyülekezési jogról szóló, valamint a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvényeket, a szilveszteri rendezvényeket és a közérdekű, kárelhárítási-katasztrófavédelmi célú felgyelemnemfőhívást

⁶² társasházak esetén a házirend a rendeletnél szigorúbban is rendelkezhet

---

3.6. Környezetbiztonság

3.6.1 Alaphelyzet

A kerület területének környezetbiztonsági helyzetét sok tényező befolyásolhatja. Alapvetően természetes és mesterséges, emberi eredetű veszélyforrások fordulnak elő, illetve az ezek közti átmenet. Környezetbiztonsági szempontból általában a rendkívüli események, haváriák kapnak nagyobb figyelmet, de a folyamatosan fennálló veszélyek beazonosítása és kezelése is ugyanolyan fontos feladat.

A bekövetkező káresemények érinthetnek egy, vagy több környezeti elemet, illetve szélsőséges esetben az emberi élet minőségét is befolyásolhatja vagy veszélyeztetheti. A káresemények bekövetkezésének valószínűsége és az általuk potenciálisan okozható kár együttesét kockázatnak nevezi a szakirodalom. A környezet biztonsága jellemezhető ezekkel a kockázati szintekkel. A környezetvédelmi program egyik feladata, hogy olyan intézkedéseket határozzon meg, amelyek mérséklék ezen kockázatok súlyosságát.

A korábban bekövetkezett esetek kiértékelésén túl, a potenciális veszélyforrások beazonosítása kiemelten fontos annak érdekében, hogy a káresemények megelőzhetőek legyenek, illetve bekövetkezésük esetében az elhárítás és a helyreállítás gyors, hatékony és költségtakarékos legyen.

A 44/2021. (XII.16.) számú BM rendelet a katasztrófavédelemről határozza meg a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és a védelmi követelményeket. A BM rögzített szabályok ismeretében a besorolást, a települést érintő veszélyeztető hatások komplex elemzése alapján, kockázatbecslés útján kellett megállapítani.

A kockázatazonosítás során az adott területen a helyi sajátosságokra és jellemzőkre tekintettel valamennyi ismert veszélyeztető hatás figyelembevételre került, amelyek alapján a XVIII. kerület a II. osztályba került besorolásra.

Dél-Pesti Katasztrófavédelmi Kirendeltség az alábbi címen található, 1119 Budapest Üllői út 235. tel: 1/459-2306. A kirendeltség feladatai:

- Riasztás, tájékoztatás
- Alkalmazási készenlétbe helyezés
- Híradás, vezetésbiztosítás
- Lakosság és anyagi javak védelme
- Felkészítés, kiképzés
- Sajtó és társadalmi kapcsolatok

3.6.2 Földtani veszélyforrások

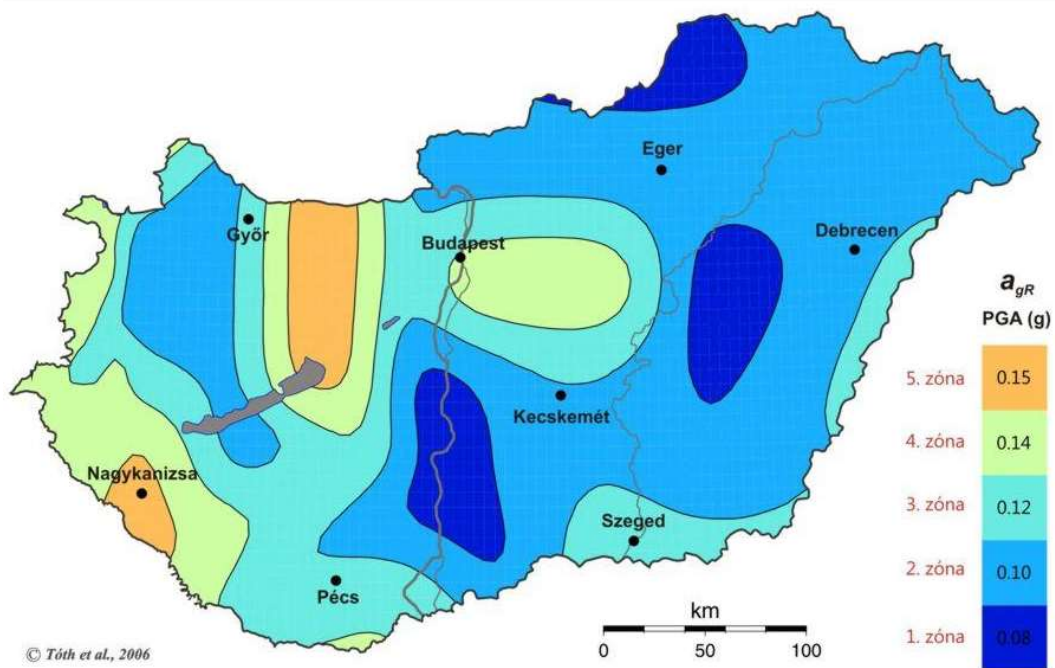
A vizsgált területen beazonosítható földtani veszélyforrások (csuszamlás veszélyes területek, magaspártok, üregek) nem találhatóak.

3.6.3 Földrengés

Hazánk területének szeizmicitása mérsékeltnek mondható. Ennek ellenére erősebb földrengések (MSK VIII körüli epicentrális intenzitásértékkel) kis számban és meglehetősen rendszertelen területi megoszlásban előfordulnak.

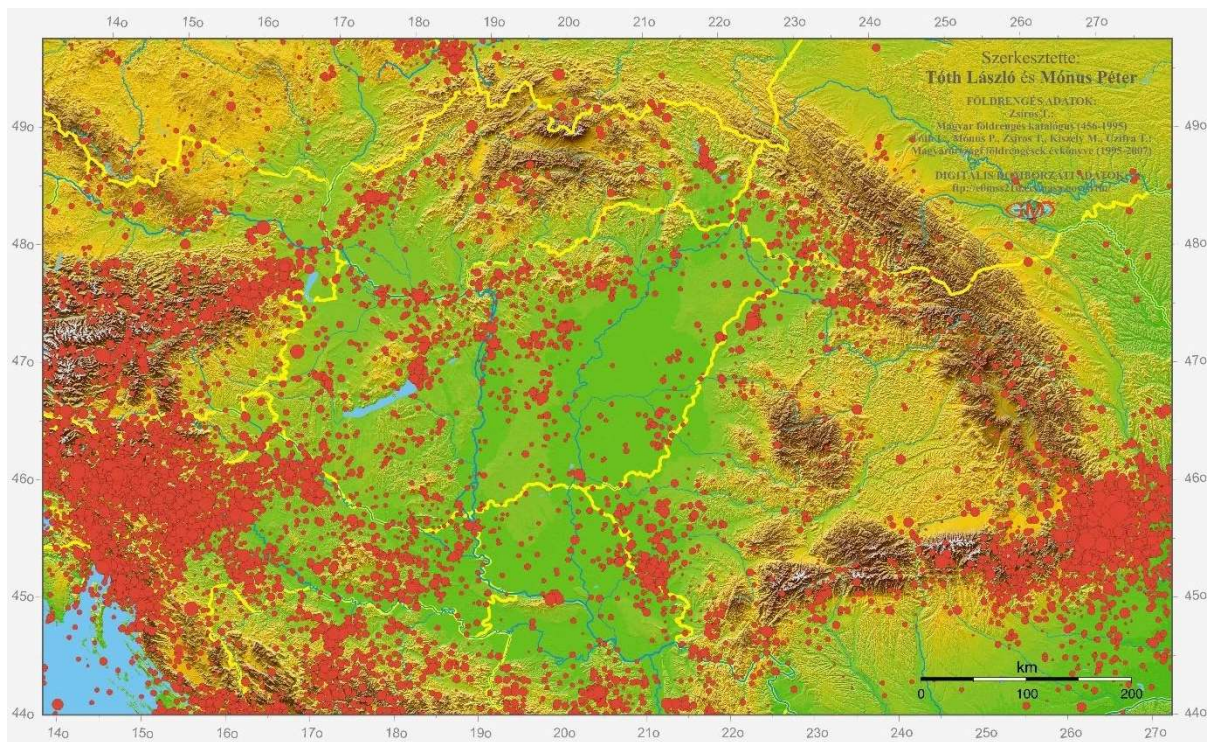

Magyarországon a Komáromtól a Balatonig húzódó régió (ld. lenti ábra) a leginkább földrengésveszélyes terület, köszönhetően olyan szerkezeti töréseknek, mint a Móri-árok, illetve a Bakony déli szegélyénél a Nagyvázsony, Veszprém, Várpalota tengelyen található törésvonal. Az Alföld délkeleti területén a Battonya-Békéscsaba irányú törésvonal mentén pattannak ki leggyakrabban kisebb rengések, amelynek következtében Békés térségében lehet földrengés zónával és fészkekkel számolni. További potenciálisan érintett terület Nagykanizsa tágabb környezete, illetve a Jászság alatt található süllyedék tágabb környezete. Utóbbi terület határán helyezkedik el Budapest dél-keleti területe, így a XVIII. kerület is.

78. ábra: Magyarország szeizmikus zónatérképe

Forrás: www.georisk.hu

79. ábra: A Kárpát-medence földrengéseinek katasztere

Forrás: www.georisk.hu

A terület és környezetének szeizmikus aktivitása – hazai környezetben- közepesnek mondható, a település és tágabb régiójában észlelt földrengéseket a közelmúltban az alábbi táblázat mutatja be.

helyszín	időpont	Magnitúdó Richter-skála szerint	Rengés mélysége
Csemő (Pest Vármegye)	2022. 04. 18.	1,7	9 km
Nézsza (Nógrád Vármegye)	2022. 11.28.	1,2	9 km
Bercel (Nógrád Vármegye)	2021. 06. 29.	1,9	n.a.
Dunakeszi (Pest Vármegye)	2021. 02. 11.	1,7	n.a.
Nagykáta (Pest Vármegye)	2020. 10. 10.	2,3	10 km
Mende (Pest Vármegye)	2020. 03. 30.	1,2	8 km
Sóskút (Pest Vármegye)	2019. 12. 13.	2,9	9 km
Jászberény (Jász-Nagykun Szolnok Vármegye)	2019. 07. 22.	2,2	12 km
Budakeszi (Pest Vármegye)	2019. 05. 17.	2,7	11 km
Solymár (Pest Vármegye)	2019. 04. 23.	1,2	12 km

19. táblázat: Földrengések a XVIII. kerület tágabb térségében

Forrás: www.georisk.hu adatai alapján saját szerk.

Az elmúlt évtizedben a XVIII. kerület tágabb térségéhez sem köthető jelentősebb földrengés, ahogy a fenti ábrán is látható, a térség földrengésveszélyeztetettsége alacsony. A hazai észlelőhálózat a Dunántúlon a legsűrűbb, illetve Paks környezetében. A XVIII. kerület térségében Budapesten (2 db) szeizmológiai állomás található.

3.6.4 Biológiai veszélyek

Biológiai veszélyek között általában a szúnyoginvázió az, ami a lakosságot legnagyobb hányadát érinti. A Balázs-tó, Büdi-tó és környezete ideális feltételeket teremt a szúnyoglárva kifejlődésének, ezért a rendszeres állapotfelmérés kiemelt jelentőségű. A Büdi-tó környezetében az elmúlt években megtörténtek a felmérések, amelyek alapján nem volt indokolt a gyérítés.

Biológiai veszélyforrásként még az allergén növényeket kell megemlíteni, amelyek közül kiemelkedik a parlagfű. A kerületben az országos átlagnak megfelelő a helyzet a parlagfű szennyezettség tekintetében. 2000-2005 közötti időszakban közepes (11-25 % a fertőzöttség és a borítási arány) besorolású volt a település szennyezettsége parlagfűvel, a 2011-es műholdas felvételek alapján szintén közepes szennyezettség (2-8 ezrelék) volt kimutatható. Ennek ellenére a folyamatos kaszálások és felmérések szükségesek.

3.6.5 Nukleáris veszélyforrások

A nukleáris balesetek okozta környezetkárosodás külföldi atomreaktor balesete, szállítással kapcsolatos baleset vagy hazai atomreaktor balesete esetén következhet be. Szállítással kapcsolatos baleset a kerületet nem veszélyezteti.

A paksi atomerőmű, valamint a szomszédos Szlovákia atomerőművei (bohunicei 4×440 MW és mohovcei 4×440 MW), valamint a Krsko-i (664 MW, Szlovénia) atomerőmű miatt következhet be.

Ezek viszonylagos távolsága nem nyújt kellő biztonságot, egy esetleges üzemzavar, vagy baleset során a légkörbe jutó radioaktív anyagok néhány órán vagy napon belül elérhetik a térséget, ezért ezekre a helyzetekre fel kell készülni. Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság ajánlásokat fogalmazott meg a nukleáris veszélyhelyzetekre, amelyek megtalálhatók a katasztrofavedelem.hu oldalon.

3.6.6 Árvíz, belvíz

A kerület területe árvízzel nem veszélyeztetett, belvízi védekezésre nincs szükség.

3.6.7 Ipari veszélyforrás, veszélyes anyagok, védelmi terv

Az uniós normákat (Seveso III. Irányelv) rögzítő veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló katasztrófavédelmi törvény (2011. évi CXXVIII. törvény) a súlyos ipari balesetek megelőzését és a balesetek káros következményeinek csökkentését célzó intézkedéseket vezetett be hazánkban.

A 234/2011. (IX.10.) számú Kormányrendelet határozza meg a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és a védelmi követelményeket. A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetői köteletségévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információt a veszélyes üzem biztonsági jelentése tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A felső küszöbértékű üzemekkel rendelkező települések önkormányzatai tehát külső védelmi terv készítésére kötelezettek. A kialakult helyzet irányítását az I. (veszélyhelyzet) és a II. (súlyos veszélyhelyzet) fokozatban az üzem helyi szakemberei- belső védelmi tervük alapján, míg a III. (katasztrófa-helyzet) fokozatban a külső védelmi terv szerint a helyi védelmi bizottság elnökének irányításával, a társ- és közreműködő szervezeti egységek végzik. A veszélyhelyzet elhárítását az üzemi szervezetek és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság együttműködve hajtják végre.

3.7. A klímaváltozás hatásai

A klímaváltozás néhány hatása már bemutatásra került az előző fejezetekben, azonban 2020-ra a folyamat olyan mértékűvé vált, hogy indokolt áttekinthető módon összefoglalni, hogy a XVIII. kerület esetében melyek azok a szakterületek, környezeti tényezők, amelyek különösen érintettek. A fejezet fókuszában a hazánkra alkalmazott klimatikus modellek segítségével kerülnek bemutatásra azok a folyamatok, amelyek az elkövetkező évtizedekben a legnagyobb kihívás elé fogja állítani a településvezetőket, döntéshozókat, településüzemeltetésben résztvevőket.

A hazai klimatikus modellezésekhez több nemzetközi klímamodell magyarországi adaptációja készült el. A fejezetben tematikus térképek jellemzően két klímamodell alapján kerültek megszerkesztésre (ALADIN-modell és RegCM modellek), de néhány specifikus térkép, más egyéb modellek eredményei alapján készültek. A két klímamodell alábbi rövid bemutatása Hoyk Edit (RKK) munkájának részlete:

Az ALADIN-modell a Kárpát-medence térségére a hőmérséklet éves átlagának változásában északnyugatról délkelet felé egyre nagyobb mértékű növekedést prognosztizál. Évszakos átlagokat tekintve a hőmérséklet-változás télen nem jelenik meg, a legnagyobb változás a nyári évszakban mutatkozik. Az éves és évszakos átlagok időbeli menetében a hőmérséklet hosszabb időszakon emelkedő tendenciát mutat, ugyanakkor az egyes évek átlagait nagyobb ingadozások jellemzik.

Tehát a melegedés ellenére a jövőben is szép számmal lesznek az átlagosnál hűvösebb évek. Az évszázad közepe felé haladva a változékonyság megnő, és a legnagyobb változékonyság egyöntetűen a nyári időszakban mutatkozik. A csapadékkal kapcsolatban a modell Magyarország keleti és délkeleti részén szárazodást prognosztizál, míg a nyugati területek nedvesebbé válhatnak. Az éves csapadékösszegek kismértékű csökkenést jeleznek, de az évszakos eltérések jelentősek. Az átmeneti évszakokban csapadéknövekedés várható, télen és nyáron csökkenés, a változékonyság növekedésére pedig nyáron és ősszel lehet számítani.

3.7.1 A RegCM-modell adaptálása és Magyarországra vonatkozó előrejelzései

A RegCM (Regional Climate Model) regionális éghajlati modellt az amerikai Légköri Kutatások Nemzeti Központjában fejlesztették ki. A modellt regionális klímakutatásokhoz és évszakos előrejelzésekhez használják világszerte. A modell 21. századra vonatkozó hőmérsékleti előrejelzése emelkedő tendenciát mutat.

Az átlaghőmérséklet várható emelkedése természetesen nem azt jelenti, hogy minden rákövetkező év átlaghőmérséklete melegebb lesz az azt megelőzőnél, hanem hogy a vizsgált 30 éves időszakok (2021–2050; 2071–2100) átlagban várhatóan melegebbek lesznek az azt megelőző 30 év átlagánál.

A felmelegedés várhatóan a 21. század végére ölt drasztikus mértéket, amikor 3 °C körüli éves középhőmérséklet-emelkedés valószínűsíthető a Kárpát-medencében és közvetlen környezetében.

Területi különbségeket tekintve a század közepére a legkisebb mértékű éves középhőmérséklet-változás az ország északnyugati területén (Kisalföld), míg a század végére a délnyugati területeken valószínűsíthető (Mecsek és környéke). Az évszakos átlaghőmérsékletek várható alakulásában a legnagyobb mértékű változás a század közepén tavaszra (1,7 °C), míg a legcsekélyebb változás nyárra (0,7 °C) tehető.

Az évszázad végére azonban fordított eredmények adódnak, nyáron várható a legnagyobb mértékű melegedés (3,5 °C), a legcsekélyebb pedig tavasszal (2,8 °C), amely megközelíti a téli és őszi várható melegedések mértékét (3,0 °C). Télen a hidegrekordok száma várhatóan csökkenni fog, míg nyáron a klíma egyértelműen változókéonyabb lesz. A napi középhőmérsékletek átlaga a magasabb hőmérsékletek irányába fog eltolódni 3-4 °C-kal, és a melegrekordok gyakoribbakká fognak válni.

A modelleredmények alapján az éves csapadékösszegekben nem mutatkozik lényeges változás. Ez az eredmény abból is fakad, hogy Magyarország a szárazabbá, illetve csapadékosabbá válás

---

képzeletbeli határzónáján helyezkedik el. Az éves csapadékösszeggel ellentétben az évszakos csapadékösszegekben jelentős változások várhatók.

A 2021–2050 közötti időszakban a legjelentősebb változás nyáron, míg a legkisebb télen valószínű. Télen és tavasszal a csapadékösszeg csökkenése egyöntetű, azonban nyáron és ősszel egy nyugat-kelet megosztottság mutatkozik. Nyugaton és délnyugaton a nyári és őszi csapadékösszegek akár 20-30%-kal csökkenhetnek, míg ugyanezen időszakokban a keleti, északkeleti területek 10-20%-kal csapadékosabbá válhatnak. A magasabb fekvésű helyeken (Bakony, Mátra, Bükk) az évszakok szárazabbá válása valószínűsíthető.

A 2071 és 2100 közötti időszakban minden évszakban átlagosan kismértékben ugyan, de növekedni fog az évszakos csapadékösszeg, kivéve nyáron, tehát a modell igen jelentős változást valószínűsít a század közepétől kezdődően a század végéig.

Röviden összefoglalva: Magyarországon az 21. század végén enyhébb, de csapadékosabb telek, valamint forróbb és szárazabb nyarak valószínűsíthetőek az A1B éghajlati forgatókönyv alapján integrált RegCM regionális klímamodell szerint. A hőmérsékleti extrémumok alakulásával kapcsolatban a modell nagymértékű emelkedést mutat. A 21. század közepére a nyári napok (napi hőmérsékleti maximum $> 25\text{ °C}$) számának növekedése közel 29%, míg a század végére 200%-ot is meghaladó lehet.

A várhatóan legnagyobb fokú melegedésnek kitett területek az ország déli részén, a legkisebb fokú változást elszenvedő területek az ország északi részén lesznek. A fagyos napok (napi hőmérsékleti minimum $\leq 0\text{ °C}$) száma ugyanakkor várhatóan csökkenni fog, a 2021–2050 közötti időszakban az 1961–1990 időszakhoz viszonyítva országos átlagban 24%-kal, az évszázad végére közel 66%-kal.

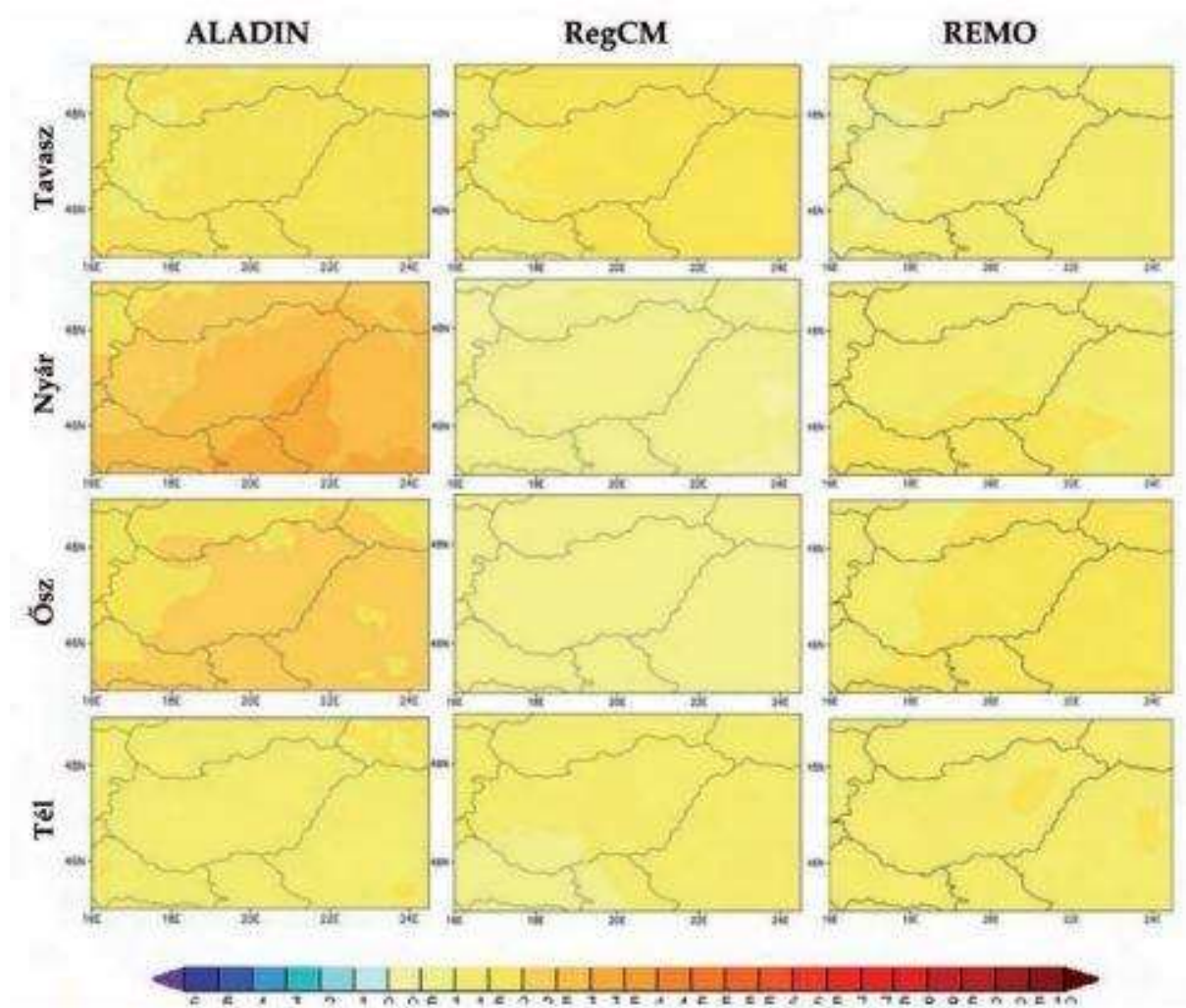
A csapadékkal kapcsolatos szélsőségek egyik markáns mutatója a száraz napok (napi csapadékösszeg nem haladja meg az 1 mm-t) várható alakulása. A RegCM-modell alapján a század közepére az ország déli részén várható az egymást követő száraz napok maximális számának növekedése, a század végére pedig már az ország teljes területén az egymást követő száraz napok maximális számának emelkedésével kell számolni.

Az eredmények azt mutatják, hogy az évenkénti csapadékos napok átlagos száma kismértékben csökkenni fog az évszázad közepére, közel 10%-kal. A 21. század végére a csökkenő tendencia folytatódni, illetve valamelyes erősödni fog, mértéke várhatóan 13% körülire tehető. A modell érdekes eredményeket adott az extrém csapadékú napok (napi csapadékösszeg meghaladja a 20 mm-t) számának várható változásairól.

A 2021–2050 közötti időszakig a magasabb területeken az extrém csapadékú napok számának kismértékű csökkenését jelzi előre (pl. a Bakonyban), míg az évszázad végére az ország döntő többségén e napok számának növekedését mutatja. A modell eredményei alapján a napi csapadékintenzitás növekedni fog. A RegCM-modell tehát azt valószínűsíti, hogy a jövőben kevesebb alkalommal, de több csapadék fog hullani napi átlagban Magyarország területén. A RegCM modell esetében feltétlenül meg kell említeni, hogy a csapadék éves változását prognosztizálja, de a csapadék éven belüli eloszlásának változását nem tudja leírni.

A települési szintű tervezés egyik alapja, a klímaváltozás hatásaira való felkészülés során a csapadékok éven belüli eloszlásának becslése, prognosztizálása, hiszen az elkövetkező évtizedek egyik legnagyobb településüzemeltetési kihívása az lesz, hogy a hirtelen lezúduló

csapadékmennyiségeket ártalommentesen elvezesse, kezelje és a felesleget tározza, majd az aszályos időszakokban felhasználja azt.

80. ábra: A várható évszakos átlaghőmérséklet-változás (°C) a 2021-2050 időszakban

Referenciaidőszak 1961-1990

Forrás: Bartholy-Bozó Haszpra 2011.

A lokális éghajlati hatások a társadalmi-gazdasági-környezeti térben egyaránt jelentkeznek (pl. aszály, terméshozam-kiesés, mezőgazdasági jövedelmek csökkenése). A Magyarországon futtatott klímamodellek - bizonyos esetekben egymásnak ellentmondó megállapításaikkal is - együttesen arra hívják fel a figyelmet, hogy már a 21. század közepére olyan éghajlati változásokkal kell számolni, amelyek a társadalmi-gazdasági folyamatokra is erőteljes hatást gyakorolnak (Hoyk).

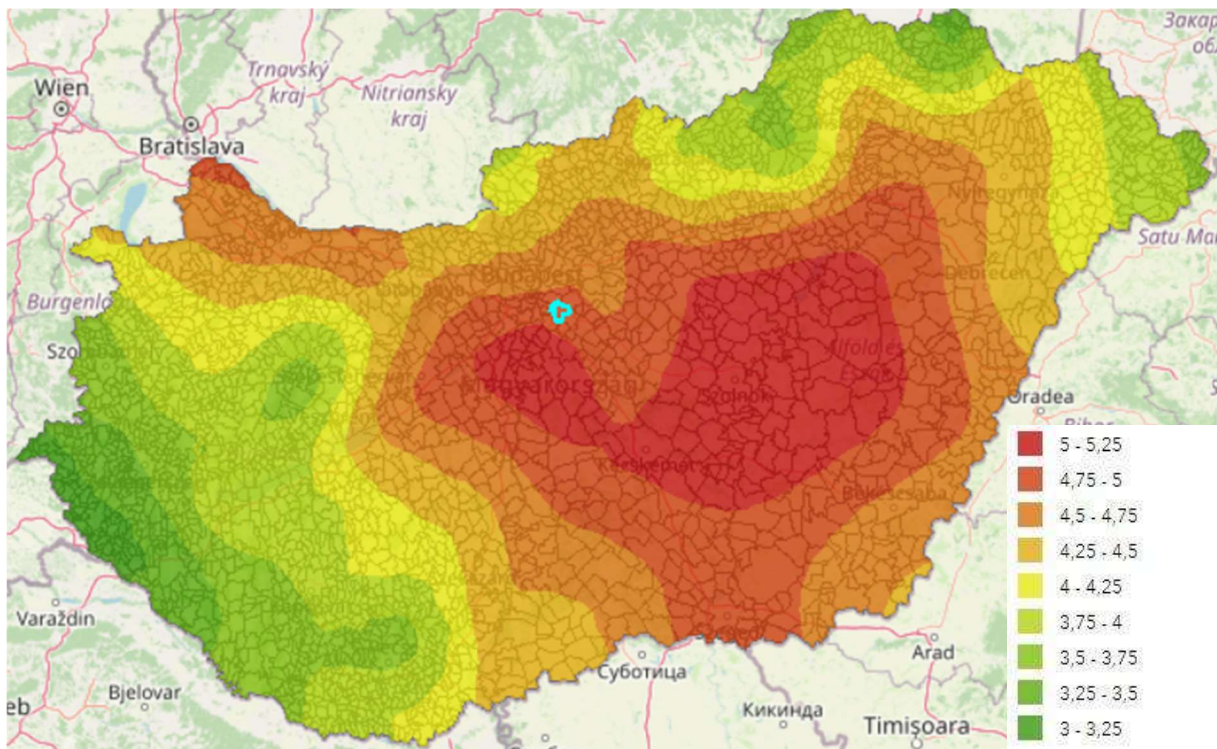
A klímaváltozás társadalmi-gazdasági hatásainak vizsgálatokor célszerű onnan elindulni, hogy az egyes területek - országok, régiók, kistérségek vagy járások - az őket érő hatásokra különbözőképpen reagálnak, eltérő jellegzetességeket mutatnak az éghajlatváltozással kapcsolatban.

A XVIII. kerület és közvetlen környezetének esetében, a következő klímaváltozással kapcsolatos témakörök vizsgálata indokolt.

3.7.2 Aszály

A XVIII. kerület kertvárosias jellegű városrészein jelentős hatással lehetnek az aszályos időszakok. A zöldfelületek ellenállóképessége jelentősen romlik egy-egy aszályos periódus után. Amennyiben a zöldfelületi elemek állapota tartósan romlik, funkciójukat nem tudják teljes mértékben ellátni, a zöldfelület fenntartási költségek növekedhetnek.

Az aszály kockázatának legpontosabb hazai mutatója a módosított Pálfai-féle aszályindex. Az 1961-1990 közötti időszakban XVIII. területe 4,75-5 közötti aszályindexel volt jellemezhető – ami csak kismértékben marad el az 5 fölötti értékkel rendelkező leginkább aszályos területektől. A következő ábrán látható Magyarország Pálfai-féle aszályindex értékei, az 1961-1990 évek közti időszakra vonatkoztatva, illetve ezen belül a XVIII. kerület elhelyezkedése.

81. ábra: A módosított Pálfai-féle aszályindex értékei az 1961-1990 közötti időszakban

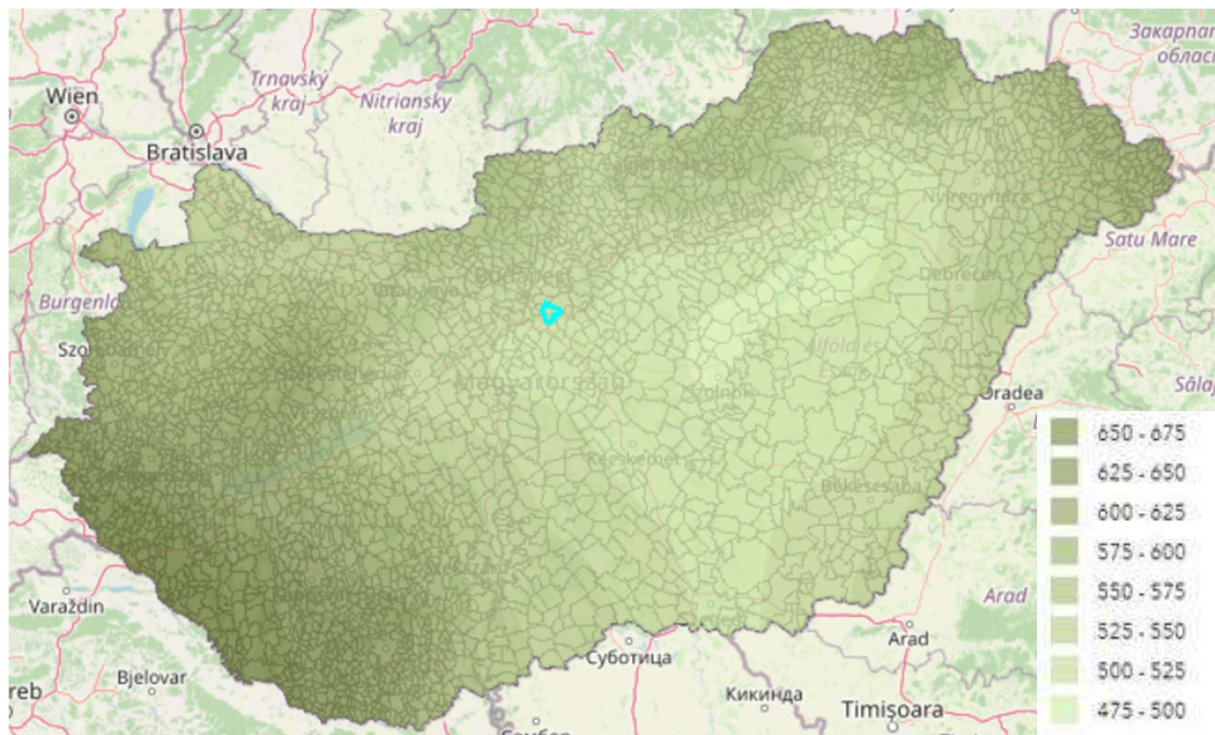
Forrás: NATÉR

Az ábrán látható, hogy a XVIII. kerület az 1990-ig terjedő időszakban is az ország egyik leginkább kockázatos területéhez tartozott az aszály tekintetében. Az ALADIN klímamodell alapján a 2021-2050 időszakban az aszályindex értéke további 0,5-0,75-tel fog növekedni, míg a RegCM klímamodell alapján 0,75-1 értékkel növekszik, tehát az aszályok kockázata tovább növekszik a területen. A 2050-2071 távlati időszakban mindkét fenti modell 1,5-2 növekedést vetít előre, tehát az évszázad végére még nagyobb mértékben romlik tovább az aszályhelyzet a település területén.

Az aszályos időszakok gyakoriságának és hosszának várható növekedése a zöldfelület-gazdálkodás és az ivóvízellátás területein jelenti majd a legnagyobb városüzemeltetési kihívásokat.

3.7.3 Csapadék

A terület az 1971-2000 közötti időszakban, abban az övezetben húzódtott, ami az országon belül a közepesen száraz zónán belül helyezkedett el, évi 500-525 mm csapadékösszeggel.

82. ábra: Az átlagos évi csapadékösszeg 1971-2000 közötti időszakban (mm)

Forrás: NATÉR

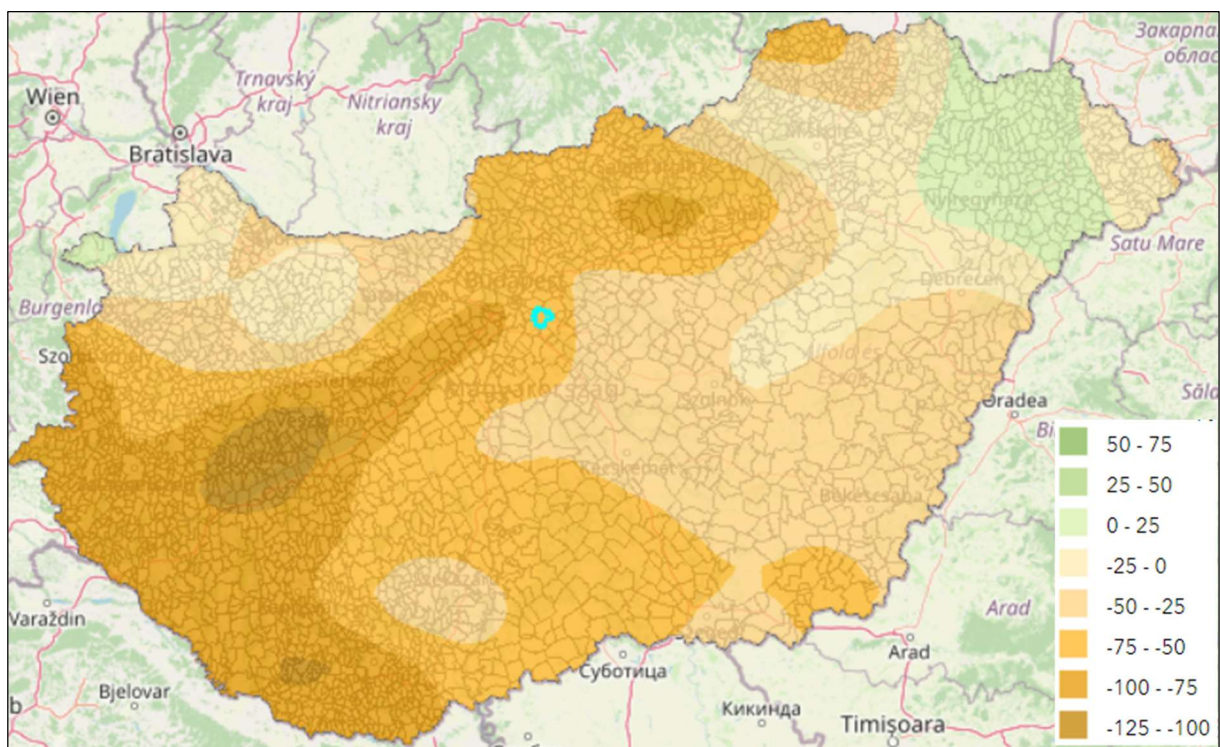
Az ALADIN-Climate klímamodell alapján, az elkövetkező három évtizedben, átlagosan 0-25 mm-rel kevesebb csapadék fog hullani a terület területére évente. A RegCM modell alapján már 50-75 mm-rel lesz kevesebb az éves csapadék átlagos összege a 2021-2050 időszakban. A 2071-2100 távlati időszakra hasonló értékű csökkenés van előre vetítve, tehát a nagyobb mértékű változás már lezajlik a közvetlenül előttünk álló 2-3 évtizedben. Ezek az értékek az évi átlagra vonatkoznak, ami már önmagában jelzi, hogy a problémára fel kell készülni. Ha a csapadék éven belüli eloszlásának változását és a szélsőséges csapadékesemények gyakoriságának növekedést is vizsgáljuk, akkor a településüzemeltetési területeken is fel kell készülni az extrém száraz és extrém csapadékos helyzetek egymás utáni kezelésére.

A **tavaszi csapadék** átlagos mennyisége az 1971-2000 időszakban a területben 125-150 mm volt. Az ALADIN-Climate modell alapján 2021-2050 időszakban 0-25 mm-es növekedés, a 2071-2100 időszakban viszont már 0-25 mm-es csökkenés várható. A RegCM modell alapján 2021-2050 és a 2071-2100 időszakban egyaránt 0-25 mm-es csökkenés várható.

A **nyári csapadék** átlagos mennyisége az 1971-2000 időszakban a területen 150-175 mm volt. Az ALADIN-Climate modell alapján 2021-2050 időszakban 0-25 mm-es csökkenés, a 2071-2100 időszakban viszont már 50-75 mm-es csökkenés várható. A RegCM modell alapján 2021-2050 időszakban 0-25 mm-es csökkenés a 2071-2100 időszakban pedig 25-50 mm-es csökkenés várható.

Az **őszi csapadék** átlagos mennyisége az 1971-2000 időszakban a terület a 125-150 mm zónájában volt. Az ALADIN-Climate modell alapján 2021-2050 és a 2071-2100 időszakban egyaránt 0-25 mm-es növekedés várható. A RegCM modell alapján 2021-2050 időszakban 0-25 mm-es csökkenés a 2071-2100 időszakban pedig már 0-25 mm-es növekedés várható az őszi csapadékokban.

A **téli csapadék** átlagos mennyisége az 1971-2000 időszakban a területben 100-125 mm volt. Az ALADIN-Climate modell alapján 2021-2050 időszakban 0-25 mm-es csökkenés a 2071-2100 időszakban szintén 0-25 mm csökkenés zónájában található a település. A RegCM modell alapján 2021-2050 0-25 mm-es csökkenés, míg 2071-2100 időszakban 0-25 mm-es téli csapadék növekedés várható.

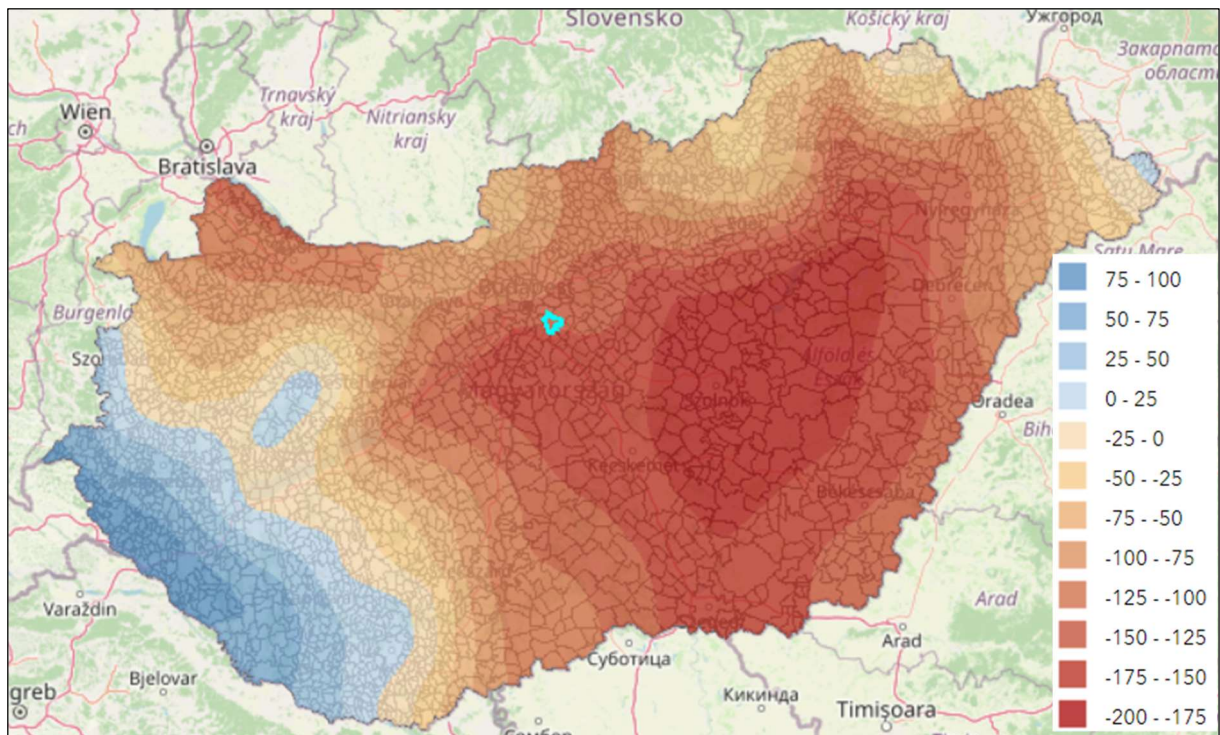
83. ábra: A csapadék mennyiségének (mm/év) változása országosan a 2021-2050 közötti időszakban

Forrás: a RegCM klímamodell

A 30 mm-t meghaladó csapadékos napok száma 1970-2020 között 0,5-1 volt a XVIII. kerületben, azaz évente kb. fél-egy napnyi idő alatt volt várható extrém csapadékmennyiség. Az ALADIN és a RegCM modell alapján is ez az érték 2021-2050 időszakban 0-1 nappal növekedni fog, a 2071-2100 időtávon ugyanezek az értékek várhatók.

3.7.4 Klimatikus vízmérleg

A csapadékösszegek egyszerű vizsgálatánál sokkal összetettebb értékelésekhez adhat alapot a klimatikus vízmérleg értékeinek vizsgálata. A klimatikus vízmérleg az évi csapadékösszeg és az évi potenciális evapotranspiráció (a talajfelszín és a növényzet párologtatásának összessége) különbségeként kapható meg, azaz egy olyan érték, ami megmutatja, hogy a területre lehullott csapadék összegéből mennyi párolog el a talajon és a növényzeten keresztül a légkörbe.

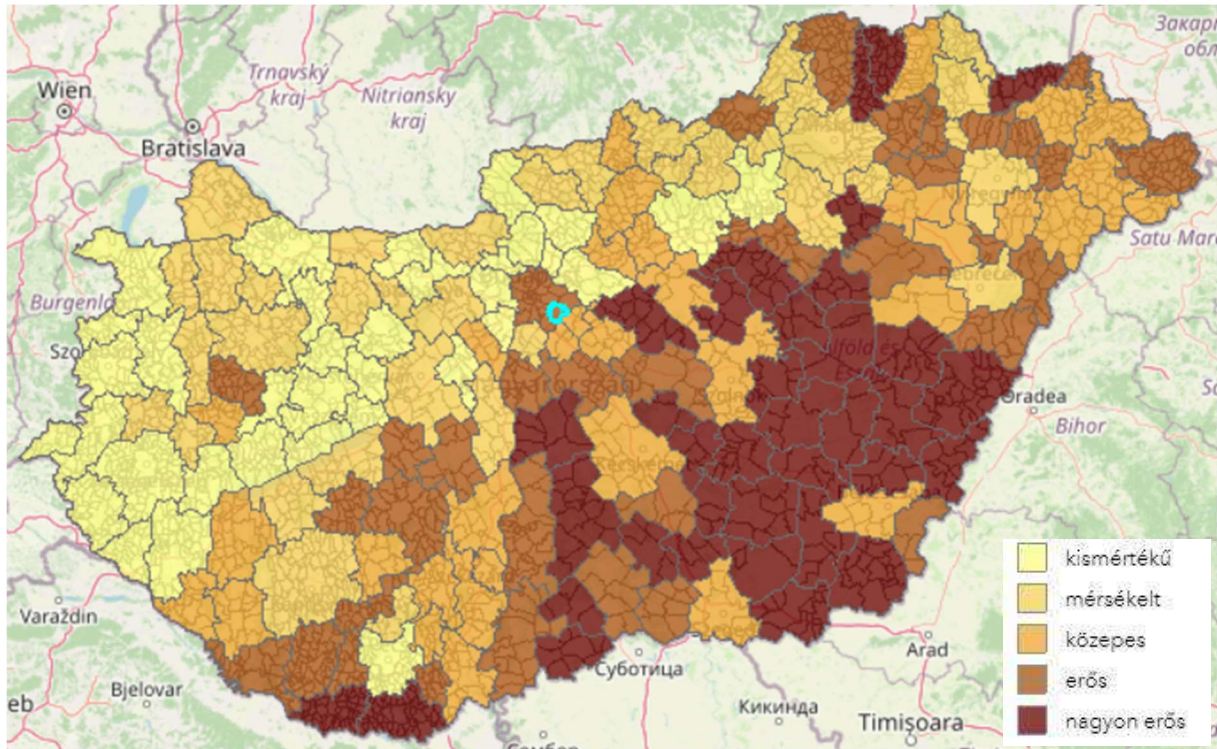
84. ábra: Klimatikus vízmérleg értékei az 1971-2000 közötti időszakban (mm)

Forrás: NATÉR

A kerület területén a klimatikus vízmérleg 1971-2000 közötti értéke -125-150 értékekkel jellemezhető zónák által egyaránt érintett, azaz 125-150 mm-rel több a terület evapotranspirációja (párolgáson keresztül), mint amennyi csapadék a területre jut. Jellemzően a területre hulló csapadékmennyiséget meghaladó párolgási veszteség az, ami a kerület negatív vízmérlegét okozza.

Az ALADIN-Climate klímamodell adatai alapján a 2021-2050 közötti időszakban a klimatikus vízmérleg -50-75 mm változás várható, a RegCM klímamodell adatai alapján szintén -75-100 mm, 2071-2100 időszakban pedig 200-225 mm romlás várható a klimatikus vízmérlegben a ALADIN-Climate modell szerint, míg a RegCM modell szerint „csak” 125-150 mm romlás várható. Egyértelműen kijelenthető, hogy tovább fokozódik a klimatikus vízmérleg romlása, a kevesebb területre hulló csapadék és további párolgási veszteség növekedés következtében, egyes modellek szerint az évszázad végére akár meg is duplázódhat – a jelenleg is nagymértékűnek számító – klimatikus vízmérlegen keresztül jellemezhető vízhiány, szárazodási folyamat.

3.7.5 Hőhullámok

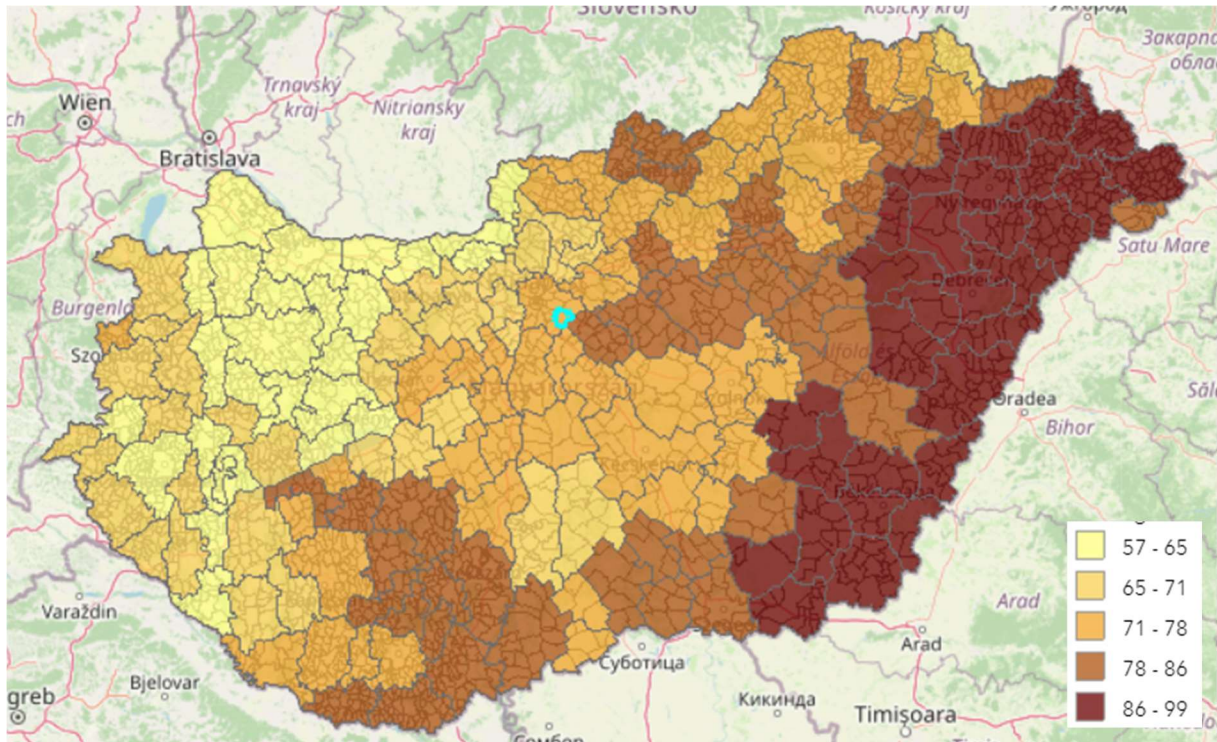

85. ábra: Hőhullámok hatásaival szembeni komplex sérülékenység a járásonként illetve kerületenként

Forrás: NATÉR

A klímaváltozás hazai vonatkozásaiban talán leggyakrabban a hőhullámok hatásai kerülnek reflektorfénybe. Az alábbi ábrán is látható, hogy budapesti kerületek mindegyike - köztük a XVIII. kerület is - az erősen sérülékeny kategóriába került besorolásra.

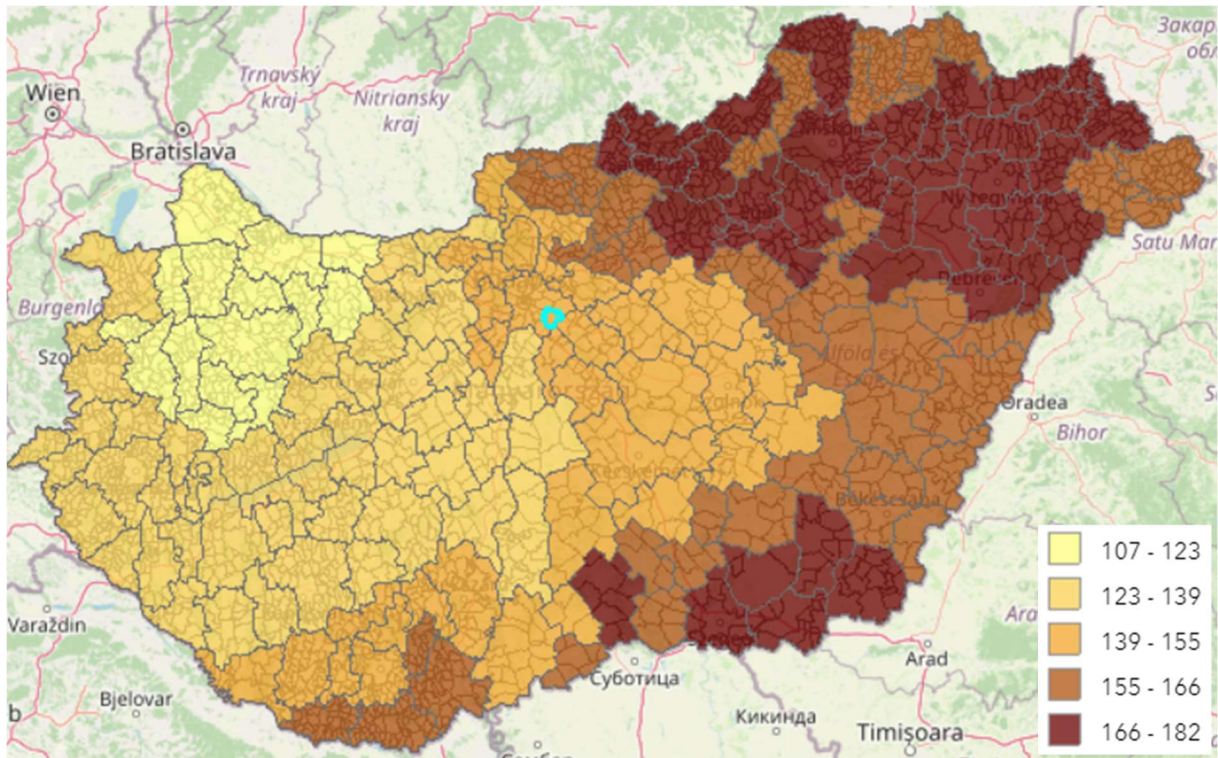
A kerület és környezetének erős sérülékenysége eleve rossz alapot ad az alkalmazkodási tevékenységekhez. A helyzetet súlyosbítja, hogy a klimatikus alapú prognózisok alapján a hőhullámos napok gyakorisága tovább fog növekedni a 2050-ig tartó időszakban.

86. ábra: Hőhullámos napok gyakoriságának változása 2021-2050 (%/év)

forrás: NATÉR

A hőhullámos napok egyik legsúlyosabb következménye, hogy veszélyezteti az idősebb korosztályt, illetve a krónikus betegségekben szenvedőket. Az elmúlt évtizedekben egyértelmű összefüggést mutattak ki a hőhullámos napok és a halálozási számok növekedése között. A kerület területén, a hőhullámos napok várható növekedésével összefüggésben a várhatóan a halálozások száma is növekedni fog a 2021-2050 időszakban.

87. ábra: Többlethalalozás változás 2021-2050 (%)

Forrás: NATÉR

4. KÖRNYEZETI SWOT ANALÍZIS

A helyzetelemzés korábbi fejezeteiben környezeti elemenként, illetve a környezetvédelem szakterületein keresztül került bemutatásra a kerület környezeti állapota, a környezeti konfliktusok és az eddig megvalósult fejlesztések, elért eredmények.

A helyzetelemzésben feltártak összefoglalását a kerület környezeti SWOT analízise tartalmazza.

A tervezett intézkedések megalapozását a helyzetelemzésen túl a 2024. januárjában végzett lakossági kérdőíves felmérés is szolgálta, melynek kiértékelését és eredményeit a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ➤ A belterületi utak pormentesítettek ➤ Megfelelő kiépítettségi szintű csatornahálózat ➤ Ivóvízhálózat megfelelő kiépítettsége ➤ Szelektív hulladékgyűjtés kiépítése, átlagon felüli hulladékleadási lehetőségek ➤ A vegyesen gyűjtött hulladékok ártalmatlanításának hosszútávú biztosítása ➤ Aktív önkormányzati pályázati tevékenység ➤ Jól működő közösségi közlekedési formák ➤ Jelentős kiterjedésű erdőállomány ➤ A kerület nagy részén kertvárosias jellegű lakóterületek jellemzőek, nagy zöldfelületi aránnyal ➤ Értékes zöldfelületi elemek (pl. korábbi villatelepek és a Pestszentlőrinci temető idős faállománya, Kossuth tér, Bókay-kert) ➤ Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén előforduló védett állat- és növényfajok ➤ Környezetterhelő ipari létesítmények alacsony száma ➤ Csökkenő tendencia a legtöbb mért légszennyezőanyag koncentrációja tekintetében ➤ Aktív lakossági szerepvállalás a környezeti témákban ➤ Állóvizek medrének és környezetének folyamatos fejlesztése, fenntartása	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kármentesítésre szoruló területek léte ➤ Gyenge termőképességű talajok, alacsony szervesanyagtartalom, városi talajok nagy aránya ➤ Ökológiai folyosók kis száma ➤ Erdők faállományának jelentős része invazív (akácos), ökológiai szempontból kedvezőtlen ➤ Elővárosi fekvés miatt nagy utazási távolságok, nagy arányú ingázás ➤ Önálló kerületközpont hiánya ➤ Pestszentlőrinc és Pestszentimre között gyenge a településszerkezeti kapcsolat ➤ Területhasználati konfliktusok: lakó- és közlekedési területek, lakó- és iparterületek, lakóterületek és a repülőtér között ➤ Iparterületeken hiányzó védőfásítások ➤ Zöldfelületeken történő parkolás, autóbeállók kialakítása, légvezetékek akadályozzák a fasorok telepítését ➤ Útmenti sózás miatt a fasorok faállományának egészségi állapota helyenként kedvezőtlen ➤ Kerületi egyedi tájérték kataszter hiánya ➤ Nem megfelelő módon történő vegyes tüzelés előfordulása a családi házas részeken ➤ Jelentős közúti, vasúti és légi forgalom ➤ Magyarország legnagyobb nemzetközi repülőtere a kerület peremén ➤ A gépjármű állomány növekedésével súlyosbodó parkolási problémák ➤ Hiányos kerékpáros hálózat

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kedvező adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítása tekintetében ➤ Erdőterületek fokozatos megújítása honos fajokkal ➤ Meglévő zöldterületek minőségi megújítása (funkcióbővítés, növényállomány megújítása stb.) ➤ Lakóterületi bővítési helyszíneken minőségi zöldterületi bővítések: új közparkok, közkertek kialakítása ➤ Esőkertek kialakítása, vízmegtartás elősegítése a zöldfelületeken ➤ Zöldtetők, zöldhomlokzatok kialakítása ➤ Üres fahelyeken (fasorokban) fapótlás ➤ További faültetések megvalósítása ➤ Iparterületek fásítása ➤ Helyi vállalkozások bevonása a zöldfelületek fenntartási, fejlesztési finanszírozásába (CSR tevékenység) ➤ Lakóépületek és intézmények energetikai felújításainak folytatása ➤ Aktív- és passzív házak (épületek) számának növekedése ➤ Geotermikus energia és napenergia nagyobb mértékű kihasználása ➤ Alacsony kibocsátású járművek számának növekedése ➤ A repülőtér kötőtpályás kapcsolatának kialakítása ➤ A repülőtéri gyorsforgalmi út felújítása ➤ A 42-es villamos vonal meghosszabbítása ➤ A 142-es számú vasútvonal kerületi érdeknek megfelelően történő felújítása ➤ További P+R parkoló fejlesztések ➤ Zajcsökkentési intézkedési tervekben foglaltak megvalósítása ➤ Természetközeli csapadékvíz-gazdálkodás, vízvisszatartás (p. esőkertek, szivárogtatók stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Klímaváltozás negatív hatásai ➤ Beszűkülő pályázati források ➤ Kedvezőtlen fajösszetételű erdőterületek ➤ Önkormányzati forráshiány miatt elmaradó környezetvédelmi programok, vagy események ➤ Invazív, illetve allergén fajok elterjedése (pl. útmenti zöldsávokban, funkcióhiányos területeken) ➤ Zöldfelületek beépítés miatti csökkenése ➤ Meglévő konfliktusok megmaradása, hatékony problémakezelés hiánya (illegális hulladéklerakás, útmenti sózás, zöldfelületeken történő parkolás) ➤ Repülőtér légi és kapcsolódó közúti forgalmának növekedése ➤ Kerület átmenő forgalmának növekedése ➤ Egyéni motorizált gépjárműhasználat növekedése, a közösségi közlekedés visszaszorulása ➤ Fogyasztási igények növekedése miatt az energiafogyasztás, a közlekedési/szállítási teljesítmények növekedése ➤ Az uniós források csökkenése miatt az energetikai és közlekedési fejlesztések elmaradása ➤ Kármentesítések elhúzódása, elmaradása ➤ Természetes vízfolyások hiánya

**Budapest Főváros XVIII. kerület
Pestszentlőrinc - Pestszentimre
Környezetvédelmi Programja
2024-2029**

1. sz. melléklet

**Bejelentett légszennyezőanyag
kibocsátók 2020-ban**

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Kispesti erőmű	Nefelejcs u. 2.	Szilárd anyag	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Butil-alkohol (primer-butanol) / butanol-1 /	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Izo-butil-alkoholok	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Fenol	8
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Benzin mint C, ásványolajból	0
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Benzin mint C, ásványolajból	1
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Etilén-glikol-monobutil-éter / 2-butoxi-etanol;butil-glikol /	1
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	0
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Benzin mint C, ásványolajból	0
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Etil-benzol	0
Telephely	Besence u. 8.	Aceton	7
Logisztikai központ	Közdűlő út 6.	Szén-monoxid	1
Hamburger üzem	Besence u. 11.	Szén-monoxid	898
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Szén-monoxid	3
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Szén-monoxid	813
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Szén-dioxid	271930
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Butil-alkohol (tercier-butanol) / trimetil-metanol /	16
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Aceton	6
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Izo-butil-alkoholok	0
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Toluol	0
Lakatos úti gázmotor	Lakatos út 44/B.	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	13588
Sportkastély	Kisfaludy u. 33/c.	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	34
Gyártó üzem	Reviczky Gyula út 9-11.	Etilén-glikol / glikol /	0
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Aceton	0
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumulol)	13

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Xilolok	0
GYERTYAKÉSZÍTŐ MŰHELY	Fráter Lóránd u. 18.	Aceton	12
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Propil-benzol	3
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Xilolok	34
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	144
Telephely	Fáy u. 2.	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	717
Telephely	Fáy u. 2.	Metil-etil-benzolok (orto, meta, para)	17
Telephely	Fáy u. 2.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumulol)	18
Telephely	Fáy u. 2.	2-METOXI PROPIL-ACETÁT	360
Telephely	Fáy u. 2.	Izo-butyl-alkoholok	4
Központi telephely	BUD Nemzetközi Repülőtér 302. épület	Szén-monoxid	0
Központi telephely	BUD Nemzetközi Repülőtér 302. épület	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	0
Központi telephely	BUD Nemzetközi Repülőtér 302. épület	Szilárd anyag	0
Kispesti erőmű	Nefejejs u. 2.	Szén-dioxid	12219124
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Propil-alkohol	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Ciklohexán	0
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Szilárd anyag	77
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Butyl-acetát / ecetsav-butyl-észter /	10
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Toluol	0
Logisztikai központ	Közdűlő út 6.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	5
OMSZ MARCZELL GYÖRGY FŐOBSZERVATÓRIUM	Gilice tér 39.	Szén-monoxid	2
OMSZ MARCZELL GYÖRGY FŐOBSZERVATÓRIUM	Gilice tér 39.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Vasalatgyártó üzem	Hengersor u. 30.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	105

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Vasalatgyártó üzem	Hengersor u. 30.	Szilárd anyag	1
Gilice téri telep	Gilice tér 1.	Szén-monoxid	1
0115 SM áruház	Üllői u. 525.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	3
Fémszerkezeti elemjavító üzem és raktár	Zádor u. 9.	Szén-dioxid	52248
TELEPHELY	Üllői út 822.	Aceton	13
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Metoxi-butil-(3)-acetát / 3-Metoxi-butil-acetát /	175
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Etilén-glikol-monobutil-éter / 2-butoxi-etanol;butil-glikol /	0
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	255
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Toluol	2
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Szilárd anyag	7
TELEPHELY	Péterhalmi út 8	Etilén-glikol-monobutil-éter / 2-butoxi-etanol;butil-glikol /	4
Nyomda	Akadály u. 15.	Etil-alkohol / etanol /	4
Nyomda	Akadály u. 15.	Izo-propil-alkohol	2
GYERTYAKÉSZÍTŐ MŰHELY	Fráter Lóránd u. 18.	Etil-alkohol / etanol /	2
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Butil-alkohol (primer-butanol) / butanol-1 /	3
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Izo-propil-alkohol	3
Telephely	Fáy u. 2.	Toluol	750
Telephely	Fáy u. 2.	Aceton	44
Telephely	Fáy u. 2.	Izo-butil-acetát	705
Telephely	Lakatos út 65.	Szén-monoxid	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Metil-etil-keton / 2-butanon /	1153
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Toluol	471
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Szilárd anyag	159
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumul)	3
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Szén-dioxid	8277666
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	10

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Aceton	35
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Xilolok	6
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Etilén-glikol-monobutil-éter / 2-butoxi-etanol;butil-glikol /	0
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	932
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Xilolok	4
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumol)	1
Telephely	Besence u. 8.	Heptán	4
Telephely	Akadály u. 15.	Szén-dioxid	10930
Telephely	Akadály u. 15.	Szén-monoxid	4
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Szilárd anyag	48
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Butil-glikol-acetát	26
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Etil-benzol	19
Gilice téri telep	Gilice tér 1.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	13
Telephely	Igló u. 33-35.	Szén-dioxid	1437916
0115 SM áruház	Üllői u. 525.	Szén-monoxid	1
Sportcentrum	Nagyszalonta u. 25.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	238
Betontermék gyártó üzem	Zádor u. 3.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	null
Betontermék gyártó üzem	Zádor u. 3.	Szén-monoxid	null
Fémszerkezeti elemjavító üzem és raktár	Zádor u. 9.	Szén-monoxid	9
TELEPHELY	Üllői út 822.	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumol)	4
TELEPHELY	Üllői út 822.	Butil-acetát / ecetsav-butyl-észter /	32
Húsfeldolgozó üzem	Közdülő u. 49.	Szilárd anyag	9
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumol)	35
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumol)	10
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Izo-propil-alkohol	105
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Propil-benzol	8
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Szilárd anyag	49
0054 SM áruház	Nefejejs u. 89.	Szén-dioxid	6569

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Xilolok	24
Iroda	Nefelejcs u. 2.	Szilárd anyag	null
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Metil-izobutil-ke-ton / 4-metil-2-pentan-on; izobutil-metil-ke-ton /	18
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Metil-etil-ke-ton / 2-butan-on /	0
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Etil-benzol	0
Zaragoza Lakó-kert II társasház	Csörgőfa u. 2.	Szén-dioxid	2070291
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Szén-dioxid	117206
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	53
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Xilolok	22
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Szilárd anyag	52
GYERTYAKÉSZÍTŐ MŰHELY	Fráter Lóránd u. 18.	Paraffin-szénhidrogének C9-től	3
Telephely	Fáy u. 2.	Paraffin-szénhidrogének C9-től	29
Telephely	Lakatos út 65.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	0
Kispesti erőmű	Nefelejcs u. 2.	Korom Bacharach skálán	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	492
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Szén-monoxid	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Xilolok	301
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Toluol	1
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
MŰANYAGBURKOLATGYÁRTÓ ÜZEM	Wlassics Gy. u. 111.	Szilárd anyag	30
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Szilárd anyag	5
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Toluol	0
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Metil-izobutil-ke-ton / 4-metil-2-pentan-on; izobutil-metil-ke-ton /	0
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Metil-etil-ke-ton / 2-butan-on /	1
Telephely	Besence u. 8.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	15

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Raktártelep	Ipacsfa u. 8.	Szén-monoxid	28
Telephely	Igló u. 33-35.	Szén-monoxid	85
0115 SM áruház	Üllői u. 525.	Szén-dioxid	7029
TELEPHELY	Üllői út 822.	Toluol	15
TELEPHELY	Üllői út 822.	Etil-benzol	3
TELEPHELY	Üllői út 822.	Xilolok	3
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Szilárd anyag	2
Sportkastély	Kisfaludy u. 33/c.	Szén-monoxid	2
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	2-METOXI PROPIL-ACETÁT	18
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Toluol	84
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	2-METOXI PROPIL-ACETÁT	5
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Etil-benzol	9
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Izo-butil-acetát	0
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Benzin mint C, ásványolajból	0
Nyomda	Akadály u. 15.	Benzin mint C, ásványolajból	0
Sportuszoda	Városház u. 40.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	60
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Metil-etil-keon / 2-butanon /	76
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Szén-monoxid	11
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Toluol	34
Telephely	Fáy u. 2.	Szilárd anyag	31
Telephely	Lakatos út 65.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Kispesti erőmű	Nefelejcs u. 2.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Kispesti erőmű	Nefelejcs u. 2.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	129188
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Nátrium-hidroxid	2
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Xilolok	4

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
MŰANYAGBURKOLATGYÁRTÓ ÜZEM	Wlassics Gy. u. 111.	Aceton	626
MŰANYAGBURKOLATGYÁRTÓ ÜZEM	Wlassics Gy. u. 111.	Metil-etil-ke-ton / 2-butanon /	2
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Etil-alkohol / etanol /	0
GALVANIZÁLÓ MŰHELY	Szövet u. 54.	Sósav és egyéb szervesetlen gáznemű klór vegyületek, kivéve klór és cian-klorid HCl-ként	0
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Aceton	1
OMSZ MARCELL GYÖRGY FŐOBSZERVATÓRIUM	Gilice tér 39.	Szén-dioxid	110855
Hamburger üzem	Besence u. 11.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	322
Vasalatgyártó üzem	Hengersor u. 30.	Szén-dioxid	32955
Gilice téri telep	Gilice tér 1.	Szén-dioxid	26452
Sportcentrum	Nagyszalonta u. 25.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Sportcentrum	Nagyszalonta u. 25.	Szén-dioxid	580626
Fém szerkezeti elemjavító üzem és raktár	Zádor u. 9.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	16
TELEPHELY	Üllői út 822.	Etil-acetát / ecetsav-etil-észter /	8
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	145
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Fenol	0
Elektronikai összeszerelő üzem	Tóth Árpád u. 1.	Metil-etil-benzolok (orto, meta, para)	29
0054 SM áruház	Nefelejcs u. 89.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	3
0054 SM áruház	Nefelejcs u. 89.	Szén-monoxid	1
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	105
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Metil-acetát / ecetsav-metil-észter /	0
Gépjárműjavító és karosszéria javító műhely	Táncsics Mihály u. 59.	Etil-benzol	15
Lakatos úti gázmotor	Lakatos út 44/B.	Összes szénhidrogén -kivéve CH4- C-ban kifejezve	2355
Lakatos úti gázmotor	Lakatos út 44/B.	Szén-monoxid	4702
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Butil-alkohol (primer-butanol) / butanol-1 /	0
Zaragoza Lakó kert II társasház	Csőrgófa u. 2.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	352

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	6
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Etil-benzol	0
TELEPHELY	Péterhalmi út 8	Szilárd anyag	23
Nyomda	Akadály u. 15.	Xilolok	0
GYERTYAKÉSZÍTŐ MŰHELY	Fráter Lóránd u. 18.	Izo-propil-alkohol	281
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumol)	3
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Aceton	125
Telephely	Fáy u. 2.	Xilolok	1321
Telephely	Fáy u. 2.	Metil-etil-keton / 2-butanon /	84
Telephely	Fáy u. 2.	Etil-alkohol / etanol /	4
Központi telephely	BUD Nemzetközi Repülőtér 302. épület	Szén-dioxid	0
Központi telephely	BUD Nemzetközi Repülőtér 302. épület	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Irodaház	Gyömrői út 118/A.	Szén-dioxid	112275
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Metil-izobutil-keton / 4-metil-2-pentanon; izobutil-metil-keton /	170
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	0
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumol)	3
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Propil-benzol	3
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Butil-glikol-acetát	1
FAMŰHELY	ÁR U. 9.	Szilárd anyag	0
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	2-METOXI PROPIL-ACETÁT	2
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Toluol	0
Telephely	Besence u. 8.	Toluol	8
Telephely	Besence u. 8.	Xilolok	31
Telephely	Besence u. 8.	Etil-benzol	2

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Logisztikai központ	Közdűlő út 6.	Kénsav-kénsav gőzök (SPECIFIKUS)	0
OMSZ MARCZELL GYÖRGY FŐOBSZERVATÓRIUM	Gilice tér 39.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	46
Lőrinc Center	Üllői út 661.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	66
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Metil-izobutil-keton / 4-metil-2-pentanon; izobutil-metil-keton /	100
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	103
Telephely	Igló u. 33-35.	Szilárd anyag	0
Sportcentrum	Nagyszalonta u. 25.	Szilárd anyag	0
Betontermék gyártó üzem	Zádor u. 3.	Szén-dioxid	0
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Formaldehid	0
Sportkastély	Kisfaludy u. 33/c.	Szén-dioxid	95194
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Toluol	0
Sportuszoda	Városház u. 40.	Szén-monoxid	7
Sportuszoda	Városház u. 40.	Szén-dioxid	64201
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Etil-alkohol / etanol /	3
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Szilárd anyag	24
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Szén-dioxid	0
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Telephely	Fáy u. 2.	Etil-benzol	296
Irodaház	Gyömrői út 118/A.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	42
Kispesti erőmű	Nefelejcs u. 2.	Szén-monoxid	145168
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	0
Műszaki bázis	Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér	Aceton	31
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Izo-butil-acetát	3
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Szén-monoxid	2170
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	3626
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Szilárd anyag	20

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Etil-benzol	6
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Szén-monoxid	0
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Izo-propil-alkohol	5
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Toluol	8
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Xilolok	1
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Etilén-glikol-monobutil-éter / 2-butoxi-etanol;butil-glikol /	1
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Szilárd anyag	11
Telephely	Besence u. 8.	Metil-etil-keton / 2-butanon /	3
Telephely	Besence u. 8.	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	6
OMSZ MARCZELL GYÖRGY FŐOBSZERVATÓRIUM	Gilice tér 39.	Szilárd anyag	0
XVIII. KER. RENDŐRKAPITÁNYSÁG	Üllői út 438.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	345
Lőrinc Center	Üllői út 661.	Szén-monoxid	7
Lőrinc Center	Üllői út 661.	Szén-dioxid	64695
Vasalatgyártó üzem	Hengersor u. 30.	Szén-monoxid	81
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	9
Telephely	Igló u. 33-35.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
Húsfeldolgozó üzem	Közdűlő u. 49.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	0
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Xilolok	352
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Etil-alkohol / etanol /	0
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumul)	0
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Szén-monoxid	6
Nyomda	Akadály u. 15.	Propil-alkohol	12
Nyomda	Akadály u. 15.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	0
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Etil-benzol	17
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	1-metoxi-2-propil-acetát	2
Telephely	Fáy u. 2.	Propil-benzol	1
Telephely	Fáy u. 2.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	1526
Telephely	Fáy u. 2.	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumul)	7

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Irodaház	Gyömrői út 118/A.	Szén-monoxid	31
Telephely	Lakatos út 65.	Összes szerves anyag C-ként (TOC) (SPECIFIKUS)	0
Telephely	Lakatos út 65.	Szilárd anyag	0
Budapest Airport	BUD Nemzetközi Repülőtér	Etil-benzol	1
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	59
Autófényező műhely	Lakatos út 61-63.	Xilolok	21
MŰANYAGBURKOLATGYÁRTÓ ÜZEM	Wlassics Gy. u. 111.	Sztirol	126
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Etil-benzol	1
Flextronics Budapest	Hangár u. 5-37.	Szén-monoxid	124
Autófényező műhely	Vasút u. 3.	Szilárd anyag	1
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	9
FÉNYEZŐ MŰHELY	Jegenye fasor 15/B.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumulol)	1
Telephely	Besence u. 8.	Szilárd anyag	2
XVIII. KER. RENDŐRKAPITÁNYSÁG	Üllői út 438.	Szén-monoxid	66
Telephely	Akadály u. 15.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	4
Raktártelep	Ipacsfa u. 8.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	89
Raktártelep	Ipacsfa u. 8.	Szén-dioxid	296314
Karosszéria lakatos és -festő műhely	Üllői út 812.	Xilolok	66
Telephely	Igló u. 33-35.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	110
Sportcentrum	Nagyszalonta u. 25.	Szén-monoxid	13
Lakatos úti gázmotor	Lakatos út 44/B.	Szén-dioxid	4854399
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Szilárd anyag	1
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Heptán	0
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	2
AUTÓSZERVIZ	Fáy utca 2.	Aceton	4
Gyártó üzem	Reviczky Gyula út 9-11.	Metil-metakrilát / metakrilsav-metil-észter /	75
Zaragoza Lakókerth II társasház	Csörgőfa u. 2.	Szén-monoxid	371
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	79

Kibocsátó neve	Kibocsátó címe	Kibocsátott anyag	Éves kibocsátás (kg)
Autófényező műhely	Péterhalmi út 8.	Izo-propil-alkohol	3
IRODA, MŰHELYEK	BUD Nemzetközi Repülőtér	Butil-acetát / ecetsav-butyl-észter /	0
TELEPHELY	Péterhalmi út 8	Butil-alkohol (szekunder-butanol) / butanol-2 /	5
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Butil-acetát / ecetsav-butyl-észter /	423
Faipari bútorgyártó üzem	Lakatos út 61-63.	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	19

**Budapest Főváros XVIII. kerület
Pestszentlőrinc - Pestszentimre
Környezetvédelmi Programja
2024-2029**

2. sz. melléklet

**A FŐKERT által fenntartott
zöldfelületek a XVIII. kerületben 2023-
ban**

Kerület	Közterület neve	Gyep-, virág-, cserjefelületek fenntartása	Épített elemek fenntartási feladatai	Faápolási feladatok	Kaszálási feladatok	Köztisztasági feladatok	Mérnöki és egyéb feladatok	Természetvédelmi és erdőgazdálkodási feladatok	Kategória
XVIII.	Ady Endre utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Ady Endre utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Almáskerti-erdő						X	X	Erdős terület
XVIII.	Bajcsy-Zsilinszky út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Bajcsy-Zsilinszky út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bakonybánk utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bakonybánk utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Baross utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Barta Lajos utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bartók Béla utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Benczúr utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Benedek Elek utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Besence utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Besence utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bessenyei György utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bocskai utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bükk utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Bükk utca				X				Szociálpolitikai Főosztály ingatlanja
XVIII.	Czuczor Gergely utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Csapó utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Csapó utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Csévész utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Csörgőfa utca - Nyárfás utca - Fenyőfa utca				X				Vagyongazdálkodási Főosztály ingatlanja
XVIII.	Darányi Ignác utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Darányi Ignác utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Dél-Pesti buszgarázshoz behajtó út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Dózsa György utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Felleg utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Felleg utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Felsőcsatári út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Felsőcsatári út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Ferihegyi gyorsforgalmi út			X			X		Kiemelt faszor
XVIII.	Ferihegyi repülőtérre vezető út				X				Főútvonal
XVIII.	Gillice tér				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Gillice tér			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Goroszló utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Goroszló utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Gyékény tér			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Gyömrői út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Gyömrői út			X			X		Kiemelt faszor

Kerület	Közterület neve	Gyep-, virág-, cserje- felületek fenntartása	Épített elemek fenntartási feladatai	Faápolási feladatok	Kaszálási feladatok	Köztisztasági feladatok	Mérnöki és egyéb feladatok	Természet- védelmi és erdő- gazdálkodási feladatok	Kategória
XVIII.	Gyömrői út				X				Közlekedési zöldsáv
XVIII.	Haladás utca				X				Főútvonal
XVIII.	Haladás utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Halomi út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Halomi út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Hengersor utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Hengersor utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Honvéd utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Honvéd utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Ipacsfa utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Ipacsfa utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Jegenye fasor			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Jegenye fasor				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Kele utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Kettős-Körös utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Kettős-Körös utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Kinizsi Pál utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Királyhágó utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Királyhágó út				X				Főútvonal
XVIII.	Kisfaludy utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Kisfaludy utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Koppány utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Kossuth Lajos utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Közdülő út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Közdülő utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Lakatos út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Lakatos út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Liszt Ferenc Repülőtérre vezető út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Lőrinci út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Lőrinci út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Margó Tivadar utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Margó Tivadar utca				X				Főútvonal
XVIII.	Május 1. tér			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Mednyánszky utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Méta utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Méta utca				X				Főútvonal
XVIII.	Méta utcai felüljáró			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Nagybánya utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Nagybánya utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Nagykőrösi út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Nagykőrösi út				X				Főútvonal
XVIII.	Nap utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet

Kerület	Közterület neve	Gyep-, virág-, cserje- felületek fenntartása	Épített elemek fenntartási feladatai	Faápolási feladatok	Kaszálási feladatok	Köztisztasági feladatok	Mérnöki és egyéb feladatok	Természet- védelmi és erdő- gazdálkodási feladatok	Kategória
XVIII.	Nefelejcs utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Nefelejcs utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Nemes utca				X				Főútvonal
XVIII.	Nemes utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Pamut utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Petőfi utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Petőfi utca				X				Főútvonal
XVIII.	Péterhalmi út				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Péterhalmi út			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Ráday Gedeon utca				X				Főútvonal
XVIII.	Ráday Gedeon utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Sallai Imre utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Sallai Imre utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Sallai Imre utca				X				Főútvonal
XVIII.	Szabadka utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Szabadka utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Száva utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Száva utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Szemeretelepi vasúti útátjáró			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Szinyei Merse utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Szinyei Merse utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Törvény utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Törvény utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Tövishát utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Tövishát utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Üllői út			X			X		Kiemelt fasor
XVIII.	Üllői út	X			X				Közlekedési zöldsáv
XVIII.	Vasút utca				X				Tömegközlekedési útvonal
XVIII.	Vasút utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Városház utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet
XVIII.	Zsolt utca			(X)	(X)		(X)		432-es rendelet

**Budapest Főváros XVIII. kerület
Pestszentlőrinc - Pestszentimre
Környezetvédelmi Programja
2024-2029**

3. sz. melléklet

Lakossági kérdőíves felmérés kiértékelése

A lakosság előkészítésbe történő bevonásának eredménye

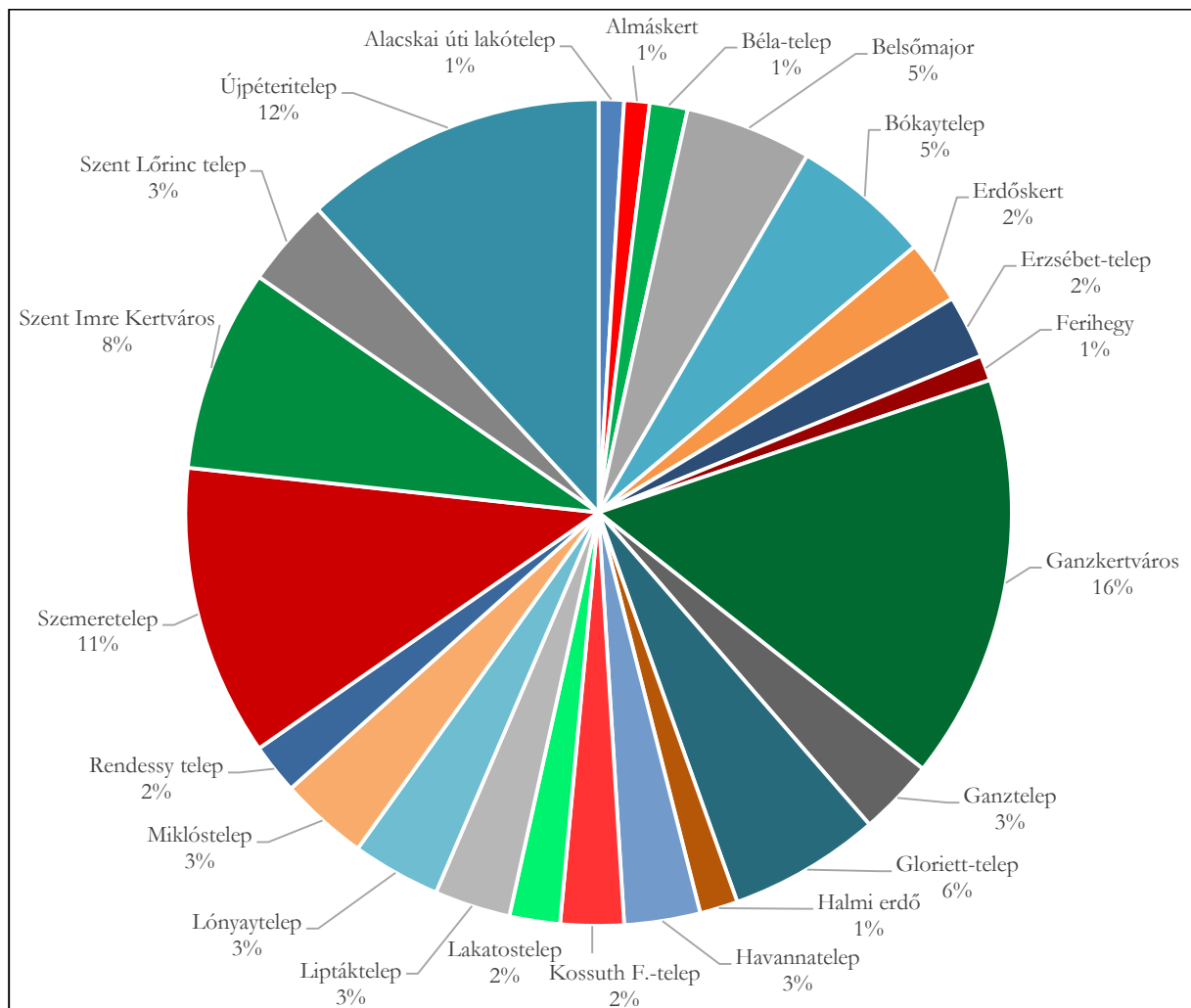
A program megalapozásához online kérdőív formájában kértük ki Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakosságának véleményét a környezet állapotának alakulásával, a kerület környezeti problémáival, védendő értékeivel és a beavatkozási javaslatokkal kapcsolatosan.

A kérdőív kitöltésének lehetősége a kerület megszokott tájékoztatási felületein (honlap, közösségi média) elektronikus formában került meghirdetésre.

A kérdőívet 2024. január 19. és 31. között 206-an töltötték ki. A kitöltők 99%-a kerületi lakos, 22 fő (a kitöltők 10,7%-a) pedig a kerületben is dolgozik. 7 kerületi válaszadó civil szervezetet is képvisel. Emellett ketten ugyan nem a XVIII. kerületben laknak, de kerületi munkahelyük okán rendelkeztek a kérdőív kitöltéséhez szükséges ismeretekkel.

Ahogy az alábbi ábrán látható, a kerületrészt is megadó helyi kitöltők közül a legtöbben (15,8%) a Ganzkertváros lakói közül vettek részt a kérdőív kitöltésében, de az Újpéteritelepiek (11,9%), illetve a Szemeretelepiek (11,4%) közül is többen kitöltötték a kérdőívet. A legkevesebb kitöltő pedig az Almáskertiek, az Alacsikai úti lakótelepen lakók és a Ferihegyiek közül került ki (2-2 fő). A felmérés így nem reprezentatív a kerület lakosságára nézve, csak tájékoztató jellegű.

1. ábra: A kérdőívet kitöltő kerületi lakosok megoszlása a kerületrész szerint

A **kerület védendő értékeire** vonatkozó első kérdésre adott válaszok között első helyen, 124 említéssel a kertvárosi jelleg szerepelt, ezt szorosán követi 121 említéssel a Halmierdő (további 6 kitöltő más erdőt, illetve általában az erdőket, erdős részeket nevezte meg kiemelt értéként). A harmadik leggyakrabban említett érték szintén a növényzethez kapcsolódik; 81 kitöltő említette a zöldterületeket, vagy zöldfelületeket, akár konkrétan egy-egy helyszínhez kapcsolódva, akár általánosságban, emellett néhányszor a fák, a flóra, a virágok is szerepeltek a felsorolt értékek között. A Bókay-kertet 47 kitöltő sorolta fel a leginkább védendő értékek között, a Büdi-tó 20, a Gyáli-patak 5, a Balázs-tó pedig 4 említést kapott.

A második kérdés tárgyát képező **legsúlyosabb környezeti problémaként** a legtöbben (89) a hulladékelhagyást, szemetelést nevezték meg. 77-en említették a közúti forgalmat, 73 kitöltő pedig a zöldfelületek csökkenését, rossz állapotát tartja jelentős problémának. A levegőtisztaságot 36, a zajhelyzetet 16 kitöltő említette, kifejezetten a reptérre pedig 22-en panaszkodtak. 15 válaszadó találta problematikusnak a gazdasági tevékenységek (ipar, logisztikai központok) térnyerését, működését. 11 válaszban szerepelt az egyéni fűtés, 9-ben a vízminőség, 8-ban pedig a csapadékvizek problémája. Három kitöltő a fényszennyezést is említette.

Ezután **17, a környezet- és életminőségre kiható területre vonatkozóan kértük a kérdőívet kitöltőket értékelni az elmúlt időszakban tapasztalt változásokat**. A „javult”, a „romlott”, a „nem változott”, illetve a „nem tudom” kategóriák közül kellett a kitöltőknek választaniuk.

Egyértelmű és határozott **romlást** érzektek a megkérdezettek a kerületen átmenő forgalom és környezet hatásai tekintetében, ahogy a közutak állapota tekintetében is. Szintén romlást érzékelt a döntő többség a zöldfelületek kiterjedése és állapota, valamint a fás szárú növényzet mennyisége és egészségi állapota tekintetében, valamint a csapadékvíz-elvezetés kapcsán is. Kisebb mértékben, de romlást érzékelt a válaszadók többsége a fűtésből eredő légszennyezés tekintetében is, és a városkép vonatkozásában is többségében voltak a romlást érzékelők. Érdekes, hogy utóbbi tekintetében magas volt egyúttal a javulást érzékelők aránya is.

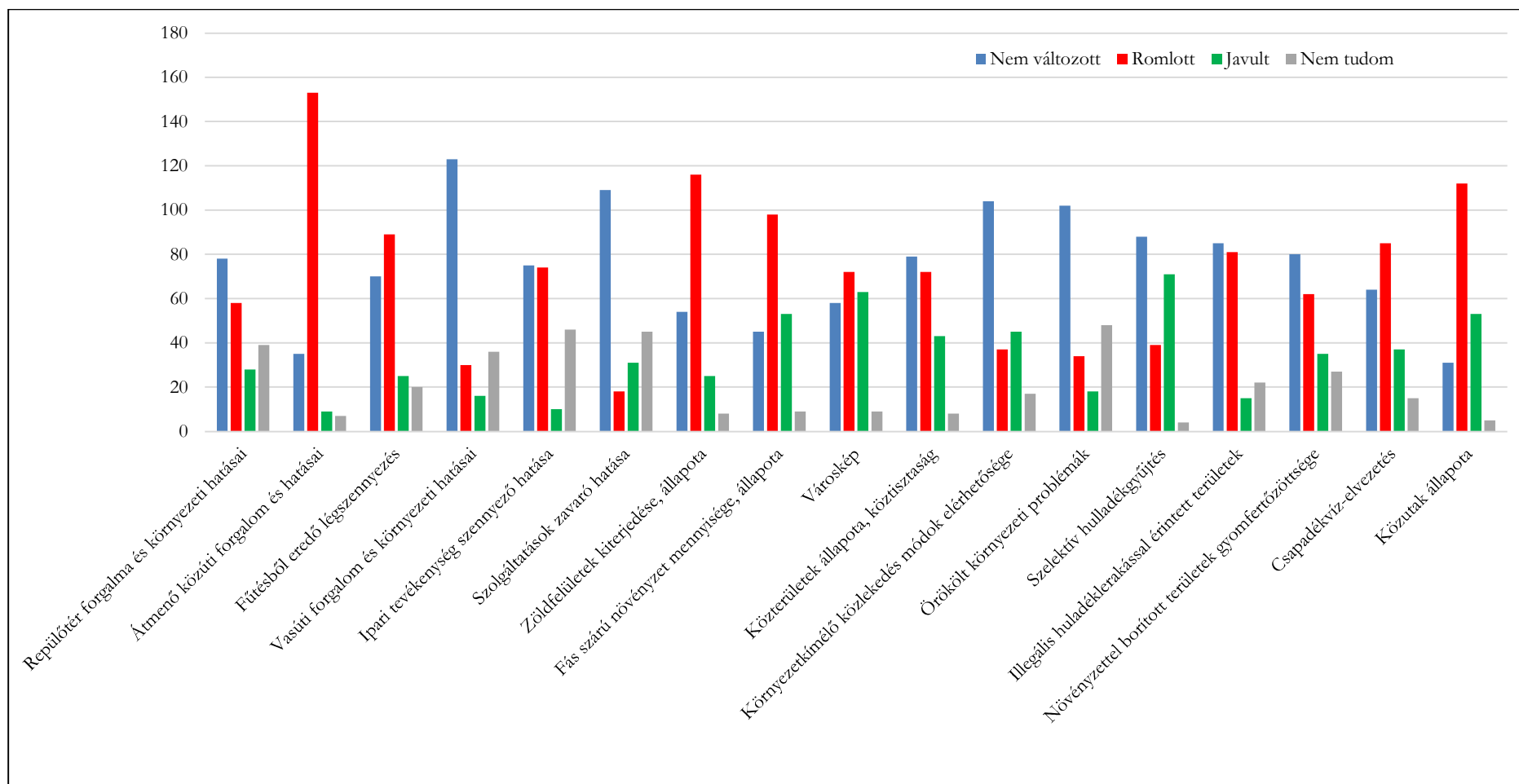
A válaszadók döntő többsége szerint **nem változott** a vasúti forgalom és környezeti hatásai, de a környezetkímélő közlekedési módok elérhetősége sem, ahogy az örökölt környezeti problémák és a szolgáltatások zavaró hatásában sem érzektek változást. Szintén magas volt a változást nem érzékelők aránya a szelektív hulladékgyűjtés kapcsán is, ugyanakkor alig maradt el tőlük a javulást tapasztalók száma.

Többségében voltak, akik a repülőtér forgalmát és ennek környezeti hatásait tekintve sem tapasztaltak változást az elmúlt időszakban, azonban ennél a kérdésnél jobban megoszlottak a válaszok.

Egyetlen olyan terület sem volt, ahol a többség javulásról számolt volna be, de a szelektív hulladékgyűjtés és a városkép, valamint a közutak állapota esetében volt a legmagasabb (25% feletti) a javulást érzékelők aránya.

A legtöbben az örökölt környezeti problémák helyzetét, illetve az ipari tevékenység szennyező hatásának változását, valamint a szolgáltatások zavaró hatásának változását **nem tudták megítélni**, ugyanakkor a „látványos” kérdések (pl. köztisztaság helyzete, utak és növényzet állapota) tekintetében csak nagyon kevesen voltak bizonytalanok.

2. ábra: Az egyes, a környezet- illetve életminőségre kiható területek elmúlt évekbeli változásának értékelése

121 válaszadó töltötte ki az arra vonatkozó kérdést, hogy van **további, a környezet- és életminőségét befolyásoló tényező**, amit fontos említeni, azonban a válaszadók által itt megjelölt témakörök némelyike nem egy környezetvédelmi program hatáskörébe tartozik. A többség továbbá nem tendenciát értékelt, hanem problémákat jelzett, illetve ezekhez kapcsolódó megoldási javaslatot fogalmazott meg. A leggyakrabban előforduló témák:

- a köztisztaság romlása, illetve a köztéri szemetesek száma növelésének igénye (a szemetelés mellett kevesebben, de említették az illegális hulladékelhagyást is);
- a kutyatartásból eredő problémák növekedése (elsősorban a kutyaürülék elhelyezése, de a kutyafuttatók állapota és hiánya is);
- a gazdasági célú területek megjelenése a lakóövezetben (elsősorban kertés, családi házas részekben);
- a kertvárosi jelleg elvesztése (több lakásos társasházak a családi házak helyén);
- a közúti forgalom növekedése, különösen az átmenő forgalom, illetve a mellékutcákra áttevődött forgalom, és ezzel párhuzamosan is az utak állapotának romlása;
- parkolási problémák (pl. hiányok, szabálytalanságok, növényzettel borított részek károsítása, illetve leburkolása);
- kerékpáros közlekedés fejlesztésének igénye;
- gyalogosközlekedés feltételei fejlesztésének igénye.

Továbbá többen említették a fényszennyezés növekedését, a csapadékvíz-elvezetés problémáit, a galambok, illetve az invazív állatfajok jelenlétét, az utcakép romlását, a burkolt felületek arányának növekedését, zöldfelületek/zöldterületek fenntartásának és növelésének (csökkenés megállításának) szükségességét.

A Cséry-telep, a kerületi erdők, különösen a Péterhalmi erdő helyzete, valamint védetté nyilvánításának szükségessége, a szünyoggyérítés (inkább természetes megoldások kellenének), a városi hősziget növekedése, az ingatlanok előtt közterületek elhanyagoltsága szintén több válaszban előfordult.

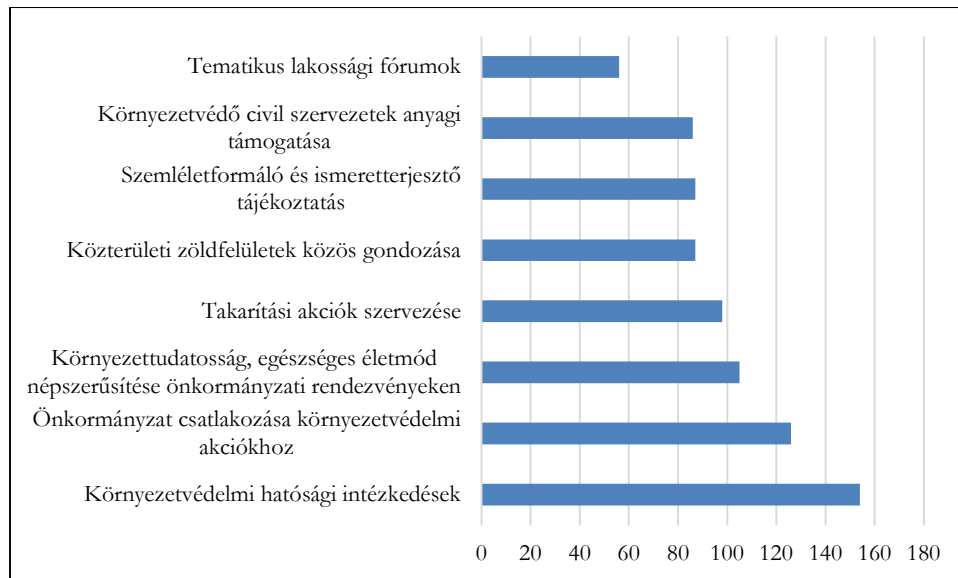
Volt, aki az üveghulladék szelektív gyűjtési lehetőségének javítását, más az őszi levelek elszállítás helyett helyben történő hasznosítását (vagy legalább a komposzt visszaszállítását), vagy a közösségi kertek számának, illetve a sportolásra lehetőséget biztosító parkok számának növelését kérte. A repülőtér működése kapcsán a földi műveletek és teherszállítás kapcsán, illetve a légszennyező anyagok kibocsátására is volt egy-egy panasz.

A legtöbben a közösségi közlekedés terén tapasztaltak javulást (ugyan itt volt olyan válasz is, miszerint romlott vagy nem változott), de egyes válaszadók a szemléletformálás, valamint a közösségi komposztálás, a parkosított területek gondozása terén említettek javulást. Ellenben az üvegházgáz kibocsátás és a zajterhelés kapcsán romlásról számoltak be egyesek.

Arra a kérdésre, hogy **milyen módon, milyen szervezetek, intézmények, rendezvények, egyéb intézkedések segítségével lehetne a kerület környezeti állapotát fejleszteni**, a kérdőív kitöltőinek mintegy háromnegyede megjelölte a környezetvédelmi hatósági intézkedések fokozását. A válaszadók 61%-a az önkormányzat környezetvédelmi akciókhoz történő csatlakozását is hatékony intézkedésnek tartja. A harmadik legtöbb jelölést (51%) az önkormányzati rendezvények részeként tartott környezettudatosságot, egészséges életmódot népszerűsítő programok kapták. A negyven százalékot meghaladta továbbá a takarítási akciók, a közterületi zöldfelületek közös

gondozása, a szemléletformálás és ismeretterjesztés, valamint a civil szervezetek anyagi támogatása, mint hatékony intézkedés megjelölése. Ugyanakkor a rendszeres lakossági tematikus fórumok Önkormányzat általi szervezését csak a válaszadók 27%-a ítélte hatékony intézkedésnek.

3. ábra: A környezet állapotának fejlesztésére alkalmas intézkedések az említések száma szerint

A további konkrét intézkedéseket is javaslok közül a legtöbben az **ifjúság** (iskolák, óvodák, akár szülőkkel együtt) **szemléletének formálására** tettek javaslatot, többnyire aktív (pl. kiskertek létesítése, közös takarítási akciók) formában.

Többen kiemelték a **kertvárosi jelleg megtartását**, az ipari/logisztikai területek lakóövezetek melletti terjeszkedésének megakadályozását.

Számos válaszadó érintette a **köztisztaság**, hulladékgazdálkodás kérdéskörét; javaslat érkezett a frekvenciánál több szemétyűjtő edény kihelyezésére, illetve a köztéri szemetesek varjú- és időjárásállóvá tételére, a sített időközönként történő akciók átvételére, de az ellenőrzés és szankcionálás szükségessége is ezzel kapcsolatosan merült fel legtöbbször (helyi rendelet a szemetelést, hulladékelhagyást érintően, illegális hulladékelhagyás, szemetelés kamerákkal történő tettenérése, Halomierdőben történő járőrözés, szeméttel fűtők bírságolása).

Forgalomszabályozási intézkedésekre (fekvőrendőrök, zsákutcák), valamint kifejezetten a **parkolás szabályozásra** (közterületi parkolás fizetősé tétele, autómegosztás parkolóhelyekkel történő támogatása, stb.) is többen tettek javaslatot. Az egyéb közlekedési intézkedések között megjelent a **kerékpárút létesítés** is.

Néhányan a Városgazda Zrt. működését érintő javaslatot tettek; például kapacitásfejlesztésre, az ügyfélkapcsolat fejlesztésére, az erőforrásai szervezésének fejlesztésére.

A klímaváltozás hatásaira való felkészülésre ketten is felhívták a figyelmet, ennek kapcsán a csapadékvíz megtartás fontosságára is. Az aszfaltburkolat növényzettel való felváltása mellett a növényzet fenntartása (pl. kertészeti munkálatok bővítése, közterületi faültetés) is több válaszban előfordult.

A **készülő környezetvédelmi program tartalmára vonatkozóan megfogalmazott egyéb javaslatok** összhangban voltak a legsúlyosabbnak ítélt környezeti problémákra vonatkozó kérdésre adott válaszokkal, illetve a kitöltők által az előző kérdésre adott válaszban megjelölt egyéb szükségesnek ítélt intézkedésekkel.

Az intézkedések közül az ellenőrzés és szankcionálás, valamint a szemléletformálás fordult elő a leggyakrabban a kérdésre adott válaszok között.

Sok javaslat érkezett a nagyobb hatékonyságú ellenőrzésre, az előírásokat megszegőkkel szembeni szigorú fellépésre vonatkozóan. Többen térfigyelő kamerák kihelyezését látják szükségesnek (általában, illetve célzottan a problémás helyeken, illetve a Péterhalmierdőben), illetve a meglévő kamerarendszer jobb kihasználását, de volt, aki önkéntes környezetvédelmi járőröket javasolt, volt, aki pedig egy olyan applikációt, amin egyebek mellett a lakossági bejelentések megtehetőek és térképesen is ábrázolhatóak. Egy válaszadó arra hívta fel a figyelmet, hogy tájékoztatni kell a lakosságot arról, hogy környezetszennyezés, rendzavarás esetén melyik napszakban kit lehet értesíteni. A szemetelés, hulladékelhagyás, valamint a közlekedési szabálytalanságok kontextusában volt a leggyakoribb az ellenőrzés-szankcionálás igénye, de említésre került a hulladék égetése is, valamint a zajos tevékenységek (pl. rendezvények) szabályozásának és a szabályok betartatásának igénye is. Akadt, aki az ipari szektor ellenőrzését, más a nagy környezetterhelésű beruházásokkal szembeni védelmet hangsúlyozta.

Több válaszadó kiemelte a fiatalok (iskolák, óvodák, akár a szülőkkel együtt) bevonásának fontosságát, a fiatalokat célzó akciók, programok szükségességét. Mások ugyanakkor a felnőttek szemléletformálását is fontosnak tartják, többen szívesen látnának versenyeket, akciókat is a kerületben, például a „Tiszta udvar, rendes ház” verseny felelevenítésével, de akadt, aki például a közterületi növények gondozására hirdetne versenyt. A felnőttek szemléletformálásának fontos eszközeként tekintenek egyesek a szabályok betartásának ellenőrzésére és a szankcionálásra, amit sokak szerint erősíteni kellene.

A konkrétan említett területek is viszonylag jól lehatárolhatóan bizonyos témakörök köré csoportosultak.

A **köztisztaság** kapcsán számos javaslat érkezett újabb szemetesek kihelyezése (kertvárosi részeken is, Péterhalmierdőben is), kutyaürülék gyűjtők kihelyezése, kamerák az illegális hulladékelhagyók tetten érésére. Voltak, akik az üveg visszaváltó helyek számának növelését jelezték megoldandó feladatként.

Számos javaslat érintette a **közlekedést** is; egyrészt a kerékpáros infrastruktúra fejlesztését javasolták többen (illetve kerékpárút fejlesztési koncepció kidolgozását és megvalósítását is), de a parkolás szabályozásának kérdését is sokan fontosnak tartják, mind a kertvárosi részeken, mind a fő közlekedési útvonalak (Üllői út) mentén jelezték problémát a járdára, a növényzetre parkoló nagyszámú jármű kapcsán. Szintén többen emelték ki a nagy átmenő forgalmat, illetve a mellékutcák kerülőútként történő használatát. Javasoltak forgalomszabályozási intézkedéseket, valamint parkolásgátló eszközök kihelyezését, illetve a vasútállomások mellett P+R parkolók kialakítását is. Javaslat érkezett egy átfogó közlekedés szervezési koncepció készítésére is. Egy-két válaszadó említette a légi forgalom korlátozásának szükségességét.

Nagyobb arányban jelent meg a **lakóövezetekben**, illetve azokhoz mind közelebb megjelenő **ipari, logisztikai tevékenység** és ezek környezeti hatásai miatti aggodalom, tiltakozás.

Továbbá kiemelt terület a **beépítettség** növekedése, a családi házak helyén épülő több lakásos társasházak okozta probléma, a kertvárosi jelleg elvesztése miatt érzett aggodalom is. Az építési szabályok módosítását, a beépítettség csökkentését többen javasolták. Ettől nem teljesen függetlenül sokan a **burkolt felületek arányának növekedését** érzik problematikusnak.

A **növényzet**et érintő javaslatok széles köre a kisebb zöldfelületek gondozásától kezdve a közösségi kerteken át a gyommentesítés fontosságáig (közterületeken és magáningatlanok területén egyaránt) és a villamosvonal füvesítéséig terjedt, a fakivágások kapcsán volt, aki a minimalizálásra, illetve a kivágott fák pótlásának ellenőrzésére helyezte a hangsúlyt, más pedig a veszélyes fák cseréjére. Érkezett ötlet a lakásszövetkezetek közterületek gondozásába történő bevonására is. Egy kitöltő a növényzet telepítése során a talajmegtartás szempontjának érvényesítésére hívta fel a figyelmet. A növényzet klímaadaptációban játszott szerepét is többen kiemelték, növényzettel történő árnyékolás, illetve a változó éghajlatot toleráló növényfajok telepítésének szükségességére is felhívták a figyelmet, de esőkertek kialakítására is érkezett javaslat, illetve a zöld-kék infrastruktúra és a természet-alapú megoldások alkalmazására általában is. Az éghajlatváltozással is összefügg a közterületi ivóutak kihelyezésére vonatkozó kérés.

Konkrét területek vonatkozásában is érkeztek javaslatok, a Péterhalmi erdő mellett többek között az Iparvasút mentének a sportolási lehetőségeket (futópálya, bicikliút) is magába foglaló parkosítására, a Szövet utca menti erdőszáv közösségi célú hasznosítására, az Üllői út járdáinak újratervezésére, a parkolás tiltására, közvilágításának fejlesztésére, zöldítésére.

A kérdőívezés eredményeit a 2024-2029 közötti időszakra szóló Környezetvédelmi Program készítése során figyelembe vettük.

**Budapest Főváros XVIII. kerület
Pestszentlőrinc - Pestszentimre
Környezetvédelmi Programja
2024-2029**

4. sz. melléklet

**2019-2022 környezetvédelmi program
intézkedéseinek megvalósulási vizsgálata**

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
1. Települési környezet tisztasága és hulladékgazdálkodás	
<p>Célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A keletkező hulladékok szelektíven történő gyűjtése, a veszélyes hulladékok ártalmatlanítása • Illegális szemétkerítés és szemétkerítések felszámolása • Közterületek folyamatos tisztán tartása • Kommunális hulladék szerves anyag tartalmának csökkentése (az Országos Hulladékgazdálkodási Tervvel, összhangban) • Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, a szelektív hulladékgyűjtő szigetek környezetében lerakott hulladék csökkentése • A zöldhulladék közszolgáltatás rendszerű gyűjtése mellett a házi komposztálás népszerűsítése. 	
<p>Kommunális hulladék begyűjtése, elszállítása, ártalmatlanítása, deponálása. Budapest egész területén, így Pestszentlőrinc-Pestszentimre közigazgatási területén is a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt. végzi a feladatot.</p>	<p>Folyamatos volt a megvalósítás.</p>
<p>A területek fejlesztésével együtt járó építkezések, mélyépítési- és rendezési munkálatok során keletkező hulladékokat a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény előírásai szerint kell kezelni.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Éves lomtalanítás a Fővárosi Önkormányzat szervezésében.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Veszélyeshulladék-gyűjtési akció. A kerületi Önkormányzat, valamint az FKF Nonprofit Zrt. szervezésében kerületünkben évente két alkalommal kerül lebonyolításra a veszélyes hulladék gyűjtése, annak érdekében, hogy minél kevesebb veszélyes hulladék kerüljön a háztartási hulladékok közé.</p>	<p>Megvalósult. (2022-től megváltozott módon)</p>
<p>Szelektív hulladékgyűjtés az FKF Nonprofit Zrt. szervezésében történik.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Lombzsák és komposztáló edény biztosítása.</p>	<p>Megvalósult. 2022-től már évi 10 db zsák került kiosztásra.</p>
<p>Föld Napja rendezvény. Az Önkormányzat zsákok és kesztyűk biztosításával segíti a lakosok, civil szervezetek takarítási munkáját.</p>	<p>Megvalósult (egyedi akciók keretében).</p>
<p>Illegálisan lerakott hulladék összegyűjtése. Az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtését a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>A működő két szelektív hulladékgyűjtő udvar lakosság körében történő népszerűsítése.</p>	<p>Megvalósult (honlapon, sajtóhíreken, cikkeken keresztül)</p>

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
<p>Utcai hulladékgyűjtők számának növelése. Célkitűzés, a kerület központi, frekventált területein a jelenleg kihelyezett hulladékgyűjtő edények darabszámának növelése a közterületek hatékonyabb tisztántartása érdekében.</p>	<p>Megvalósult (hulladékgyűjtők és kutya ürülék gyűjtők)</p>
<p>Illegális hulladéklerakó helyek felderítése és felszámolása, továbbiak kialakulásának megelőzése. E munkában nagy szerep jut a szemléletformálásnak és az ellenőrzésnek. A felderítő munkába be kell vonni a lakosságot is, az ellenőrzést pedig térfigyelő kamerák elhelyezésével is biztosítani kell.</p>	<p>Megvalósult (akciók és térfigyelő kamerák).</p>
<p>Közterületen történő árusítás (piacok környezetének) fokozott ellenőrzése. A közterület használatának fokozott ellenőrzése során meg kell követelni az igénybe vett területen a rendet, a göngyöleg és a hulladék megfelelő tárolását és elszállítását.</p>	<p>Megvalósult (Városgazda XVIII. kerület Nzrt.)</p>
<p>A kerület köztisztaságának további javítása, a hatékony szemléletformálás érdekében gyakoribb ellenőrzések, szigorúbb szankciók, területbejárások szükségesek.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Kutyaürülék gyűjtő edények számának növelése a közterületi kutyapiszok csökkentése érdekében.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Intézményi és közterületi szerves hulladék komposztálási rendszerének kialakítása, támogatási rendszerének kialakítása. A kerület tulajdonában, fenntartásában lévő intézményekben, ingatlanokon, közcélú zöldfelületeken összegyűjtött zöldhulladék komposztálására szükséges egy központi komposztáló létrehozása szakszerű begyűjtéssel együtt. Ehhez a megfelelő helyszín kiválasztása az elsődleges feladat.</p>	<p>Megvalósult (központi komposztáló telep nem).</p>
<p>Együttműködés a civil szervezetekkel a környezetkímélő hulladékgazdálkodás, valamint a környezettudatosság népszerűsítése érdekében.</p>	<p>Megvalósult.</p>
<p>Egyszer használatos műanyagok kivezetése.</p>	<p>Magasabb szintű jogszabály szabályozza a kérdést.</p>
<p>2. Zöldfelület gazdálkodás</p>	
<p>Célok: Alapvető cél a kerület biológiailag aktív zöldfelület arányának fenntartása, és a kertvárosi jelleg megőrzése. Ennek érdekében szükség van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a zöldfelületek védelmére; • a zöldfelületek mennyiségi és minőségi továbbfejlesztésére; • a zöldfelületek tisztaságának védelmére, 	

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
<ul style="list-style-type: none"> • az erdőterületek nagyságának növelésére, valamint; az erdők tényleges borítottságának növelésére.	
További zöldfelület-fejlesztési lehetőségek felkutatása és megvalósításának lehetővé tétele a kerületi építési szabályzat és egyéb szabályozási tervek elkészítése során.	Nem valósult meg.
Terület rehabilitációs tevékenységek, társadalmi, környezeti és gazdasági szempontok figyelembe vételével.	Nem valósult meg.
Fasorok, faállomány felmérése. Szükséges a fasorok felmérése fafajta, kor és egészségi állapot szerint. Ezen adatok ismeretében tervezhetők a fasorok fenntartási és rekonstrukciós munkái, illetve új fasorok létesítése.	Részben megvalósult, megvalósítása folyamatban.
Parkok teljes körű felmérése a területnagyságra, a parkfák állapotára és korára, a parkok növényzetének értékére, a játszóterek burkolatára, a park alkotóelemeinek felsorolására, valamint a lakosság igényeire vonatkozóan. Lakótelepi parkok esetében különösen fontos a korcsoportok (0-18 év között három korcsoport, felnőttek, nyugdíjasok) szerinti igényfelmérés. A lakossági elvárások ismeretében meghatározhatók a parkkal kapcsolatos követelmények és esetleges funkcióváltozások (pihenőparkok kialakítása, játszószerkek megszüntetése, illetve új játszószerkek építése, stb.).	Megvalósult. Kossuth tér – Kresz park, Bókay-kert, Vásáros tér közösségi tervezéssel.
Zöldterületek fejlesztése, fenntartása. A meglévő parkjaink fenntartása, fejlesztése mellett további zöldfelületek pihenőparkokká alakítása.	Megvalósult, megvalósítás folyamatos.
Új parkolóhelyek kialakítása a szükségtelen zöldterület használat megszüntetése érdekében. A parkolók mellett fák, cserjék darabszámának növelése indokolt.	Megvalósult. Lakatos út.
Új kutyafuttatók kialakítása a megnövekedett kutyás társadalom igényeinek kielégítése érdekében.	Megvalósult.
Többször iskolázott, várostűrő fák telepítése a fasorokban a kiszáradt, kivágott fák pótlására. Ennek keretében fahelyek kialakítása a járdák melletti fasori sávokban, az aszfaltozott területek feltárással (pl. Baross u.).	Megvalósult.
Lakosság aktív bevonása és ösztönzése, közösségi programok hirdetése. A lakosság,	Megvalósult. Zöldegyetem, gyümölcsfák, fűszernövények osztása.
3. Csapadékvíz-gazdálkodás és szennyvízkezelés	

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
<p>Cél: A csapadékvíz helyben történő hasznosításának ösztönzése a lakosság számára esővízgyűjtő tartályok biztosításával. Fő feladat a szennyvízcsatorna hálózat minél nagyobb ütemű teljes kiépítése.</p>	
<p>Csapadékvíz-elvezető hálózat feltérképezése. Térképet szükséges készíteni a jelenlegi csapadékelvezetésre szolgáló hálózatról és műtárgyokról, és föl kell tüntetni a hálózat és a műtárgyak kezelőjét és állapotát is.</p>	<p>Nem valósult meg.</p>
<p>Csapadékvíz-elvezető hálózat végleges kiépítése, folyamatos működtetése és karbantartása</p>	<p>Részben megvalósult (üzemeltetés, karbantartás), új hálózati elemek fejlesztése nem valósult meg.</p>
<p>Burkolt felületek és beépítések korlátozása. A szabályozási tervek elfogadása, valamint a Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) megalkotása során a csapadékvíz-elvezetés telken belüli biztosítása érdekében meg kell akadályozni a telkek túlzott mértékű beépítését.</p>	<p>Részben megvalósult.</p>
<p>Beépített, burkolt területek arányának csökkentése. Az utak, járdák mellett vízvezető árkokat, szivárgókat kell kialakítani, növelni kell a zöldfelületek nagyságát. A kerület domborzati és talajviszonyaiból következik, hogy az igen költséges csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése mellett ahol lehetséges előnyben kell részesíteni a csapadékvíz beszivárogtatását az elvezetéssel szemben.</p>	<p>Megvalósítás folyamatban (Runoff projekt.)</p>
<p>Telken belüli esővíz gyűjtésének ösztönzése. Az ingatlanok tulajdonosait és üzemeltetőit ösztönözni kell a csapadékvíz begyűjtésére. Ennek érdekében műanyag házi esővízgyűjtő tartályt biztosítunk pályázat keretében.</p>	<p>Megvalósult. 310 l-es tartályok biztosítása (2023-ban 1500 db)</p>
<p>Vizes élőhelyek kialakítása a zöldterületeken. A hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékvíz elvezetése és hasznosulása érdekében egyes zöldterületeken vizes élőhelyek, esőkertek kialakításának lehetőségét tanulmányterv készítése keretében vizsgálni szükséges.</p>	<p>Megvalósítás folyamatban (Runoff projekt.) Folytatása indokolt.</p>
<p>4. Környezeti nevelés</p>	
<p>Cél: Az önkormányzat célja, hogy a környezettudatos szemléletet népszerűsítse, és mindenkit arra ösztönözzön, hogy óvja a környezetet, és aktívan közreműködjön a környezetvédelmi program végrehajtásában.</p>	
<p>Ismeretterjesztő programok támogatása és szervezése környezetvédelmi, illetve természetvédelmi jeles napok alkalmával. Kiemelt célcsoportot alkotnak a fiatal</p>	<p>Megvalósult. Pl. Állatbarát kiskert program.</p>

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
generációk (iskolások, óvodások), valamint a családok.	
Helyi médiában (www.bp18.hu , Városkép újság) történő aktív kommunikáció.	Megvalósult.
Civil szervezetek aktív bevonása a környezetvédelmi program feladatainak végrehajtása során.	Megvalósult.
5. Energiagazdálkodás	
Cél: A nem megújuló energiahordozókból nyert energiafelhasználás mértékének a fenntarthatósági küszöbre történő csökkentése. A megújuló energiahordozók elterjedésének biztosítása és támogatása a lakosság és az Önkormányzat által fenntartott intézmények körében	
A lehetséges gazdaságos és a környezeti szempontokat is figyelembe vevő energiafelhasználás kialakításának felmérése az Önkormányzat tulajdonában, illetve kezelésében lévő épületeknél. Törekedni kell ezen értékek elérésére.	Megvalósult. Több ingatlan korszerűsítése megtörtént (szigetelés, tetőcsere stb.)
Kerületi energiagazdálkodási terv készítése	Részben megvalósult. (SECAP dokumentum készült)
Energiatakarékosságot szolgáló korszerűsítések támogatása. Az energiatakarékosság érdekében a lakóházak és az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények utólagos hőszigetelésének, homlokzati szigetelésének, fűtésszabályozó és mérő rendszer kiépítésének, valamint alternatív energia projektek folyamatos támogatása. Ezen belül az Önkormányzat rövid távú fejlődési irányvonala a napelemes rendszerek (ún. háztartási méretű kiserőművek) pályázati úton történő támogatása	Részben megvalósult (ld. 2 sorral feljebb)
Tájékoztató kiadványok készítése. A kerület lakosainak hiteles tájékoztatásában történő aktív részvétel, amely a megújuló energiaforrások bemutatását, népszerűsítését, reális bevezethetőségét jelenti.	Részben megvalósult (kerületi honlapon keresztül).
A kerületi óvodákban, iskolákban hangsúlyos szerepet kell szánni a környezetvédelemnek, a megújuló energiaforrások hiteles bemutatásának. Cél a helyi fiatalok szemléletének tágitása, gondolkodásának korszerűsítése.	Részben megvalósult (klímastratégia, SECAP).
6. Zajvédelem	
Cél: A kertvárosi jelleg megőrzése, a határérték fölötti zajterhelések megszüntetése. A lakóterületekbe beékelődött zajterhelést okozó tevékenységek fokozatos megszüntetése, a lakóterület elsődleges funkciójának érvényre juttatása. A lakóterületek éjszakai, munkaszüneti napokon belüli és kora esti órákban érvényesülő zajterhelésének csökkentése.	

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
A közlekedésből eredő zajterhelés csökkentése	
Zajterhelés követelményszintjeinek megfelelő útépítések. A tervezés kezdeti szakaszában, illetve a hatósági egyeztetés során gondoskodni kell a zajvédelemről, azaz hogy a közlekedésből származó, a megengedettnél nagyobb zajterhelésű területek nagysága ne növekedjen.	Részben megvalósult (forgalomlassító elemek telepítése).
Lakossági zajbejelentések kivizsgálása. A lakossági bejelentéseket a helyszínen kell vizsgálni, szükség esetén zajsint mérést kell végeztetni és a mérési jegyzőkönyv alapján hatósági intézkedést kell tenni.	Megvalósult.
Telephely engedélyezési eljárás során a zajterhelés vizsgálata. A telephely engedélyezési eljárás során a szakhatóságoknak vizsgálnia kell a végzett munkafolyamatok zavaró környezeti hatásaként fellépő zajterhelést is. Hiányosságok megállapítása esetén a jegyző határidő kitűzésével kötelezi a telephely engedély jogosultját a hiányosságok megszüntetésére.	Megvalósítása indokolatlanná vált, új telephelyek
Zajterhelés kimutatása az építési tervekben. Az építési engedélykérelmekhez beadott tervdokumentációnak is tartalmaznia kell az épületbe tervezett zajforrásokat valamint a zajterhelés csökkentésének és a határérték feletti zajkibocsátás csökkentésének módját.	Intézkedés megvalósulása nem ismert.
Az oktatási, egészségügyi, szociális intézmények zajterhelésnek kitett nyílászáróinak hangszigetelése.	Megvalósult az energetikai korszerűsítésekkel együtt.
Útburkolatok minőségének javítása és karbantartása a rezgés- és zajvédelem érvényesítése érdekében.	Megvalósult (Üllői út és földutak esetében).
A kerület családi házas övezeteiben ipari tevékenységet végzők engedélyeinek felülvizsgálata a zajkibocsátás csökkentése érdekében.	Intézkedés indokoltsága megszűnt.
Az új településrendezési eszközökben a lakóterületek és az ipari jellegű, zavaró hatású területek elválasztásának előirányzása, elsősorban többszintű növényzetből álló zöldsáv alkalmazásával.	Megvalósult (KÉSZ).
Zaj- és Környezetvédelmi Munkacsoport működtetése.	Megvalósult (Zaj Munkacsoport).
7. Levegőtisztaság-védelem	
Cél: Légszennyezettség csökkentése a téli időszakban A kerület allergén növény fertőzöttségének a minimális szintre szorítása A közlekedésből adódó légszennyezettség mérséklése.	

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
Az avar és kerti zöldhulladék égetésének visszaszorítása.	Megvalósult (rendelet, komposzt és zöldhulladék zsák biztosítása).
Zöldhulladék összegyűjtésének és komposztálásának önkormányzati támogatása. A lakosság és társasházak részére az önkormányzat megvásárolja az FKF Zrt. lombgyűjtő zsákjait. Az önkormányzat kampányokon, kiadványokon és programokon keresztül felhívja a lakosság figyelmét a komposztálás előnyére, illetve támogatja a közterületeken, ingatlanokban és az intézményekben a zöldhulladék szervezett és rendszeres összegyűjtését, valamint komposztálását a biomassza hasznosítása érdekében.	Megvalósult (zsákok, szóróanyag).
Szilárd burkolat kiépítése. Támogatni kell a kerületben található földutak szilárd burkolattal való kiépítését. A csatornázás után az úttesteket teljes szélességében helyre kell állítani.	Megvalósult.
Közterületek porterhelésének csökkentése. Az utak, utcák, padkák és egyéb fedetlen felületek rendszeres tisztításával, öntözésével, illetve lehetőség szerint talajtakaró növényzet telepítésével csökkenteni kell a felületi légszennyezést.	Megvalósult (Városgazda XVIII. kerület Nzrt. célgéppel folyamatosan végzi).
Többszintű növényzet telepítése főútvonalak mentén. A főútvonalak mentén (pl. Nagykőrösi út, Cziffra György u., Nefelejcs u., Ráday u., Királyhágó u., Nemes u., stb.) a Fővárosi Önkormányzat bevonásával a légszennyezés és zajterhelés csökkentése érdekében többszintű növényzet telepítési tervének kidolgozása, védőfásítás.	Nem valósult meg.
Parlagfű fertőzöttség visszaszorítása. A lakosság figyelmét a virágzási időszak előtt aktív ismeretterjesztő kampánnyal kell felkelteni.	Megvalósult (kerületi honlapon keresztül).
Hybrid és elektromos járművek használata, annak ösztönzése és az ehhez szükséges infrastruktúra biztosítása.	Megvalósult (új épületeknél töltőpontok, e-járművek, gépek beszerzése).
8. Közlekedés-szervezés	
Cél: Az önkormányzat célja a kerület közúti és kötött pályás közlekedésének az összehangolása, hogy a lakosság célszerűen használja ki a tömegközlekedés és a kerékpáros közlekedés előnyeit, és javuljon a kerületrészek kapcsolata egymással és a városközponttal.	
A kerületben további súly és sebességcsökkentő zónák létrehozása, ezzel csökkentve a lakosság terhelését.	Megvalósult.
Tömegközlekedési lehetőségek bővítése, hogy javuljon a két kerületrész kapcsolata	Nem valósult meg.

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
Fenntartható közlekedésfejlesztés érdekében kerékpárutak létesítése és kerékpárbarát közlekedési rendszer preferálása	Részben megvalósult.
Magas szintű kerékpáros közlekedési kultúra kialakítása: iskolai oktatás, rendezvények/kampányok, internetes és mobil applikációk	Megvalósult (bringás reggel, bringázz munkába akciók, tour de bókay).
A városi kerékpáros közlekedés további infrastruktúra-fejlesztésén túl a kizárólag elektromos üzemű járművek töltőhálózatának kiépítése	Megvalósult. (új épületeknél)
Szabadidős és közlekedési célú kerékpározás lehetőségeinek, biztonságának fejlesztése	Megvalósult (kerékpáros út fejlesztése).
A közúti, tömegközlekedési és kerékpáros közlekedési hálózatok összehangolása	Nem valósult meg.
A térségi kerékpározás (EuroVelo) támogatása	Nem valósult meg.
P+R parkolók létesítése (magáncélú és kereskedelmi szállítás)	Megvalósult (Szemeretelep, Vasút u.)
További elektromos töltőállomások telepítése	Részben megvalósult.
9. Ivóvíz ellátás	
Cél: El kell érni, hogy megszűnjenek a szolgalmi jogú vízvezetékek.	
A kerület területén lévő szolgalmi jogú ivóvíz használatok felmérése és lehetőség szerinti megszüntetése	Nem valósult meg.
A játszótereken, parkokban az ivókutak kihelyezésének folytatása.	Megvalósult.
10. Természetvédelem	
A Képviselő-testület a környezetvédelem helyi gazdasági-pénzügyi alapjainak biztosítása céljából környezetvédelmi és faültetési alapot tart fenn.	Megvalósult.
A Képviselő-testület fontos feladatának tekinti a környezeti ismeretek terjesztését és fejlesztését (óvodai nevelés, iskolai nevelés, képzés, művelődés, iskolarendszeren kívüli oktatás és továbbképzés, ismeretterjesztés). Anyagi támogatást nyújt a környezetvédelmi tárgyú helyi kiállítások, konferenciák megrendezéséhez, illetőleg pályázatok díjazásához.	Megvalósult.
Az Önkormányzat környezetvédelemmel kapcsolatos munkájába segítségképpen bevonja a civil szervezeteket.	Megvalósult.
A helyi szabályozási terv készítésekor és jóváhagyásakor az Önkormányzat külön szempontként vizsgálja a szomszédos önkormányzatokat is érintő környezeti	Megvalósult.

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
hatásokat: a szabályozási terv jól elkülöníthető része foglalkozik a helyileg megoldandó teendőkkel.	
<p>Az Önkormányzat munkája során átfogó környezettudatos szemléletet és működést érvényesít és jelenít meg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A közbeszerzési eljárások és eszközbeszerzések során előnyben kell részesíteni a környezetbarát és energiatakarékos technológiákat. • A környezettudatos irányítási rendszer kidolgozása és bevezetése a polgármesteri hivatal és az önkormányzati intézmények, vállalatok részére. 	<p>Megvalósult (pl. esővízgyűjtő tartályok újrahasznosított anyagból). KIR nem valósult meg.</p>
Az egészséges életmóddal és a környezettudatossággal kapcsolatos szemléletformálás támogatása.	<p>Megvalósult.</p>
A lakosság ösztönzése az energiatakarékosságra szemléletformálás és pályázatok útján. A környezeti nevelés és más szemléletformáló tevékenységek támogatása az iskolákban és a civil szervezetek útján.	<p>Részből megvalósult (pl. izzócsere program)</p>
Fejlettségbeli különbségek csökkentése, társadalmi integráció elősegítése: Lakóépületek teljes rehabilitációja, energiahatékonysági korszerűsítéssel, valamint megújuló energiatermelés kialakítása.	<p>Megvalósult (pl. Fáy u-i rehabilitáció).</p>
Területi kertrendezések, közterületek felújítása, a fenntarthatósági szempontok figyelembe vételével (pl.: esőkertek telepítése, vízáteresztő burkolatok)	<p>Előkészítés alatt.</p>
11. Éghajlatváltozás	
A károk megelőzését szolgáló adat- és tudásbázis megteremtése: a klímaváltozás - a XVIII. kerületben várható - hatásainak számbavétele a jelenleg rendelkezésre álló adatok és előrejelzések alapján.	<p>Megvalósult (Klíma 18. és részben NATÉR).</p>
Hatásvizsgálatok, sérülékenységi elemzések, kockázati térképek, modellek, valamint módszertanok segítségével a kerület lakosságát és a terület rendszereit (természeti és épített környezetét, infrastruktúráját) leginkább fenyegető kockázatok azonosítása, illetve az adaptációs felkészülés elősegítése.	<p>Országos szintű programban megvalósult (NATÉR).</p>
Célzott, a klímaváltozás mérséklését, azaz a megelőző környezetvédelmet hangsúlyozó	<p>Előkészítés alatt (Runoff).</p>

PROGRAM JAVASLATOK 2019-2023	MEGVALÓSULÁS/TELJESÜLÉS
<p>és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra is kiterjedő szemléletformálási akciók megvalósítása az érintett célcsoportok tájékoztatásával és szerepvállalásával. Aktív, részvételen alapuló közösségépítési programok gyakorlati megvalósítása a lakosság, a társadalmi-gazdasági szereplők, civil szervezetek és a média minél nagyobb arányú bevonásával. A programok nem csak a klímastratégia kidolgozását követően kerülnek megvalósításra, hanem annak folyamatában is.</p>	
<p>Az önkormányzatnak és intézményeinek kommunikációs tréning és tudásátadás, a munkatársak klímavédelmi ismereteinek elmélyítésével, ezáltal a tapasztalatok becsatornázzhatóak a döntések szakmai előkészítésébe.</p>	<p>Megvalósult (Runoff).</p>
<p>A példamutatás (a klímavédelemmel kapcsolatos megvalósult fejlesztések bemutatása a helyi közösség számára) mellett az „alulról” (egyénektől, lakóközösségektől, civil szervezetektől, oktatási-nevelési intézményektől) jövő kezdeményezések támogatása.</p>	<p>Nem valósult meg.</p>